C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Neff_Ondrej-Jadro_pudla.PDB

PDB Name: Neff_Ondrej-Jadro_pudla
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 25.9.2004
Modification Date: 25.9.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

JÁDRO PUDLA

ČÁST PRVNÍ: RAD

V noci se přihnala větrná bouře a probudila muže, ženy i děti klanu Volných lovců. Rvala jim stany a střechy chýší nad hlavami, metala písek do očí, lekala je sinalými blesky a burácením hromu a v jejím hukotu zanikaly výkřiky mužů, žalostné volání žen a pláč vyděšených děcek. Odešla stejně náhle, jako přišla. Ticho dopadlo na krajinu. Muži zmlkli. Hrdla je pálila pískem. Tu a tam zakňouralo nějaké dítě. Obloha, posetá hvězdami a kmitavými světly Rychlých očí, zvolna zrůžověla nad východními hřebeny Tyrkysových hor.
Tma řídla, jako když se rozhrnuje opona. Teprve teď si uvědomili rozsah zkázy, jaká postihla jejich vesnici. Každá druhá chýše byla rozvalena a snad jenom jeden stan z deseti zůstal stát. V troskách spatřili bezvládná těla. O kolik lovců a matek je chudší klan Volných lovců? Jak přežily tuto noc ostatní klany Pláně? Co se stalo Mužům řeky, Rybám a Bílým drabám? Bude také u nich pláč? Anebo unikli pohromě a využijí slabosti Volných lovců k útoku?
Takové myšlenky se táhly hlavami lovců. Teď bude hodně záležet na správném rozhodnutí rady starších, a zejména na náčelníkově úsudku. Není čas na dlouhé dohadování. Rozhodnut musí Jo Vessy, nejstatečnější a nejsilnější bojovník klanu.
Přežil noc hrůzy?
Rozhlíželi se kolem sebe, a konečně ho spatřili. Stál, pevně rozkročen, zády k horám, a hleděl upřeně před sebe. Tam byla ještě tma, nebo snad ležel na obzoru temný mrak, možná právě ten prokletý, z něhož se zrodila zkázonosná bouře.
"Pohleďte!" vykřikl Jo Vessy a ukázal na mrak.
Pochopili.
Nebyl to mrak, nýbrž Olympus se zjevil jejich očím. Olympus, posvátná hora, obývaná božstvy a duchy dobrými i zlými, hora zrození, hora naděje, hora příchodu, hlavní dějiště legend a pohádek všech klanů Pláně. Jen jednou za několik let zjevila se lidu Pláně. Zpravidla ji halil neprůhledný mlžný závoj, načervenalý stejně jako jejich země a obloha i samo slunce.
"Na kolena!" zvolal náčelník. Poslechli a pokořili se před horou-božstvem s rukama rozpaženýma vstříc nachovějící obloze, kde hvězdy a Rychlé oči hasly v paprscích rodícího se slunce.
"Zpívejte se mnou! Oslavte velebnou tvář hory! Poctěte ji nejhlubším citem! Vyplačte z očí veškerou oddanost! Je to náš otec i matka, je to hora příchodu, hora křídel, hora naděje, hora odchodu! Zpívejte!"
Uklonil se velice, až se dotkl čelem země, načež začal zpívat prastarou píseň v jazyce téměř zapomenutém, jejíž obsah chápal jen zpola, avšak o to lépe rozuměl jejímu významu: hora se zjevila jen proto, aby vyslechla tuto píseň a přesvědčila se o věrnosti svého vyvoleného lidu. Také Muži reky, Ryby, Bílé draby, Lakmoné a Barroci zpívají jakési lžipísně. Ty však jenom dráždí spasitelnou
horu, takže brzy se rozzlobí a přetáhne závoj přes vznešenou tvář. Dokud ale očima spočívá na vyvoleném lidu a je ochotna naslouchat jeho písni, je třeba zpívat z plna hrdel!
Chorál se táhl mezi troskami a v jeho velebném dunění zanikly potlačované vzlyky raněných, kteří leželi bez pomoci mezi troskami. Rad Haager, mladý bojovník, dosud svobodný, bez ženy, klečel kdesi vzadu, jak se slušelo na mladíka bez zásluh a významu. Vyděšeně hleděl na nesmírné těleso hory Olympus, která dosahovala do poloviny oblohy: Ještě nikdy ji neviděl. Před čtyřmi lety, když se zjevila naposled, třeštil v horečkách, protože ho poranil medvěd-barrok. A dříve ji spatřit nesměl. Byl tehdy pouhý chlapec a neměl za sebou kruté zkoušky zasvěcení. Musel zůstat v chýši- a zle by to s ním dopadlo, kdyby se odvážil vystrčit nos.
Při té vzpomínce se zakabonil. Byl hlupák, že se neodvážil. Vyjukaný kluk, ochotný poslouchat kdekoho a věřit každé povídačce. Starci vždycky tvrdili, že teprve zkoušky zasvěcení dodají muži nebo mladé ženě sílu, aby vydrželi pohled na posvátnou horu. Teď, po noci hrůzy, klečí v troskách vesnice plno chlapců a děvčat a zírají na horu, div jim nevypadnou oči z důlků do červeného prachu. Děje se jim snad něco zlého? Naprosto ne. Mají otevřené papuly a dávají pozor, aby jim neunikla sebemenší podrobnost. I docela malé děti se dívají ...
Rad Haager se prudce otočil a veliký daimon, pes s hlavou podobnou vinnému sudu tvarem i rozměry, hněvivě zavrčel. Nedaleko nich ležela beztvará změť tyčí a plátna, kůží a provazů. Pitvorně se zmítala a plačtivý vřískot děcka se dušené ozýval z trosek. Rad vstal, přikročil ke zborcenému stanu a po chvilce hledání vylovil maličkého, úžasně špinavého mužíčka. Ten teď plakal na celé kolo a mudlal si rukama uslzené oči.
"Pšššš ...," konejšil ho Rad. "Buď zticha, maličký. Náčelník zpívá té veliké hoře. Vidíš ji? Pěkně se na ni podívej, že je

krásná, viď? Jak je mohutná, silná! Jako můj daimon Terr."
Pes zaslechl své jméno, přestal vrčet a spokojeně vyplázl jazyk.
Jo Vessy se tak zahloubal do své písně, že si zprvu Rada Haagera s chlapečkem v náručí nevšiml. Když mu ale ten neuvěřitelný obraz dospěl z očí až k mysli, zakolísal v hlase i v kolenou. Žil zde na Marsu už hezkou řádku let, avšak ještě nikdy nespatřil takové znesvěcení! Rad Haager, ten mladý bojovník, nezpívá, a nejenže nezpívá, on ani neklečí. A kdyby jen to! On drží v náručí nějakého usmrkance a rukou mu ukazuje posvátnou horu.
Náčelník stál zády k hoře a tváři ke svému lidu. Rad Haager, jak víme, byl vzadu, takže Volní lovci ho neviděli. Bylo to asi jeho štěstí, protože kdyby ho spatřili, kdo ví, jak by to s ním dopadlo. Třeba by se na něho vrhli zbraněmi a pěstmi, a protože on sám je silák nad siláky a jeho daimon je potvora silná jako barrok, ba možná i jako tygr sbarro, či dokonce lev numa, strhla by se krvavá řež, která by dále oslabila klan ...
Jo Vessy se polekaně ohlédl na posvátnou horu, snad aby se přesvědčil, co na takové rouhání božstvo říká. Hora ovšem mlčela, ale její tvář už nebyla tak jasná jako zpočátku. Ještě před malou chvilkou byla její hrdinská hruď rozbrázděna průrvami a stržemi, takže to vypadalo, že je zahalena do nesmírného, bohatě zřaseného pláště, ještě před několika okamžiky byly patrný i posvátné záblesky na jejím temeni. To vše teď mizelo, růžovělo, propadalo se do červené tmy.
"To on to zavinil! On urazil božstvo!" ukázal Jo Vessy na mladého bojovníka. Ten na něho pohlédl překvapeně, avšak když si všiml, že celá ves, muži i ženy, starci i mládež zkrátka všichni, na něho výhružně civějí, pohladil chlapečka po vláskách a opatrně ho postavil na zem.
"Plakal. Mohl se udusit v troskách stanu. To je přece tvůj synek, kováři Regulare. Vezmi si ho, postarej se o něho!"
Regularova žena se vrhla k dítěti a uchvátila je do náruče.
"Jsi rouhač, jsi škůdce! Hora se strašlivě pomstí. Porušil jsi klid posvátné písně. Čekají na nás hrozné chvíle a ty jsi toho vinen!"
Rad cítil, že v něm narůstá hněv. Zaklesl oba palce za široký opasek z tissana, marsovského nosorožce, hluboce se nadechl a pomalu vydechl, aby se uklidnil. Potom řekl tiše, ale zřetelně:
"Je to veliká, nádherná hora. Viděl jsem ji poprvé v životě, a nikdy dřív na mě nic neudělalo takový dojem. Miluju tu horu. Myslím si ale, že jsem hoře lhostejný. Nezáleží jí na mně, ani na vás. Jsme jen zrnka prachu proti její velikosti. Nemůžeme jí ani ublížit, ani pomoci. Bude tu, až tu nebudeme, a byla tu před námi..."
"Je to hora zrození a příchodu! Kdo neprošel slavnostním zasvěcením, zemře při pohledu na svatou horu!"
Rad Haager se usmál.
"Děti ji viděly... a nezemřely. Jak dlouho mají čekat na smrt? Až jim čas obarví vlasy na bílo a ohne hřbety? Pak ano, pak dojde na tvoje slova, náčelníku!"
Náčelník hněvivě zahučel. Rad Haager pobledl. Uvědomil si, že zašel příliš daleko. Nejen náčelník, ale všichni bojovníci jsou teď povinni pomstít ta posměšná slova. Bitka byla neodvratná. Bystře to vycítily ženy. Pochytaly děti a hbitě s nimi odcupkaly stranou. Daimon vycenil zuby.
"Klid, jenom klid ...," řekl mu Rad polohlasně. "Hodný Terr. Hodný." Popleskal ho po šíji. Terrova hlava dosahovala takřka až k jeho hrudi.
Zvolna, číhavě se bojovníci rozestupovali kolem Rada Haagera. Vypadali hrozivě, ačkoli na sobě neměli obvyklé ozdoby bojovníků a lovců. Jenom náhrdelníky ze zubů a drápů divokých šelem Marsu se jim kývaly na šíji. Některým na hrudi svítila malá Památka, zavěšená na řemínku, lesklý kousek kovu, který jenom svým chladem připomínal hrubé černé železo, zpracovávané na výhni kováře Regulara. Tito muži patřili k nejstatečnějšímu šiku klanu. Některým visela od pasu červená pochva s Modrým mečem. Také náčelník měl takový. Rad se na ně díval a zasmušile přemýšlel o tom, co se stane, jestli ho tito muži napadnou. Jenže ... jaképak rozvažování! Každý odpor proti Modrému meči je marný.
"Za urážku hory a za pohanu náčelníka zasloužíš smrt!" zvolal Jo Vessy. Bojovníci souhlasně zahučeli. Byl na ně zvláštní pohled. Soudní porada by se za obvyklých okolností konala u posvátného kamenu, pomalovaného obrazy praotců, těch pitvorných postav s velikými kulatými hlavami, kteří podle starých legend přiletěli v břiše ohnivých ptáků z nitra hvězdy zvané Země a přistáli na rozložitém úpatí hory Olympus. Bojovníci by se na soudní poradu vyzdobili slavnostními oděvy a na hlavách by měli čapky z rudého sukna s ptačími křídly na znamení volnosti. Teď tu však stáli napůl nazí, jak je bouře vyhnala z kožešinou vystlaných lůžek. Styděli se očividně za to, že jejich úbor neodpovídá slavnostnímu rázu chvíle. Pokukovali po sobě a jen nerozhodným huhláním podporovali rázná slova svého náčelníka.
Do toho se ozval kovář Regular, muž nad jiné vážený, neboť byl zasvěcen do tajemství ohně.
"Urážka větší je vážnější než urážka menší," začal rozvláčně, jak bojovníci obvykle mluvívali u poradního kamene. "Účty hory jsou přednější než účty člověka, ať by • to byl sám náčelník. Musíš zapomenout na svou urážku a na svůj spor s Radem Haagerem, dokud sama hora nerozhodne svoji při."
"Jak to myslíš, Regulare?" zeptal se náčelník.
"Rad Haager urazil horu. Ať jde Rad Haager k hoře a vyřídí s ní svou záležitost. Teprve potom nastane tvoje chvíle, náčelníku."
"Jenže z takové cesty se ještě nikdo nevrátil!" zvolal
Rad Haager.
A pak stiskl rty. Ten výkřik mu unikl mimoděk. Po celý svůj nedlouhý život slýchal o smrtelném nebezpečí, které čeká na každého, kdo by se jen pokusil přiblížit velebné hoře, kdo by vdechl růžový závoj smrti, do něhož je zahalena. Ano, dovede dobře střežit svůj klid a bez milosti zahubí každého ...
Nejsou to ale povídačky stejně hloupé, jako byla ta, podle níž je i pohled na horu smrtící? Všechna děcka žijí, a přesto je od zkoušek dospělosti dělí hodně a hodně jar. Proč zde ty děti neleží bez života?

"Dobrá," řekl Rad Haager, "půjdu."
"Jaképak - dobrá - Ty musíš jít!" obořil se na něho náčelník.
Mladý bojovník pokorně sklonil hlavu na znamení, že se podřizuje radě a svému náčelníkovi. Moudře zadržel za hradbou zubů to, co se mu dralo na jazyk, totiž rouhačská úvaha o tom, že výprava k hoře, která zabíjí, ale možná také nezabíjí, je rozhodně přívětivější výhled do budoucna než utkání s bojovníky ozbrojenými Modrým mečem.-Ach, kdybych tak měl Modrý meč, napadlo Rada Haagera. To by se mnou jednali jinak. Je však těžké získat Modrý meč. Kupci přiváželi takové meče z daleka a vyměňují je neochotně, s mnohými okolky, za tolik Památek, kolik je prstů na obou rukou.
Nikdo nevěděl, že Rad skrývá pod podlahou svého stanu dvě Památky, které nalezl, když se toulal daleko v Tyrkysových horách, za hranicemi svého kmene, v místech obydlených divými duchy. Choval ty dva předměty jako svůj největší poklad, ačkoli si o jednom z nich nebyl jist, že je to skutečná Památka. Byl to podivný předmět, velký asi jako dlaň, zcela průhledný, plochý jako čepel meče, ale lesklý snad ještě víc, než jsou Modré meče. Jeho tvar byl nepravidelný, nebezpečně hrotitý a také jeho kraje byly tak ostré, že se Rad o ně řízl. Rad usoudil, že je to Památka, protože nikdy v žití nic podobného nikde a u nikoho nespatřil. Zato další Památka nesporně pocházela od předků s velikými kulatými hlavami. Byla to kovová spona, v níž byla připevněna dvě kolečka, jedno větší, druhé menší, s drobnými zoubky po obvodu. Zoubky do sebe zapadaly a kdo otočil jedním kolem, otáčel současně i druhým. Náčelník a staří bojovníci by to patrně považovali za zázrak a přičítali by ten div působení zlých nebo dobrých duchů. Rad ale cítil, že kola se jaksi musí točit, protože ty zoubky do sebe zapadají, jako když se prsty jedné ruky zaklesnou do prstů ruky druhé. Nedovedl však ten jev vysvětlit ani sobě, natož by ho pak dovedl vyložit někomu jinému. Ostatně se o to ani nepokoušel. Od té doby, kdy mu barrok zabil otce a Lakmoné unesli matku a pět sourozenců, žil Rad Haager sám a nevyhledával žádná přátelství.
Přípravy na cestu mu netrvaly dlouho. Jeho stan vydržel noční pohromu. Rad ho postavil pečlivě, kostru zapustil hluboko do červenavé země a nedbal, když se bojovníci smáli stanovým kolíkům silným jako mužská paže a stejně tak dlouhým. Stavěl tenkrát svůj stan třikrát tak dlouho než ostatní bojovníci. Nemyslel při tom na to, že by někdy mohla přijít ničivá bouře. Měl rád pořádné dílo, toť vše, co by k celé věci byl ochoten dodat.
Do brašny uložil několik plátků sušeného masa, naplnil měch vodou, přes plece zavěsil svazek lana spleteného ze stepních travin a bez dlouhého loučení se vydal na cestu. Když míjel trosky posledních stanů, zastavila ho Uta, žena kováře Regulara.
"Děkuju ti, Rade," řekla Uta. "Kéž je k tobě hora milosrdná. Děkuju a věř mi - v myšlenkách tě budu provázet."
Stiskla mu pravici. Ucítil v dlani nějaký drobný, tvrdý předmět. Když Uta odběhla, podíval se na něj. Nemohlo to být nic jiného než Památka! Drobný váleček, zcela pravidelný, s jemnou drážkou, taženou v hustých závitech po jeho obvodu. Na válečku byl nasazený tlustý kroužek se šesti ploškami po obvodu. Rad se ho jemně dotýkal prstem - a div divoucí! Váleček se otáčel uvnitř kroužku, nebo spíš naopak, kroužek kolem válečku, a co bylo ještě úžasnějšího, kroužek šplhal po válečku nahoru nebo dolů. Záleželo zřejmě na směru, kterým se kroužek otáčel. Rad zapomněl na svůj klan, na Jo Vessyho, na posvátnou horu a prohlížel si ten zázrak jako zmámený. Pomalu ho nesl k ústům a políbil tu svátost horkými rty. Daimon Terr ho nespokojeně žďuchl do boku svou obrovitou hlavou.
Rad se zapotácel, a div neupustil Památku na zem.
"Copak se ti nelíbí, Terre?"
Šelma na něho hleděla zelenýma očima. Byl to mimořádně obrovský daimon, zvíře stejně obávané jako sbarro, barrok nebo numa, avšak na rozdíl od marsovského tygra, medvěda a lva byli někteří daimoni ochotni sdílet s člověkem jeho osud. Nestávalo se to sice často, ale pokud měl lovec štěstí a nalezl daimona jako mládě a vychoval ho do dospělosti, získal v něm věrného druha a obávaného pomocníka při lovu i v boji.
"Žárlíš, viď? Jenže nemusíš žárlit. Tohle je veliká vzácnost, je to Památka a ukrývá v sobě kouzlo, chápeš to? Podívej se na mne, jako bys tomu rozuměl... Ale ne! Ty potvoro, ty se mi směješ. Co tím chceš říct? Že nevěříš na zázraky? Já taky ne, milý Terre. Kroužek se asi musí pohybovat po válečku, jako se pohybují ta zubatá kolečka. Předkové je tak udělali. Dovedli pracovat s kovem jako Regular, jenže byli šikovnější. A teď už pojď, nebo si naši lidi budou myslet, že se té cesty bojíme."
Vyrazili a netrvalo dlouho a vesnice klanu Volných lovců se ukryla za táhlým pahorkem porostlým sporou trávou, a když se Rad Haager ohlédl, viděl jen zubatinu Tyrkysových hor pod narudlou oblohou a nic nenasvědčovalo tomu, že nedaleko leží vesnice, v níž se narodil, vyrůstal a osiřel, ta vesnice, kterou miloval a která ho teď na oplátku vyslala na cestu, z níž se neměl vrátit.
Na lovce a jeho daimona byl věru pěkný pohled. Obrovitost zvířete vyvolávala poněkud mylný dojem o lovcově postavě. Rad Haager se vskutku ztrácel vedle
té ohromné hromady kostí a svalů a dlouhých, kudrnatých, smolně černých chlupů, z nichž zářily zelené oči a mezi tmavofialovými lesklými pysky tu a tam prokmitly bělostné zuby, pokud měl Terr dobrou náladu. Když ji měl horší, ba špatnou, rozevřel svou mordu naplno jako jícen sopky. Nikdo by na tomto zvířeti takřka býčí postavy nepoznal, že pochází z rodu pozemských pudlů královských, kteří kdysi přišli na Mars s prvními kolonisty a zdivočeli, když byla na planetě vyrobena umělá atmosféra a lidé i zvířata mohli opustit vzduchotěsné kupole, ve kterých až dosud žili. Trvalo to dlouho, než přirozeným výběrem a vlivem malé přitažlivosti a řídkého vzduchu vznikla nová rasa daimonů, divokých šelem přizpůsobených životu v pustinách. Bylo to skutečně obrovité zvíře, a když Terr povstal ve své majestátnosti, dalo by se čekat, že kameny zapraští pod tlakem pazourů a že se snad zvedne vichr, jako kdyby povstala sama hora Olympus. Jenže daimon musel ve volné přírodě bojovat s takovými nepřáteli, jako byli sbarro, barrok a numa, a neobstál by, kdyby se nenaučil pohybovat se tiše.
Ne každý lovec by si troufal chovat ve své blízkosti daimona. Zkušenosti divokého života odsunuly do pozadí

přirozeně dobráckou povahu pudla. Daimon je nezávislý a dokáže snést nadvládu jen tvora silnějšího, než je on sám. Také Terr zamlada nejednou pokoušel odhodlání a zdatnost svého pána a nedovedl ji zkoušet jinak než zuřivými zabijáckými útoky. Tělo Rada Haagera neslo ad těch dob nejednu nesmazatelnou památku. Vždycky se ale ubránil a důkazy o své síle doslova vtloukl Terrovi do hlavy. Dnes, po letech, byste na celé planetě Marsu nenašli věrnější dvojici přátel, než jakou byli Rad Haager a jeho daimon Terr.

Radova postava vypadala drobně a křehce jenom vedle daimona. Sotva však lovec poodstoupil, každý pozorovatel si uvědomil, jak mohutné chlapisko před ním stojí. Rad byl, dosud mlád a jeho svalstvo se nerozvinulo do mohutnosti, jíž se pyšnili lovci ve středním věku pětadvaceti až pětatřiceti let. Měl útlé boky a svaly na jeho pažích měly téměř ženský ladné tvary. Jeho ramena a hruď však byly mimořádně rozložité a pevný krk též svědčil o vynikající síle mladého lovce. Ostatně ne nadarmo měl kolem něj omotánu trojnásobnou šňůru se zuby barroka. Byla to ozdoba vybojovaná nelítostnými zápasy. Lovcův trup byl zakryt kazajkou z medvědí kůže. Lovci s oblibou nosili takové vesty bez rukávů, avšak jen někteří - a Rad Haager mezi ně patřil - je obraceli srstí ven. Všichni to považovali za výstřednost. Vesta se srstí ven tolik nehřála, jako kdyby měla chlupy dovnitř, a bojovníci rádi předstírali okázalý zájem o teplo a veškeré pohodlí. Byla to zvláštní móda lovců Pláně. Jenže Rad se o žádnou módu nestaral. Když se ho ptali, proč nosí vestu, která nehřeje, a jestli mu nevadí zima, krčil rameny a odpovídal, že po chlupech snadněji klouzají drápy divoké zvěře.

V poslední době ho začali někteří mladíci z klanu Volných lovců napodobovat, takže Rad se stal bezděky tvůrcem módy, ačkoli jí pohrdal. Kdo ovšem Rada dobře znal nepochyboval o tom, že svou vestu obrátí srstí dovnitř až se nová móda obecně ujme. I lidé takzvaně samorostlí jsou vázáni módními předpisy, které jim ovšem nevnucuje veřejná mínka přímo, nýbrž prostřednictvím jejich vlastní pýchy.

Ubírali se volným krokem vstříc růžovému závoji smrti. Odpočívali, když byli znaveni, jedli, když měli hlad, a žízeň hasili vodou. Rad nespěchal, protože nebylo proč spěchat, a Terr se loudal, protože se přizpůsoboval pánovi. Krajina byla jednotvárná. Mírně zvlněné pahrbky poseté ostrými kameny, tu a tam trsy aganos, rostlin vysokých dvě výšky dospělého muže, mezi balvany se někde zachytila pokroucená limba. Zvěř nezahlédli žádnou, jen nějaké ještěrky se občas mihly v kamení. Nicméně Rad byl vždycky ostražitý, když se blížili k houštinám aganos. Znal zvyky šelem a věděl, že právě tady je třeba očekávat nebezpečí.

Jaké myšlenky mu táhly hlavou? Na smrt nemyslel, ačkoli všichni rozumní lidé jeho klanu byli přesvědčeni, že z této výpravy se nevrátí. Pokud se něčeho bál, pak jenom divokých zvířat a bloudění. Všechna jeho dosavadní vítězství nad šelmami, ať byla sebepočetnější, ho nepřipravila o přirozenou opatrnost, a přes své mládí byl dosti moudrý, aby věděl, že vynalézavost lstivého sbarra je nevyčerpatelná, že barrok dovede bezhlavě útočit a že před starým numou je třeba mít se na pozoru vždy a za všech okolností.

Dovedl se řídit sluncem, tím věrným souputníkem všech svých loveckých výprav. Ale ani slunce nevedlo lovce vždycky spolehlivě. Hlad a žízeň někdy zahalily poutníkův úsudek a pak se stávalo, že lovci ztráceli pojem o čase a nevěděli, ani, zda slunce už prošlo nadhlavníkem, zda je ráno nebo podvečer, zda čas běží kupředu nebo nazpátek. V takových případech ztráceli rozvahu, bloudili a zpravidla hynuli, a až po dlouhé době druzi našli jejich kosti, ohlodané smrdutými hyenami, marsovskými drabami.

Třikrát se den vystřídal s nocí a Rad s Terrem stále postupovali vpřed. Daimon těžce oddychoval. Pán mu odměřoval stále skoupější dávky vody a pes nesl na hřbetě hodinu od hodiny silnější vrstvu prachu. Už dávno nebyl smolně černý. Připomínal spíš hromadu uschlých listů aganos, vypražených sluncem a napůl zasypaných prachem. Vlekl hlavu u země, jazyk vyplazený, a huňatou oháňkou kreslil do prachu nekonečně dlouhou čáru,

V poledne čtvrtého dne Rada poprvé zachvátila pochybnost. Růžový závoj byl stejně vzdálený jako prvního dne. A když se lovec ohlédl, shledal ke svému úžasu, že i hřebeny Tyrkysových hor se skrývají do červenavé-ho oparu! Polekalo ho to, protože si nedovedl pomyslit na nic jiného než na to nejhorší: růžový závoj je obkličuje a zanedlouho je zahubí.

Jen klid, opakoval si v duchu. Trhaně dýchal a pot ho pálil do očí. Ve spáncích cítil bušení tepu. Jen klid. Je to jenom klam, pouhé mámení. Tyrkysové hory se neschovaly do závoje. Ušli jsme už dlouhou cestu a ukrývá je prach, který jsme zvířili.

„Jen se podívej, Terre, jak jsou hory maličké a jak za obzorem už vyčuhují jenom vrcholky ... Jsme daleko od domova! Nikdo by nás tu nenašel, kdyby ..."

Terr ledabyle naslouchal a najednou vyrazil krátké za-štěknutí. Lenost z něho opadla a skočil kupředu, až vyhodil červený prach s kamínky vysoko do vzduchu. Zmizel mezi blízkými kameny, a už se vracel a z mordy mu bezvládně viselo tělo velikého lorty, marsovského varana.

"Hodný Terr, moc hodný!" jásal mu Rad v ústrety. "Máme maso a máme co pít! Hodný Terr zachránil nás oba!" Nebyla to právě lahodná krmě a chutný nápoj, co jedli a pili, a člověk nemusel být zjemnělým gurmetem, aby se odvrátil od těchto hodů. Na krasocit a stolní předpisy teď nebyl čas. Zvířeti i člověku šlo o život a od smrti hladem a žízní je možná dělilo opravdu jen těch několik cárů masa a loků krve, které Terr ulovil.

"Zachránil jsi nás oba," chválil lovec svého daimona. "Z nejhoršího jsme na nějakou dobu venku. Teď nesmíme zabloudit. Všiml sis, že je tu stále víc houštin aganos? Bojím se, že je to ta Zelená poušť, o které vyprávěli starci. Leží prý tu město Roma, ve kterém bydlí tolik lidí, jako je kamínků na Pláni. Slyšel jsi o tom? Asi ano, ale nevěříš tomu, viď? Já také ne. Nevěřím ničemu, co nespatřím na vlastní oči. Teprve až uvidím ..."

Zmlkl a vytřeštěně se zadíval před sebe.

"Vidíš to taky?" zašeptal a ukázal prstem.

Teprve teď si všiml toho, co by mu nemohlo uniknout, kdyby jeho oči nezastřel hlad se žízní. V růžovém závoji před nimi se rýsovala netvorná hmota hory Olympus!
Ještě ani zdaleka nebyla zřetelně vidět. Byly to jen dva odstíny barev, jeden světlejší, na okrajích zorného pole, a tmavý uprostřed. Oči už byly tak navyklé na jednolitost plochy růžového závoje, že změnu odstínu nepostřehly. Oči hladového, žíznícího člověka ... Viděl snad Terr horu? Snad ano, ale copak on chápe cíl společné cesty?
"Půjdeme ještě několik dní, kolik jsme až dosud ušli, a budeme u cíle," řekl Rad Haager daimonovi. Ani ho přitom nenapadlo, že je to vlastně strašné pomyšlení. Málem zahynuli, jsou k smrti vyčerpáni, potřebovali by odpočinek ... a to jsou teprve na polovině cesty!
Mýlil se však.
Putovali ještě plných sedm dní, než se dostali k hoře Olympus tak blízko, aby zřetelně viděli její úbočí, táhlé jako horský val rozkročený přes celou šíři obzoru.
"Tak to vidíš, Terre," kázal Rad daimonovi, "jak jsou lidé hloupí. Nevymyslíš si nesmysl dost velký, aby se nenašel hlupák ochotný mu věřit. Závoj smrti! Hloupost! Že prý jsem urazil horu a hora se mi pomstí. Tys to přece slyšel na vlastní uši, slyšel jsi tu pitomost, jen řekni!"
Terr ležel na břiše a svou sudovitou hlavu opíral o rovně natažené tlapy. Přimhouřenýma očima pozoroval svého pána, jak sedí na břehu potoka a smáčí nohy v ledové vodě. To byl ten potok, který sledovali posledních pět dní putování a v němž doslova našli život, neboť jim poskytoval nápoj a jeho ryby potravu. Proto dny míjely radostně a bez příhod. Teď už nebylo čeho se bát. Mohli cestovat celé týdny a měsíce, protože potok je průvodce, který nikdy neselže, jeho voda nikdy nezhořkne a v tiché zátočině se vždycky najde křehké rybí maso!
Rad Haager se do předhůří Olympu doslova zamiloval, a uvažoval dokonce o tom, že se tady usadí a bude tu trávit svůj čas, dokud ho to neomrzí. Hora teď už nebyla tak netvorně obrovská, jako když ji klan Volných lovců pozoroval ze vzdálenosti tří set kilometrů - tolik totiž kilometrů urazili Rad s Terrem při svém putování. Zdálo se, že hora poněkud protáhla hlavu mezi ramena. A přece to byla hora Olympus, pětadvacet kilometrů vysoké horské monstrum, třikrát vyšší než královský vrchol pozemské Himaláje, legendární Čo-mu-lung-ma! Její vrchol byl vzdálen ještě čtyři stovky kilometrů od místa, kde Rad s Terrem tábořili. Okrouhlé horské hnízdo, z jehož plochého dna největší hora sluneční soustavy vyrůstá,
bylo viditelné už před staletími v prostých optických dalekohledech a dostalo se mu tehdy jméno Nix Olympica. Na povrchu Marsu je to svět sám pro sebe. Je černavý, kdežto většina povrchu planety nese rudé stopy okysličeného železa, má úrodnou půdu, takže se tu rozprostírají celé borovicové lesy a také Zelená poušť aganos - alespoň tato legenda vyprávěná starci se potvrdila! Není to ovšem jediná hora, nýbrž soustava horstev sopečného původu, která vznikla na místě, kde pevná kůra mladé planety byla nejtenčí a žhavé jádro vyrazilo na povrch a v průběhu tisíciletí vytvořilo zázrak přírody.
Dva dny Rad s Terrem odpočívali. Ráno dne třetího se v lovci ozval vrozený neklid. Chtěl by prozkoumat tato místa, která ještě žádný lovec Pláně nespatřil, jak byl aspoň Rad skálopevně přesvědčen. Každá skalní průrva ukrývala nějaké tajemství. Jistě tu žila podivná zvířata, divocí koně s rohem uprostřed čela, okřídlené ještěrky, noční ptáci se svítícíma očima.
V tomto směru byl Rad zklamán. Jednorohého koně nepotkali a žádná okřídlená ještěrka se nevznášela nad jejich hlavami. Zato narazili na stopy barroka a vydali se po nich. Barrok - jeho maso a kosti a šlachy a kůže, to byl poklad, o který by neměli přijít.
Stopa je zavedla mezi kmeny prastarých limb. Postupovali opatrně, protože tady mohl barrok najít tisíc a jeden úkryt. Šelma před nimi neměla velký náskok. Daimon se hnal po stopě s čumákem přitisknutým k zemi, ohon za ním vlál jako válečný prapor. Rad tasil svůj hrubý meč z kovaného železa a v levé ruce držel kotouč pevného lana. Co chvíli se mohl barrok objevit mezi stromy, mohl zařvat zpoza nejbližšího balvanu.
Zapomněl na horu Olympus, za korunami stromů nevnímal její velkolepou přítomnost a myslil jen na kořist, kterou už cítil na hrotu meče. Ovládlo ho lovecké vzrušení. Nevnímal nic než široké barrokovy stopy, čerstvé, tak zřetelné, že křičely z měkké lesní půdy: tudy jsem šel, před malou chvilkou, jsem nedaleko.
Stopa mířila k velikému balvanu uprostřed lesní holiny. Bylo to okrouhlé místo, porostlé tvrdou rezavou trávou, vroubené hradbou borovic. Zdálo se, že ty limby hledí na balvan s jakousi posvátnou úctou. Rad však nevnímal ani balvan, ani limby.
V tom se zarazil. Také Terr zůstal stát. Zježil srst na hřbetě. Je tu snad nějaké nebezpečí? Hrozí bezprostřední barrokův útok? Rad však svého daimona dobře znal a věděl, jak by se choval, kdyby barrok byl skutečně v bezprostřední blízkosti.
Je tu něco divného.
Balvan!
Tohle přece není balvan, uvědomil si Rad. Má příliš pravidelný tvar, připomíná Památku, kterou Radovi věnovala Uta, žena kováře Regulara. Také jeho barva je zvláštní. Balvany bývají načervenalé, někdy rudé, tady u nohou velebné hory často i černé. Nikdy však šedé jako šupiny ryb. Ovšem, balvan ze všeho nejvíce připomíná rybu.
Přistoupil k němu blíže a ke svému úžasu shledal, že je dutý. Jakýpak balvan! Je to pozůstatek nějaké chýše, či snad obrovského pouzdra, velikého toulce na šípy, vyrobeného ze stejného kovu, jako jsou Památky.
Není to snad Památka, ta největší, jakou kdo kdy viděl?
Rad se zhluboka nadýchl, aby překonal rozčilení.
Daimon na něho hněvivě zahafal. Byl žádostivý lovu a pánovo počínání ho znepokojilo.
Snad se pán nechce vzdát kořisti? Pán měl ale v hlavě jiné věci
Objevil v boku kovové věci několik otvorů. Uvnitř však byla tma. Celý ten předmět byl dvanáct kroků dlouhý. Na

jednom konci byl hrotitý, skutečně jako ryba, které by někdo okrájel zadní ploutev. Rad vylezl kovové rybě na hřbet, opatrně, tápavě, jako by se bál, že příšera ožije, otočí se a obrátí proti němu zubatou tlamu. Postupoval vpřed a na hřbetu ryby objevil dva kroky dlouhý a jeden sáh široký otvor.
Nahlédl dovnitř a vykřikl úžasem.
Na kovovém křesílku tu seděl člověk, či spíš bědné pozůstatky člověka předpradávnem zemřelého. Samy o sobě by pouhé lidské pozůstatky Rada nevyděsily. Rozměry té kostry však byly zvláštní. Ten člověk, dokud žil, byl jistě o hlavu dvě větší, než je Rad Haager, který mezi Volnými lovci neplatí za žádného střízlíka.
Co to vyprávěli starci u poradních ohňů?
Národy Plání pocházejí z hvězdy zvané Země. Jejích praotci, obři s kulatými hlavami, přiletěli v břiše ohnivých ptáků a usadili se na vrcholu svaté hory Olympus. Byli velicí, moudří a krásní a žili šťastně, dokud svou pýchou neurazili posvátnou horu. Ta se rozzlobila a...
Nesmysl! Rad Haager nevěří na pohádky. Pohled na horu Olympus nezabíjí mladé lidi, kteří ještě neprošli zkouškou dospělosti. A žádný růžový závoj nechrání tajemství hory. Je to pouhý vzdušný opar. Všechno to jsou nesmysly na strašení hlupců.
Všechno? Tady sedí mrtvý obr v břiše . . . ptáka? Není to pták, spíš ryba. Nepřipomíná ale pták tvarem těla rybu? Když lovci usekají mrtvému ptáku křídla, aby jimi ozdobili své čapky, jak vypadá to, co zbude? Kdo tedy usekal kovovému ptáku křídla? Kam se poděl oheň? Kam by se poděl - prostě uhasí. Když lovci přestanou do ohně přikládat, oheň uhasne. Je to prosté a samozřejmé a žádná záhada v tom není. A tenhle pták navíc zřejmě zemřel a obr v jeho útrobách také. Obrova lebka je docela obyčejná, lidská - až na tu velikost, samozřejmě. Není kulatá, jak je to namalováno na posvátném kameni ve vesnici Volných lovců!
Tak tohle je největší a nejvzácnější Památka, jakou kdy Rad Haager viděl a o jaké kdy slyšel. Z Rada Haagera je boháč. Za takovou Památku si koupí tucet Modrých mečů a bude z něho nejmocnější bojovník Plání.
Lovec se rozhlédl. Terr seděl opodál a přísně vrčel. Rad se rozesmál.
"Nehněvej se, Terre! Tohle je moc důležitá věc. Jsme boháči, rozumíš? Zbývá jenom maličkost: jak tuhle věc dopravíme do naší vesnice. Nenapadá tě nic?"
Terr zaštěkal.
"Nemám mluvit hlouposti, viď? Dobrá. Buď ještě chvilku trpělivý. Podívám se tu po nějaké Památce, kterou bychom mohli vzít s sebou."
Chvilku uvažoval, jestli by si neměl vzít obrovu lebku, ale hned tu myšlenku zapudil. Tohle by byla skutečná urážka. Hoře je lhostejné, jak se k ní kdo chová... mrtvému samozřejmě také, ale ať je to jak chce, já jsem člověk a on byl člověkem a musím s ním zacházet tak, jak bych chtěl, aby lidé zacházeli s mými pozůstatky, až jednou...
Dole na podlaze objevil nevelkou čtvernalou krabičku. Zaklepal krabičkou u ucha, ale nic uvnitř nechrastilo. Marně se pokoušel ji otevřít.
"Něco jsem našel, Terre!" zavolal na daimona. "Chytej!"
A hodil krabičku šelmě k nohám.
Sotva dopadla, pukla. Rad se zlostně ušklíbl. Zničil vzácnou Památku. Jaký jsem to nešika, láteřil sám na sebe. Horší než nějaké nerozumné dítě! Všiml si však, že v troskách krabičky se něco bělá. Seskočil na zem.
Byl to kožený sáček, dobře uchovaný ve vzduchotěsně uzavřeném prostoru. Z jeho povrchu se na Rada šklebily rozesmáté obličeje. Už to samo o sobě bylo veliké kouzlo. Rad často pozoroval Jo Vessyho, jak čtrá čarovné obrazce na posvátný kámen, ale náčelník nedokázal nakreslit víc než hrubé obrysy postav s kulatými hlavami. Zato tyhle obrázky věrně znázorňovaly lidskou podobu!
Nahoře byl sáček pevně zašitý, avšak uvnitř bylo něco tvrdého, hranatého. Rad se chtěl dostat násilím dovnitř, ale zarazil se. Rozbil krabičku, a to bylo škoda. O to větší škoda by bylo, kdyby zničil váček! Všiml si však, že z něho čouhá krátký bílý provázek s bambulkou na konci. Zatáhl za něj, pustil a vykřikl leknutím.
Sáček se totiž nahlas rozesmál.
Burácel z něho zalykavý smích, jaký bolí v plicích a rve hlasivky, ten smích, při němž se koulejí slzy z očí, smích hýkavý, ječivý až sípavý, řehot nakažlivý svou chechtavostí, takže se volky nevolky rozesměje každý, kdo ho zaslechne.
Také Rad Haager se musel smát, a také jemu tekly slzy z očí, ačkoli sáček už zmlkl.
Daimon Terr stál strnule po jeho boku a přísně hleděl na chechtavý pytlík.
Většina bojovníků klanu Volných lovců, snad dokonce každý z nich, by v takové situaci vzala nohy na ramena, protože ničeho se tak nebáli jako kouzel, strašidel a duchů. Rad ale na kouzla a duchy nevěřil.
Znovu zatáhl za šňůrku. Smích se ozval opět. Potřetí, počtvrté se Rad přesvědčil, že pytlík se směje, když se zatáhne za šňůrku. Provázek pak leze pomalu dovnitř jako hádek, a když už čouhá jen kousek, pytlík zmlkne.
"Ať se propadnu, jestli tohle není ta nejlepší Památka, jakou kdo kdy našel," řekl Rad svému daimonovi. Jenže v tu chvíli Terr zařval a vrhl se kamsi stranou.
Rad pustil pytlík na zem a pudově uskočil. Z lesa se
k nim hnal veliký barrok. Byla to šelma v nejlepším věku. Široké jizvy na čenichu svědčily o zkušenostech z bojů a podle rychlosti, jakou se barrok pohyboval, se dalo soudit, že z toho mohutného těla dosud nevyprchala mladická svěžest.
Rad Haager bleskurychle sáhl po meči, ale jeho ruka nahmátla jenom vzduch. Meč! Nechal ho nahoře v té kovové rybě... ale ne! Opřel jsem ho vzadu o stěnu, když jsem na tu rybu lezl. Nebo jsem snad hodil meč na zem? Daimon a barrok se srazili uprostřed pláně. Terrova zuřivost šelmu vyvedla z míry, ale ne na dlouho. Barrok zařval a sevřel Terra do drtivého objetí. Bez dlouhého rozmýšlení se Rad Haager rozběhl a skočil barrokovi na záda, zaťal prsty do jeho

nozder a rval je ze všech sil. Huňáč zoufale zavyl a pustil daimona z pracek. Obrátil se k Radovi a švihl po něm tlapou. Lovec uskočil a dokázal se vyhnout i druhému úderu. Daimon se zakousl barrokovi do zadní nohy plnou silou, jenže šelma teď nedbala na bolest a vedla ji už jenom nenávist. Vlekla Terra za sebou, jako by to bylo štěně. Další výpad, Rad uskočil, avšak klopýtl a ztratil rovnováhu.
To je konec, blesklo mu hlavou. Smrdutý dech masožravé šelmy mu vnikl do chřípí. Koutkem oka zahlédl, že i na kraji lesa se cosi zatřpytilo. Udeřil se bolestivě do zátylí. Zavřel oči a čekal poslední ránu.
Po chvilce oči otevřel a posadil se.
U jeho nohou ležel obrovitý barrok, ale místo hlavy měl neurčitou zčernalou masu. Terr ležel opodál, ale žil. Bolestně na svého pána hleděl a sípavě oddychoval.
"Co to ... bylo...," zašeptal Rad Haager nechápavě. Nedaleko něco zaharašilo. Ohlédl se z pouhé zvědavosti, kdo na něho útočí tentokrát.
Po planině k němu kráčela štíhlá rusovlasá dívka. Rad si nikdy dívek příliš nevšímal a v určitém smyslu se jich bál. Důvod jeho strachu byl zřejmý. Bylo mu bezmála dvacet let a to byl věk, v němž většina jeho vrstevníků měla už dávno rodinu s kupou dětí. Přestože ještě nepatřil k slavným a váženým bojovníkům, klan se k němu choval uctivě, neboť trojnásobný náhrdelník ze zubů a drápů barroka nebylo možno přehlédnout a zřetelně napovídal každému, kdo měl oči v hlavě, že mladý muž takto ozdobený má před sebou skvělou budoucnost. Rad Haager proto přitahoval pohledy nejedné dívky kmene a doneslo se k jeho sluchu, že i v kmenech spřátelených, jako jsou například Ryby a Muži řeky, se o něm hovoří jako o nadějném mladíkovi, který už má načase usadit se a založit hnízdo. Naneštěstí pro dívky klanu Volných lovců, Ryb a Mužů řeky toužil Rad Haager po rodinném štěstí tak málo jako po žluté zimnici. Dívkám se proto vyhýbal, a když snad některá se odvážila navázat s ním hovor, po několika větách volil obranu pro muže sice nedůstojnou, zato účinnou, totiž kvapný ústup, ne nepodobný útěku.
Zjev této dívky na něho však zapůsobil tak, že zůstal sedět zcela zkoprnělý, neschopen pohybu ani slova.
Nemohlo jí být více než dvacet let. Blížila se k němu volným, plavným krokem. Pružnost její chůze mu připomněla lvici. Terr vstal a mátožně jí šel vstříc. Pohlédla na daimona zvědavě, ale nezvolnila krok. Buď o daimonech nic nevěděla, anebo neznala strach. Teprve když k šelmě došla, uvědomil si Rad Haager, jak je vysoká. Položila ruku daimonovi na šíji a k Radově úžasu Terr nejenže neprotestoval, nýbrž slastně zavrčel a přátelsky zamáchal huňatým ohonem.
Teprve teď se Rad vzchopil a vstal.
Rusé vlasy měla ta dívka přistřiženy do přiléhavé přilbice. Hlavu zdobila zlatá čelenka. Barva kovu se ve vlasech téměř ztrácela. Přes ramena jí visel krátký pláštík. Trup měla krytý bohatě zlaceným krunýřem. Byl víc pro ozdobu než k užitku, jak si Rad hned všiml. Nechránil totiž ani dívčino hrdlo, ani břicho, a navíc měl na ramenou ozdoby důmyslně tvarované, ale nesmyslné. Kdo by totiž v takové zbroji šel do bitvy, přišel by brzy o ruce. Ozdoby přímo lákají meč nepřítele: pojď a sekni.
Kalhoty měla dívka tak krátké, že sahaly do poloviny stehen. Vypadaly jako z kovu, ale byly zhotoveny z látky zřejmě měkké a poddajné. Holeně jí kryly ocelové chrániče se stejnými zlatými ozdobami, jaké byly vytepány do krunýře. V ruce držela nevelký předmět, hranatý, opatřený tlustou průsvitnou trubicí.
"Kdo jsi?" zeptala se přísně.
Lovec postoupil o několik kroků. Daimon se pobaveně šklíbil.
"Kdo zabil barroka?" zeptal se Rad. Ted si uvědomil, že dívka vlastně není hezká. Měla příliš malý nos a velká ústa a také její tmavé oči poněkud vystupovaly z jamek. Zdálo se však, že skutečně nezná strach a že by dokázala i bojovat, kdyby toho bylo třeba. A takových lidí si Rad vážil.
Dívka, jako na vysvětlenou, pokývala tím zvláštním předmětem.
"Dobrá rána na tu dálku, nebo snad ne? Kdo jsi?"
Rad nechápal, o čem mluví. Jaká rána? Aby zakryl rozpaky, odpověděl:
"Jsem Rad Haager z klanu Volných lovců. Toto je můj daimon Terr. Kdo jsi ty?"
Jeho slova zněla prostě a přátelsky, jako kdyby mluvil s někým z vlastního klanu anebo s příslušníkem spřátelených kmenů Planiny.
"Ty jsi lidojed?" zvolala dívka užasle. "Myslela jsem, že patříš ke sboru."
"Kdo je to lidojed?"
"Vy, divoši, přece jíte lidi, nebo snad ne? Copak nejsi divoch?"
"Nevím, o čem mluvíš. Jsem lovec."
"Žiješ tady ... venku?"
"Přicházím zdaleka. Z ranní strany, od Tyrkysových hor. Moje osada je vzdálena dvě plné ruce a ještě dva denní pochody odtud."
"Dvanáct dní...," zašeptala dívka, zřejmě nevěřila svému sluchu, "Pořád pěšky, nebo glyderem? Promiň, vy, divoši, nemůžete znát glyder. To je báječné! Jsi skutečný divoch."
Rad zrozpačitěl. Nevěděl přesně, co znamená slovo divoch. Pochopil, že to zřejmě má být někdo divoký, ale nebylo mu jasné, jak to vlastně dívka myslí, zda urážlivě, nebo pochvalně. Osobně si divokosti příliš nevážil.
Dával přednost rozvaze a chladnému úsudku.
Usmívala se na něho a "zlehka položila dlaň na jeho hruď.
"Skutečný divoch ... Viděla jsem, že jsi skočil na barroka s holýma rukama. Ty dovedeš barroka zardousit jen tak, bez energa?"
"Co je to energa?"
"Co je to energo?" opravila ho a smála se. "Přece zbraň, jako je tato."
"Mám taky zbraň... tam je!"

Konečně spatřil svůj meč. Skutečně ho opřel o bok kovové ryby, když se chystal vylézt nahoru.
"Ty máš meč, jaký nosí gladiátoři! To je báječné. Divoch s opravdovým mečem. Až to budu vyprávět, nikdo mi neuvěří. A co je tohle?" ukázala na kovovou rybu. "Vypadá to, že je to vrak starého letounu. Poslyš ...," ztišila hlas, "není to vrak opravdu starého letounu? Víš, mám na mysli letoun průkopníků!"
"Nevím, " odpověděl Rad. "Uvnitř jsem našel tohle."
Sebral ze země chechtavý pytlík a předvedl jí ho. Upřímně se rozesmála.
"Našel jsi to ve vraku? Pak to ale je úžasně vzácná Památka, zřejmě hračka, kterou měl pilot v letadle jako talisman. Ve městě by ti za ni utrhli ruce."
"Proč by mi měli trhat ruce?" zakabonil se Rad. "Potřebuju ještě šest Památek a dostanu za ně Modrý meč. Šest, to je jedna ruka a ještě jeden prst, víš?"
"Vím," přikývla s úsměvem. "Myslím, že Modrý meč bys mohl dostat i za tuhle jednu jedinou Památku. Je velice vzácná, chápeš to?"
"Líbí se ti?"
"A jak!" '
"Vezmi si ji," řekl Rad Haager.
"To přece nejde," řekla dívka.
"Vezmi si ji, prosím," řekl Rad a vtiskl dívce Památku do ruky. "Ještě jsi mi neřekla, jak se jmenuješ."
"Rena... Rena Sulirová," doplnila jméno a podivně se při tom zatvářila. "Ty asi nevíš, kdo je to Sulir, vid?"
"Tvůj otec? Nebo ... tvůj muž?"
"Otec," usmála se. "Nemám muže. Ty snad máš ženu?"
Zrudla při těch slovech a stiskla rty. Snad se při tom na sebe zlobila, že jí vyklouzla z úst tak nejapná otázka
Vždyť je to přece jenom divoch, lidojed odněkud z Tyrkysových hor.
"Nemám," odpověděl Rad Haager vážně. "Vysvětli mi jak je možné zabít barroka na velkou vzdálenost zbraní která se tak zvláštně jmenuje?"
Usmála se a chtěla odpovědět. Terr však varovně zaštěkal a z míst, kde Rad poprvé Renu Sulirovou spatřil, vyjela na planinu skupina jezdců na koních. Rad sice už slyšel o těch podivných zvířatech a dovedl si je víceméně představit. Skutečné koně však spatřil poprvé v životě Dnešní den měl zřejmě vyhrazený pro silné zážitky.
Jezdci je obklopili, mávali a smáli se.
"Podívejte, koho tady mám!" volala na ně Rena. "Opravdového divocha. Jmenuje se Rad Haager, je to lidojed a bydlí v Tyrkysových horách."
"Nevím, co je to lidojed, ale jestli myslíš, že jím lidské maso, mýlíš se. Náš klan to nedělá."
"Jiné klany jedí lidi?" ozval se kterýsi z jezdců.
"Některé klany spalují těla zabitých nepřátel, mísí je jich popel s vodou a tu potom pijí," vykládal Rad Haager vážně. "Náš klan si oškliví takový zvyk. A nežije v Tyrkysových horách. Pocházíme z Pláně."
Jezdci hlučně sesedali za velikého povykování. Obdivovali Terra, který byl velice nervózní a vrčel, a když se dověděli, že barroka zabila Rena, provolávali jí slávu.
"Náš divoch se ale vrhnul na barroka holýma rukama!" křičela nadšená Rena. "Vážně, viděla jsem to."
"Nechal jsem meč opřený tam o tu kovovou rybu," ukázal Rad rozpačitě.
Ohlédli se, a jakmile spatřili vrak letadla, okamžitě odvrátili hlavy a viditelně zneklidněli.
"Takže na první ránu ... Tomu říkám výkon," vyrazil ze sebe jeden z nich. Rad usoudil, že je to asi jejich vůdce. Byli totiž oblečeni všichni stejně, do svítivě bílých obleků. Ramena měli ozdobena zlatem a ten, kdo teď promluvil, měl těch ozdob nejvíc.
"Myslíte, že je to Památka po průkopnících?" zeptala se Rena. "Co o tom soudíte, Mare?"
"Střílela jste tam od lesa? Jste skvělá, Reno! Co bych za to dal, kdybych to mohl vidět. Pojďme, půjdeme se tam podívat."
"Ano, půjdeme," souhlasili nadšeně ostatní. Nasedali na koně a chystali se odcválat přes planinu pryč. Rada napadlo, že ti muži prchají od té podivné kovové ryby, které říkají vrak letadla. Proč to dělají?
"Uvnitř jsou kosti mrtvého muže," řekl Rad. "Musel to být obr. Byl mnohem větší, než jsme my."
"Rena báječně střílí," vedl dále svou muž jménem Mar.
"Však se také pilně cvičí!"
"Jak by ne, dcera velícího důstojníka Romy musí umět střílet. To by byl pořádek, kdyby neuměla!"
Muži se předháněli v poklonách, a také zřejmě v tom, kdo bude dřív pryč z tohoto místa.
"Generál bude mít radost, až mu to Rena poví."
"Kdepak, ten se to nesmí dovědět! Hrozně by vyváděl. Víte, že mi zase zakázal vyjížďky do Zelené pouště?"
"Ten ukrutný! Škoda že já nejsem váš otec, Reno. Dovolil bych vám všechno. Výlety do pouště a kopce zmrzliny a střílení barroků, zkrátka všechno, na co byste si dokázala vzpomenout."
Zmatené myšlenky se honily v hlavě Rada Haagera. Ti muži se zmínili o Zelené poušti... Tak tedy legendy nelhaly? Je tu Zelená poušť a za její hradbou město Roma? Co to znamená "velící důstojník" a "generál"? Rad spíš vycítil, než pochopil, že generál je cosi jako náčelník.
Konečně se dostali k místu, odkud Rena střílela. Její kůň tu byl přivázán za uzdu ke stromu. Chválili dívku za střelecké mistrovství. Kabonila se však. Kradmo pohlížela na Rada Haagera a na vrak letadla. Dobře si všimla, že všichni muži se stavějí k vraku zády, aby ho nemuseli
vidět. Pak ji něco napadlo. Zlomyslně se usmála a vyhrkla: "A já chci, aby Rad Haager jel s námi do města."
Nikdo neodpověděl, až se ozval muž jménem Mar:

"Ale dušinko, to je přece báječný nápad! Víte, že za pět století, co naše město stojí, žádný divoch neprošel jeho bránou?"
"Nikdy?" zašeptala dívka. "Víte, Mare, že jsem ještě nikdy nezažila něco, co se ještě nikdy nestalo?"
"Myslím, že takových je nás tu víc," odpověděl Mar.
Měl to snad být vtip, ale nikdo se tomu nezasmál.
Jezdci se pomalu ubírali kupředu. Dlouhou řadu vedl muž jménem Mar Hoff, velitel celé skupiny, jak se Rad od Reny Sulirové dověděl. Vyprávěla mu, že to
jsou všichni vojáci, či bojovníci, jak by asi řekl Rad, jenže ne řadoví, obyčejní. Jsou to ti, kteří vojákům dávají rozkazy, jak bojovat.
Rena seděla v pohodlném sedle a Rad kráčel po jejím boku. Mar je zařadil někam doprostřed skupiny. Terr měl radost, že se zase děje něco zajímavého. Už ho přestala bolet hruď, pochroumaná při zápasu s barrokem, a měl znamenitou náladu. Brzy opustili les a ocitli se na volné planině, střežené kolosálním masivem hory Olympus. Na obzoru se zazelenal pás aganos. To je ona Zelená poušť, která kryje z této strany město Romu.
"Tak tedy důstojník je asi takový člověk, jako je v našem klanu náčelník?"
"Ano," přisvědčila Rena. "Váš klan má málo bojovníků, takže mu stačí jeden náčelník. Naše armáda je veliká a jeden muž by nedokázal poručit všem mužům, co mají dělat. Proto musí důstojníků být mnoho. Jeden, ten nejvyšší, velí vysokým důstojníkům, každý z vysokých důstojníků velí skupině středních důstojníků, každý střední důstojník ..."
"... velí docela malým důstojníkům," přerušil ji Rad a ukázal na sáh vysoko od země. Rena se tomu zasmála, ale dobře si všimla, že žádný z důstojníků se k ní nepřidal.
"Musíte být šťastný klan, protože máte tolik statečných mužů."
"Proč myslíš, že jich máme tolik?"
"Každý náčelník a každý důstojník musí být statečný, jinak by nemohl velet mužům. Tak alespoň je to zvykem u nás na Pláni, mezi svobodnými národy."
"U nás také," řekla Rena vážně.
"Často osvědčují svou statečnost? Vedete kruté války?"
"Zatím jsme nikdy žádnou válku nevedli... Leda snad tu první, ale to už je dávno, strašně dávno."
"Jak tedy víte, že jsou stateční?" užasl Rad Haager. Ještě před chvilkou si přítomných důstojníků neobyčejně vážil, teď už se jenom divil.
Ohlédl se po masivu horstva, a protože pochopil, že řeč sklouzla na nepříjemné téma, načal hovor z jiné strany.
"Je to tu zvláštní místo. Volné národy věří, že hora je posvátná a že by zahubila každého, kdo by se odvážil sem vstoupit."
"To je dobře," ozval se kterýsi z důstojníků. "Jinak by se to tu hemžilo lidojedy. Promiň, příteli, já vím, že zrovna ten tvůj ... ehm... klan si lidské maso oškliví, leda snad v neděli a ve svátcích ..."
"Nechtě toho, prosím," okřikla ho Rena a vtipálek okamžitě umlkl. "Klaníte se hoře?"
"Většinou je zahalená růžovým závojem a nevidíme ji. Já jsem ji poprvé spatřil teprve před krátkou dobou. Slyšel jsem ale o ní vyprávět mnoho příběhů."
"Pověz nám některý," žadonila Rena.
"Nejsem dobrý vypravěč," bránil se Rad. "Každé malé dítě Volných lovců by to dovedlo lépe než já. Staří vyprávějí, že volné národy žily před pradávnými věky na hvězdě zvané Země, která svítí v noci na obloze. Znáte tu hvězdu?"
Obrátil se na důstojníka, který klusal za Renou, ale ukázalo se, že ten muž zvolnil a zvětšil mezeru mezi svým a Reniným koněm.
"Nu a před dávnými a dávnými lety bylo lidem na hvězdě Zemi těsno a nechali se pozřít kovovými ptáky. V žaludku bylo těsno, protože lidé byli velicí, mnohem větší, než jsme my, a měli velikou kulatou hlavu. Ptákům
se nelíbilo, že mají lidi v žaludku. Chrlili ze sebe oheň a letěli co nejrychleji pryč, aby byli co nejdál od hvězdy zvané Země, kde je tolik lidí, kteří jim chtějí vlézt do žaludku. Tak se dostali až sem, na vrchol této převeliké hory. Ten první, k,do vystoupil z útrob ptáka, se jmenoval praotec Strugo-Strugo."
"To je neuvěřitelné ...," zašeptala Rena.
"Také mi to všechno připadá zvláštní. Tam v lese, na plamně, jsem nalezl tu kovovou rybu... Řekni mi, Reno, proč se tvoji přátelé nechtěli na rybu podívat a proč nebyli zvědavi na kostru muže, velikého aspoň tak, jako byl praotec Strugo-Strugo?"
"První člověk, který přistál tady na Marsu, se jmenoval Stragacký," řekla Rena Sulirová tiše. "Ale nesmí se o tom mluvit. Pamatuj si to. Nikomu nevyprávěj svoje pohádky. Měl bys z toho nepříjemnosti."
Rad Haager si uvědomil, že důstojníci, kteří jeli před Renou, pobídli koně a také zvětšili mezeru. Nechtěli slyšet Radovo vyprávění. Čeho se báli? Je to podivná statečnost, když se náčelník bojovníků bojí pouhého slova! Rad Haager však zažil tohoto dne tolik překvapení, že se příliš nedivil.
"Tohle je naše krajina. Tady podnikáme radostné výpravy," zvolala Rena Sulirová. "Podívej, jak je tu krásně!"
"Ani stopa po nějaké zvěři," poznamenal lovec.
"Zvěř se před námi schovává," řekla Rena. "Bojí se našich zbraní."
Rad přikývl.
"Kdyby každý měl takovou zbraň, do roka a do dne by nebyl jediný tissan na Pláni."
Mezery mezi Reniným koněm a jezdci vpředu a vzadu se znovu zúžily. Rad se tomu divil. Představil si bojovníky svého klanu, jak vedou po Pláni skupinu zajatých nepřátel. Jakého křiku a kolika šlehanců karabáčem z kůže tissana, marsovského hrocha, bylo by třeba, než by zajatí bojovníci změnili rozestupy v řadě! Tady stačí pouhé slůvko, jak se zdá. Sotva Rad zavedl řeč na vrak letadla, rozestup se zvětšil, jakmile se ale rozhovořil o lovu na Pláni, zvědavost stáhla

řadu opět dohromady.
Bylo to skoro k smíchu. Řada řídne, řada houstne, podle toho, jakého Rad užije slova. Pouhý zvuk, pohyby jazyka a rtů, ovládají tyto lidi lépe než karabáč z tissana. Od sebe, k sobě . . . Slovo zde pracuje jako nějaká pumpička
Nebylo to však jenom směšné. Když se totiž Rad přímo zeptal jednoho bojovníka, co si myslí o zbytku kovové ryby, uslyšel neuvěřitelnou odpověď:
"Neviděl jsem žádnou kovovou rybu."
"Říkáte tomu vrak letadla."
"Jaký vrak letadla?"
Rad nemohl uvěřit, že by si kovové ryby skutečně ne-všimli. Lhali tedy. Proč? Omámilo je slovo? Copak je slovo tak mocné, že lidi nejen posouvá dopředu a dozadu jako dětské hračky, ale dokonce jím bere lidskou tvář neboť je nutí lhát? Obrátil se na Renu a podivil se, jal rozpačitě se dívka tváří. Zlehka se dotýkala pravou rukou záhybu svého pláštíku. Rad věděl, že tam skrývá Památku, ten chechtavý pytlík nalezený ve vraku,
Třeba za to může ten růžový závoj. Možná že už jsem zemřel a že toto všechno a tito všichni - Rena, Mar Hoff, důstojníci, vrak letadla, mocná slova, kamenné oči, gesta ruky zvlhlé studeným potem, pobídky ostruh a škuby uzdou, nic neříkající otázky a němé odpovědi, že toto vše až je smrt a on, Rad Haager z klanu Volných lovců, je té smrti účasten.
Mar zvedl paži a zvolal:
"Pozor, blížíme se do bílé zóny! Dávejte pozor na divocha, ať nám něco nevyvede."
"Bílá zóna je území přímo spravované vojáky," vysvětlila dívka Marova nepříliš zdvořilá slova. "Pozoruj Mara Hoffa. Dává si na uši sluchátka. Uslyší v nich pokyny, kuly máme jít. Bez nich bychom v bílé zóně zahynuli."
Rad se rozhlížel kolem sebe, ale neviděl nic než skaliska a houštiny aganos.
"Žijí tady šelmy? Nikde nevidím žádnou stopu numy nebo sbarra!"
Jezdci se mu smáli a Rena vysvětlovala:
"Šelem se nemusíme bát. Vidíš moji zbraň? Daleko silnější energa jsou nábore ve skalách. Míří sem, na bílou zónu. Jakmile by sem někdo vkročil, energa by ho spálila na prach. 3ílou zónou vede jenom úzký průchod. Až jím projedeme, uzavře se. Pak neproklouzne k našemu městu ani ještěrka."
"Proč to všechno je?" divil se Rad Haager. "Nechci tě urazit, Reno, ale vypadá to, jako kdybyste se něčeho báli. Máte strach z divokých zvířat? Anebo - neuraz se - obáváte se volných národů Pláně? Proč tolik strachu, když vaše zbraně jsou tak hrozné?"
"To stačí," ozval se vpředu Mar Hoff. "Radím ti, abys držel jazyk za zuby. Poslyšte, Reno, ještě je čas. Nepošleme divocha domů k jeho lidojedským kamarádům?"
"Každá legrace by měla někdy skončit," ozval se vzadu kterýsi důstojník. "Taky si myslím, že už toho bylo dost."
"Vy se bojíte? Myslela jsem, že jste statečnější!"
"Je to vaše přání, slečno Sulirová," řekl Mar Hoff. Jméno Sulirová vyslovil zvlášť výrazně. "Jistě všechno vysvětlíte svému otci."
"To jsou všechno zbytečné řeči. Podívejte!" vykřikl někdo.
Ve vzduchu se cosi zablesklo. Rad zamhouřil oči. Je to snad nějaká ještěrka se svítícíma očima? Světlo se blížilo. Byla to kovová koule s dlouhými tykadly po stranách, z kovu mnohem světlejšího a lesklejšího, než jsou Památky. Koule letěla tiše, pohupovala se měkce ve vzduchu a nad hlavami poutníků se zastavila.
Také oni stanuli a mávali nahoru.
Tykadla se zakolébala ze strany na stranu.
"Mávají nám. Všechno je v pořádku!" zvolala Rena. "Rada Haagera si nevšimli."
"To jistě," poznamenal Mar Hoff uštěpačně. "Tihle graviťáci mají oči všude."
Koule se náhle rozletěla plnou rychlostí a v několika okamžicích zmizela za obzorem.
"Teď už s námi musíš jít, ať chceš, nebo nechceš," řekl Mar Hoff Radu Haagerovi.
Vyrazili. Bylo to složité putování. Průchod bílou zónou se křivolace klikatil mezi houštinami aganos a netrvalo dlouho a Rad si uvědomil, že jenom obtížně by hledal cestu zpět. Rena mu stále něco vykládala, ale on neodpovídal. Cítil v sobě tíseň. Koule ho vyděsila. Její náhlé zjevení a stejně překvapivý odlet mu připomněly báchorky slýchané z úst starců. Co byla ta koule? Strašidlo, pohádková bytost? Nebo se snad podobala kovové rybě, opuštěné tam vzadu v lese? Proč se ale tito muži koule nebáli, kdežto před kovovou rybou prchali?
Jak rád by se lovec vrátil! Zamířil by rovnou domů. Cesta by byla snadná. Sledoval by tok onoho chladného potůčku, kráčel by po jeho břehu až na Pláň a tam by jistě našel cestu do toho krásného, pohodlného stanu, jehož kostra a kolíky vydržely i nápor větrné smršti. Ve svém stanu by měl klid. Důvěrně tam zná každý souček na tyči, každou píď udupané země, hovoří k němu každá kožešina, každý šíp, každý kotouč provazu. Všechno je •tam důvěrně známé a přátelské.
Poprvé v životě Rad Haager poznal stesk. Pohlédl na Terra. Daimon opatrně našlapoval a srst se mu na zádech ježila. Také nebyl ve své kůži. Zlehka ho popleskal po zádech. Zvíře se na něho vděčně podívalo. My dva, kamaráde, musíme teď držet při sobě ještě víc než na lovu zuřivého numy. Kolem nás krouží ta nejlítější šelma, kterou kdy člověk může potkat. Jmenuje se neznámo.
Za houštinami aganos ležela plocha červeného písku, ohraničená strmými skalami. Hora Olympus vystrkovala přes ně svou hlavu, jako by se dívala přes plot.
Nebyl to souvislý skalní masiv. Skálu rozhlodaly písečné bouře, které bičovaly povrch Marsu po milióny let, než sem přišli lidé, osídlili ho a vytvořili umělou, přísně regulovanou atmosféru. Připomínala věnec dračích zubů, hrozivě hrotitých, připravených chňapnout vetřelce a rozžvýkat ho. Tu a tam stály kamenné sloupy nezřídka až dvě stě sáhů

vysoké. Mezi skaliska slunce nepronikalo, takže tu byl vlhký chladný vzduch. Mar Hoff v čele pobídl koně a Rad musel přidat do kroku, aby jezdcům stačil. Tíseň padla na všechny. Hovor utichl. Lidé se snad báli, že je dračí zuby rozdrtí. Nejvíc tísnilo toto velkolepé nakupení skalních hmot, obě divoká srdce lovce a jeho daimona, navyklá volným prostorám. Cesta vedla vzhůru, klikatou cestou mezi skalisky, na vrchol masivu. Když se dostali nahoru, stanuli.
Rad Haager poprvé spatřil město Romu a ten pohled mu vyrazil dech.
Město bylo zasazeno do hlubokého kráteru, který vznikl před pradávnem po dopadu meteoritu. Kráter byl takřka přesně okrouhlý a v průměru měřil dvanáct kilometrů. Hora Olympus zavalila celý obzor jako obr, který se chystá udělat docela malý krůček a město i s jeho obyvateli zcela prostě zašlápne.
V podhůří Olympu byl kráter Romy nicotně malý. Podobných ďobanců lze na úbočích obra napočítat stovky. Ale jenom v jednom leželo město.
Lovec užasle hleděl na okrouhlé údolí, jehož rozloha mu připadala úžasná. Obří místa vroubila po celém obvodu skalnatá zubatina, ovšem na dálku ztratila svou dračí hrozivost, a spíš připomínala roztřepaný okraj starého košíku. Přes celou plochu údolí byla přehozena pavučina stříbřitě lesklých lan, napnutých na štíhlých sloupech, nestejně vysokých. Ježily se, kam oko dohlédlo. Kdo by je sečetl! Rozhodně ne Rad Haager, navyklý na prstové počítání. Na lanech visely plastikové kupole, pableskující odrazem slunce. Mezi nimi čněly vysoké kameňme sloupy, zdobené zlacenými hlavicemi a sochami zvířat a lidí. Na vrcholcích kovových, divoce žebrovaných konstrukcí se zvolna otáčely turbiny větrných elektráren a v síťoví se houpaly hektarové sběrače sluneční energie. To vše chránila průhledná blána, jemná, avšak pevná. Živočišně se chvěla i v nepatrném vánku a sluneční paprsky rozehrávaly na jejím povrchu duhovou barevnici. .
Rad Haager na to hleděl nechápavýma očima. Také daimona přemohl úžas, takže usedl, nervózně cukaje ohonem, přední tlapy toporně natažené, tlamu otevřenou, jazyk ukrytý v hloubi spodní čelisti.
A slyšeli zvuky. Hukot motorů a halas zvonů, kvílení bláznivé hudby, burácení zvířat a dívčí smích. Snadněji vnímali zvuky než obraz, protože je dovedli připodobnit k jiným zvukům, zaslechnutým už dříve: hlas bouře, svist větru, rachot vodopádu, burácení laviny. A smích dívek je stejný všude, v chýších Volných lovců i v Romě, jediném městě na Marsu.
Město k nim vysílalo vůně i pachy. Radovi se zdálo, že pachů je mnohem víc. Kdesi v hlubině pod nimi se škvařila plastická hmota a hnily odpadky, čpěl tavený kov svařovaných konstrukcí. Chyběly zde přívětivé vůně domova, vůně stanové plachty rozehřáté sluncem, protepleného lůžka, kotlíku s vroucí potravou.
Blána napnutá na lanech se Chvěla, cukala sebou a duhové blesky nevázaně jezdily po jejím povrchu. Vysílaly snad varovné poselství? Staří říkávají, že v blescích promlouvají k živým duše zemřelých. Rad nevěřil na povídačky, ale co když platí zde ve městě, které je tak cizí, že nepřipomíná nic, co lovec kdy viděl a o čem slyšel?
Odejdi, syčely na Rada Haagera ty němé blesky šesti barev duhy, odejdi, křičely na něho žlutě a modře, zeleně a červeně, fialově a oranžově, odejdi ihned. Jsi tu cizí a žádný zločin lidé netrestají tak krutě jako ten, jehož se cizinec dopouští zcela prostě tím, že je cizí.
Kamenné sochy na něho přísně upíraly oči bez zřítelnic a zvířata se pitvorně šklíbila. Jen pojď, vyzývaly ho šelmy, pojď a my si s tebou pohrajeme. Vidíš naše drápy, všiml sis špičatých zubů a vyplazených jazyků? Cekáme tu už celé věky na tvé maso.
Uvědomil si, že i lidé se na něho dívají, jeho společníci v tomto putování. Hleděl na něho náčelník, jemuž Tíkali Mar Hoff, hleděli na něho menší náčelníci či důstojníci, některý zle, jiný lhostejně, ten zase výsměšně a onen pohrdavě, a nadutost jim zrovna sršela z očí. Také Rena Sulirová na něho upírala mírně vystouplé oči a cosi šeptala svými širokými ústy. Pokusil se číst v jejím pohledu, ale nedoved] se v něm vyznat. Je v něm opravdu prosba? Žadoní ta dívka o něco? A pokud ano, oč vlastně? Proč se dívka usmívá, když se Rad mimoděk dotkl meče?
Opravdu si přeje to, co Rad tuší, skutečně chce slyšet jeho válečný pokřik a byla by šťastná, kdyby pocuchal mečem tu lesklou pavučinu a pozutínal hlavy kamenným pitvorám na vysokých sloupech?
Proč ne. Dívko s rudými vlasy, my dva, daimon Terr a já, uděláme všechno, co si zamaneme ... a co nám ty poručíš.
Mar Hoff zavelel a celý průvod pokračoval k městské bráně.

ČÁST DRUHÁ: VAGY

Pilot se zlehka dotýkal senzorového ovládání letounu a mírným sešlápnutím pedálu udržoval úroveň gravitace na nulové hladině. Výšku držel na čtyřiceti metrech. Pozorně studoval velikou trojrozměrnou obrazovku. Jezdci vypadali z té výšky jako drobný hmyz. Jejich bělostné stejnokroje svítily na černavé půdě, poseté červeným prachem. Plochy aganos vytvářely roztodivné obrazce.
"Jedničko, tady patnáct, tady patnáct, hlásím se z bílé zóny. Souřadnice dvacet čtyři, šestnáct, jedna, jedna a sto třicet šest, dvanáct, šest, tři. Všechno je v pořádku, už se vracejí. Jsou to oni. Mám jejich kódové značení. Dekodér je v pořádku, opakuji, dekodér je v pořádku. Povolte návrat ... počkat, změna. Teď vidím, že jich je o jednoho víc, někdo s nimi jde pěšky a vede nějaké zvíře. Nedovedu zvíře rozeznat. Udejte pokyny, udejte pokyny."
"Patnáctko, tady jedna, tady jedna. Slyšel jsem dobře? Se skupinou jde pěší osoba provázená zvířetem. Slyším."
"Jedničko, tady patnáct. Nastavil jsem silnější zvětšení. Je to muž a po jeho boku jde nějaká šelma, nejspíš daimon. Je to snad nějaký gladiátor z cirku. Nikdo mi nehlásil, že se venku toulá gladiátor. Slyším."
"Patnáctko, tady jednička. Nemám gladiátora v hlášení. Jak se chová? Vidíte známky nepřátelství? Slyším."
"Ne. Docela klidně jde s nimi. Teď mi všichni mávají. Dívá se na mne, ale nemává. Je to mladý člověk, snědý, černovlasý. Vidím mu do tváře. Vypadá docela sympaticky. Oblečený je ale jako hastroš, nebo jako nějaký lidojed."
Pilot se odmlčel, ale jednička se také neozývala. Až teprve po několika sekundách se v kabině ozval klidný hlas:

"Patnáctko, tady jednička. Vraťte se na základnu. Konec."
"Jedničko, tady patnáctka. Opakuji, vracím se na základnu, vracím se na základnu. Konec."
Pilot sešlápl druhý pedál a stroj se prudce rozletěl kupředu. Po několika okamžicích se na obrazovce objevil ovál města.
"Návratový systém - kontrola," řekl pilot a odpověděl mu kovový hlas automatu:
"Kontrola, nulový stav, opakuji, nulový stav."
Pilot se pohodlně opřel do křesla a pozoroval, jak město roste na obrazovce, po malé chvíli spatřil přistávací plošku, velkou jako kostka cukru, zvětšila se na rozlohu kapesníku, už tu byl zaměřovači kříž, stroj se jemně za houpal a zlehka dosedl. Uzávěry zasyčely a kabina se rozevřela jako rozloupnutý pomeranč. Pilot vystoupil a slast ně se protáhl. Volným krokem zamířil do letištní budovy. Letoun se zatím pomalu šinul po dopravníku do hangáru. Pilot odevzdal dozorčímu důstojníkovi své kódovací zařízení, podal hlášení a odešel do baru. Nedbale pozdravil několik přátel, kteří tu čekali, až půjdou do služby.
"Jednu kávu, dobrou, sladkou, horkou," řekl barmance Usmála se na něho.
"Něco nového?" " "Nic. Leda snad .. . ale to je hloupost."
"Blíží se invazní flotila?"
Pilot se ušklíbl otřepanému žertíku.
"Páni důstojníci načapali v Zelené poušti zatoulaného gladiátora s ochočeným daimonem."
"To bude Vlado Kovar zuřit!" smála se barmanka. "Ten to dovede, když ho popadne vztek."
"Já nevím, co všechny na tom Vlado Kovarovi máte. zabručel jeden z čekajících pilotů. "Můžete se z něho všechny zfanfrnět."
"Mluví z tebe slepá závist," řekla mu barmanka klidně
"Vlado Kovar je totiž opravdový mužský a to o sobě může v tomhle městě říct málokdo. Vy ovšem ano, pánové. Vás se to netýká."
"Sedmička, do služby, sedmička, do služby!" ozval se reproduktor.
Pilot strážního letounu číslo sedm vstal.
"To je otrava," poznamenal. "Hodina ve vzduchu, promarněná civěním na obrazovku. Jedničko, hlásím, že se děje houbelec promíchaný s houby houbičkami."
"Třeba taky najdeš zatoulaného gladiátora," poznamenala barmanka.
Pilot mrzutě vzdychl a odloudal se pryč. Jeho kolega z patnáctky srkal dobrou, sladkou a velmi horkou kávu. Na gladiátora už zapomněl.
Dozorčí důstojník strážní služby neboli "jednička" se pohupoval v křesle a nevlídně hleděl na panel před sebou. Obrazovky mu ukazovaly život města jako na dlani. U tří bran bylo rušno jako obvykle. Kolony vozů přivážely do Romy potraviny a suroviny pro výrobní provozy. Na zdravotní procházky proudily ven sevřené šiky šedých čísel z podlaží. Pouličním ruchem si razily cestu glydery strážní služby. Dozorčí by se mohl okamžitě spojit s kterýmkoli z nich. Nebyl k tomu důvod. Všechno je v pořádku, jak ostatně tomu jinak být nemůže. Ve městě vládne pohoda.
Brána čtvrtá, severní, byla pustá. Do Zelené pouště nevedla žádná silnice. Všechny přístupové cesty kryla pole volné střelby. Jenom ve výjimečných případech dozorčí stanovil průchozí koridor. Takový případ nastal dnes, kdy skupina důstojníků a ta bláznivá dcera generála Sulira, ti hejskové, si zase vzpomněli uspořádat výlet do divočiny. V poslední době je těch výletů stále víc, hrom do toho. Energobateriím to přidělává práci. Je třeba složitě propočítávat pásma palby, aby vznikl průchod. Ústřední počítač si s tím pokaždé hraje třicet minut. A dalších třicet minut padne na to, aby se koridor po průchodu výletníků zase uzavřel. Hrom do toho. Nebýt těch výletů, chlapci z energobaterií by měli pohodu.
Takové je heslo města Roma: POHODA. Je ostatně napsáno velkými písmeny i zde, v místnosti dozorčího strážní služby.
Není ale vyloučeno, že mládence těší to stále častější rušení běžné rutiny. Pohoda nepohoda, hlavně že se něco děje, uvažoval dozorčí. Koneckonců, i já jsem celkem rád, že patnáctka hlásila mimořádnou událost. Výletníci polapili gladiátora - to se podívejme. Jakživ jsem neslyšel o nějakém případu, který by se tomu podobal.
Pro případ mimořádné události má dozorčí pevné předpisy. Musí okamžitě uvědomit armádního dozorčího a dozorčího štábu. Ještě štěstí, že v předpisech je v první hlavě uvedeno:
Dozorčí je povinen zvážit situaci a podle okolností stanovit další postup.
Uvědomím armádu a štáb, ale teď budu zvažovat situaci. Konečně se něco děje, třebas je to maličkost, bezvýznamná prkotina.
Výletníci jdou pěšky a k severní bráně se dostanou nejdřív za třicet minut. Je tedy čas, dost času. Jak rád zvažuji situaci!
Napadlo ho, že snad ani zvažovat situaci nedovede. Od vyřazení z důstojnické kadetky nezažil jedinou mimořádnou událost, která by nějaké zvažování situace vyžadovala. Pravda, armáda a štáb co chvíli vyhlašují poplach, jenže to už je také mechanická rutina, nacvičená do nejmenších podrobností. Cvičení na téma "výsadek pozemské invazní flotily na Planitii Amazonis" prodělal už osm set čtyřicet šestkrát, tak to alespoň má zapsáno v notýsku.
"Zavolám Vlada Kovara," řekl nahlas. Seděl v místnosti sám, ale těšilo ho mluvit hlasitě. Škoda jen, že tak významné rozhodnutí teď nikdo neslyší!
Na klávesnici navolil číslo šéfa Cirku Maximu. Nejdřív se ozval Tibl, pomocník velkého šéfa, a trvalo to dlouho, než se Vlado ozval.
"Kovar. Co je? Nemám čas. Mám šestnáct lvů na piště. Tak honem!"
"Nechybí vám nějaký gladiátor?"
"Cože? Mako?"

Dozorčí se zarazil. Pilot patnáctky nehlásil, jestli s výletníky jde člověk, nebo mako. Hlásil, že ta postava vypadá jako gladiátor a že s sebou vede daimona. Počkat... daimon by nešel s mako. Zvířata si mako oškliví, boji se jich. Musí to tedy být člověk. Ach, jak je báječné zvažovat situaci.
Slastně sebou zavrtěl v křesle.
"Krucinál, co je s várna? Neslyšel jste, že na mě čeká na piště šestnáct lvů?"
"Mluvíte s dozorčím strážní služby, Vlado Kovare," pravil důstojník upjatě.
"Vy mi taky můžete vlézt na záda," odtušil šéf gladiátorů. "Zatím jste neřekl nic kloudného a zdržujete mě od práce, kterou si ode mne objednal plukovník Jo Vagy."
Zatracený chlap, ten dovede rychle vracet rány. Inu, cvičitel šelem a gladiátorů, šéf Cirku Maximu. Stojí za ním Jo Vagy, náčelník štábu. Hrom aby do toho bacil.
"Je to člověk," řekl dozorčí významně.
"Kam jste dal rozum, dozorčí? Copak mám člověka mezi gladiátorama? To byste to chytil!"
A Vlado Kovar se rozesmál burácivým smíchem.
Dozorčí ztratil nervy a vykřikl vysokým přeskakujícím hláskem:
"Tak mi tedy vysvětlete, kde se vzal člověk se šelmou po boku v Zelené poušti a jak je možné, že se prochází s pány důstojníky a s dcerou pana generála Sulira?"
"To je vaše starost, dozorčí," pravil Vlado Kovar medově a přerušil spojení.
Hrom do toho, hrom do toho, ať na místě puknu, jestli mi ten chlap nepije krev. Kamarádíčkuje se s plukovníkem a myslí, že přesahuje Olympus o dvě hlavy. Ale já ho srovnám, já mu ukážu, já mu to nakreslím.
Houbeles a houby houbičky, tak nějak to říkají piloti strážních letounů. Na Vlada Kovara jsem krátký. Nikdo v celé Romě si na něho nevyskočí. To proto, že si nikdo netroufne na plukovníka Jo Vagyho.
Dozorčí vzdychl.
Zvažování situace je krásná věc, ale jenom do chvíle, kdy si člověk uvědomí, že mu situace přerůstá přes hlavu. To abych tedy dal hlášku na armádu a na štáb a hodil ruce do klína.
Houbeles a houby houbičky! Já jsem dozorčí strážní služby a na mých bedrech leží tíha zodpovědnosti. Já bdím nad pohodou města Romy! Město ode mne očekává čin, nějaký mohutný, velkolepý čin. Ale jaký?
Už to mám! Já se zeptám, co mám dělat... Ano, to je správné. Zeptám se. Zamračil se na obrazovky a řekl:
"Myslíte, že se bojím se zeptat? Kdepak! Jiný by se možná bál, ale já ne, kamarádi. Já znám svoje práva. Zeptám se."
Ruka se mu třásla, když volil na klávesnici číslo nikoho menšího než náčelníka štábu, plukovníka Jo Vagy-ho.
"Pobočník náčelníka štábu," vyštěkl reproduktor mladým energickým hlasem.
"Dozorčí strážní služby. Spojte mě s panem plukovníkem."
"Co mu chcete?"
"Konzultace. Ehm... konzultace ve vážné věci celoplanetárního významu."
Vyhrkl ta slova ve zmatku a před očima se mu zatmělo, když je zaslechl. Hrome, co to žvaním, což jestli to plukovníkovi nebude připadat jako vážná věc celoplanetárního významu? Třeba je to úplná pitomost, prkotina, a plukovník mě roztrhne a zamete se mnou a šoupne mě někam na strážní stanoviště na vrcholku Olympiku anebo ještě hůř, na nějakou ztracenou vartu v Arcadii, k polární čepičce!
"Pan plukovník je na VOS šest," řekl pobočník stroze. Dozorčí už chtěl vykřiknout, že tedy je dost času, až se pan plukovník z výzkumné orbitální stanice vrátí, že záležitost je sice důležitá a má celoplanetární význam, zase ne tak velký, aby bylo nutno honit pana plukovníka až do kosmického prostoru, ale nezmohl se na slovo, jenom na pištivé zasípění.
Pobočník pokračoval:
"Spojím vás."
Reproduktor zašuměl směsí šepotů a hvizdů a zoufalý dozorčí měl dojem, že samy hvězdy se vysmívají jeho nouzi.
"Vagy," ozval se mocný náčelník štábu a jeho hlas zněl ponuře, jako by promluvila sama hora Olympus.
"Dozorčí strážní služby. Žádám konzultaci v mimořádné události. Skupina důstojníků vyjela na výlet do Zelené pouště ..."
Zajíkl se, protože si uvědomil směšnou nicotnost slova výlet. Měl raději říci "výprava", to by znělo lépe, celoplanetárně.
"Tak dál," zavrčel plukovník.
"V této chvíli se výprava vrací a je nějakých dvacet minut od severní brány města. Vede s sebou muže v oděvu gladiátora, opakuji, muže, nikoli mako, a ještě šelmu, podle všeho daimoina. Konzultoval jsem s panem Vladem Kovarem, ale v Cirku Maximu žádný gladiátor ani daimon nechybí, podle jeho sdělení, prosím pěkně."
"Když hlásíte, tedy hlaste a neproste pěkně. Cekám na to sdělení celoplanetárního významu."
Vidina polární čepičky se kvapem zhmotňovala do reálných tvarů.
"Už tu budou brzy, pane plukovníku."
"Slyšel jsem. Dělejte, důstojníku! Můj čas má celoplanetární význam, můj ano!"
"S výpravou jde i slečna Rena Sulirová," vyhrkl zoufalý dozorčí, který už nevěděl, co by ještě plukovníkovi řekl.
Naslouchal šepotům a hvizdům a měl dojem, že mu vyprávějí o polární čepičce.
"Podal jste hlášení dozorčímu armády a dozorčímu štábu?"
"Ještě ne, pane plukovníku. V tak mimořádné situaci... celoplanetárního významu jsem považoval za nutné nejdříve konzultovat to s vámi, pane plukovníku."
"Neznám, pane plukovníku. Spatřil ho pilot letounu číslo patnáct a z té výšky se jméno jaksi špatně zjišťuje, prosím pěkně, hlásím ..."
"VAŠE JMÉNO!"

"Konic, hlásím, Jar Konic."
"Dobrá, znamenám si. Já už s vámi nějak naložím."
"Polární čepička!" vykřikl důstojník Konic.
"Cože? Slyšel jsem něco jako ‚polární čepička'. Poslyšte, Konici, projevil jste mimořádnou rozvahu a takové muže potřebujeme u nás ve štábu. Armádě a štábu nic nehlaste. Na celou věc zapomeňte. Chci, aby na ni zapomněl i ten váš pilot a vymažte ji i ze záznamů. Rozuměno?"
"Rozkaz, pane plukovníku!"
"Konec," zavrčel náčelník štábu a reproduktor zmlkl i se svými šepoty a hvizdy.
Dozorčí seděl strnule v křesle a hleděl na lhostejné obrazovky a neozval se, ani když se v místnosti ozvalo:
"Jedničko, tady sedm, tady sedm, souřadnice dvacet čtyři, jedenáct, dva, šest a sto "třicet šest, devatenáct, jedna, devět. Houbeles a houby houbičky, opakuji, houbeles a houby houbičky ..."
Plukovník Jo Vagy stál před velikou obrazovkou vnějšího pohledu a zadumaně shlížel na planetu, která se růžověla uprostřed jako veliký přezrálý pomeranč. Už z této výšky byly špatně patrné i ty nejvýraznější útvary, Hellas, Cebrena, Amazonis a Tharis, tři planiny obklopující Nix Olympiku, horskými pásmy s krátery posetá Arabia a rozsáhlá planina Utopie. Sněhové čepičky se v tuto dobu skromně choulily u pólů.
O čem to vlastně mluvil ten pitomec, napadlo Vagyho. O polární čepičce? Proč to plete do vysoké politiky?
Byl pyšný, že v té červenavé pustině Nix Olympiku vynikala jako zářivě modrá skvrna. Je to i jeho, Vagyho zásluha, že malá lidská kolonie se na povrchu Marsu udržela, že žije a vzkvétá a těší se nerušené pohodě.
Zamračil se, protože se mu zdálo, že to jasné světélko zvané Země na něho posměšně zamžouralo. Dole, v jeho pracovně, ležela depeše s pořadovým číslem 436, Obnovené pozvání ke vstupu do Planetárního společenství bez předběžných podmínek. Směšné, že je to nepřestane bavit. Rok co rok to opakují, po dlouhá staletí, která uplynula od vyhlášení nezávislého Marsu.
Bez naší armády, bez naší kosmické flotily, bez vesmírných energobaterií a gravitačních anihilátorů by se chamtivá paže pozemského lidstva natáhla až sem. Jak by vypadal Mars, kdyby se ho Planetární společenství zmocnilo? Uskutečnil by dávný projekt atmosféry nad celým povrchem planety? Možná. Ale jistě by bylo veta po tom nejcennějším, co město Roma vlastní, po jeho pohodě.
"Špatná zpráva, pane plukovníku?" zeptal se doktor Klark, pomocník a pravá ruka profesora Souka.
"Naopak, znamenitá. Můžeme přistoupit k pokusu."
Plukovník Jo Vagy byl muž padesátiletý, s tváří jakoby vytesanou z nějaké tvrdé horniny. Ploché čelo vybíhalo do mohutných nadočních oblouků, porostlých hustým, nyní už prošedivělým obočím. Hluboko vsazená očka blýskala po stranách zobanovitého nosu. Lícní kosti by zřejmě snesly bez úhony i úder kladiva. Přirozenou divokost plukovníkovy tváře zdůrazňoval kučeravý vous, přistřižený do tvaru krabice.
Také profesor Souk byl velký rozložitý muž, ale to bylo jediné, co měl fyzicky s plukovníkem společného. Jeho tvář byla bezvousé, čelo měl klenuté, nos i ústa malé, tváře ducaté a pohyboval se pomalu, váhavě, snad dokonce neohrabaně jako děcko, které se teprve učí chodit. Při pohledu na tohoto muže by nikdo neuhodl, že pod klenutým čelem je pečlivě uschován jeden z nejvýkonnějších mozků Sluneční soustavy. Za celou dobu existence se lidská kolonie na Marsu nemohla pochlubit géniem formátu profesora Souka. Proto také tento vědec měl ojedinělou výsadu volného radiofonního styku s Planetárním společenstvím a se Zemí. Jinak tento styk udržoval osobně velící generál, náčelník štábu a osoby jimi pověřené. Vedle profesora Souká a plukovníka Vagyho se doktor Klark takřka ztrácel, jak svým tělesným vzezřením, tak i silou osobnosti.
"Pane plukovníku, dnes budeme svědky prvního praktického experimentu. Už jsem o tom mluvil s profesorem Sergejevem v Moskvě a ten z toho měl velikou radost."
Plukovník stiskl rty. Profesor vedl svou, ale Klarkovi ten úšklebek neunikl.
"Profesor Sergejev se mnou konzultoval poslední znění své rovnice. Nalezli jsme přijatelné řešení zakřivené oblasti, račte se podívat."
Krátkými tlustými prstíky rozehrál klávesnici počítacího stroje a polohlasně udílel pokyny akustickému vstupu. Veliký displej se brzy naplnil složitými vzorci a křivkami. Plukovník pozorně čísla studoval. Věnoval nesmírnou píli a energii, aby pronikl do moderní fyziky a matematiky, a zvládl i nejnovější a těžko pochopitelné práce Pacnerovy, Sergejevovy, Hubbardovy a Boreckého, vědců původu pochopitelně pozemského.
"Podivuhodné. Zejména tato pasáž . . .," ukázal plukovník prstem na obrazovku. Profesor se zaradoval, že jeho host tak dobře chápe.
"Velmi správně! Ta je klíčem pro dnešní pokus. Nečekejte ovšem stoprocentní úspěch. V subgravitačních oblastech tápeme, a čas ještě nedokážeme dávkovat, ale ... nu, uvidíme. Pane asistente?" otočil se tázavě k doktoru Klarkovi.
"Jak jsem už oznámil, můžeme začít."
"Prosím, sedněme si."
Sám uložil svou obrovitou tělesnou schránku do speciálně konstruovaného křesla potaženého červenou kůží. Šedá stěna se rozsvítila, zprůhledněla. Na obrazovce spatřili laboratoř, která ve skutečnosti byla umístěna na pomocném zařízení několik set metrů od Výzkumné orbitální stanice. Pokusy byly zatím značně nebezpečné.
Plukovník se naklonil zvědavě kupředu.
Místnost byla prázdná, jenom uprostřed stál mohutný ocelový kubus. Ze stropu se vynořilo lesklé rameno manipulátoru a s nelidskou přesností stroje umístilo do geometricky přesného středu desky kapičku rtuti. Na displejích okamžitě naskočily údaje svědčící o hmotnosti vzorku. Na další zazářil údaj o čase.
"Pozorujete konečnou fázi pokusu. Připravujeme ho už dva dny. Nyní dávejte pozor. Zapínáme časový generátor."
Obrazovka neukazovala pranic zajímavého: kubus s kapičkou sotva viditelnou. Ale na přístrojích a pomocných

obrazovkách se rozpoutal bouřlivý tanec údajů. Plukovník zatajil dech: na kapičku se začínají soustřeďovat energie dosud nepředstavitelné, proti nimž jsou energa a gravitační anihilátory dětskými hračkami. -
"Hlídejte časový displej!" volal profesor.
Plukovník si uvolnil límec.
"Teď!"
Obrazovka zazářila prudkým světlem. Plukovník vykřikl. Obraz i nadále halila oblaka dýmu. Po stranách se však objevily sloupy čerstvého vzduchu - automat zapnul ventilátory. Kouř prudce prchal z místnosti. Brzy spatřili ocelový kubus. Byl to zbytek ocelového kubusu.
Ve zlomku sekundy velká část jeho hmoty roztála, vypařila se, zmizela. Po kapičce rtuti samozřejmě nebyla stopa.
"Rtuť je nyní v mimoprostoru," hlásil profesor Souk nevzrušeně. "Bohužel, spolu s ní asi kus té ocelové desky. Pohleďte na diagram: přeměnili jsme tři nanosekundy času na energii. Šest set let od přeměny hmoty na energii jsme využili energeticky další fyzikální veličinu, totiž čas. Přátelé, toto je historická chvíle!"
Byl klidný, hovořil pomalu, jako kdyby v jídelně objednával kávu a dva rohlíky k snídani. Plukovník i Klark se třásli na celém těle.
"Profesore ... to ... to je úžasné!" vyhrkl konečně plukovník. "Jste génius! Blahopřeji vám!"
"Je to zásluha především profesora Sergejeva a celého vědeckého zázemí Planetárního společenství," řekl profesor Souk. "Na to nesmíte zapomenout."
"Ovšem, ovšem," brebtal plukovník a tiskl mu ruku.
"Nuže, teď nezbývá " než výsledky pokusu zpracoval Budu vám vděčen, pánové, když mne necháte o samotě."
"Spolehněte se," řekl plukovník, prkenně se uklonil a škobrtal z místnosti. Doktor Klark šel za ním.
Opatrně za sebou zavřel dveře. Ocitli se v předpokoji. Plukovník klesl do křesla a zhluboka oddychoval.
"Nemáte představu, doktore, jak jsem šťasten. Takový úspěch!"
"Ceká nás ještě mnoho práce. Jak jste viděl, nedovedeme dávkovat množství času. Tři nanosekundy stačily roztavit tak velkou hmotu! A nejen to - udělily jí takové zrychlení, že se propadla do mimoprostoru!"
"Dobrá, dobrá . . . ale teorie se potvrdila praktickým pokusem. Je samozřejmě třeba pracovat dál. Do kosmické lodě máme ještě daleko."
"Možná že jsme blíž, než byste tušil," řekl doktor Klark. "Podle profesorových předpokladů zbývá do stavby prvního prototypu několik týdnů."
"Kolik přesně?"
"Nevím. Tři čtyři..."
"Generální shromáždění sboru začíná za pět neděl... To by šlo."
Doktor se na něho pozorně zadíval.
"Co má generální shromáždění důstojnického sboru společného s pokusy profesora Souká?"
"Nic, nic, zapomeňte na to. No tak," řekl vstávaje z křesla, "blahopřeji vám stejně srdečně jako profesorovi. Máte nehynoucí zásluhu. Tak dál, tak dál."
Pečlivě si zapnul límeček, srazil podpatky a zamířil k přechodové komoře. Za několik minut seděl v křesle kosmické lodice, která ho na pružných polštářích gravitačních emitorů snášela dolů k Marsu. Chvilku přemýšlel a potom navolil číslo Vlada Kovara, šéfa Cirku Maximu, cvičitele gladiátorů a krotitele divokých šelem.
V obranném systému města Romy hrála severní brána zvláštní úlohu. Jak víme, žádná významná komunikace nevedla touto branou. Do továren a bionických farem se jezdilo třemi ostatními a šedá čísla z podlaží také používala výhradně těchto tří bran. V minulosti se často uvažovalo o uzavření severní brány. Posílilo by to obranu Romy. Pokud město bude kdy napadeno pozemským výsadkem, útok povede ze severu, z plochého dna Nix Olympika. Planetární společenství by asi neriskovalo výsadek na vrchol Olympu, vysoký pětadvacet kilometrů! Na severu města byla pole volné palby, silové zátarasy, minová pole. Brána byla jenom na obtíž.
A přece se nikdy nepodařilo prosadit zrušení severní brány.
Důvod je prostý, lidský. Generální shromáždění důstojnického sboru se vždycky nakonec proti zrušení severní brány postavilo, protože to byla jediná takzvaně zadní vrátka z města, která navíc vedla do skutečné, bionicky neřízené přírody. Za bílou zónou ležela Zelená poušť aganos a ještě dál byly voňavé limbové lesy a severní bránou se člověk do této krásné krajiny dostal nejdříve a nejpohodlněji, aniž by se musel obtěžovat pohledem na smradlavé nákladňáky a na zarmucující kolony šedých čísel podlaží.
Pravda ovšem je, že důstojníci zřídka užívali těchto zadních vrátek. Nebylo zvykem jezdit do přírody. Naopak. Takové výlety byly považovány za výstřednost, narušující základní zákon města, totiž pohodu. Na výletě se vždycky něco přihodí, a pokud se nic nestane, mohlo by se za jistých okolností něco stát a po pohodě by okamžitě bylo veta. Proto nezřídka uplynuly celé týdny, než stráž bránu musela otevřít. Až v poslední době dcera generála
Sulira si navykla vyjíždět se skupinou mladých důstojníků na lov, často prý až za hranice Zelené pouště.
To bylo neslýchané.
Výlety mladých, čerstvě vyřazených důstojníků se trpěly mlčky. Patřily k zelenosti mládí asi tak jako červené uši, navoněné dopisy a pěstní souboje v důstojnickém kasinu. Nikdo však nepamatoval, že by mladé důstojníky provázela na výlet žena. Služební řád samozřejmě nezakazoval důstojníkům štábu vyjíždět severní bránou na výlety a bylo to dovoleno i ostatním příslušníkům galerie, ať to byli vojáci nebo civilisté, vědci, technici či umělci - žádný předpis také nezakazoval severní bránu příslušníkům rodin vojenských a civilních hodnostářů. Kterákoli dcerka mohla severní branou kdykoli projet. Žádný zákaz jí v tom nebránil, asi tak jako žádné nařízení nezakazovalo chůzi po rukou. Jenže - proč chodit po rukou, když každý chodí po nohou? Proč by dívka měla jezdit na výlety, když žádná dívka na výlety nejezdí? Ač to není výslovně zakázáno, nepatří to ke zvyklostem, odnepaměti zavedeným ve městě Roma, a co není

zvykem, zcela prostě se nedělá, neboť to ruší pohodu.
Zvyk je to nejpřísněji dodržované nařízení.
Novota vyvolala rozruch v důstojnickém sboru a v celém okruhu vojenského a technického personálu a v kruhu umělců, krátce mezi všemi příslušníky galerie. O ničem se v posledních týdnech a měsících nedebatovalo tak náruživě jako o výstřednostech Reny Sulirové. Bylo to téma o to zajímavější a dráždivější, že se přímo dotýkalo vysoké politiky. Rozpory mezi generálem Sulirem a jeho zástupcem plukovníkem Jo Vagym byly veřejné tajemství. Mezi oběma velícími důstojníky Marsu rostlo napětí. Vedli svůj zápas potajmu a navenek spolupracovali tak, jak náleží; totiž v pohodě. Blížilo se však generální shromáždění sboru a tam má každý důstojník právo kritiky, bez ohledu na hodnost a funkci. Je to jediná chvíle vhodná k mocenským přesunům. Jenom shromáždění může velícího generála sesadit. A právě o to, jak každý zasvěcenec věděl, usiluje plukovník Jo Vagy. Využije každé generálovy chyby, neopomene žádný přehmat, zveličí všechna mylná rozhodnutí a vynese na světlo i tu nejmizernější prkotinu, jen aby se vyšvihl do generálského sedla.
Generál Sulir o tom samozřejmě věděl. Měl velké politické zkušenosti a znal mechanismus dvorských pletich. Ano, dvorských, protože galerii vyvolených nemůžeme připodobnit k ničemu tak příhodně a výstižně jako ke královskému dvoru, kde jsou soustředěni lidé schopní, méně schopní i zcela neschopní, kde si lámou vaz tvrdohlaví fanaróni a kde patolízalové v objetí s donašeči plynou tiše po slizu pomluvy jako vznešení plži. V generálových obranných valech nebylo mnoho slabých míst, kterých by plukovník Vagy mohl využít. Za jeho velení pohoda vládla městem, takže události běžely tak pokojně, že vlastně o nějakém běhu událostí nelze ani mluvit. A právě takový stav obecné pohody je od věků ideál každého marsovského vládce.
Jediná vážná slabina generála Sulira byla jeho dcera Rena. Miloval ji nesmírně a se zamhouřenýma očima trpěl její výstřednosti, které rušily pokojnou hladinu dvorského života. Vedl k ní občas kázání, ovšem s podobným výsledkem, jaký má házení hrachu na stěnu. Jak by byl šťastný, kdyby Rena pilně docházela na zkoušky divadelních představení Mistra Ohiry, tohoto nejvzdělanějšího a nejjemnějšího ze všech umělců města Romy. Členství v divadelním souboru patří přece k dobrému tónu. Proč se tedy Rena vyhýbá zkouškám? Mistra Ohiru to mrzí. Má dívku rád a už několikrát, při vhodné příležitosti, si generálovi postěžoval, samozřejmě velmi jemně, neboť jinak by to ani neuměl. Ubohý generál Sulir! Co by asi řekl tomu, kdyby věděl, že právě teď se Rena chystá k nejztřeštěnějšímu kousku svého života, že totiž stojí na horské plošině nad městem, ukazuje docela cizímu člověku důstojnickou bránu a zve cizince do města! A co horšího: zve ho dovnitř a na otce si nevzpomíná ani cípem mysli. Nápad ji zaujal, oči měla jenom pro
Rada Haagera a pranic si nevšímala ostatních, Mara Hoffa a jeho průvodců, kteří ji opodál mlčky pozorovali.
"Ve městě se ti bude ohromně líbit, Rade Haagere," štěbetala. "Uvidíš tam věci, jaké jsi ještě nikdy nespatřil. Nebudeš ani chvilinku myslet na návrat, za to ti ručím, jakože se Rena Sulirová jmenuji! Ukážeme ti naše mako a šediváky a gladiátorské zápasy a letáčky a možná ...," teď Rena ztlumila hlas, "někdo ti půjčí kroužek. Ale jenom na chvilku, rozumíš? To je strašně zvláštní pocit, mít kroužek na hlavě, a kdybys ho nosil delší dobu, stane se z tebe šedivák, a to bych nerada, i když na druhé straně, být šedivákem, to není tak strašná věc. Mají největší pohodu, šediváci, rozumíš?"
Rad Haager rozuměl jednotlivým slovům, ale nechápal nic, co dívka žvatlala. Jezdci už překonali nejvyšší hřebeny kráteru kolem města Romy a opatrně sestupovali po svážné kamenité plošině k severní bráně. Město se ukrylo za sklovitě lesklou hradbu, z níž brána vyčnívala jako ocelová pěst, rozpolcená Modrým mečem. Rad z ní nespouštěl očí. Naháněla mu hrůzu a také Terr byl neklidný, svěsil ohon a srst se mu ježila na zádech. Občas zavrčel, tiše, protože lovecké výpravy ho naučily tichosti. Ale také ostatní jezdci byli tišší, jako kdyby jim pohled na město zamkl ústa. Nedaleko brány Mar Hoff, až dosud stále vpředu, obrátil koně a vrátil se k Reně Sulirové. Radovi Haagerovi nevěnoval ani pohled.
"Nemyslíte, že toho žertu už bylo dost?" zeptal se jí.
"Nerozumím vám, Mare."
"Ten lidojed nesmí do města. Víte to tak dobře jako já."
"Proč by nesměl? Copak je někde psáno, že obyvatelé Tyrkysových hor mají vstup do Romy zakázaný?"
"Nejsem z Tyrkysových hor," řekl Rad umíněně. "Můj klan žije na Pláni." Mar si Rada nevšímal a pokračoval naléhavě: "Mluvíte jako malé děcko! Samozřejmě že žádný zákon nezakazuje divochům potulky po městě. Jenže ještě žádný divoch se do města nedostal!"
"Rad Haager tedy bude první. Není to báječné?" zvolala Rena.
"Není to vůbec báječné!" rozkřikl se na ni Mar Hoff. "Ruší to pohodu města. Každá novota ruší pohodu."
"Prskáte tu jako numa v Cirku Maximu, když mu Vlado Kovar práská karabáčem pod nosem. Z vás se nakonec vyklube pěkný strašpytel. To bylo řečí, když jsem vás poprvé prosila, abyste mě vzal na výlet do Zelené pouště. To ruší pohodu, to se nesmí stát, ještě nikdy žádná dívka nevytáhla paty z městské brány ...," pošklebovala se Rena. "A co se stalo? Tatínek se zlobil, ale dala jsem mu tři pusy a bylo po hněvu."
"Tři pusy ...," opakoval Mar Hoff a vrtěl pochybovačně hlavou.
"Dám mu pět pus, deset pus! Nebudu šetřit. Uvidíte, všechna zlost ho přejde. Tatínek je ten nejhodnější člověk pod sluncem."
"Generál Sulir je velící důstojník města!" opravil ji Mar Hoff přísně.
"A já jediná ho můžu pusinkovat. Jenom já, jenom já!" prozpěvovala Rena a smála se Marovi do očí. "A vy jste strašpytel. Vždycky jste byl takový."
"Poslyš," obrátil se Mar k Radu Haagerovi a dal si záležet, aby jeho slova zněla jaksepatří pohrdavě, "poslyš, vrať se domů. Vezmi nohy na ramena a mazej zpátky, dokud je průchod bílou zónou otevřený. Ve městě na tebe nečeká nic dobrého."
"Potřebuju Modrý meč," řekl Rad Haager. "Proto chci jít do města. Vím, že vaši kováři takové meče kovají." "Modrý

meč? Jací kováři?" nechápavě se ptal Mar a po chvilce se uchechtl a zvolal: "Ty má prostoto, že ty mluvíš o těch hračkách ze soliditu? Hej, ty, Karelo, máš u sebe tu gladiátorskou legrácku?"
Obrátil se k jednomu z jezdců. Ten se krátce zasmál a řekl:
"Vozím to pro strýčka Příhodu."
Sáhl do sedlové brašny a vytáhl nevelký kotouč z modravého kovu. Rozepnul sponu a břitký kovový pás se na- ' přímil a před užaslými zraky Rada Haagera se zatřpytil Modrý meč!
"Dej ho tady našemu divokému příteli, ať má jeho dušička pokoj. Bereš, příteli?"
Karela hodil meč Radovi k nohám. Bojovník znachověl pokořením. Meč se blyštěl na černavé čedičové suti: Seber mě a vraž mě tomu posměváčkovi do hrudi, ať ho přejde smích! Nikdo nesmí mluvit s Volným lovcem tak lehkovážně.
"Ten lidojed koulí očima jako sbarro," poznamenal uštěpačně jeden z důstojníků. "Pozor na něho, nebo nás jednoho po druhém zakousne a upeče si nás k obědu."
Meč tu ležel, přesně takový meč, jaký se Radovi objevoval ve snech, předmět jeho bytostné touhy. Hněv pulsoval Radovi ve spáncích v rytmu srdce, ale do jeho divého bubnování se ozýval klidný hlas rozumu: Vezmi si meč a poslechni náčelníka bílých jezdců. Nemáš ve městě co dělat, nepatříš tam, město tě nechce. Má pravdu náčelník. Vrať se ke svému klanu. Zapomeň na dívku s rudými vlasy, která se směje ze zvyku, ačkoli k tomu není důvod, a hovoří mnohem víc, než je zdrávo.
Pomaličku se Rad Haager sehnul a zvedl Modrý meč ze země.
"Ty mě opustíš, Rade? Chtěla jsem tě seznámit s přáteli a ráda bych ti ukázala město," řekla Rena smutně.
"Musí odejít, Reno," řekl Mar vemlouvavě. "Víte přece, že vašemu otci hrozí nebezpečí."
Terr varovně štěkl a Rad zpozorněl. Nebezpečí? To je slovo, kterému každý bojovník Volných lovců dobře rozumí.
"Jaké nebezpečí?" zašvitořila Rena. "Lidé jsou přece hodní!"
"S vámi opravdu není rozumná řeč!" zvolal Mar. "Copak nevíte, že plukovník Vagy je největší nepřítel vašeho otce a také váš, Reno Sulirová?" Dívka se rozesmála. "Plukovník? Ten legrační vousatý strejda, který mě tak rád houpal na kolenou, když jsem ještě byla maličká? Dobrá tedy. Je to můj nepřítel a ty, Rade Haagere, mě musíš před ním ochránit. Slíbíš mi to?"
Odejdi, Rade, nabádal hlas rozumu. Odejdi, dokud je čas. Náčelník mluví pravdu.
"Neopustím tě a půjdu, kam mi poručíš," řekl Rad, aniž chápal, kde se v něm ta slova vzala.
Mar Hoff neřekl nic. Chvilku se díval na Rada a na Renu, pak mávl velitelsky rukou, přitáhl koni uzdu, až. zvíře bolestně zaržálo, a vyrazil kupředu k bráně. Důstojníci ho následovali. Také Rena pobídla koně a pomalu se ubírala za jezdci, kteří tryskem uháněli k městu. Rad opatrně zasunul Modrý meč do závěsu na opasku. Měl pocit, že se mu ve svalech chvěje nová, netušená síla, a byl odhodlán postavit se celému městu a všem nepřátelům dívky s rudými vlasy a jejího otce. Hlas rozumu umlkl.
"Asi dělám hloupost," řekla mu dívka. "Co naplat! Hlouposti jsou zábavné." Naklonila se v sedle k Radovi a řekla mu šeptem: "Musím se ti totiž přiznat, že ta rozumná pohoda mě strašně otravuje."
Severní bránu střežili dva muži, kaprál Limp a strážný Driz. Žili tu ve služebních ubikacích už několik let a pochvalovali si, jaké klidné místečko plné pohody jim osud nadělil. Všichni vojáci celého ozbrojeného sboru jim mohli závidět. Jak těžkou službu měly stráže ostatních tří bran města! Ustavičné kontroly projíždějících transportů, mrzutosti se šediváky, život v tísni a neklidu, v němž nebylo pro pohodu místo. Ale také oni měli službu daleko lepší než posádky na předsunutých bojových a pozorovacích stanovištích, a to raději nevzpomínejme na ty nešťastníky, kteří byli - většinou z trestu - převeleni k polárním čepičkám! Co scházelo Limpovi a Drizovi v severní bráně? Zhola nic.
Ubikace si zařídili pohodlně, podle svého vkusu. Měli tu plastivizi, a zařídili si dokonce i přípojku supervize. Proč by ne, když je nikdo nehlídal a nekontroloval? Zařídili si malý bionický skleník a pěstovali v něm čerstvou zeleninu. Chovali i trimky, marsovské slepice, a denně si pochutnávali na vejcích. Služba ovšem byla v poslední době o poznání horší. Panstvo jezdilo na výlety do Zelené pouště častěji než dříve a spolu s důstojníky vyjížděla ven i ta bláznivá zrzavá holka, promiňte, dcera generála Sulira. Oba strážci však skálopevně věřili, že je to jen dočasné porušení odvěkých zvyklostí. Generál nebude trpět výstřednosti své dcery donekonečna, dříve či později zakročí a výlety zcela prostě zatrhne. Pak bude v severní bráně znovu ráj na zemi.
Mar Hoff, následovaný svými muži, dorazil k bráně a Limp s Drizem se překotně vrhli k mocným ocelovým závěrům, aby nenechali panstvo dlouho čekat a neslízli za nedostatek píle a ochoty špatnou fajfku do služebních záznamů. Byli oba přesvědčeni, že velitelství na ně zapomnělo, a neradi by na sebe nějakým malérem upozornili.
Oba zaznamenali na první pohled, že se panstvo vrací v mizerné náladě. Zatímco kopyta duněla klenutým betonovým tunelem a jezdci se řadili do velké nákladní zdviže, která je spustí hluboko pod povrch, do podzemních prostor důstojnické galerie, strážcové se domlouvali tázavými pohledy. Dvořan dovede očima vyjádřit i jemné odstíny svých pocitů a myšlenek a rád se k mluvě zraku uchyluje, protože neopatrné slovo může být odposlechnuto a použito, kdežto pohled nikoli. Strážcové tedy očima starostlivě hovořili:
"Je zle a bude hůř, jen se podívej, jak mají svěšené rypáky, jenže panstvo to mezi sebou vždycky nějak spytlíkuje a všechno nakonec odneseme my, co žijeme dole
a jsme významem nepatrní, panskou patou uťápnutí červíčci."
Koně frkali a trousili kouřící kobližky. Marův hřebec se jako obvykle bál dveří zdviže a nechtěl dovnitř. Zkušený jezdec ho tam ale nakonec přece dostal. Limp s Drizem zvědavě přihlíželi a nevšimli si, že Rena Sulirová mezi jezdci chybí. Mar pleskal zvíře po šíji, a když se uklidnilo, řekl strážcům:
"Bránu ještě nezavírejte. Slečna Sulirová se opozdila a vede ... návštěvu."
Po těch slovech se dveře zdviže uzavřely. Zkoprnělí strážci zírali na šedivou plochu vrat. Nevěřili svým uším: návštěvu? Co tím pan důstojník ráčil myslet? Dunění pomalých, vážných kroků je vyrušilo z vyděšeného

rozmyšlování.
Chodbou k nim rozvážně kráčel nevysoký, ale ramenatý muž, oblečený do drátěné košile, na několika místech rezavé, a volných kožených kalhot. Klenuté břicho měl přepásáno širokánským opaskem s těžkou ocelovou přezkou, u něhož se houpal volně stočený karabáč z kůže tissana. Jeho masitá tvář byla složitě členěna a zřetelně z ní čišela neobyčejná tělesná síla. Vlasy měl ten muž neupravené, špinavě žluté. Slepily se mu do nesčetných střapců, culíků a špiček, takže připomínaly rozdrásaný lněný pytlík. Pod hranatým čelem, počmáraným vráska-mi, nevlídně blyštěla dvojice malých očí, šedivě modrých. Od kořene nosu, nápadného ohromnými černočernými nozdrami, táhly se až k bradě dvě hluboké brázdy, které vtiskly tomu člověku trvalý výraz hněvu. Neladný knír obcházel křivku horního rtu a splýval podél koutků úst, souběžně s těmi zlověstnými brázdami. Knír tvrdil muziku, a jakkoli by muž i bez něho vyhlížel zlostně, vousy tento rys posouvaly ještě dál, až na hranice temné zběsilosti, Mužův krk byl tak mohutný, že šíří dosahoval téměř šíře lebky. Hlava i krk tedy vypadaly jako pařez, tím víc, že krk vyrůstal pozvolna a bez náhlého přechodu z mužových ramen.
"Jmenuju se Vlado Kovar a čekám tu na slečnu Renu Sulirovou. Máte něco proti tomu?"
"Nemáme," zabreptal kaprál Limp. Znal Kovarovu tvář plastivizních přenosů gladiátorských zápasů. Jako všichni vojáci sboru ho uctíval jako symbol bojovnosti nezávislého Marsu, a když se díval na plastivizní přenos, měl pocit, že i on sám je tak statečný a silný jako Vlado Kovar, krotitel šelem. Nikdy ho však nenapadlo, že spatří pána Cirku Maximu vlastníma očima, z masa a kostí. "To bych prosil," poznamenal Vlado. "Dejte mi napít. Mám žízeň."
Aniž se ptal na dovolení, zamířil rovnou do dveří strážnice. Rozhlédl se kolem sebe. Na stěnách visely pestrobarevné dečky, které vyšíval za dlouhých večerů strážný Driz, všiml si i květin ve váze. Pohrdavě zavrčel a poznamenal: "Žijete si tu jako trimky na krmníku." "Ty tady máme taky ...," vyhrkl horlivý Driz. Limp mu zlostně dupl na nohu, až nešťastný strážný jekl bolestí. "Vida," odtušil Vlado Kovar. "Co bude s tou vodou?" V tu chvíli už Rena vjížděla do brány. V klenuté chodbě na ni padla tíseň. Neměl nakonec Mar Hoff pravdu? Nezpůsobí mrzutosti sobě, tátovi, a snad i tomu roztomilému "divokému lovci? Tam venku v Zelené poušti, vypadá všechno prostě a jednoduše. Svítí tam slunce a po nudné pohodě města tam není ani stopy. Sotva však překročila betonový práh brány, město na ni dýchlo pachem podzemí a Marova varovná slova se k ní vrátila. Užuž se chtěla obrátit k Radovi, užuž mu chtěla říci, že končí žertování a že Mar Hoff má pravdu, užuž chtěla lovce poprosit, aby se vrátil domů, když tu se ve dveřích strážnice objevil mohutný Vlado Kovar, šklebivě se usmál, napil se z kovového kalíšku a nedbale ho zahodil i se zbytkem vody na zem.
"Buď zdráva, Reno. Vítám tebe i tvého přítele."
A pokývl lovci na pozdrav.
Dívka se rozesmála a vrhla se cvičiteli gladiátorů kolem krku.
"Vlado! Jak jsem ráda, že tě zase vidím! Ani nevíš... ani nevíš ..."
Opřela tvář o drsný povrch drátěné koše. Vlado si přes její rusou hlavu prohlížel lovce a jeho daimona. Rad Haager stál v chodbě tiše a daimon se mu tiskl bázlivě k noze. Ani jednomu, ani druhému nebylo volno. Poprvé se ocitli v prostoře tak stísňující.
Konečně se Rena vzpamatovala a začala švitořit:
"Jen si představ, co mi ten hlupák Mar Hoff navykládal! Strašil mě jako nějaký bubák, že nesmím Rada přivést do města, on se jmenuje Rad Haager a bydlí v Tyrkysových horách, víš? Je moc hodný a statečný a silný a je hrozně zvědavý na město a já bych mu ho ráda ukázala, město a všechny ty zajímavé věci, které ještě nikdy neviděl, to přece není nic špatného, viď? Řekni, že to není nic špatného a že se tatínek nebude na mne hněvat?"
"Tak tedy Rad Haager. No, proč ne," zabručel Vlado Kovar. "Vítám tě. Jmenuju se Vlado Kovar a jsem ... něco jako bojovník. Přišel jsem, abych se o tebe postaral."
"Já věděla, že jsi hodný, roztomilý člověk!" jásala dívka. "Vždycky na tebe bylo spolehnutí. Nemám lepšího přítele, než jsi ty. Kam se na tebe hrabe Mar Hoff! Toho vůbec nemám ráda. Jenom tebe, rozumíš?"
"Dobře, dobře," vrčel Vlado Kovar. "Jděte napřed, já si tady ještě něco vyřídím."
"Počkej ... kam máme jít? Do galerie?"
Vlado Kovar se rozesmál.
"To bys tomu dala, děvče! Přece jenom nesmíme přehánět. Zavedeme našeho panáčka do Cirku. Vyzná se v šelmách, najdu tam pro něho nějakou práci. Teď už běžte, venku čeká povoz."
Daimon Terr si nedůvěřivě Vlada Kovara prohlížel. Nahrbil se, jako kdyby na něho chtěl skočit, ale Rad Haager ho uklidnil: "Tiše, Terre. Je to přítel."
"To bych řek, že jsem přítel," pravil Vlado Kovar zamračeně.
Rena vedla Rada a Terra chodbou. Gladiátor se za nimi chvilku díval, a když zmizeli v ohbí, vstoupil do strážnice.
"Kde tady máte telefon? Aha, tady. Teď vypadněte, oba dva."
Navolil číslo. Obrazovka zeleně zaplála a v několika okamžicích se na ní objevila tvář plukovníka Jo Vagyho.
"Jsou tu oba, pane plukovníku," řekl Vlado Kovar klidně. "Zavedu teď toho lidožrouta k sobě. Co mám udělat s tou slečinkou? Snad nechcete, abych ji ubytoval v Cirku Maximu?"
"Rozhodně ne!" zvolal Jo Vagy. "Při nejbližší příležitosti ji pošlete dolů."
"Třeba nebude chtít," řekl Vlado Kovar. Za dveřmi uslyšel nějaký podezřelý zvuk. "Počkejte, pane plukovníku," zavrčel a bleskurychle otevřel dveře strážnice. Kaprál Limp, zrudlý rozčilením, vpadl dovnitř a zarazil se až o hruď Vlada Kovara. Cvičitel gladiátora uchopil kaprála pod krkem a zlostně jím zalomcoval.
"Snad neposloucháš za dveřmi, mátoho jedna vybledlá?"
"Nikdy bych si nedovolil, pane plukovníku...," zabreptal ubožák.
"Tak je to tedy!"
Rozlícený cvičitel gladiátorů přivlekl zmítajícího se kaprála do zorného pole telefonu.

"Tenhle chramostejl poslouchal za dveřmi. Co s ním mám udělat?"
"Jméno a hodnost!" štěkl plukovník.
"Kaprál... Limp!" zablekotal zoufalý velitel severní brány.
"Připravte si věci. Budete vystřídán... celý strážný oddíl bude vystřídán."
"Pane plukovníku ..."
"Dost! Povídám, abyste si připravili věci. Teplé věci, rozumíte mi? A vy, Vlado, se postarejte o naše hosty. Poslyšte, telefonní aparát si vezměte s sebou a nemám nic proti tomu, když ho nedonesete v pořádku. Ten ... chramostejl, jak říkáte, se nesmí s nikým spojit."
"Rozumím," ušklíbl se Vlado Kovar. "Ještě nějaké rozkazy, plukovníku?"
"To je všechno. Konec."
Obrazovka potemněla a Vlado uchopil přístroj oběma rukama, vytrhl ho ze zdi a veškerou silou ho roztříštil o podlahu.
"Ne abyste se hnuli ze strážnice. Budete tu čekat na vystřídání, rozuměno?"
"Rozkaz," zašeptal kaprál.
Vlado zamířil ke dveřím a Driz, který právě vcházel, se přitiskl k zárubni, aby ho ta koule svalů obrněná drátěnou košilí nerozmáčkla.
"Co se tu stalo?" zeptal se Driz vyjeveně.
"Polární čepička . .. polární čepička ..."
Driz zbledl a zajektal:
"Která? Severní, nebo jižní?"
"To je přece jedno, ty blbče!" zaječel kaprál Limp. "Tady teď bude pořádek, já tady zavedu vojnu jako řemen, dokud tu jsem velitelem já, služba bude klapat, já ti ukážu, ty darebáku lajdácká!"
Zešílel snad, nebo si skutečně myslel, že záchvatem služební horlivosti obměkčí všemocného plukovníka a přiměje ho ke změně rozkazu? Jako posedlý běhal kaprál po místnosti, rval ze stěn vyšívané dečky a vázy s kytičkami, pak otevřel dveře bionického skleníku, vpadl dovnitř a kácel nádrže se živnými roztoky, čvachtal ve vazké tekutině, klouzal a padal, špinavý od hlavy až k patě. Ubohý Driz zatím stál uprostřed strážnice a mechanicky, šeplavým hláskem, opakoval pořád dokola:
"Polární čepička ... proč? Proč?"
Trimky, osvobozené z kotců, do krajnosti vyděšené, pleskaly křídly, až peří létalo ve vzduchu, a pod nohama kaprála Limpa pukala vajíčka jedno po druhém.
Nakonec opustily kaprála síly a padl před Drizem na kolena, objal mu nohy a slzy mu hrkly do očí.
"Polární čepička," zalkali oba a pak plakali a jejich slzy odplavovaly žal nad zničeným zbytkem života a rozšlapanými vajíčky.
První se vzpamatoval Driz. Opatrně setřásl Limpa ze svých nohou, vytáhl z úkrytu supervizní kroužek, nasadil si ho na hlavu a netrvalo dlouho a jeho tvář zklidněla, ba dokonce nabyla výrazu vyrovnané blaženosti. Limp ho pozoroval clonou slz.
"Co dávají?" zeptal se vzlykavě.
Driz nebyl ještě tak hluboko v supervizním transu, aby nedokázal přerývaně odpovědět:
"Seriál ze ... ze ... života velkých vynálezců ..."
Limp váhal. Ještě nikdy nesledovali supervizi oba současně. Jeden musel zůstat při smyslech, aby mohl svého druha ze supervizního transu včas vytrhnout. Jinak hrozilo nebezpečí, že se z obou stanou šediváci. Teď ale už na ničem nezáleží. Možná dokonce, že osud šediváka je lepší než služba u polární čepičky. Vyhledal v úkrytu svůj supervizní kroužek, pečlivě si přiložil elektrody ke skráním a v následujícím okamžiku se propadl do světa blažených vidin, kde nebyli rozlícení plukovníci, bláznivé generálské dcerky a široko daleko žádná polární čepička.
Když pak se večer dostavil čerstvý strážní oddíl v počtu čtyř mužů, Limp s Drizem seděli na zemi s kroužky na hlavách a nepřítomně se usmívali.
Kosmická lodice se zvolna propadala trychtýřem gravitačních vln. Na kontrolních panelech přívětivě mžouraly zelené oči jako vždy, když je na palubě všechno v pořádku, a plukovník Vagy se mohl v klidu oddat svým úvahám. Výzkumná orbitální stanice, která ještě před chvilkou vypadala jako čile rotující loukoťové kolo, zmizela v záhonu kvetoucích hvězd. Plukovník vyhledal • očima jednu z nich, velkou, modravou. Byla to planeta Země, ústřední bod všech jeho myšlenek, nadějí, hněvů i touhy, cíl jeho plánů. Zdálo se mu, že je na dosah. Mimoděk po ní vztáhl ruku a pousmál se vlastní pošetilosti, když hřbetem ruky narazil na průhledný kupolovitý kryt lodice. Jsi daleko, oslovil v duchu Zemi, ale sama netušíš, jak nicotná vzdálenost nás dělí.
Soukův pokus ho naplnil radostnou pýchou. Profesor je génius, o tom není sporu, ale teprve jeho, Vagyho odvaha naplní Soukovy myšlenky konkrétním činem. Časový generátor vyslal dnes poprvé do mimoprostoru částečku hmoty. Už brzy, možná za několik dní, nejvýš týdnů, bude možno poslat do mimoprostoru první pokusnou loď. Bude to malý přístroj, o nic větší, než jaké kroužily před půltisíciletím kolem Země, na samém úsvitu kosmického věku. Budou v něm automaty, možná dokonce mako člověk nebo nějaké zvíře. Potom bude možno postavit velkou mimoprostorovou loď pro lidskou posádku. První vojenský mimoprostorový výsadkový člun ... První člun? Deset, dvacet invazních lodic objeví se jednoho dne za obrannými liniemi Planetárního společenství pod velením plukovníka Jo Vagyho ...
Plukovníka? Útočné flotile musí přece velet generál, nejvyšší důstojník nezávislého Marsu.
Vagy zaťal pěsti. Na nejbližším generálním shromáždění se rozhodne, kdo v příštím období bude velet Marsu, kdo bude řídit civilní i vojenské záležitosti. Sulir musí odejít, Sulir musí být smeten. A bude smeten po skandálu, který vypukne, až se sbor doví o posledním kousku Reny Sulirové. Divoch ve městě... to je opravdu už vrchol. To děvče snad přišlo o rozum.

Příjemná melodie upozornila plukovníka, že automaty začaly manévrovat k přistání.
"Šestko, šestko, máme tě na planetě, přistávací koridor osmnáct, program v úrovni nula, opakuji, program v úrovni nula, potvrďte příjem!"
"Program v úrovni nula, všechno je zelené," zavrčel Vagy nevrle. Neměl rád neosobní hantýrku kosmického a leteckého provozu. Připadala mu málo uctivá. Až se Vagy stane generálem, vybaví svá letadla a kosmické lodice zvláštním radiomajákem, aby pozemní personál věděl, s kým má tu čest. To už nebude "šestko, potvrďte příjem"! Generál Vagy si zaslouží jiné oslovení: "Vaše Excelence, lodice, na jejíž palubě ráčíte být přítomen, vznešeně klesá k přistávací ploše." Tak nějak, to bude. Však on už si nějaký básník vymyslí vhodná slova. Kdyby se zdráhal, šoupneme ho k polární čepičce.
Vagy se potěšeně usmál. K polární čepičce? Vždyť mu bude patřit celý planetární systém! V prostorách sluneční soustavy se jistě najde vhodné místo, kam bude možno umístit vzpurně osoby, rejpaly, neochoty a zrádce. První tam poputuje Sulir. Druhý ... kdo bude druhý? Někdo se jistě najde.
Složil ruce na klenutém břiše a spokojeně rozmýšloval.
Průhledná kopule zaplála modravým svitem, v hluboké temnotě svítily žluté a purpurové jazyky laserových naváděčů, komunikátor zmateně žvatlal a zelené oči na palubní desce horlivě pomrkávaly. Vagy pocítil nesmírnou nevolnost v žaludeční krajině. Lodice dosedla a nepříjemně se zahoupala na pružinách přistávací plošiny. Uzávěry cvakly a kupole se rozevřela. Na plošině stál Vagyho pobočník v bezvadném stoji spatném.
"Pane plukovníku, pohoda ve městě, na Pláni a v kosmu," zadrmolil předpisovou formuli.
"Dobrá, dobrá...," pravil plukovník a těžce se dral z miskovité sedačky. Pobočník mu uctivě podal ruku. Plukovník hekl a vystoupil. Opřel se o pobočníka, protože se mu trochu točila hlava.
"Není vám nevolno?" tázal se pobočník starostlivě.
"Pohoda," štěkl velmož přísně. "Jak, pokračují práce ve žlutém sektoru?"
"Pohoda," odvětil pobočník.
"Přesvědčím se sám."
"Není to nebezpečné? V téhle fázi..."
"Řekl jsem, že se přesvědčím sám!"
"Jak si přejete, pane plukovníku," zvolal pobočník a znovu srazil paty.
Za několik okamžiků už uháněli v malém elektrickém vozíku spletí jasně osvětlených chodeb. Pobočník řídil vůz lehkými dotyky senzorů a na rozcestích a křižovatkách dával hlasité pokyny:
"Rovně... rovně . .. teď doprava."
Zaparkovali ve veliké zdviži, a když se za nimi těžké dveře zavřely, plukovník se zeptal:
"Nikdo nic netuší?"
"Jak jste poručil, nikdo. Nasadil jsem oddíl makolidí. jakmile práce skončí, budou okamžitě skartováni."
Dobrá, dobrá..., pomyslil si plukovník. Jsi schopný, ale nápadně horlivý. Musím si na tebe dát pozor, přítelíčku. Polární čepička se už na tebe směje! Jen si nemysli, nenechám si tě přerůst přes hlavu.
Zdviž klesala dlouho. Minula podlaží šediváků, projela galerií a zastavila až v konečné stanici, hluboko pod povrchem města. Dveře se otevřely a do kabiny se vedral čpavý zápach špatně větraného vzduchu, prosyceného výpary olejů a plastických hmot. Vagy se ušklíbl. Co všechno musím vytrpět na cestě za velikostí! Brzy to všechno skončí. Moje rezidence bude jinde. Na Marsu? Na Zemi? Nebo si nechám vybudovat kosmickou stanici pro, svou osobní potřebu? To všechno musím ještě více promyslet. Kráčeli mlčky spletitými chodbami kolem ocelových dveří, opatřených nápisy VENTILACE, RECYKLIZAČNÍ OBĚH, ENERGOROZVOD, CENTRÁLA GRAVITAČNÍCH EMITORŮ, SILOVÁ POLE. Zde v hlubinách tepalo srdce města Romy, dunělo a svištělo, třáslo silnými betonovými stěnami, sálalo horko a dštilo ledový chlad. Jen nejvyšší hodnostáři měli přístup do těchto míst, a samozřejmě také bezejmenní technici. Kdyby sem vstoupil kdokoli bez kódové vysílačky v náprsní kapse, na kontrolním panelu dozorčího důstojníka strážní služby by se rozsvítilo červené světlo. Šikovný mládenec, ten dnešní dozorčí, jak se hrome jmenuje, ano, Jar Konic. Však já ho odměním po zásluze.
Zastavili se před dveřmi označenými nápisem CENTRÁLA SUPERVIZE. Pobočník vyťukal kódové číslo na klaviatuře senzorového zámku a dveře se ztěžka otevřely. Štěbetání kontrolních monitorů je takřka ohlušilo. Vagy si uvědomil, že tento podzemní sál není nic jiného než vy-toužený ráj pro každého šediváka, propadlého supervizní vášni. Mohl by si vybrat kterýkoli program bez omezení! Rychlým krokem míjeli dlouhou řadu monitorovacích stojanů. Vagy si dal záležet, aby ani sebemenším pohledem nezavadil o obrazovku byť jediného z nich, avšak všiml si, že pobočník švidrá očkem a pokukuje po programech. Aha, synáčku, tak ty taky potajmu týráš hlavu supervizním kroužkem! Objev ho uspokojil. Vždycky měl radost, když odhalil nějakou slabost svých bližních. Sílil slabostmi těch druhých. Vyhledával je pečlivě, záměrně, a všechny si pamatoval. Ve vhodné chvíli jich použije. Hned ne, teprve až přijde Čas. Bláznivým kouskům Reny Sulirové se smál, ještě když byla docela malé děvčátko, a netušil tehdy, že jednou je použije jako zbraň proti jejímu otci! On sám neměl žádnou slabost, leda snad vášnivou touhu po moci. To ovšem nebyla slabost, nýbrž síla, jak věřil.
Sál byl na vzdáleném konci ukončen hladkou lesklou stěnou. Zdálo se, že muži, kteří vykutali tuto prostoru v tvrdé hornině, zde přestali pracovat, pustili nástroje z ruky a odešli. Vagy s pobočníkem se zastavili až těsně u stěny.
"Prosím, pane plukovníku," řekl pobočník uctivě.
"Plukovník Jo Vagy!" řekl velmož nahlas.
Dole u podlahy se objevil bod. Jel rychle vzhůru, jako kdyby nějaká neviditelná ruka črtala vlasovou čáru. Na hladké ploše se v několika okamžicích objevil obdélník, nakreslený tak slabě, že ze vzdálenosti dvou tří kroků by nebyl vidět. Jeho plocha začala tmavnout. Celá stěna byla žlutá, avšak obdélník už neměl barvu citrónu, byl temně žlutý, přešel do

sépie, pak světle hnědé, kaštanově hnědé a tmavl dál, až zčernal. Dokonalá čerň pohlcovala všechny paprsky, takže se zdálo, že plocha obdélníku je potažena nejdokonalejším sametem. V této černi, nebo spíš tmě, se najednou rozsvítilo oslnivě jasné světlo a před Vagym stál mako v přiléhavé šedé kombinéze a v ruce držel laserovou pušku.
Tvář umělého člověka mako byla bezvýrazná, jako odlitá ze sádry. Nepřítomně hleděl na příchozí.
"Pěkné," poznamenal plukovník. "Jen to mi vysvětlete, jak to, že mako má v ruce pušku?"
"Na váš příkaz jsme nechali vyrobit speciální sérii makolidí bez ochranných okruhů."
"Ovšem, ovšem," řekl Vagy rychle. Zapomněl už na svůj příkaz a zlobil se na sebe, že se takto před pobočníkem prozradil. Zapomnětlivost je slabost a pobočník by jí mohl zneužít. Nakonec ho taky budu muset poslat k polární čepičce. Tam ale bude živo!
"Ten mládenec by tedy mohl někoho zabít?"
"Nemrknul by okem. Rozkaz k tomu mu ale můžete dát jenom vy osobně."
"Tak to je v pořádku," řekl Vagy spokojeně. Zdálo se, že pobočník si jeho slabosti nevšiml. "Ustup," poručil umělému člověku a mako bez prodlení udělal krok. Vagy kolem něho velebně prošel a pobočník ťapkal za ním.
Ve velikém sále bylo podobné zařízení, jaké plukovník před nedlouhou dobou viděl ve Výzkumné orbitální stanici, ovšem rozměrnější, s mohutným výkonem. Počítač, časový generátor sestrojený podle plánů profesora Souká a nechyběl tu ani ocelový kubus, startovní plošina pra připravovaný mimoprostorový přístroj. Vagymu se rozbušilo srdce vzrušením. Nevěnoval pozornost četě mako pracovníků, seřazené u volné stěny, a hleděl upřeně na kovový kvádr. Jak zvláštní, že první kosmická cesta zcela nového druhu bude podniknuta ze skalních hlubin, z prostorů ukrytých tři stovky metrů pod povrchem! Na hladké ploše kvádru se působením časového generátoru zhroutí prostor a přístroj se ve zlomku okamžiku propadne zcela jinam, jako zázrakem, jako mávnutím kouzelného proutku. Vagy si vybavil složité mnohaposchoďové matematické rovnice výpočtů profesora Souká. Žádný zázrak, nýbrž věda ..., a přece z toho všeho čiší příšeří tajemná jako ze svatyně kteréhosi pradávného božstva pohanů.
"Jsme tedy připraveni?" zeptal se Vagy nezvykle tiše.
"Ano, pane plukovníku. Profesor Souk může začít."
Ano, profesor Souk může začít. Tady, v podzemí, završí svou mnohaletou práci, ve skrytu před generálem Sulirem a jeho nohsledy. Profesor Souk zmizí. V tajné laboratoři, maskované sálem monitorů té směšné supervize, bude pracovat, aniž by tušil, jaká sháňka nahoře vypukne. A ta vypukne velmi brzy ... ledaže ...
Vagy se nahrbil, s rukama založenýma na hrudi, rozkročený, hrozivě zamračený, a hleděl na ocelový kvádr, jako by v něm chtěl očima propálit díru. Pobočník chtěl něco podotknout, ale včas se zarazil. Pochopil, že velmož o čemsi hluboce uvažuje.
"Katastrofa na oběžné dráze ...," vydechl Jo Vagy.
"Jak, prosím?"
"Do toho vám nic není, muži!" zvolal zuřivě plukovník. Pobočník zrudl.
"Promiňte, nechtěl jsem..."
Nemístně zvědavý chlap. Není to nakonec nějaký Sulirův špeh? Katastrofa na oběžné dráze, to je geniální řešení celého problému. Výzkumná orbitální stanice vybuchne. Celá Roma bude hořekovat nad nenahraditelnou ztrátou profesora Souka. Generál Sulir pronese smuteční řeč. Nezávislý Mars ztratil v profesorovi Soukovi ducha galaktického významu. Odešel bez náhrady, bez následovníka. Nenahraditelná ztráta ... Žvásty, duté, tupé tlachy! Ať se jimi Sulir nakrmí, ať se třeba zalkne! Zatímco bude žvanit před praporem ozdobeným černou stuhou, profesor bude v podzemí pracovat na splnění Vagyho velkolepého snu!
Jak šťastná planeta je nezávislý Mars, že vychovala v jednu dobu dva tak veliké duchy, profesora Souka a mne, pomyslel si Jo Vagy. Přistoupil ke kovovému kvádru, dlaní přejel po jeho chladivém povrchu a rychle opustil místnost, následován horlivě cupajícím pobočníkem.

ČÁST TŘETÍ: SULIR

Adjutant uchopil supervizní kroužek jemně do prstů a sňal ho svému šéfovi z hlavy. Ten se chytil za skráně a zanaříkal: "Ještě chvilku! Ještě docela malou chvilku! Prosím ... prosím ..."
Mladý muž odložil kroužek na psací stůl, z dosahu šéfovy ruky. Hleděl do země. Nemohl snést bolestný pohled těch tmavých očí, obkroužených modravými stíny. Ubožák škemral a ruce se mu třásly. Rád by povstal z koženého křesla, ale nohy mu vypovídaly službu. Jeho bledé líce se propadaly pod vysedlými lícními kostmi a ostře zahnutý nos, jindy tak smělý symbol odhodlaného ducha, se smutně leskl nad třaslavými rty.
"Prosím ... ještě chvilku."
"Ne, pane generále," řekl adjutant. "Nechal jsem vás v tom na samu hranici."
"Neznám žádnou hranici," vykřikl generál Sulir pisklavě. Vzchopil se, povstal, ale pak se zapotácel a znovu dopadl do křesla. "Moje vůle je pevná, rozumíte? Ze mne se nikdy nestane šedivák. Mohu toho nechat, kdy se mi zamane! Nedívejte se na mne tak!"
"Já se nedívám," zašeptal adjutant.
"Díváte se a díváte. Moc dobře si toho všímám, jak se na mě díváte. Nesnáším vaši útrpnost, vy pitomče. Nařizuju vám, abyste mi okamžitě podal kroužek. Je to rozkaz. Za neuposlechnutí půjdete před soud a pak supem k polární čepičce."
"Dnes je sedmého března roku čtyři sta šest nezávislého Marsu," řekl adjutant neosobním tónem. "Dozorčí strážní služba hlásí pohodu ve městě, na Pláni a v kosmu. Program dnešního dne. Kontrola pátého stanoviště gravitačních emitorů, porada energetické komise, audience ředitele mako výroby inženýra Easyho, besídka dětského pěveckého sboru ..."

"Nechtě už toho, Ledosi. Už jsem z toho venku. Vyváděl jsem hodně?"
"Víc než obvykle, pane generále."
"Tak to vidíš, chlapče. Ta supervize je strašné svinstvo. a vůbec se nedivím Planetárnímu společenství, že ji tam zakázali už před dvěma sty lety. Copak ale můžu zakázat supervizi, když máme ve městě dva a půl miliónu šediváků, kteří bez ní nemohou žít?"
"Planetární společenství vyléčilo svoje šediváky, pane generále."
Sulir položil natažené prsty na své tváře a zvolna jimi přejížděl po té strašidelně kostnaté krajině.
"Planetární společenství má co nabídnout svým lidem. U nás máme jenom supervizi, nic víc. Tak to je, kamaráde, a víš to stejně dobře jako já."
Vzdychl a vstal. Došoural se k psacímu stolu a štítivě se dotkl kroužku. Adjutant ho hlídal. Už několikrát ho generál oklamal. Tvářil se, že se probral z transu a v nestřeženém okamžiku si znovu nasadil supervizní kroužek na hlavu.
"Mám nervy nadranc," bručel generál Sulir. "Na starosti zapomenu jenom v supervizním transu."
Napil se vody a podíval se na veliký portrét generála Williamse, strůjce nezávislosti Marsu, který před čtyřmi sty lety zahájil válku za odtržení.
"Tys to měl dobré, starý opičáku. Tys ještě měl čemu věřit. Po čtyřech stech letech z tvého nadšení nezbylo nic ... jenom supervize."
"Tak nesmíte mluvit, pane generále!" "Můžu všechno. Jsem generál, nebo nejsem? Dobrá, vždyť to zůstane mezi námi. Nebo mě snad udáš Vagy-mu?"
"Nikdy, pane generále!" vykřikl adjutant s očima plnýma slz.
"Aspoň jeden oddaný člověk. Poslyš, nejsi ty nakonec mako, že se chováš tak uctivě a věrně?"
Adjutant sevřel rty. Generál, vytržený ze supervizního transu, měl ošklivou náladu. Byl zlostný a rád se hádal a trápil svoje okolí. Je třeba se opanovat a počkat, až se mu nálada zlepší.
"Co dělá Rena?" zeptal se generál náhle. To bylo dobré znamení, že se vrací lepší nálada. Adjutant se usmál. Měl pro generála dobré zprávy.
"Všechno v pořádku. Už pět dni nebyla na žádném výletě v Zelené poušti."
"Snad konečně přišla k rozumu," zabručel Sulir smířlivě. "Sakramentská holka. Jednou jí budu muset nařezat."
Adjutant si pomyslel, že tento nápad měl generál pojmout dávno a že teď už je patrně pozdě, ale moudře si nechal tuto pedagogickou úvahu pro sebe.
"Zato navštěvuje Cirkus Maximus. Nemyslím, že je to vhodné místo pro mladé děvče, ovšem na druhé straně ..." "Je to hnusné místo! Nenávidím gladiátorské zápasy!" "Zato pan plukovník je miluje a Vlado Kovar je plukovníkův osobní přítel." "Tím chceš říct..."
"Jenom to, že přátelství Reny Sulirové se cvičitelem gladiátorů Vladem Kovarem nemůže panu generálovi uškodit. Spíš naopak, myslím." Sulir se rozesmál.
"Chlape jeden, z tebe roste dvorský pletichář! Máš všem pravdu. Zatracený Vagy. Čert mi ho byl dlužen, člověk aby spal s pistolí pod polštářem a žil ve střehu, co ten starý šizuňk zase vyvede. Tak dobrá, ať se holka toulá kolem klecí a čuchá tam ten smrad. Vagy zřejmě vyhlásil příměří před generálním shromážděním, nemyslíš?"
Adjutant zostražitěl.
"Na to nedovedu odpovědět, pane generále." "No ovšem, příměří," opakoval generál umíněně, koutkem oka pohlédl na kroužek, avšak zavrtěl hlavou a otočil se k psacímu stolu zády. "Nebude riskovat střetnutí. Dobře ví, že mi ještě nevypadaly zuby a že dovedu šeredně kousat."
Přejel si rukama po hrudi. Jeho bílý stejnokroj byl po-mačkaný. Dvě hodiny strávené v supervizním transu na něm zanechaly stopy. Adjutant úslužně přiskočil ke skříni a vytáhl novou vyžehlenou uniformu. Generál si rozepnul blůzu. Odložil ji poněkud štítivě. Svým způsobem i ta blůza byla svědkem jeho neřesti. Adjutant mu pomáhal s oblékáním a podotkl přitom jakoby mimochodem:
Přinesl jsem panu generálovi záznam zpravodajského vysílání Společenství." "Něco zajímavého?"
"Hovoří se tam o nás," odpověděl adjutant opatrně. "Pan generál sám posoudí..." "Ovšem že sám posoudím. Dej to sem!"
Adjutant vytáhl z kapsy stříbrnou kostku plastivizního záznamu. Generál kývl špičatou bradou k přehrávacímu zařízení. Mladý muž vložil kostku do přehrávače. Na obrazovce se objevila vážná tvář hlasatele. "Na dnešní tiskové konferenci oznámil mluvčí rady
Planetárního společenství, že třetího března došlo na jedné z orbitálních stanic takzvaného nezávislého Marsu k nevysvětlitelné nehodě. Komise odborníků Akademie věd analyzovala výsledky pozorování našich pomezních monitorových stanic, avšak nesjednotila se na žádném vysvětlení. Pozval jsem do studia našeho vědeckého komentátora doktora N'Komu, aby nás seznámil se situací."
Vedle hlasatele usedl mladý štíhlý Afričan, uklonil se a přívětivě zasvítil bílými zubisky.
"No tohle ...," zabručel generál. Usedl do křesla a napjatě pozoroval obrazovku. Na schematickém obrázku ukázal N'Koma oběžné dráhy marsovských výzkumných stanic a oznámil, že v bezprostřední blízkosti jedné z nich došlo v poledních hodinách místního času k uvolnění velkého množství energie, které však nebylo provázeno žádnou radiací. Energie se realizovala pouze v pásmech světelného a elektromagnetického záření. Výbuch odpovídal síle gravitační pumy střední ráže. K poruše gravitačního vlnění však nedošlo. Stanice také nebyla porušena. Brzy po výbuchu se od ní odpoutala kosmická lodice a v pořádku přistála na kosmodromu města Roma.
Hlasatel zapředl s N'Komou rozhovor na vysoké odborné úrovni, který však nevedl k jinému zjištění, než že N'Koma neví o nic víc než komise odborníků Akademie a suma jejich vědomostí by se dala charakterizovat oblíbeným rčením marsovských pozorovacích letců, totiž houby a houby houbičky.

"Co mi k tomu povíte, Ledosi?" zeptal se generál adjutanta.
"Prostudoval jsem hlášení dozorčího služeb, ale o žádném výbuchu se tam nezmiňují. Ani na VOS nic nevědí a ptal jsem se osobně všech dvanácti. Kosmodrom nehlásil žádný provoz třetího března. Odpověď byla - pohoda."
"Pěkná pohoda!" vykřikl generál. "Planetární společenství je na nohou, a vy mi hlásíte pohodu!"
"Informuji pana generála o výsledku svého vyšetřování."
"Poslyšte, Ledosi, kde jste zkoumal hlášení dozorčích služeb?"
"Samozřejmě na štábu. Kde jinde?"
"Na štábu," opakoval generál zamyšleně, "panu plukovníkovi pod nosem. Víte, kam mířím?"
Ukázal na Ledose prstem. Adjutant se neodvážil ani pípnout.
"Můžete mi zaručit, že ten starý čachrář Vagy záznamy nezfalšoval?"
Připadá mi to nemožné."
"Copak vám připadá víc možné, že osmnáct miliard obyvatel Planetárního společenství sleduje ve večerní zpravodajské relaci povídání o tajemném výbuchu na naší VOS a my o tom nic nevíme?"
"Třeba je to nějaký trik rady Planetárního společenství."
Generál zavrtěl energicky hlavou.
"Osm let vedu politiku ozbrojeného příměří. Naše styky jsou lepší, než kdy byly. Osobně jsem povolil kontakt našeho Souká s jejich Akademií - kdo z mých předchůdců se odvážil podobného kroku? Kdepak, Planetární společenství nemá zájem na nějaké hře nervů. Jejich monitorovací automaty musely něco skutečně zaznamenat. Člověče, Ledosi, schovejte ten prachmizerný kroužek někam hodně hluboko do skříně, abych ho neměl na očích. Svrbí mě v zádech, že jste mě přivedl na stopu pěkné všivárně. Dovím se pravdu, i kdybych měl osobně navštívit všechny VOS, Jednu po druhé. Malý výlet na oběžnou dráhu neuškodí mladému muži v mém vysokém věku, nemyslíte?"
"Na galerii bude poprask, až se lidi dovědí o vaší inspekční cestě," řekl adjutant opatrně.
Generál vzdychl.
"Já snad opravdu z toho kroužku zpitoměl. Neřekl jsem váni, abyste ho zahrabal do skříně?"
"já ho tedy odnesu," řekl Ledos.
"Ne. Nebudeme přehánět... Půjdeme na celou věc jinak, od lesa, jak se za starodávna říkalo. Potřebuju informace, které neprošly filtrem na štábu."
"Jenže všechny informace zpravodajského a vojenského charakteru jdou přes štáb," namítl Ledos.
"Přece jenom jste v pletichách začátečník. Hovořím snad o zpravodajských a vojenských informacích? Jen si vzpomeňte, o čem ti chlapi hovořili," ukázal na potemnělou obrazovku. "Mluvili o uvolnění energie. Jestli ještě platí zákon o zachování energie a hmoty, ta ztráta musí někde vylez na světlo. Chci zprávu o energetické bilanci všech našich VOS."
"To zařídím snadno," řekl adjutant Ledos. Chvilku se dohadoval s informačním automatem, jaké je číslo energetického centra a zanedlouho na obrazovce informačního terminálu zářily kolony mnohamístných cifer.
"Podívej, ty kluku ušatá! Promiňte, Ledosi, vaše uši jsou samozřejmě v pořádku. Co vidíte?"
"Šestka má bilanci dvanáct procent nad normálem," odpověděl adjutant rozvážně. "Jenže dvanáct procent, to je málo. V té zpravodajské relaci hovořili o výbuchu..."
"... gravitační pumy střední ráže," doplnil ho generál Sulir. "To je pravda. Jenže překročení energetické bilance nad deset procent je považováno za vážné vybočení z normy a štáb musí být informován. Bezpochyby byl, jenže zpráva uvízla ve stejném sítu, které zachytilo informaci o výbuchu ve VOS. Proč? Protože s výbuchem souvisí!"
"Zní to logicky ..."
"Kamarádíčku, zní to logicky, protože to je logické! A teď mi pověz: kdo pracuje na šestce?"
"Profesor Souk. Ten ale je mimo podezření. Nemyslí na nic jiného než na své vědecké výzkumy."
"Ovšem. Souk není žádný spiklenec. Jenže se chová jako nějaké dítě, nějaký zhlouplý šedivák ..."
Generál rozkládal rozčileně rukama a nevšiml si, jak rychle adjutant zamžikal očima při jeho posledních slovech.
Pokračoval: "Profesora Souká oblafne rohlíkem i malé dítě. Je snadno zneužitelný, rozumíš?"
"Chápu, jenže k němu máte přístup vy a ..."
"... a plukovník Vagy, náčelník štábu, který proti mně pletichaří, až z toho mám nervy nadranc a musím se léčit tím mizerným kroužkem. Nakonec ze mne bude kvůli němu šedivák. Jenže já to tak nenechám, kamarádíčku. Já s milým panem plukovníkem zatočím jako s hadrovým panákem."
Adjutant si vybavil před očima hrozivou plukovníkovu postavu a padla na něho pochybnost. Generál pokračoval:
"Se Soukem tam pracuje na šestce doktor Klark. Vycházeli jsme spolu vždycky dobře. Je to rozumný člověk. Stáhni ho dolů pod nějakou záminkou. Něco si vymysli, třeba že se plánují na šestce nové vnitřní nátěry. Ten bude zuřit! Uvidíš, to tu bude natotata se stížností. Kromě toho mi nech prověřit všechny dozorčí, kteří byli v těchto dnech ve službě. Co je to za lidi a jaký mají vztah k Vagymu. To by bylo všechno, můžete jít."
Adjutant, poněkud zmatený těmi náhlými přechody od vykání k tykání a naopak, srazil paty a odpochodoval. Kroužek zapomněl na stole. Generál se chvilku za adjutantem díval, pak si všiml kroužku a vzal ho do ruky. Zadumaně si přístroj prohlížel, prstem pohladil oblýskané elektrody a potom ho opatrně uložil do šatní skříně. Poručil automatu, aby ho spojil s Cirkem Maximem. Chvilku se dohadoval s nějakým nepříliš inteligentním člověkem, nebo snad mako, který držel službu na druhém konci linky, a vyrazil z něho kloudné slovo, teprve když se představil plným jménem a hodností. Nakonec přece jen dostal Renu k aparátu.
"Tatínku, tatínečku, jak se máš?" švitořil reproduktor.
Generál se zjihle usmál.
"Rád tě slyším, dcerunko. Jenže, co je to tam u vás za kravál?"

"To tady vrčí jeden daimon ...," řekla Rena jakoby nic.
"Daimon? Šelmy se volně potulují po Cirku? Měla by sis víc hledět divadelních zkoušek u Mistra Ohiry. Potkáš tam lepší společnost, než jsou daimoni a gladiátory"
"Tenhle daimon je ale docela krotký. Jak se ti daří, tatínku?"
Tentokrát už generál podal žádanou informaci a hovořil rozvážně, tatínkovsky a nabádal dceru, aby byla hodná a hleděla si zábav spíš ušlechtilých než rozverných, zejména představení mistra Ohiry, a zatímco zabředal do bažiny nudných tlachů, kdesi v koutku mysli mu zvonil varovný zvoneček, že jakási důležitá podrobnost unikla jeho pozornosti, podrobnost zdánlivě bezvýznamná, avšak hrozivá ve svém pravém významu. Když domluvil s Renou, ustrnul v zadumaní a nechal se vyrušit teprve komunikátorem, který mu sdělil, že nastala hodina, kdy je třeba odjet na kontrolu pátého stanoviště gravitačních emitorů.
Rena Sulirová byla poslušná rad svého otce, ovšem jen do určité míry. Hleděla si svých zábav, což bylo mimo jakoukoli pochybnost, avšak míra jejich ušlechtilosti mohla se stát předmětem sporů. Příznivec, milovník, natož pak zarytý fanoušek gladiátorských zápasů by se zapřísahal, že na celém Marsu se nelze bavit ušlechtileji než při zápasu těžkooděnce ozbrojeného krunýřem a mečem proti lehkonohému kopiníkovi s trojzubcem a sítí a že gladiátorské hry jsou zábava prastará, jejíž kořeny sahají k počátkům kolonizace Marsu a jako taková je ušlechtilá už svou letitostí. Potíž byla v tom, že dívčí návštěvy v ponurých katakombách Cirku Maximu, kde čpěla krev, moč divokých zvířat a nahořklé víno, jemuž zdejší personál holdoval, byl zjev neméně zřídkavý jako výlet do Zelené pouště a že řádná dívka z dobré, ba nejlepší rodiny by měla spíš naslouchat hudbě než řinčení mečů. Potíž je v tom, že ušlechtilost stojí zpravidla na opačném břehu než zábava, přinejmenším v. očích devatenáctileté dívky, jež ztratila matku ve svých pěti letech a od té doby ji vychovával otec v bujné společnosti svých důstojnických druhů, kteří měli dívenku rádi a rozmazlovali ji vesele, ale bez rukaviček a společenských okolků. Když se Sulir stal generálem, někteří důstojníci začali mladičké slečně poklonkovat a už s ní nezacházeli jako s rozesmátým medvídětem. Dívka si ovšem jejich uctivost špatně vyložila a nabyla dojmu, že je tou nejkrásnější a nejvznešenější bytostí všehomíra a že osa planety vede těsně kolem jejího nosíku. Zato mladí důstojníci v čele s Marem Hoffem,
mladá generálova garda, si zakládali na takzvaně kamarádském přístupu ke slečně Sulirové, takže, vzato souhrnně, pracovali všichni na tom, aby se z Reny stal zpovykaný fracek.
Setkání s Radem Haagerem a o něco později s Vladem Kovarem působilo na ni jako zjevení. Rad byl muž doslova z jiného světa, a přestože Vlada Kovara znala už z dřívějších časů, nikdy se s ním nestýkala tak úzce, aby na ni dolehla váha jeho osobnosti.
Byla to zvláštní, nerovná dvojice.
Odvahou a fyzickou silou si byli zřejmě rovni, ale to snad bylo to jediné, co měli společného. Vlado byl skoro třikrát tak starý jako Rad, protřelý drsným životem v Cirku Maximu, nedůvěřivý a hrubý ve slovech i činech. Šel z něho strach, protože měl ve zvyku dívat se na lidi stejně, hrozivýma očima jako na divoká zvířata v Cirku. Rad, mladý a zcela nezkušený ve styku s civilizovanými lidmi, neměl nejmenší důvod k nějaké sebedůvěře, a přece se choval tak, jako kdyby v Romě žil od dětství. Jeho poklidná sebejistota byla nezviklatelná. Na každém kroku v ulicích Romy a později v Cirku Maximu narážel na dosud nevídané věci. Ničemu se však příliš nedivil, kladl klidné i rozumné otázky a odpovědi bral stejně klidně a rozumně na vědomí. Ano, ti zádumčiví lidé podivně stejných tváří nejsou skuteční lidé, nýbrž mako, vyrobení v továr-ně. A továrna je místo, kde se vyrábějí předměty užitečné k životu, něco jako kovárna starého Regulara v jeho osadě, avšak mnohem větší. Ti lidé s vyčerpanými tvářeni a podivně blaženým úsměvem na svrasklých rtech, nápadní šedivými stejnokroji a kovovým kroužkem kolem lebky, to jsou šediváci. Propadli jakési vášni a není jim pomoci, nedokáží dál žít bez kroužku na hlavě, teď už jediného zdroje životní síly. Muži v černých stejnokrojích jsou pověřeni dohledem nad pořádkem ve městě. Je dlužno mít se před nimi na pozoru a nedráždit je neopatrnými slovy, natož pak činy. Lepší lidé, náčelníci, žijí v hlubokém podzemí města, šediváci obývají suterénní ubikace v takzvaném podlaží a všichni ostatní lidé i mako bydlí
domech na povrchu. Tak to je a není třeba se ničemu divit.
K Cirku Maximu naše trojice dorazila bez zvláštních pří-hod. Přijeli otevřeným vozem, taženým dvěma grošovanými valachy. Na kozlíku seděl zádumčivý mako, ale Vlado se mu ustavičně pletl do kočírování, křičel na koně, a když to nepomohlo, uvolnil bič z opasku a práskal jím koňům nad hlavou s udivující obratností. Rena se tomu smála, až se zajíkala, vyprosila si, aby jí Vlado bič půjčil, a smála se ještě víc, když se volný konec zapletl do loukotí a bylo nutno zastavit.
"A co ty," oslovil Vlado mladého lovce, "dovedeš zacházet s bičem?"
Podal mu při těch slovech silnou násadu.
"Některé klany užívají biče k lovu," odpověděl Rad. "Toulal jsem se mezi nimi nějaký čas."
"Tref se tamtomu mako do čepice!" vykřikla Rena.
"No...," zamručel Vlado Kovar nedůvěřivě, ale to už bič třeskl vzduchem a čepice slétla umělému člověku z hlavy.
Nelekl se, ani se příliš nestaral, odkud rána přilétla. Sebral čepici ze země, nasadil si ji a šel dál svou cestou.
Daimonovi, který celou cestu klusal za vozem, se kousek líbil a uvítal ho radostným štěkotem. Snad se v něm probudila přirozená hravost jeho předků, pozemských pudlíků!
Rena se radovala, že jede ve voze taženém koňmi, a chtěla by se vozit po městě třeba po celý zbytek dne. Vlado Kovar však byl neoblomný. Jeli tedy nejvolnější cestou, vyhýbajíce se zábavnému středu města, uličkami vroubenými nekonečnou kulisou zasedlých stěn továrních budov, za jednotvárného šelestu strojů.
"Počkej, až vyrazíme do města! Tam se ti bude líbit Rade. Všechno ti ukážu. Už nikdy se nevrátíš do té ošklivé lidojedské vesnice."
"Vrátím se, až přemůžu nepřátele tvého otce," řekl Re-ně mladý lovec. "Proto jsem tady, dívko s rudými vlasy."

"Jsi opravdový hrdina!" křičela Rena nadšeně.
Vlado se ušklíbal pod vousisky. Radova slova mu byla k smíchu. Divoch neměl nejmenší tušení, o čem vlastně hovoří, jak vážné nebezpečí Sulirovi hrozí a jaké síly vlastně proti němu stojí. Jeden lidojed proti ozbrojené síle plukovníka Vagyho. To je k popukání!
Byl tu však jeden háček, jak si Vlado dobře uvědomoval.
Léta strávená v bezprostřední blízkosti pletichářského dvora - důstojníci totiž často navštěvovali Cirkus Maximus a rádi zasvěcovali cvičitele gladiátorů do svých intrik -, ta dlouhá léta ho naučila pohrdat lidmi. Vlado však nedokázal mladým bojovníkem pohrdat, ať se o to snažil sebevíc.
Zmátlo ho už první setkání. Byl zvyklý, že důstojníci a ostatní dvořané s ním jednají podle své letory povýšeně nebo podlézavě, že hrají srdečnost nebo bojovnickou drsnost, avšak vždycky se pitvoří. Rad Haager byl jiný.
Přišel a chová se teď k Vladovi Jako rovný k rovnému, jako bojovník k bojovníku.
Rad Haager, jak si Vlado chtě nechtě připomínal, byl totiž skutečný bojovník, na rozdíl od důstojníků města Romy i na rozdíl od něho samého, Vlada Kovara.
Důstojníci sice ovládali mocné prostředky smrti, jejich tykadla sahala daleko do kosmického prostoru, kde věnec pozorovacích, výstražných a bojových satelitů čekal na útok Planetárního společenství; ve svých učebnách důstojníci chystali obrovitá střetnutí, kde milión mrtvých je ta nejmenší jednotka, jíž se měří bojový úspěch. Nikdy v životě se však nepostavili skutečnému nepříteli, kdežto Rad Haager ano. Byl to lovec a také válečník.
Už tento prostý fakt mátl Vlada Kovara. Sám byl navyklý na nebezpečí klece se šelmami, ovšem toto nebezpečí bylo do velké míry umělé, protože za mřížemi vždycky stál pomocník s energem v ruce a roztloukl by útočící šelmu na atomy, pokud by toho bylo třeba. Obchodníci mu vyprávěli o lovcích z Pláně a Tyrkysových hor. Slýchal jejich výklady často, protože ho zhusta navštěvovali a prodávali mu vzácné Památky z dob prvních kolonistů Marsu, po nichž byla veliká sháňka, už proto, že byly ve městě zakázané. Podle těchto zkazek jsou divoši napůl zvířata a napůl šílenci, bytosti bez lidských vlastností, krutí a hadovitě úskoční, příšery zralé na vyhubení, ale naštěstí jsou ve své zhovadilosti neškodní, protože nedokáží soustředit svou vůli ke škodě městu Roma a jeho obyvatel - tak nějak obchodníci popisovali lovce z Pláně a Tyrkysových hor.
Rad Haager však nebyl ani poloviční zvíře, ani poloviční šílenec. Vyjadřoval se rozumně a plynně, třebaže jeho přízvuk byl cizí a některá slova Vlado nechápal. Choval se důstojně, dobře si vědom svých předností, a nesnažil se pitvorně skrývat nedostatky. A tak, stejně jako si podmanil romantickou devatenáctiletou Renu Sulirovou, připoutal si k sobě i tvrdého, osmapadesátiletého nevrlého frňousa, jakým byl Vlado Kovar.
Budova Cirku Maximu byla závratně vysoká a téměř se dotýkala průsvitné plachty, která kryla celé město. Táhla se na sto kroků vlevo i vpravo od služebního vchodu, před kterým zastavil povoz. Vypadala jako hradba černokněžnického hradu. Stála tu už čtyři staletí, založil ji totiž sám generál Williams, strůjce nezávislého Marsu a ctitel antického pozemského pravěku. Když donutil v několika krutých bitvách tehdejší radu Planetárního společenství, aby se vzdala správy Marsu, rozhodl se nahradit obyvatelům planety ztrátu styků s rodnou Zemí obnovou starořímských tradic, mezi něž nezbytně patří i gladiátorské hry. Osobně si doložil na to, aby už budova Cirku budila respekt. Za stavební materiál vybral ty nejtemnější druhy čediče a také dveře, to se rozumí, byly důkladné, zrobené z tlustých fošen zčernalých věkem.
Vlado seskočil z vozu a zabušil na dveře za nevlídného povyku. Služebný duch otevřel a v temné štěrbině se mastně zaleskla jeho žlutavá vizáž.
"Jak dlouho tu mám mlátit do dveří? Kde všichni jste, vy prašivá holoto? Hnijete snad? Mám vás dostat na nohy bičem!"
Vrátný se mekotavě uklánělil a Vlado vstoupil, následován Renou, Radem a Terrem. Jeho hlas duněl v chodbě a Rad Haager se podivil, když na ta pramálo povzbudivá slova se stíny chodby zahemžily a obtíženy čadivými pochodněmi se tu a tam v průhledech plouhaly pitvorné postavy. Muži všelijak pajdaví a nachýlení, zchromlí na rukou a nohou, jednoocí a jednouší, někteří zbaveni skalpu, takže jejich temeno kryla jen chvějivá mázdra, huhlali nespokojeně, a teprve zapraštění biče z kůže tissana je přimělo k čilejšímu pohybu.
"Všichni jsou mako," podotkl Vlado lhostejně. "Mám je tu pro ozdobu. Panstvu se to líbí. Tobě to je ovšem jedno, nemám pravdu?"
"V naší osadě máme také několik chromých mužů. Poranili se v bitvě nebo při lovu. Ozdoba to žádná není. Při nejbližší válce budou první, kteří padnou meči nepřátel."
Renu tady přešel všechen smích a tiskla se bázlivě Radovi k boku. Vlado zavedl hosty do klenutého sálu, kam by se umístilo padesát hodovníků a žádný by se netísnil. Kolem dlouhého, nahrubo sroubeného stolu stály halabala židle a křesílka, stoličky, verpánky, sedátka, trojnožky a sesle, ovšem i sudy, pařezy a bedny, dokonce i balvan tu byl uchystán pro milovníka skutečně tvrdého posezení. Už dávno Vlado poznal, že balvan s oblibou vyhledávají ti největší hlupáci a šaškové, aby okázale dali najevo důstojnickou tvrdost. Mezi ně patřil i plukovník Vagy. Rad se pečlivě rozhlédl po místnosti a k Vladově potěšení si nevybral ani balvan ani pařez, nýbrž koženou, dobře polstrovanou klubovku. Rena si kecla na měkký polštář. Terr se uvelebil pánovi u nohou.
Vlado zahulákal několik rozkazů a místnost vzápětí ožila úslužnými postavičkami mako služebníků. Na stole se vršily podnosy naložené vrchovatými kopci -masa a zeleniny a ke stropu a také do nozder stolovníků stoupaly vonné páry jídla, koření a důmyslných omáček. Cvičitel gladiátorů dělal okolky, podezíravě očichával pokrmy a hřímavě spílal neviditelnému kuchaři, vytýkal mu neschopnost, lenost a zlodějství a vyhrožoval krutými tresty. Kuchař přiběhl a rozplácl se pánovi před nohama, kde skučel o shovívavost. Vlado ho bombardoval bramborami částečně pro radost, částečně ze zlosti, která v něm hnízdila vždycky, i bez viditelného důvodu. Sklepníci se nenechali rušit tímto výjevem, pro ně zřejmě běžným, a kmitali sem tam s velikými chlupatými měchy plnými rudého vína. Rena se radovala z toho

ruchu a neměla se k jídlu. Zato Terr nedbal etikety, opřel se obrovskými pazourami o stůl, kde jediným rafnutím uchvátil obrovitou kýtu pečeně. Rada Haagera nikdo neučil společenskému chování a pouze vrozený takt mu napověděl, že by měl počkat, až Rena poprvé okusí jídla. Pozoroval závistivě Terra. Nejraději by si ucpal nosní dírky tvárným voskem - tak vtíravé byly všechny ty vůně. Vedl s nimi nerovný boj, útočily na něho z vnějšku a zevnitř jim pomáhal mocný spojenec, totiž hlad. V jednu chvíli se Rad nezdržel žádostivého zaskučení. Terr na něho pohlédl udiven. Mastné krůpěje mu bohatými proudy prýštily z mordy. Proč pán nežere, ptaly se jeho velké moudré oči. Není snad nemocen?
Lovec tasil Modrý meč. Sám sobě si namlouval, že chce vyzkoušet břitkost jeho ostří: zlehka se jím dotkl nejbližší hroudy masa. Meč svou vahou bez odporu odřízl malý kousek, řekněme spíš úždibek, že by se myš sotva nasytila. Štipcem prstů položil kradmo na jazyk to soustíčko. Snad dokonce zasyčelo, tak rychle se rozplynulo. Rad zachroptěl, odhodil meč, popadl hroudu oběma rukama, zarval do ní všech dvaatřicet silných zubů, jimiž byl obdařen, a kousal a žvýkal a polykal s Terrem o závod. Hluší a slepí k okolí živili se oba, daimon i jeho pán, pod starobylou klenbou jídelny, za čadivého svitu pochodní.
Hody netrvaly dlouho. Ti dva jedlíci nebyli navyklí na labužnické chutnání a šušňání. Vždycky jedli divoce, ve chvatu, jako šelma, která rychle láduje žaludek, aby nepřišla nějaká jiná, silnější, a neuchvátila žvanec pro sebe. Naprali si teřichy, načež funěli a skytali a hledali očima něco na zapití.
Terr dostal vodu, Rad víno, také Rena i Vlado něco snědli i nastal čas zažívání ve skutečné pohodě, kdy je dobře porozprávět o zajímavých věcech.
Teprve teď si jich Rad Haager všiml. Památky! Stěny byly pokryté Památkami. Snad jich tu byly stovky. Kolik Modrých mečů by se za ně dalo pořídit! Celý klan Volných lovců by se za ně mohl vyzbrojit.
"To je moje sbírka," řekl Vlado pyšně, když si všiml, jak vyjeveně Rad prohlíží Památky. "Většinu jsem ovšem zdědil po předchůdcích. Každý šéf Cirku Maximu je sbírá, takový je tu zvyk. Velikou cenu mají všechny, ale některé jsou jedinečné. Podívej, tahle je nejvzácnější. Podobnou prý má jenom generál ve své pracovně. Je to pravda, Reno? Říká se tomu glóbus, ano, tahle koule. Tak vypadá Země, odkud přišli naši předkové."
Rad na něho vytřeštil oči.
"Snad nevěříš na tu povídačku pro hlupáky! Země je přece svítící tečka na obloze!"
"Kdepak, je to planeta, jako je náš Mars, jenže větší, jsou na ní stovky měst, jako je naše Roma, a desítky z nich jsou mnohem a mnohem větší. Proč se na mne tak díváte, Reno?"
"O Zemi se přece nesmí mluvit...," zašeptala dívka plaše. "Kdyby vás někdo udal, mohl byste mít potíže. Na Zemi žijí naši nepřátelé."
Vlado pobaveně zachrochtal.
"Tak tohle jsou skutečné povídačky pro hlupáky. Dobrá tedy, nebudeme se o tom bavit před hodnou holčičkou, jako jste vy. Ostatně, Památky se také nesmějí sbírat. Na to máme zákon. Kdo přechovává Památky, jde na nucené práce k polární čepičce."
"Já mám taky jednu," řekla Rena Sulirová pyšně. "Podívejte, Vlado. Dal mi ji Rad Haager, viď, Rade? Našel ji v troskách starého letadla, venku, v lese, za Zelenou pouští. To letadlo tam je, viděla jsem je na vlastní oči."
Ukázala Vladovi Kovarovi chechtavý pytlík. Podle jejího návodu zatáhl za šňůrku a rozesmál se, když pytlík spustil svůj řehot.
"To je mi ale bláznivina! Takovou Památku jsem ještě nikdy neviděl. Hodila by se mi do sbírky. Co za ni chcete?"
"Nedám ji za nic na světě," vyhrkla dívka. Začervenala se.
Rad si toho nevšiml, ale Vladovi její rumělnec neunikl. To se podívejme, myslel si cvičitel gladiátorů. Dcera generála Sulira přechovává Památku. Plukovník Vagy se zaraduje, až mu to povím ...
Zamyslel se. Opravdu udá Renu Sulirovou úhlavnímu nepříteli jejího otce? Proč by ne. Koneckonců, i tato hostina je součástí temného souboje Vagyho se Sulirem. Jako muž zkušený v záležitostech zápasu muže proti muži Vlado Kovar nepochyboval, který z obou protivníků zvítězí. Bude to samozřejmě Jo Vagy, energický, cílevědomý, posedle ctižádostivý. Je ve výhodě, protože útočí. Sulir se docela šikovně brání, ale jak dlouho vydrží? Lidé si šuškají, že propadl supervizi. Neslýchaná slabost velícího důstojníka. Kromě toho Sulir nemá rád gladiátorské zápasy, kdežto Jo Vagy je podporuje. Kdyby se Vagy stal generálem, Cirku Maximu by nastaly zlaté časy. Za Sulira se zápasy konají sotva dvakrát do roka. Zvířat je málo, jsou stará, líná. Na nové šelmy nemá Vlado Kovar prostředky. Dodavatelů divokých zvířat už je málo. Poptávka je slabá, věnují se tedy jinému obchodu.
"O čem přemýšlíte, Vlado?" zeptala se Rena.
"Jenom o tom, že byste měla jít domů. Už je pozdě. Vyprovodíme vás ke zdviži. Zítra je také den."
"Mohu tedy přijít znovu?"
"Jistě," řekl Vlado Kovar. Rad sebou při těch slovech poněkud škubl. Snad ses nezakoukal do generálské slečinky, chlapče? Divoch z Plání by neměl mířit tak vysoko. Mohl by si natlouct kokos. Vlado si uvědomil, že Rad Haager, tento pěšec na složité šachovnici dvorské hry, je už dopředu odsouzený. Ať vyhraje ten, nebo omen. Sulir, či Vagy, Rad si zle odskáče pobyt ve městě. Jemu, Vladovi Kovarovi, se nestane samozřejmě nic. Jako cvičitel gladiátorů má své výsady. On může to, co je druhým zapovězeno. Jemu nikdo nevyčte sbírku Památek v hodovní síni, nikdo ho nebude pronásledovat za velezrádné řeči o Zemi. Je tu nepostradatelný, panstvo ho potřebuje stejně jako černý sbor Bdělých, supervizi a umělé lidi mako. Ubohý Rad Haager, ubohá Rena Sulirová.
Ke svému úžasu shledal v sobě stopy citu, o němž netušil, že by ho mohl přechovávat ve své mysli, totiž lítosti.
Ne, nepoví plukovníkovi o velezrádné Památce, kterou přechovává Rena Sulirová. Plukovník už má zbraní proti Sulirovi dost a dost. Tuhle nadbytečnou, dodatečnou už nepotřebuje.
Podíval se na Rada Haagera a jeho daimona. Chruněli blažeností, sytí a napití. Spokojenost viditelně vyzařovala z jejich mohutných těl. Věčná škoda, že musím stát na druhém břehu, že tě musím zrazovat. Jsi snad první návštěvník, kterým

nemusím pohrdat.
Zrazovat... Uvědomil si, že v sobě nalézá další netušený cit. Byl to stud.
Vlado Kovar skutečně nemohl tvrdit, že osmapadesát let svého života prožil v klidu. Odmalička žil v ponurém komplexu budov Cirku Maximu a vystřídal zde všemožná zaměstnání. Začal jako kuchtík v jídelně mužstva, uklízel klece divoké zvěře, opravoval výstroj a zbroj mako gladiátorů, a protože měl chytrou hlavu, zaškolili ho na funkci opraváře samotných mako. Jeho otec byl tehdy pomocníkem velkého Rohricha, cvičitele mako gladiátorů a divoké zvěře. Matka pracovala v kuchyni. Rohrich si brzy všiml šikovného mládence. Vzal si ho k ruce, a jak stárl, přenášel postupně své povinnosti na jeho bedra. Když ho jednoho dne osudně poranil zákeřný numa, marsovský lev, předal na smrtelné posteli úřad Vladovi Kovarovi. Ten už měl v té době všechny potřebné znalosti, takže se vpravil do nového postavení sebevědomě a s nadšením. To ovšem neznamená, že by chyběli závistivci. Nejméně desítka cvičitelů a ošetřovatelů zvěře toužila převzít otěže po starém Rohrichovi. Mnozí z těchto kandidátů byli starší než Vlado. Měli široký okruh známostí u dvora. Někdy útočili na mladého cvičitele přímo, jindy oklikou, pletichami - podle okolností. Jenže Vlado dovedl zápasit pěstmi stejně dobře jako mečem. Díky přirozené bystrosti se vyznal i ve složitých kličkách pomluv a protipomluv. V průběhu dvou dramatických let zlikvidoval protivníky. Několik jich zabil, jiné zmrzačil, mnozí skončili u polární čepičky. Na svou stranu pak přetáhl ty, kteří zápas přežili ve zdraví.
Nebyla to tedy klidná léta. Ani potom Vlado nepoznal pohodu, ten základní princip života města Romy. Život v Cirku je vždy rušný. Jenom zvláštní, svým způsobem silné osobnosti se upíší tvrdé službě v Cirku, ať už u zvířat, nebo v oddělení mako gladiátorů. S takovými lidmi nikdy není snadné pořízení. Musí se s nimi zacházet nesmlouvavě, s nelítostnou drsností, neboť každou shovívavost považují za slabost a je jim popudem k zákeřnému útoku. V tom se podobají šelmám. Dlouho nabývanou autoritu tu lze ztratit jediným chybným rozhodnutím, křivým slovem, falešným krokem. Je třeba značné znalosti lidské povahy, aby vůdce poznal, kdy je třeba užít vlídného slova a kdy nepomůže nic než hrubá síla a karabáč z kůže tissana, marsovského hrocha.
Léta plynula. Vlado Kovar už řídil chod Cirku Maximu jaksi samočinně. Tváře kolem něho se měnily, stárly a někdy mizely a byly nahrazeny novými. Měnil se i on. Měl úspěch. Představení Cirku Maximu byla určena především plastiviznímu okruhu důstojnické galerie, takže celkem přirozeně Vlado získal v těchto kruzích mnoho známých, ba přátel. Jak se na galerii měnily módy, někdy však upadal do zapomenutí: to tehdy, kdy se panstvo bavilo takříkajíc duchovně, divadlem, koncerty a literaturou. V jiných létech jeho hvězda znovu zazářila, neboť do módy se vrátil kult hrubé síly. V tomto ohledu byl jeho hlavním protivníkem mistr Ohira, označovaný za nejjemnějšího, nejvzdělanějšího muže města Roma. Podřizoval svému vkusu duchovní život obce, zatímco Vlado Kovar byl hlava toho, čemu bychom mohli říkat sport. Někdy už se zdálo, že panstvo pro zápasy mako gladiátorů zapomene na hudbu, v další sezóně bylo v divadle nabito a o hry gladiátorů se nikdo nezajímal. Tyto odlivy a přílivy zájmu se pravidelně opakovaly a Vlado Kovar tím už byl unaven.
Stále ještě dovedl zápasit se šelmami a dokázal vést šiky mako gladiátorů do řeže, při níž by divákovi mohla stydnout krev v žilách, kdyby mako nebyli stroje, nýbrž lidé. Stále byly jeho paže silné a oči neztratily nic na bystrosti. Unavena byla jeho duše. Tato zvláštní, těžko postřehnutelná únava se už dlouho projevovala změnou vztahu Vlada Kovara k okolí. Cvičitel gladiátorů neboli lanista, jak "se tu říkalo po antickém vzoru zavedeném generálem Williamsem před čtyřmi sty lety, duševně zpohodlněl a už se nezajímal o své bližní jako dřív. Navykl si jimi pohrdat, všemi a bez rozdílu, jsa přesvědčen, že to jsou všechno tatrmani, lháři, pleticháři, budižkničemové, slaboši - zkrátka lidské nuly.
Zápas mezi Sulirem a Vagym ho znechutil s konečnou platností. Měl tolik známých na galerii, že svými dlouhými tykadly se dotýkal té i oné strany. Sympatičtější mu byla strana Vagyho z důvodů čistě osobních. Tušil však, že Sulir je lepší člověk než Vagy. Navzdory tomu, že Vagyho vítězství by přineslo rozkvět Cirku Maximu, Vlado Kovar se poněkud bál budoucnosti. Nedůvěřoval zcela člověku, který si sedá na balvan, aby dokázal vojačkou tvrdost. Sulira tedy neměl rád a o Vagym pochyboval. Řešil tento rozpor po svém způsobu. Bude udržovat želízka v obou ohních. Ať vyhraje ten, nebo onen, Cirkus Maximus je věčný a bez Vlada Kovara se neobejde. Sloužil v této chvíli Vagymu, ovšem lhostejně, bez špetky nadšení.
Koneckonců, oba jsou stejní, jeden za osmnáct a druhý bez dvou za dvacet, Vagy jako Sulir. Vojenské panstvo. Kdyby Sulir byl co k čemu, dávno by s Vagym zametl a naopak, Vagy jako náčelník štábu nemá co pletichařit proti velícímu generálovi. Vlado Kovar nemá důvod k úctě ani k jednomu, ani k druhému.
Ostatně, Vlado Kovar si neváží nikoho, jenom sebe a . několika svých pomocníků v Cirku. Na všechny lidi se dívá skrz prsty. Považuje je za nicky, slabochy, darebáky. Má jednoduchou životní filozofii.
Přesně řečeno, měl jednoduchou filozofii, až do okamžiku, tedy potkal Rada Haagera, kterého ani při nejlepší snaze nedokáže zařadit do nepřehledného zástupu nicek, slabochů a darebáků.
Přišel do města, jako kdyby to byla samozřejmost, provázen daimonem, v chundelaté haleně, opásán tím směšným mečem z modrého kovu, jehož si z nepochopitelných důvodů tolik cení. Teď bydlí v Cirku Maximu a prohlašuje, že svým mečem srazí hlavu všem nepřátelům otce Reny Sulirové. O kosmických stanicích si myslí, že to jsou Rychlé oči, jakési těkavé hvězdičky na obloze. Energo už viděl, Rena jím skolila kapitálního medvěda. Je však přesvědčen, že to je jakási hračka pro holčičky a že pořádný chlap s Modrým mečem se energa nemusí bát. Neví nic o silových polích, gravitačních vlnách a podobných žertech. Je to divoch, zřejmě lidojed, a nikdy nelže.
Do města Romy nepřišel směšnější člověk. Nahé dítě v kleci plné šelem by mělo víc šancí na úspěch než Rad Haager ve městě Romě! Ubožák netuší, že Cirkus Maximus je past, že pohostinství je zrádné a že by nejlépe pomohl Reně Sulirové a jejímu otci, kdyby rychle vzal nohy na ramena a ztratil se z parády. Pokud ovšem je to možné. Vlado Kovar totiž nepochyboval o tom, že plukovník Jo Vagy vyslal své agenty, aby lovce hlídali a zabránili mu v útěku.
Poprvé po mnoha letech, možná po desítkách let, Vlado Kovar zapochyboval o správnosti svého jednání. Události následujícího dne ještě zvýšily zmatek v jeho mysli.

Rena Sulirová přišla do Cirku Maximu časně. Byla veselá, plná energie a trvala na tom, že Radovi Haagerovi ukáže Forum Romanum, hlavní náměstí města. Vlado Kovar vrčel, že takové procházky jsou marné utrácení času, že má pro Rada Haagera práci, protože mu zbyl už jen jediný pracovník u divokých zvířat, a že nácvik nového čísla pro nadcházející gladiátorské hry ještě nezačal, jenže dívka vedla svou, a nakonec vyrazila Vladovi Kovarovi dech nabídkou, že po návratu z procházky bude u zvířat pomáhat i ona sama.
"Mars neviděl tak bláznivou holku!" hřímal Vlado. "Viděla jste někdy numu jinde než na plastivizní obrazovce? Dítě moje, vy nevíte, o čem mluvíte. Budiž, ať je po vašem. Půjdu na Forum s vámi. Nechci, abyste se tam toulali kdovíjak dlouho. Ale to povídám jasně: Až poručím, vrátíme se domů. Nechci slyšet žádné řeči. Jinak zavolám vašemu otci, Reno, a všechno mu povím. Udělal by vám peklo, kdyby se o Radovi Haagerovi dověděl."
A plukovník Vagy by udělal peklo mně, kdybych o Radovi pověděl Sulirovi, pomyslel si gladiátor.
"Slibuju, drahoušku Vlado, uvidíš, že budu hodná," přešla Rena do lichotivého tykání. "Teď ale pojďme, jsem hrozně zvědavá, jak se bude Radovi líbit na Foru."
Ulice byly plné lidí a povozů. Jak se blížili Foru, pouliční ruch houstl. Potkávali hloučky bezcílně se pohybujících mako s tvářemi odlitými zřejmě z jednoho kadlubu, jednotně oblečené, se shodnými pohyby. Mezi nimi se prohánějí děti na létajících koberečcích, nejnovější hračce, vybavené miniaturním gravitacím emitorem. Kobereček se vznášel deset patnáct centimetrů nad zemí a bylo těžké na něm udržet rovnováhu, natož přimět ho, aby letěl žádaným směrem. Tvrdilo se, že dosud žádnému dospělému člověku se nepodařilo stát na koberečku déle než
pět sekund. Děti si však počínaly tak obratně, jako by v životě nestály na ničem jiném než na létajícím koberečku. Gravitačních emitorů a silových polí se ovšem užívalo ještě k jiným hrám pro děti i dospělé. Co chvíli se naše trojice musela zastavit, protože na ulici se konal zápas v jedné z mnoha míčových her. Rena se pokusila vysvětlit Radovi pravidla některých z nich, ale nepochopil pranic a pouze zíral na složité křivky drah pestrobarevných pružných koulí. Otevřenými dveřmi a okny nahlížel do příbytků. V každém stál plastivizor jako nějaký oltář a před ním ustrnulá skupinka diváků. Viděli také mnoho hostinců. I v této časné hodině byly plné lidí. Pili víno a hlasitě zpívali za doprovodu kytar nebo elektrofonických harmonik. Tu a tam stál na nároží zpěvák, obklopený hloučkem posluchačů. Zpíval na celé kolo a nenechal se vyrušit, ani když nějaký kluk na létajícím koberečku projel těsně kolem něho, div mu nepodrazil nohy.
Rad Haager byl z toho všeho zmaten. "Nikde nevidím nikoho pracovat. Jak je to možné?" Rena Sulirová se mu smála.
"Práce je ošklivá, nudná, protivná. Proč by měli pracovat? Zábava je příjemnější."
Někdo ale musí pracovat," namítl Rad.
"Pracují stroje a mako. Lidé pracují, jenom když chtějí,
jenže oni většinou nechtějí. Raději se baví. Copak jsem ti už včera neříkala, že tu ve městě žijeme šťastně?"
"Říkala," odpověděl Rad Haager vážně, "jenže jsem si to nedovedl představit."
Pokračovali v cestě, ale zarazila je zdánlivě nepatrná příhoda. Z jednoho domu vyšel muž s nepřítomným výrazem v obličeji. Na hlavě měl kovový kroužek. Vzápětí za ním vyběhla rozčilená žena, divoce po něm skočila a strhla mu kroužek z hlavy. Muž zaúpěl, padl na kolena a žebronil, aby mu kroužek vrátila. Rozzuřená žena ho tloukla do hlavy a křičela z plných plic:
"Ty holomku jeden, ty zvíře, ty budižkničemu, kolikrát ti budu opakovat, abys na ten prevít nesahal? Jednou týdně stačí, nebo z toho zmagoříš a já z tebe nechci mít šediváka, že já jsem si uvázala na krk takového ničemného otrapu."
Muž plakal, mlátil hlavou o dlažbu, kolem něho kroužily děti na létajících koberečcích a smály se tím víc, čím zlostnější žena byla.
"Zatracená supervize," poznamenal k tomu Vlado Kovar. "Pěkné svinstvo. Podívej, tam jdou šediváci."
Po ulici zvolna přicházel smutný průvod stovky žen a mužů ve volných oděvech šedé barvy, s velikými čísly na prsou. Všichni měli na hlavě kroužek, neurčitě hleděli před sebe a usmívali se. V čele toho zvláštního průvodu kráčeli tři mako. Když průvod přišel blíže, Rad si všiml, že šediví lidé jsou připoutáni krátkými lanky k silnému provazu.
"Nevnímají vůbec nic. Kdyby je mako nepřivázali, mohli by se zatoulat."
"Kam jdou?" podivil se Rad.
"Žijí v podlaží a jednou za den je mako vyvedou na procházku za město. Jinak by jim ochably svaly. To jsou Šedivá čísla podlaží, ale lidé jim říkají šediváci. Propadli superviznímu kroužku a nemohou bez něho žít."
"Proto se ta žena tolik zlobila na svého muže ..."
"Ano. Člověka se supervizním kroužkem musí pořád někdo hlídat. Sám si nedokáže sundat kroužek z hlavy. Kdyby ho měl na hlavě déle než šest hodin, stal by se z něho takový šedivák."
Ruch na ulici umlkl. Z oken vyhlédly hlavy zvědavců. Pestré míče uvízly ve vzduchu, podpírány silovým polem. Děti seskočily z koberečků a zevlovaly. Jeden kobereček se dal do pohybu a vklouzl do kolony šediváků. Sevřený útvar se zavlnil, ubožáci padali, a protože byli připoutáni k lanu, strhávali ostatní. Ani při pádu je však neopouštěl výraz připitomělého blaženství.
"Mají nějaké vidiny?" zeptal se Rad.
"Sama nevím," odpověděla mu Rena. "Na galerii kroužky nemáme a je neslušné o supervizi mluvit. Je to nevhodné téma hovoru pro vychovanou mladou dámu," za-pitvořila se. "Tak nám to říkaly učitelky ve škole. Vlado," obrátila se ke gladiátorovi, "já bych hrozně ráda vyzkoušela supervizní kroužek!"
"Tak dost," zahřměl Vlado. "To už přestává všechno. Vy si nedáte pokoj, holka jedna bláznivá. Ne abys ji v tom podporoval, Rade! Supervize je horší než víno! Z opilosti se vyspíš, ze supervize nikdy. Jakmile ji jednou zkusíš, navždycky se k ní budeš vracet."
"Já ne!" vykřikla dívka umíněně. "Mám pevnou vůli po tatínkovi."
"Po tatínkovi," opakoval Vlado Kovar. Zvláštně se usmál, protože si připomněl pomluvy, které o Sulirově neřesti slyšel. "Nic takového. Kroužek vám nedovolím. Můžeme se ale podívat, kde supervizní přenosy vznikají."

Rena zatleskala rukama.
"Slyšela jsem, že vznikají v Zakázané čtvrti. Opravdu nás tam vezmeš? Nikdo tam přece nesmí!"
"Já smím všude," pravil Vlado Kovar pyšně. Pomyslel si, že výlet do Zakázané čtvrti bude bezpečnější než procházka po Foru Romanu, kde je mohl potkat nějaký přívrženec generála Sulira, náramně zvědavý, kdo je ten podivný mladík v kožešinové kazajce s Modrým mečem po boku.
Cesta do Zakázané čtvrti nebyla zrovna příjemná. Vedla zadními uličkami kolem nekonečných továrních bloků, kde páchly odpadky a běhaly veliké šedivé myši. Ve městě to bylo území nikoho, vyhrazené pouze strojům a mako. Lidé sem nechodili, protože to tu nebylo zábavné.
Zakázaná čtvrť byla ukryta za vysokou zdí. Vlado zamířil k šedivě natřené bráně, před níž stál muž s laserovou puskou. Vlado se s ním dal do řeči, muž mu cosi vykládal, ale potom přikývl a pokynul Radovi a Reně, že mohou přistoupit.
"Přátelům Vlada Kovara dovolím vstup. Dávejte ale na sebe pozor. Očekáváme útok Ratonů."
"Útok?" zaradoval se Rad Haager a ohlédl se po Terrovi, jako by se s ním chtěl o tu příjemnou novinu podělit.
"Budeme bojovat?"
"Ratoni jsou pěkná pakáž," poznamenal Vlado Kovar. "Jsou proti supervizi a před každým generálním shromážděním důstojnického sboru dělají rozruch, aby shromáždění supervizi zakázalo. Jenže zatím Ratoni nevymysleli, co jiného by lidé ve městě dělali."
"Mars je přece veliký," podivil se Rad Haager. "Je tu dost místa pro desetkrát deset takových měst, jako je Roma!"
"Pohoda!" vykřikl strážný varovně. "Jsi přítel Vlada Kovara, ale nepokoušej moji trpělivost. Za takové řečí by ses mohl dostat k polární čepičce."
"Tak dost," zavrčel gladiátor. "Otevři nám bránu, ať tady nezevlujeme do večera."
Za branou začínal jiný svět.
Ulice tu byly úzké, křivolaké, vroubené jednopatrovými, zřejmě starobylými domy. Pestrobarevná průčelí byla namnoze zdobena sochami.
Rena Sulirová jásala nad tou krásou. Rad mlčel a Terr zarputile vrčel. Větřil kolem sebe a srst na hřbetě se mu ježila.
"V supervizi teď běží seriál o velkých vynálezcích a objevitelích. Pojďme dál, brzy je uvidíme," řekl Vlado.
Ulička je zavedla na kulaté náměstí, kde se hemžil pestrobarevný dav. Všichni ti lidé byli ve skutečnosti mako, jak tvrdil Vlado Kovar. Byli to však neobyčejní mako. Jejich obličeje vypadaly zcela lidsky, nebyla na nich ani stopa po jednotvárné uniformitě, jakou vynikali ti mako, které až dosud potkali. Vlado vysvětlil, že mako venku jsou pracovníci továren, kdežto tito zde jsou vyráběni speciálně na zakázku, podobně jako mako gladiátoři v Cirku Maximu.
"Každý supervizní divák se napojí na jednoho z nich, žije jeho životem, dívá se jeho očima a prožívá jeho zážitky," řekl Vlado.
"Každý divák má svého mako?" divila se Rena.
"Ne. Na jednoho mako herce může se napojit neomezený počet diváků. Aby v tom byl pořádek, někde dole pod námi je centrála supervizních přenosů, která rozděluje více méně rovnoměrně supervizní přijímací kroužky na jednotlivé mako herce. Pozor, teď se pořádně dívejte!"
Z jednoho domu vyběhl nahý mokrý muž. Byl hubený, vlasatý, oči měl vytřeštěné, máchal rukama nad hlavou, a jak běžel, křičel z plna hrdla:
"Heuréka! Heuréka!"
Mako herci na náměstíčku zvědavě hleděli na nahého muže. Zastavil se uprostřed náměstí, tančil tam, výskal a smál se na celé kolo.
Přiblížil se k němu vážný stařec v temně fialovém rouchu, obdařený do pasu dlouhým vousem, s měkkým baretem na hlavě.
"Proč tolik vyvádíte, mistře Archiméde?"
Naháč ho objal, až mu zmáčel fialový šat. Plakal mu radostí na rameni.
"Těleso ponořené do kapaliny je nadlehčováno silou, která se rovná váze kapaliny tělesem vytlačené, mistře Leonardo!"
Starce ta slova vzrušila. Popadl naháče za ramena a třásl jím.
"To ovšem je úžasný objev, mistře Archiméde. Přijměte mé srdečné blahopřání. Slyšte, vy všichni!" obrátil se k ostatním. "Slyšte! Těleso ponořené do kapaliny je nadlehčováno silou, která se rovná váze kapaliny tělesem vytlačené!"
"Sláva! Sláva mistru Archimédovi!"
Všichni se nahrnuli kolem naháče, který tu plakal štěstím, plácali ho po ramenou a třásli mu rukou.
"Seděl jsem ve vaně," vysvětloval hlasem přerývaným šťastnými vzlyky, "když tu mě napadla ta věta. Není to úžasné? Bohové se nade mnou slitovali. .."
Davem se prodrala drobná žena, přísné, téměř mužské tváře.
"Navrhuji, abychom nějak nazvali ten velkolepý objev. Odnynějška ať se jmenuje Archimédův zákon."
"To je příliš velká čest, paní Curieová," namítal nahý muž. "Nemohu takovou poctu přijmout!"
Nicméně myšlenka paní Curieové se ujala a brzy celé náměstí provolávalo:
"Sláva velkému Archimédovi! Ať žije Archimédův zákon!"
"V tuto chvíli prožívají nezměrné štěstí všichni supervizní diváci, napojení kroužkem na toho nahatého Archiméda," vysvětloval Vlado polohlasně. "Ovšem šťastni jsou všichni diváci, protože jsou přítomni tak velkolepé chvíli."
Rad se chtěl na něco zeptat, když k nim přistoupil úhledně oblečený štíhlý muž, zdvořile se uklonil a řekl: "Buďte pozdraveni, vznešení cizinci. Obdivujete se géniu velkého Archiméda?"
"Musíte hrát s nimi, nebo bude malér. Nesmíme rušit supervizní přenos ...," zašeptal Vlado Radovi a Reně. Na-hlas

odpověděl:
"Jsme šťastni, že se mistru podařil tento objev ..." "Vidím, že váš zájem o vědu je opravdový. Nemohu se dosud pochlubit podobným úspěchem, jakým nás právě obdařil mistr Archimédes, ale věřím, že i moje zkoumání povedou k pozoruhodným výsledkům. Rád bych vám ukázal svou laboratoř. Och, promiňte, nepředstavil jsem se. Doktor Galvani je mé jméno."
"Proč ne," odpověděl Vlado drsně. "Rádi se podíváme." Galvani je zavedl do svého domu. Následovali ho sychravým průchodem na zahradu. Pod košatým stromem tu dřímal černě oděný muž. Nízko nad jeho hlavou viselo veliké červené jablko.
"To je mistr Newton," upozornil je Galvani tiše. "Nesmíme ho rušit, odpočívá. Celou noc strávil nad výpočty!" "To jablko se utrhne a spadne mu na hlavu," podotkl Rad Haager věcně, ale to už je Galvani přivedl k dřevěné boudě v rohu zahrady. Otevřel dveře a uvedl je dovnitř. Místnost byla prázdná, uprostřed stál jenom stůl. Na široké míse leželo několik kousků masa.
"To jsou čerstvě odříznuté žabí nohy," vysvětloval Galvani. "Zvířata jsou mrtva a tato stehýnka samozřejmě také nežijí."
"To dá rozum," zahučel Vlado.
"A přece!" zvolal Galvani. "Dávejte dobrý pozor!" Uchopil dva tenké dráty a oběma najednou se dotkl jednoho stehýnka. Zvířecí sval se prudce smrštil.
"Neživé maso ožilo!" zvolal Galvani. "V těch drátech sídlí jakási síla, schopná oživovat mrtvý sval. Nevím dosud nic bližšího o její povaze, avšak jednoho dne ..."
Zrůžověl a upřel planoucí zraky k dřevěnému stropu. Vlado na něho hleděl lhostejně, ale Rad i Rena na to hleděli vyjeveně. Terr přistoupil ke stolu, očichal mísu a zřejmě se chystal maso slupnout. Kvapně se rozloučili s doktorem Galvanim a vyšli z boudy. Na zahradě na je čekal muž jménem Leonardo. Oslovil je jako staré známé.
"Hrůzný pohled, viďte? Jsem na ledacos zvyklý, pitev se nebojím, ale pokusy doktora Galvaniho mi nahánějí strach. Pojďte však se mnou. Ukážu vám něco, co vás rozveselí."
V Leonardově domě se jim líbilo! Stěny byly ověšeny zbraněmi, podivuhodnými nástroji, a především kresbami zvířat a lidí. Rad si připomněl posvátný kámen pomalovaný pitvornými postavami předků. Jak dokonalé jsou tyto kresby!
Největší překvapení je však čekalo ve velkém sále v prvním patře. Tady Leonardo pracoval. Rozlehlé stoly se ztrácely pod horami náčrtů, ze stropu visely modely podivuhodných strojů, z nichž největší byl dřevěný pří-
stroj s ptačími křídly. Rada napadlo, že by si možná mohl tato křídla připnout a vzlétnout na nich do oblak! Uprostřed sálu byl umístěn stojan. Šarlatová rouška halila jakýsi čtverhranný předmět. Leonardo roušku sňal a jeho hosté spatřili obraz ušlechtilé ženské tváře. Měla ruce položené do klína, vážně hleděla divákům do očí. Za jejími zády bylo vidět skalnatou krajinu, poněkud připomínající horský věnec kolem města Romy.
"Stále ještě nejsem s obrazem spokojen," pravil Leonardo. Otevřel skříňku, ozdobenou umnými řezbami. Hosté ucítili prazvláštní vůně, směs dráždivých pachů vzácného oleje a starého konopí. Hostitel uchopil oválnou desku, pokrytou kopečky barev všech odstínů duhy. Do druhé ruky vzal dlouhé dřívko opatřené štětičkou, naplocho seříznutou. Přistoupil k obrazu, pohroužil štětičku do několika kopečků barvy, na oválné desce je míchal, až získal správný odstín, chvilku váhal, a potom se několika tahy dotkl štětcem koutků úst té ženy. Jeho pohyby byly přesné, rozhodné. Připomněly Radovi šermíře, zasahujícího protivníkovu hruď.
Stal se zázrak.
Zena na obraze se najednou usmála, tak zvláštně, že Rad zapomněl na Renu, která stála bez dechu vedle něho. Měl dojem, že obraz hledí jenom na něho a že v moudrém pohledu namalovaných očí je ukryto veškeré tajemství Radova života.
Vlado Kovar přihlížel lhostejně. Už několikrát navštívil Zakázané město. Brali ho sem jako poradce, když supervize měla na pořadu dobrodružné seriály, ve kterých se bojovalo, šermovalo a zápasilo všemi druhy střetu muže s mužem. Tento poslední seriál Vlada nudil a upřímně nechápal, čím asi šediváky přitahuje. Dovedl si představit opojný pocit vítězství v boji, třeba by byl falešný, pouze zprostředkovaný supervizním okruhem. Zato ale namalovaný obraz? Copak to může někoho zajímat? Žabí stehýnka? Chlap ve vaně? Člověk se opravdu musí těm šedivákům divit, a jestli Sulir skutečně propadl kroužku, je blázen.
Takto přemítal, loudaje se po místnosti. Zastavil se u okna a vyhlédl ven. Strnul.
Z protějšího domu vyběhli dva muži v hrubých stejnokrojích myší barvy. Jeden třímal lesklou černou skříňku, druhý za sebou táhl dráty. Přeběhli náměstí a položili skříňku k Leonardovu domu.
"Ratoni!" vykřikl Vlado Kovar. "Rychle pryč, tady půjde o krk!"
Terr hlučně zaštěkal, ale mistr Leonardo se nenechal vyvést z míry.
"Mona Lisa ... tak se jmenuje ta krásná dáma. Miluji tě, Mono Liso."
"Utíkejte!" křikl Vlado. Vrhl se k ustrnulé Reně, popadl ji za loket a vlekl ji ke dveřím. K jeho úžasu se Rad nedal na útěk. Vyrazil k oknu, a když spatřil dvě prchající postavy, usoudil, že to zřejmě jsou ti nepřátelé Reny Sulirové a jejího otce. Vyšvihl se na parapet okna a bez váhání skočil z prvního patra! Terr, nevěda co dělat, opřel se packami o okno, bojoval s bázní a potom následoval pána do hlubiny.
"Kořím se ti, Mono Liso," zaslechl za sebou Vlado Kovar hlas Leonardův. Vlekl Renu po schodech. Vzpouzela se a křičela, že chce pomáhat Radovi. Upadla, takže ji Vlado musel za sebou táhnout jako pytel. Vřískala a kopala kolem sebe.
Zahřměl ohlušující výbuch. Nesmírný tlak vzduchu srazil Vlada i Renu k zemi. Následoval rachot hroutícího se zdiva a trámoví. Jen na okamžik nastalo ticho, v němž zaslechli klidná slova:
"Myslím, že obraz prodám francouzskému králi ..." Další rachot přerušil Leonardovu úvahu, jak s Monou Lisou naloží.

Výbuch srazil k zemi také Rada Haagera a jeho daimona. Když se vzpamatovali, útočníci byli titam. Leonardův dům se pitvorně pohyboval v křeči umírání. Celé přízemí se zhroutilo, jako by si dům klekl. Střešní krytina se sypala do ulice a odhalovala trámovou konstrukci, podobnou žebrům dávno uhynulého zvířete. Vyšlehly první plameny.
"Reno! Vlado!" vykřikl Rad Haager. Potácivě povstal a klopýtal k trosce domu. Budova praskala. Průčelí prvního patra vypadlo do ulice. Rad spatřil Leonarda s hořícím vousem. Také obraz krásné dámy vzplanul. Rad se třásl hrůzou a marně si připomínal Vladova slova, že nehledí na skutečného člověka, nýbrž na stroj. Konečně se vzpamatoval.
"Terre! Čekej!" vykřikl a rozběhl se plnou rychlostí k domu. Postupoval proti proudu laviny zhrouceného zdiva, kličkoval mezi padajícími trámy, jako kdyby se prodíral lesem postiženým vichřicí. "Reno! Vlado!" křičel.
"Tady jsme!" ozvalo se zdola. Napnul veškerou sílu, odhazoval trámy a těžké plastikové desky, zběsile rval bloky zdiva. Prsty mu krvácely a srst jeho kožešinové vesty několikrát vzplála. Nic nedbal na bolest. Vladovy výkřiky mu určovaly směr. Konečně odhalil šachtu schodiště a dole, v přítmí, spatřil Vladovy zděšené oči.
"Rena omdlela!" křičel na něho gladiátor. "Tady leží. Pomoz mi!"
Vlekli ji schodištěm vzhůru, Rad táhl za ruce, Vlado pomáhal. Bojovali o sekundy. Agónie budovy ještě neskončila a těsně kolem nich šlehaly plameny a pršel déšť zdiva. Úlomky_ je zraňovaly. Všichni tři už měli ohořelé vlasy. Ještě deset kroků, ještě pět! Rachot za jejich zády je upozornil, že zadní část domu se celá zhroutila. Ztratili půdu pod nohama a padali dolů v lavině trámů. Zaslechli Terrův štěkot. Zvíře jim šlo na pomoc!
Ticho.
"Žiješ?"
"Ano. A co Rena?"
"Dýchá. Co se to stalo... co se to stalo... Ratoni! Ovšem, Ratoni... Musíme okamžitě pryč. Brzy tu budou stráže."
Vlado Kovar se první vzpamatoval.
Leželi na dlažbě, stál jenom Terr, a drsným jazykem olizoval dívčinu tvář.
"Rychle pryč!"
Rena otevřela oči. Postavili ji na nohy. V troskách Leonardova domu praskal požár. Pod plastikovým příkrovem města se objevila koule, zastavila se těsně nad troskami a začala dštít do plamenů bílou pěnu. Ozvalo se vytí poplašných sirén.
"Rychle pryč!"
Klopýtali, ještě rozechvěni hrůzou uplynulých okamžiků. Před očima se jim mátožně pohybovaly postavy mako herců v pestrých splývavých řízách. Jako ve snu zaslechli slova té vážné ženy, která se jmenovala paní Curieová:
"Potřebuji ještě více smolince, můžete mi ho opatřit?"
Ani nevěděli, jak se dostali k bráně Zakázaného města. Byla dokořán. Najednou se Vlado zarazil a strhl své přátele, ke straně, aby je zakryla půlka vrat. Také Terr uskočil.
Do brány prudce vjely tři elektromobily, plné mužů v černých stejnokrojích.
"Praotec Slunce je nejmocnější bojovník na celé obloze. Jeho hlava je ohromná a svými vousy a vlasy zahřívá všechny lidi a všechna zvířata a všechny rostliny. Nikdo v celém všehomíru není Slunci roven. Jen jediný nepřítel odváží se postavit Slunci do cesty. Je to Pán Tmy. Svou sílu čerpá z nekonečnosti. Nelze ho udeřit, protože nemá tělo. Je všude, i za tvými zavřenými víčky. Jakmile stiskneš pěst kolem jílce meče, Pán Tmy ti vklouzne pod prsty a svírá meč s tebou. Jak máš bojovat s takovým protivníkem! Praotec Slunce by si s ním ovšem věděl rady. Vyslal by své plamenné meče na všechny strany a rozsekal by Pána Tmy na tolik kousků, kolik je aganos v Zelené poušti. Proč to tedy neudělá?"
V hodovní síni Cirku Maximu bylo ticho. Terr spal, Vlado s Renou poslouchali. Do stínu se vtisklo několik služebných duchů. Také byli zvědavi na prastaré báje Plání. Rad Haager pokračoval:
"Pán Tmy je však tuze chytrý. Dobře zná své slabosti. Vždyť ráno co ráno podléhá jiskřivým mečům praotce Slunce. Po krátkém boji prchá, aby se ukryl do těch nejhlubších skalních škvír. Schovává se pod kameny, pod odchlípnutou kůrou stromů, pod ptačím křídlem a nestydí
se zalézt ani do zavřené mordy prašivé hyeny draby. Každý úkryt je mu dobrý. Proč tedy praotec nad ním už dávno nezvítězil a proč se blankytná obloha neklene nad Plání na věky, proč naše děti každého večera pláčí ze strachu z návratu nočních stínů? To je součást chytrosti Pána Tmy. Z nejvzdálenějších koutů prázdnoty přivedl našemu praotci nevěsty. Nalezl tisíce spanilých dívek, jednu krásnější než druhou. Ukrývá je pod svým pláštěm a dovolí jim vyjít na čerstvý vzduch, jenom když praotec Slunce odejde do svého hradu. Proto praotec nezahubí Pána Tmy. Nechce přijít o nevěsty. Doufá, že jednoho dne se vrátí ta krásná chvíle, která nastala před dobou dávnou pradávnou. Tehdy jedna nevěsta vyklouzla z Pánova pláště a zůstala na obloze i tehdy, kdy praotec Slunce zahnal Pána pod kameny a do tlam prašivých hyen. Po celý den trvala slavnost lásky. Avšak navečer, když Pán Tmy nevěsty spočítal, zjistil, že mu chybí ta nejkrásnější. Jmenuje se Země. Vytáhl s celou svou mocí proti praotci Slunci. Ten se nedokázal ubránit. Láskou mu umdlely paže, a jak už to bývá, zhlouply jeho oči a zmalátněla mysl. Snadno se Pán Tmy znovu zmocnil Země a vytrhl ji z praotcova objetí. Od té doby mu ji už nikdy nevrátil, a když se pramáti Zemi narodily děti, popadl je a hodil je sem, na nehostinnou Pláň pod šarlatové nebe. Všichni jsme děti praotce Slunce a pramáti Země. Jako všechny děti toužíme hlavně po matce. Praotec o tom ví a chce nám pomoci. Proto navršil tu nesmírnou horu Olympus. Jednoho dne vystoupíme po jejím svahu až na vrchol a sevřeme matičku Zemi do náruče. Pomůžeme jí v boji s tmou, ověnčíme ji květy a přivedeme ji k trůnu našeho praotce. Pak už nikdy nebude tma a my budeme líbat Zemi, kdykoli smutek ulehne na zřítelnice našich očí. Tak to slibuje prastará báje, kterou si vyprávějí Volní lovci a spolu s nimi všechny klany Plání a Tyrkysových hor."
Rad se odmlčel a potom se krátce zasmál.
"Proč tu sedíte jako zařezaní?" otázal se. "Je to jenom pohádka."
"Pravdivější, než si myslíš," zabručel Vlado Kovar rozmrzele.

"Jsi lehkověrný jako děcko," ušklíbl se Rad. "Jenom malé děti a starci našeho klanu věří, že pocházíme z matičky Země."
"Máte moudré děti a starce a vy všichni ostatní jste hlupáci. Copak jsem ti neukazoval glóbus?"
"Je to krásná, pestře pomalovaná koule. Líbí se mi. Jenže Zemi se vůbec nepodobá! Je velký, kdežto Země je nepatrný bod na nebi. Nesvítí, Země ano. Mohu se ho dotknout, kdykoli se mi zachce, kdežto Země bych se mohl dotknout, jenom kdybych vylezl na vysoký strom nebo vystoupil na horu Olympus."
"Teď vám povím já svou pohádku," ozvala se Rena Sulirová. "O Zemi nám vyprávěli učitelé ve škole. Není to žádná pramáti. Je to náš nejhorší nepřítel. Nenávidí nás. Žijeme v plné pohodě pod kopulí města Roma, obklopeni Zelenou pouští. Když jsme se ptali, co je za Zelenou pouští, řekli nám, že nic."
"To je lež!" zvolal Rad. "Tam jsou Pláně a žijí tam lovecké klany."
"Dobrá," vmísil se do hovoru Vlado. "Napadlo tě, ty poblázněný lidojede, co je za těmi tvými Tyrkysovými
"Tam není nic," odpověděl Rad Haager. "Co je to - nic - ?" Nic je přece nic! Nevím, jak ti odpovědět." Povím ti to tedy sám. Kdybys vystoupil na vrcholek
hory Olympus, čekalo by tě tam překvapení. Spatřil bys velikou budovu, téměř tak velkou, jako je Cirkus Maximus. Uvnitř bys nalezl lidi, jako jsem já nebo jako jsi ty."
"Hlouposti," přerušil ho Rad Haager. "Kdyby tam žili lidé, políbili by pramáti Zemi... Ale to jsou nesmysly, pohádky pro děti!"
"Nejsou to pohádky," řekl Vlado Kovar. "Ta budova tam skutečně je a lidé v ní opravdu žijí. Tam je nejsilnější emitor silového pole. Celou Pláň až po Tyrkysové hory kryje neviditelná blána nepřekonatelných sil. Žijeme pod ní jako pod příkrovem. Kdyby zmizela, všechen vzduch by unikl do prostoru, zahynuli bychom a v kratičké chvíli by se z Pláně stala stejná pustina, jaká se táhne za Tyrkysovými horami. Za nimi totiž není - nic -. Je tam skalnatá poušť bez vzduchu a vody. Táhne se od jedné polární čepičky k druhé. Celý Mars byl takový, než sem přišli lidé ze Země."
"Hezky vypráví svou pohádku," usmál se Rad na Re-nu. "Začínám si myslet, že jí věří."
"Jsi lidojedský hlupák! Nevidíš ty Památky kolem sebe?" Vlado popadl Rada za paži a ukázal mu kosmický skafandr, pověšený na stěně. "Vidíš? To je oblek prvních dobyvatelů Marsu. Tehdy zde nebyly žádné emitory silového pole a továrny na výrobu vzduchu tu ještě nepracovaly. Lidé museli nosit vzduch s sebou, v těch válcích, které vidíš stát tady na zemi. Žili tu a pracovali, vybudovali továrny na vzduch a emitory silových polí, založili město Romu. Před čtyřmi sty lety napadlo generála Williamse, že už nepotřebuje pomoc ze Země a že se stane vládcem na planetě Marsu. Vypukla válka a vojsko generála Williamse zvítězilo. Od té doby tady žijeme... v pohodě. Naše děti se učí ve škole, že za Zelenou pouští není nic. Všechno to jsou žvásty pro hlupáky! My jsme nic! Skutečný život je tam ...," ukázal na glóbus. "Jsi schopen to pochopit?"
"Nekřič, Vlado! Taková krásná pohoda tu byla ..."
"Kašlu na tvou pohodu. Já se snad taky dám na super-vizi, nebo se jednou zblázním. Nemají to šediváci lepší než my?"
"Jenže šediváci nežijí!" vykřikla Rena zoufale.
"My snad ano?" zeptal se jí Vlado klidně.
"Už chápu, proč vaši náčelníci nenávidí Památky,"
ozval se Rad Haager. "Už rozumím, proč stateční důstojníci prchali před kovovou rybou tam venku v lese. Už rozumím ..."
"Učíš se rychle," řekl Vlado. "Kéž bys toho nikdy nelitoval!"
Vlado Kovar nenechal Rada zahálet. Už v prvních dnech mu ukázal celý Cirkus Maximus a seznámil ho se vším, co se tu dělo. Zvířata neudělala na Rada velký dojem. Dokonce je trochu litoval, protože za mřížemi vypadal uboze barrok, obávaný numa i lstivý sbarro. Zato se mu líbili mako gladiátoři.
Obývali rozsáhlé prostory v nejhlubším podzemí Cirku. Vlado je cvičil v rozsáhlé dvoraně jasně osvětlené elektrickými lampami. V současné době Cirkus vlastnil tucet dvojic. Vlado žehral, že je to směšně malý počet na řádné gladiátorské hry, a navíc, že kvalita téhle série mako není nejlepší. Štáb se zatím nerozhodl, zda dovolí výrobu nové série mako vylepšeného typu.
Všichni mako gladiátoři si byli podobní: vypadali jako svalnatí muži přísných, odhodlaných tváří. Zato se lišili výzbrojí a výstrojí.
Někteří měli na hlavách přilbu s hledím a chocholem, na velkém štítu nesli namalované znamení a bojovali rovným mečem, samozřejmě Modrým, jak si Rad ihned všiml. Jiní se kryli malým kulatým štítem a byli nápadní kovovými holeněmi a zahnutou šavlí. Rada nejvíce zaujali bojovníci vyzbrojení sítí a trojzubcem. Nebezpečně vypadali také muži s dvěma dýkami. Bojovali stejně obratně levou i pravou rukou.
Bojovali... Bylo to zvláštní zápolení. Cvik jim Rad nemohl upřít, avšak zdálo se, že se pohybují poněkud pomalu a bez zápalu. Útoky i obrana postrádaly ten správný válečný říz. Jejich počínání Radovi připomínalo válečné tance mladých mužů z klanu Volných lovců, opakované každoročně při Svátku dospělosti. Ne, tohle nebyl správný boj.
"Máš pravdu," přisvědčil Vlado, když ho na to Rad upozornil. "Jsou jako spací panny. Vždyť jsem tě upozorňoval, že je to mizerná výrobní série."
"Mně se líbí," radovala se Rena Sulirová. "Nikdy jsem neviděla gladiátory takhle zblízka. Zápasy jsem pozorovala jenom v plastivizi."
Dvoranou zvonily meče. Jeden bojovník s malým kulatým štítem napřáhl ruku s mečem, avšak místo, aby sekl, strnul v té zvláštní poloze. Jeho protivník, chocholatý válečník, sekl nešťastníka svým krátkým rovným mečem, ale poraněnému se nic nestalo! Nezakolísal, žádná krev nevytryskla, nepadl, ačkoli rána byla zřejmě smrtelná: meč zasáhl krajinu klíční kosti a musel tedy přetnout krční tepnu.
"Ta potvora se zasekla. Musíme ji opravit," podotkl Vlado lhostejně. "To je bída. Náš mechanik nestojí za nic. Moc

pije, a myslím si dokonce, že si začíná zahrávat se supervizí."
Vítěz, pokud ho tak můžeme nazvat, přestal bojovat a lhostejně přihlížel, jak jeho protivník odchází stranou, až ke stěně, s rukou ve výši. Tam ustrnul jako socha.
"To je zvláštní," zabručel Rad a mimoděk vstoupil do dvorany.
Terr nespokojeně zavrčel, ale Rad ho uchlácholil.
"Klid, Terre. Nic se neděje. Jdu se podívat . .."
"Nechoď tam!" vykřikla Rena.
"Jen ho nech," ušklíbl se Vlado. "Rad si s nimi pohra-je."
Lovec došel až doprostřed dvorany a najednou pocítil jakousi štítivou nevolnost. Obrátil se a uviděl chocholatého válečníka, který k němu kráčí. Chtěl by se vrátit, ale styděl se. S rozpačitým úsměvem vytasil Modrý meč. Rozhlédl se kolem sebe a všiml si, že bojovník s dvojicí dýk, který opodál bojoval s válečníkem se sítí a trojzubcem, má sice uši jaksepatří tvarované, avšak bez zvukovodu. Opravdu to jsou stroje, určené na bojování...
Chocholatý válečník se náhle, rozpřáhl a tnul mečem pomalu, zato důkladně, proti lovcově hlavě. Rad měl dost času, aby uskočil.
"Ty snad opravdu chceš bojovat," usmál se.
Další rána, další krok. Teď se chocholatý ocitl mezi Radem a vchodem, kde stáli jeho přátelé.
"Když jinak nedáš," řekl Rad a postavil se do střehu.
Další ráně chocholatého už nastavil meč. Vykřikl úžasem. Rána, sice pomalá, byla vedena takovou silou, že bezmála vyrazila Radovi meč z ruky. Paží mu projela bolest, jak se svaly a šlachy natáhly, a luplo mu v zápěstí! Síla úderu byla taková, že by zápěstí možná povolilo, kdy-
by lovec nepoklesl v kolenou. Tím však nebylo nebezpečí odvráceno. Útočníkův meč nerušeně pokračoval ve své dráze a mířil dál na lovcovu lebku. V posledním okamžiku Rad uklouzl stranou, avšak hrot meče mu stačil vyrýt nehlubokou ránu do ramene. '
Chocholatý válečník se znovu rozpřáhl.
Lovce ruka bolela. Přehodil si Modrý meč do levičky. Uskočil další ráně a pak bodl prudce vpřed. Ozvalo se suché zapraskání a meč pronikl mako gladiátorovi do hrudi. Chocholatý si však zásahu skoro nevšiml, bojoval dál s netečnou úporností stroje. Rad ho zasáhl znovu a znovu, jenže marně.
"Tohle není žádné bojování!" křikl na Vlada.
"Vrať se," usmál se Vlado přátelsky. "Mako nejsou nic pro tebe."
"Mohli by ti ublížit," zvolala Rena. "Jsou to stroje."
Nebyl to boj, ale přece to do jisté míry boj byl. Ani Vlado, ani Rena nemohli pochopit, že Rad Haager by raději zemřel, než by ustoupil z jakéhokoli boje. Tak byl vychován a tak smýšleli všichni bojovníci Pláně.
"Ten chlap se snad zbláznil," podotkl Vlado k Reně, když viděl, že Rad neodchází. "Musím pro něho dojít."
Nehnul se však z místa, protože si uvědomil, že Rad se nenechá odvést po dobrém, a do nějakého křížkování s ním neměl chuť. Ten člověk skutečně bojuje, blázen ... Blázen? Byl snad Rad Haager blázen, když se vrhl do hroutícího se domu, aby zachránil Renu Sulirovou a také jeho, Vlada Kovara?
Znovu se zastyděl. Celý život jsem se považoval za bojovníka a také město se na mne tak dívá. Ve skutečnosti jsem šašek, údržbář mako gladiátorů. O skutečném boji nevím zhola nic ... Probleskla v něm žárlivost, a snad dokonce i poněkud dětinská zloba. Dobrá, statečný chlapče, poraď si sám ... .
Rad Haager si poradil.
Vyrazil z hrdla ohlušující válečný ryk svého klanu, pustil meč a skočil po chocholatém holýma rukama! Zachytil jeho levé zápěstí a vynaložil veškerou sílu, aby zapáčil Lidského bojovníka by tím srazil na kolena, pokud by ho ovšem tak snadno polapil. Chocholatý však zůstal stát, zvolna se stáčel k Radovi a dál napřahoval meč.
Něco hlučně zapraštělo. Mako pokračoval v započatém pohybu, ruka rupla ještě jednou a oddělila se od trupu! V rozdrceném rameni se zaleskla kovová soukolí a z otvoru vyhřezl svazek trubic a drátů. Rad, nepříčetný zlostí i hrůzou, udeřil prudce chocholatého do tváře ulomenou paží. Mako však neustával v útocích. Nakonec se Rad dopustil uskoku: v nestřeženém okamžiku podsunul protivníkovu ulomenou paži pod nohu! Mako uklouzl, neohrabaně zatápal ozbrojenou paží a upadl na obličej. S kočičí obratností mu Rad skočil na záda, a dřív než mako dokázal vstát, provedl mu na pravé ruce stejnou operaci jako na levé. Bojovník zbavený obou paží se marně pokoušel povstat. Převalil se na záda a kopal kolem sebe. Z toho děsného pohledu se Radovi chvěl žaludek. S veškerým důrazem si musel opakovat: není to člověk, je to stroj!
Zvedl Modrý meč ze země, zasunul ho do závěsu a všecek udýchán se vrátil ke svým přátelům.
"Hrozný bojovník, ale trochu pomalý," řekl tak klidně, jak dovedl. Ruce se mu však třásly a byl velmi bledý.
Vlado ho uchopil za ramena. Zadíval se mu do očí a řekl tiše:
"Promiň . .., příteli."
Poprvé po mnoha letech Vlado Kovar někoho oslovil "příteli".
Přítel... Je to zvláštní slovo, podobně jako přátelství je mimořádný vztah mezi lidmi. S přítelem nás nespojuje ani pokrevenství, ani vzplanutí citu. Přátelství je dílo nejsvobodnější volby, která je vyhrazena pouze člověku. Zavazuje oboustranně, protože je založeno na obapolném odevzdání. Jak přátelství vzniká? Tato záhada je dosud málo prozkoumána. O lásce muže a ženy byly napsány celé knihovny, kdežto s přátelstvím zacházejí spisovatelé a básníci opatrně. Snad je to dáno tím, že přátelství, skutečné, hluboce zakořeněné v osobnosti, je vzácnější než láska.
Na první pohled se zdá, že přátelství je založeno na shodě povah, na společných zájmech. Do jisté míry je to pravda. Protichůdci se patrně nemohou spřátelit. Nicméně sama shoda nestačí ke vzniku přátelství. Tento lidský vztah je totiž neodmyslitelný od vzájemného doplňování, bez hlubokého průniku jedné osobnosti do druhé Hlavní pouto asi vzniká

tam, kde přítel nalézá ve svém druhovi naplnění těch osudových příležitostí, které sám promarnil. Rozhodně to platí o pocitech Vlada Kovara vůči Radu Haagerovi.
Cvičitel gladiátora, okoralý dlouholetou službou v Cirku Maximu, muž citově ztvrdlý, naplněný hořkou nedůvěrou vůči lidem, byl doslova ohromen prostou opravdovostí mladého lovce, a naopak Rada upoutaly ke staršímu druhovi zkušenosti a znalosti, jež mu otevřely nové obzory a cíle jednání.
Vladovi ovšem tento nový cit znesnadnil život. Nemohl zapomenout na to, proč vlastně Rad Haager tráví čas pod kamennými klenbami Cirku Maximu. Kdesi v hlubinách města hoří nesmiřitelný zápas vedoucích sil a Rad Haager má sloužit jako tajná zbraň v ruce plukovníka Vagyho proti generálovi Sulirovi. Vlado se pevně rozhodl, že tento záměr překazí. Nevěděl však, jak na to.
Mohl by požádat Rada, aby odešel z města co nejdříve. Odchod by nebyl snadný. Cirkus Maximus je bezpochyby střežen, ale Vlado by dovedl najít nějakou tajnou cestičku, jak vrátit Rada i jeho daimona tam, kam oba patřili, totiž do svobodných lovišť Plání. Potíž byla v tom, že Rad by dobrovolně nikdy neodešel. Byl posedlý myšlenkou, že musí chránit Renu Sulirovou před nepřáteli, a podvakrát se Vlado přesvědčil, že mladý lovec nikdy necouvá před nebezpečím.
A nebezpečí rostlo každým dnem, kdy Rena navštěvovala Cirkus Maximus.
Rena byla nadšena Radem i novým prostředím. Vlado je oba přidělil ke službě v oddělení zvířat. Pro nadcházející gladiátorské hry připravoval dosud nevídané vystoupení skupiny marsovských hyen, obávaných šelem zvaných draba, lstivých nočních zabíječů, které dosud nikdy nezměřily svou vůli s člověkem-krotitelem. Byla to obtížná práce. Zvířata se bála člověka, nenáviděla ho a byla připravena zákeřně zaútočit při první chvilce jeho nepozornosti. Výcvik vedl Vlado a Rad s Renou mu kryli záda. Generál Sulir by se asi divil, kdyby spatřil svou dceru v umolousaném koženém oděvu, a její obdivovatelé v čele s Marem Hoffem by ji snad ani nepoznali. Rychle se přizpůsobila prostředí, zdrsněla a nabyla nového sebevědomí. Až dosud to byla rozmarná dívenka, kterou každý poslechl, protože nebylo možno neposlechnout dceru velícího důstojníka. Jenže opelichaná draba se vychechtala durdivému dupání nožkou, které by snad platilo na Mara Hoffa. Poslechla, teprve když ji Rena
přetáhla karabáčem po kostnatých zádech. V manéži platí jen to, co v člověku skutečně je, a nezáleží na tom, čím se zdá být.
Vlado Kovar se však nestaral jenom o své draby. Pozorně naslouchal šumu kolem Cirku Maximu. Neustále k němu chodili lidé, dodavatelé masa pro šelmy, potulní obchodníci z Plání, mladí důstojníci chtiví silných zážitků, mechanici z továrny na výrobu mako lidí, agenti a obyčejní čumilové. Vlado s nimi rozprávěl, pil rudé nahořklé víno pěstované na slunných stráních Olympu, bavil je hřmotnými historkami napůl vymyšlenými, tlachal a ostražitě vnímal, co mu oni vyprávějí.
Zápas mezi Vagym a Sulirem se přiostřoval. V důstojnické galerii se rozhořívala ohnivá hranice střetnutí. Obě strany se vzájemně ohmatávaly neviditelnými tykadly, zkoumaly protivníkovy síly, strojily léčky. Na kosmických výzkumných stanicích se prý rodí cosi nevídaného a po staletích se chystá převrat v dějinách Marsu. Co to bude? Nikdo nevěděl. Ze by snad válka s Planetárním společenstvím? Taková myšlenka se čas od času vyskytla. Vlado zažil už několikrát v životě vlnu poplašných zvěstí, že se Planetární společenství chystá znovu připojit Mars do své kosmické rodiny. Vždycky se však ukázalo, že je to planý poplach, vymyšlený kterousi dvorskou klikou ve prospěch jejích pletich. Vlado věřil, že umí rozeznat pravdu od smyšlenky, a měl tentokrát dojem, že pod clonou dýmu zmatených pověstí skutečně cosi doutná.
A dále: nedávný útok Ratonů v Zakázaném městě vyvolal v galerii nebývalý rozruch. Generál Sulir prý nařídil přísné vyšetřování. Vlada několikrát navštívili jeho agenti a vyptávali se, co o věci ví. Vlado je odbyl hrubě, avšak nezdálo se, že se spokojili s jeho drsnými slovy. Tehdy byl Vlado na pochybách, zda by neudělal nejlépe, kdyby Sulira osobně navštívil a sdělil mu celou pravdu. Bylo mu však jasné, jak by generál reagoval. V první řadě by se zbavil Rada Haagera, rázně a nelítostně. Ačkoli hlavní zásadou generála Sulira byla pohoda ve městě, na Pláni i v kosmu, necouvl by před sebekrutějším zásahem, aby tuto pohodu posílil. Vlado tedy mlčel a včas udělal opatření, aby Rada a Renu ukryl před návštěvníky vítanými i nevítanými. Do horních pater Cirku je pouštěl, jenom když si byl jist, že je žádná návštěva nepřekvapí. Uvědomoval si však, že tento stav nemůže trvat navěky.
A opravdu.
Dvanáctého dne od příchodu Rada Haagera do města Romy nepřišla Rena Sulirová do Cirku Maximu.
"Jak se chová?"
"Zuří, pane generále," řekl Ledos. "Chce s vámi mluvit."
"Buďte šťastný, že nemáte děti. Je to jediný člověk ve městě, se kterým si nevím rady," povzdechl si generál Sulir.
"S plukovníkem si víte rady?" nadhodil adjutant opatrně.
"Ovšem! S Vagym teď skoncuju velice rychle. Doktor Klark je už ve městě?"
"Vrátil se z kosmu dnes večer."
"Plukovník o tom ví?"
"Naši lidé Klarka hlídají."
"Doufám, že ho uhlídají... Uvidíme. Doktorovo svědectví není rozhodující. Všechny důkazy máme pohromadě. Falešná hlášení dozorčí služby, zatajená nehoda Výzkumné orbitální stanici, nedovolené pokusy ... Proč jenom Vagy zatajil ten ratonský atentát v Zakázaném městě? To je poslední nejasná věc. Před vyšetřovací komisí ale musí Vagy vyjít s pravdou ven!"
"Bojím se, že plukovník má v rukávě ještě nějaké eso."
"Myslím, že chtěl nějak zneužít tu mou bláznivou holku. Kdy ta už dostane rozum! Doufám, že domácí vězení napraví Reně hlavu. Však uvidíme. Přiveďte mi teď doktora Klarka."

Adjutant klapl podpatky a odešel.
Generál zavřel oči. Skrytý pozorovatel by užasl, jak jeho postava sklesla, jak povadla v hlubokém koženém křesle. Snad i ty tři zlaté pruhy na rukávech tmavomodrého stejnokroje ztratily lesk.
Pracovna byla zařízena se starobylou pompou. Na stěnách visely portréty dvaadvaceti generálů, předchůdců generála Sulira, počínaje Jakubem Williamsem, který před čtyřmi sty lety odtrhl Mars od Planetárního společenství. Jednou tady bude viset i Sulirův portrét, až Sulir zemře, odstoupí. .. nebo bude svržen. Nový portrét je do této obrazárny panovníků zařazen při nástupu nového generála. Kdo to bude? Jo Vagy? Mar Hoff? Nebo někdo docela jiný, dosud neznámý?
Bzučák upozornil generála, že návštěva je v předpokoji.
"Vstupte, doktore," řekl generál tiše.
Zaslechl klapnutí dveří a otevřel oči.
Před ním stála hromotlucká postava plukovníka Jo Vagyho. Také on měl dnes na sobě tmavomodrý stejnokroj, ale pouze dva pruhy mu zdobily rukávy. Od generálské hodnosti ho dělil jediný pruh ... a co všechno ještě? Státní převrat? Bude poklidný, nebo krvavý?
"Doktor Klark je zaneprázdněn," řekl plukovník pevně. "Zastupuji ho teď já."
"Budeme tedy bojovat otevřeně . .." odpověděl generál. Usmál se. "Dokážete to, plukovníku?"
"Jako patriot nezávislého Marsu," spustil plukovník slavnostně, "přišel jsem vám nabídnout smír, abych předešel rozbrojům. Pohoda města mi leží na srdci především."
"Smír? Já neporušil smír, plukovníku. Nuže dobrá, smiřme se. Jistě máte nějaké podmínky."
"Jistě. Vaše odstoupení."
"Ach tak, jde vám tedy o takový smír. Tomu já říkám kapitulace."
Klidný Sulirův úsměv Vagyho rozčiloval. Skalnatá plukovníkova tvář zbrunátněla.
"Nezbývá nic jiného."
"Tak ven s tím trumfovým esem. Co jste na mne ušil?"
Plukovník zafuněl, až se mu vzdul vous. Měl to zřejmě být smích. Vylovil z kapsy krychličku plastivizního záznamu. Generál pokynul k přehrávacímu zařízení. Plukovník vsunul záznam do přehrávače a dotkl se ovládacího senzoru.
"Moji lidé získali záznam nedávného útoku Ratonů v Zakázaném městě. To jsou ti dva, jeden nese skříňku s trhavinou, druhý vleče odpalovací kabel. Položili nálož a prchají. Dávejte dobrý pozor na druhé okno zleva v prvním patře. Teď! To je osoba, která by vás měla velice zajímat."
"Kdo je to?"
"Lidojed z Pláně, se kterým strávila tolik času vaše slečna dcera! To ona ho přivedla do města! Mám nezvratné důkazy."
"Vím, že dovedete obratně zacházet s důkazy," podotkl generál, nespouštěje oči z obrazovky. Nálož explodovala a dům se začal hroutit. Lidojed se zarazil, pak upadl a také... co je to? Nějaké zvíře, ovšem, to je daimon! Zvláštní dvojice . . . Místo aby utekli, vracejí se do trosek, pronikli dovnitř a dům se hroutí dál, šlehají plameny ...
"Zvláštní lidé žijí na Pláni...," řekl generál. Plukovník s úsměvem přisvědčil.
"Ano, velmi zvláštní. Představení ještě neskončilo."
Za několik okamžiků se lidojed objevil znovu. Nebyl ale sám, někoho vlekl ...
"To je přece Rena! A Vlado Kovar! Co to má znamenat?"
"Takto se stará o pohodu města vaše slečna dcera. Přivedla do města lidojeda, navštěvuje ho v Cirku Maximu a zapletla se do ohavného atentátu Ratonů. Myslíte, že je to dostatečný materiál pro skandál? Takhle si představuje rodina generála Sulira pohodu ve městě, na Pláni a v kosmu? Varoval jsem vás několikrát, pane generále. Vaše dcera se vždycky chovala nepřístojně. Jenže teď už zašla za hranici, které se měla vyhnout, pane generále!"
Záznam skončil.
Generál založil ruce na prsou.
"Proč jste nepočkal s představením na generální shromáždění, milý plukovníku?"
"Záleží mí na osudu Marsu," odpověděl plukovník zhurta. "Nepřeju si skandál pro generální shromáždění. Odstupte a nikdo se nic nedoví. Zdravotní důvody . .. však už si něco vymyslíte."
"Je to jinak," usmál se generál mile. "Pochopil jste, že vám zle šlapu na paty."
Plukovník znejistěl.
Generál zapnul komunikátor.
"Ledosi? Vyšlete přepadový oddíl do Cirku Maximu. Ale opatrně, nepřeju si žádné výtržnosti. Vlado Kovar tam schovává nějakého lidojeda z Pláně. Ten chlap musí zmizet. Povídám zmizet, rozumíte? Nechci, aby se někde potuloval a rozšiřoval nějaké podvratné řeči. Naprosto... musí... zmizet! Proveďte ihned!"
"Promiňte, pane generále, ale jak máme naložit s jeho daimonem?"
"Máte pravdu ... Co s daimonem? Zabte ho. Nebo ne, nezabíjejte. Profesor Souk se před několika dny zmiňoval, že by potřeboval nějaké pokusné zvíře. Strčte ho do zvěřince vědecké sekce."
Plukovník povytáhl obočí, když zaslechl zmínku o profesorovi Soukovi. Neřekl však nic. Generál přerušil spojení a obrátil se k němu.
"Kde jsme to přestali v té zajímavé debatě? Aha, už vím. Chcete, abych odstoupil. Jenže já to neudělám. Hned vám povím proč. Znáte jméno Jar Konic?"
"Neznám," zavrčel plukovník.
"Ale ano, ledaže byste zapomněl, jenže vy neumíte zapomínat. Tento Jar Konic býval dozorčím důstojníkem strážní služby, ale od čtvrtého března jste ho převelel do svého štábu. Měl za úkol zpracovávat hlášení dozorčích, už si vzpomínáte? Činil se, je to chlapík. Podle vašich pokynů falšoval hlášení!" "Důkazy!"

"Kdy naposled jste pana Konice spatřil? Moji lidé se mu dostali na stopu a teď ho mají v práci. Však oni už mu rozvážou jazyk. Neprozradil ještě všechno, ale o výbuchu na VOS šest zazpíval všechno. Proto jsem nechal stáhnout doktora Klarka do města! Kde je doktor Klark?"
Plukovník se opřel o mohutný psací stůl a zlehka roztočil starobylý glóbus znázorňující Zemi. Stál zde ještě od dob generála Williamse.
"Všechno, co jsem udělal . . .," zachraptěl, "bylo ve pro-
spěch nezávislého Marsu. Tam jsou naši nepřátelé!" ukázal na glóbus. "Vy na to zapomínáte, podceňujete nebezpečí ze strany Planetárního společenství!"
"Pohoda . . .," řekl generál tiše. "Pohoda ve městě, na Pláni a v kosmu. To je náš základní zákon. Ozbrojené příměří. Výměna informací. Naše obyvatelstvo je šťastné, klidné. Má supervizi, má gladiátorské hry, má divadlo mistra Ohiry ..."
"Jak dlouho máme takhle žít?"
"Žijeme tak už čtyři stovky let! Já jsem generálovi Williamsovi neradil, aby odtrhával Mars z Planetárního společenství."
"To jsou velezrádné řeči, generále!"
"Zato vaše řeči jsou pošetilé, plukovníku!"
"Dobrá. Řeknu vám tedy plnou pravdu. Po čtyřech stech letech máme šanci zasadit Planetárnímu společenství rozhodující úder. Profesor Souk udělal objev nesmírného
významu. Postavil generátor, který dokáže přeměnit čas v energii. Přeměňovat hmotu na energii dovedeme dávno, ale to nestačí. Podle Sergejevovy rovnice ..."
"Sergejev je pozemský vědec, nemýlím-li se. Planetární společenství nám předalo výsledky jeho bádání jako projev dobré vůle."
"Jsou to hlupáci! Měli rovnici utajit! Objev profesora Souká bude mít nedozírné následky. Sergejev vypracoval teorii, jenže Souk ji převedl do praxe. Poslouchejte dobře, generále: na základě Soukova objevu budou už brzy možné cesty mimoprostorem. Cesta ke vzdáleným hvězdám je otevřená. Zanedlouho bude kosmický prostor zanedbatelná veličina. Časový generátor profesora Souká uvolňuje nepředstavitelné množství energie. Jejím účinkem se prostor hroutí. V krátké době budeme schopni postavit mimoprostorovou flotilu. Naše výsadkové oddíly se ve zlomku sekundy dostanou za obranné linie Planetárního společenství. Bude to krátká válka a my ji vyhrajeme ..."
"Blázne! Planetární společenství je nesrovnatelně silnější, než jsme my! Jeho vědeckovýzkumná základna snad miliónkrát převyšuje naši kapacitu ..."
"Správně! Společenství jistě také najde cestu do mimo-prostoru. Musíme proto pracovat rychle, nechápete, že prvenství Planetárního společenství bude znamenat konec nezávislého Marsu? Jakmile se lidé dostanou do mimo-prostoru, kosmické vzdálenosti zmizí a starý trojrozměrný prostor ztratí smysl! K čemu obranné linie, k čemu kosmické pevnosti, k čemu námaha generací našich předchůdců? Cesta mimoprostorem od základu změní osud lidského rodu. Proto musíme jednat rozhodně a rychle. Během několika týdnů vyšleme pokusné těleso do mimo-prostoru. Když všechno půjde dobře, za tři měsíce postavíme první výsadkový člun s gravitačními zbraněmi na palubě."
"Co když to neuděláme?"
"Do půl roku tady můžeme mít flotilu plavidel Společenství."
"Společenství nemá dobyvačné cíle," řekl generál, "a vy to dobře víte."
Plukovník udeřil pěstmi o stůl.
"Zapomeňme, co se mezi námi dvěma stalo. Smažme všechno. Netrvám na vašem odstoupení. Ale pro všechno, co je nám oběma svaté, zaútočme první!"
"Ne," řekl generál. "Připravíme dokumentaci profesorova vynálezu a předáme ji Planetárnímu společenství."
"Jste zrádce!"
"Vy jste hlupák a blázen."
"To jsou zbytečné řeči," řekl plukovník tvrdě. "Jako druhý nejvyšší důstojník Marsu mám svá práva. Proto zakazuji předat zprávu o vynálezu profesora Souká Planetárnímu společenství a rozhodnutí předložím generálnímu shromáždění sboru."
Plukovník povstal, zbělaly vztekem.
Také generál vstal.
"Pak ovšem zakazuji další pokračování pokusů profesora Souká až do rozhodnutí generálního shromáždění. I já mám svá práva, pane plukovníku!"
"Ztratíme spoustu času!"
"Teď ztrácíme čas. Odejděte."
Plukovník srazil podpatky a vyšel z místnosti, prásknuv za sebou dveřmi.
Generál si přejel dlaní po čele. Zapnul komunikátor a zeptal se tiše:
"Jste tam, Ledosi?"
"Ano, pane generále."
"Jak to dopadlo v Cirku Maximu?"
"Pane generále ... špatně."
"Jak to, hrome?"
"Ten lidojed zmizel. Naši lidé prohledali celou tu budovu, ale našli jenom lidojedova daimona. Porval se s nimi a několik jich pokousal. Odvedli ho do zvěřince vědecké sekce, podle rozkazu. Vlada Kovara vyslechli, ale nedostali z něho nic. Říká, že lidojeda přivedl do Cirku plukovník Vagy a že on jednal na jeho rozkaz."

"Aspoň to...," zašeptal generál. "Pátrejte dál!"
Vypnul přístroj. Cítil bušení v žilách na spáncích. Padla na něho únava. Zatoužil dostat se pryč od těch strašných starostí, pryč z nepřátelského světa, zapomenout na Vagyho a na Renu a na lidojeda, který přišel kdovíodkud a kdoví proč ... Zapomenout, zapomenout!
Otevřel skříň, uchopil supervizní kroužek a nasadil si ho na hlavu.

ČÁST ČTVRTÁ: RENA

Vlado s Radem strávili celý den v nejistotě. Proč se dnes Rena neobjevila? Gladiátor se s ní pokusil spojit telefonicky, ale neosobní hlas mako služebníka mu odpověděl, že slečna nepřijímá žádné hovory. Vlado ovšem měl na důstojnické galerii dost známých. Večer už věděl pravdu: generál nařídil své dceři domácí vězení. Proč? To nikdo nevěděl. Mělo to zřejmě souvislost s pověstmi o útoku Ratonů, o vyzvědači ve městě, o spiknutí proti důstojnickému sboru, o bezpříkladném porušení pohody ve městě. Černé oddíly Bdělých zatýkají. Pod dozorem je prý doktor Klark a zmizel též profesor Souk z Výzkumné orbitální stanice číslo šest. Nikdo přesně nevěděl, kdo zatýkání nařídil. Byl to generál Sulir, nebo Vagy? Včera například zatkli jakéhosi Jara Konice, bývalého dozorčího, nyní důstojníka Vagyho štábu. Jde prý o nějaké události ze třetího března, mluví se také o tajemném výbuchu na VOS šest.
Třetího března? To přece je den, kdy Rad Haager vstoupil do města! Vlado Kovar se spojil se severní bránou. Službu zde drží noví lidé. Kdy nastoupili? Třetího března večer. Jejich předchůdci, jakýsi Limp a Driz, byli prý přeloženi k polární čepičce, jenže nikdo neví, co vlastně provedli.
Jako cáry černé meluzíny svištěly domněnky a polopravdy pod průhlednou kopulí města Romy. Paní Fáma ťukala na okénka, tekla z vodovodů, drnčela v elektrickém vedení, šuměla v komunikačních spojích. Ustaly proudy šediváků, jejich truchlivé kolony už na ulicích nebyly vidět. Prý z bezpečnostních důvodů. Co hrozí ubohým obětem supervize? Také děti se přestaly prohánět na létajících koberečcích a jejich pestrobarevné míče zahálely v zaprášených koutech. Co se děje? Porvou se dvorské kliky? Bude válka?
Na město padla tíseň.
Večer si Vlado vzpomněl na Památku, kterou Rad věnoval Reně.
"Vypadla mi z hlavy a zapomněl jsem na ni jako na smrt. Hrome! Všude se zatýká a Rena má u sebe ten tvůj zatracený chechtavý pytlík."
"Vždyť je to maličkost," namítl Rad.
"Maličkost! I když je ve městě pohoda, přechovávání Památky se trestá. Natožpak teď. Zítra musím vymyslet nějaký prostředek, jak se k Reně dostat. Neboj se, já se o ni postarám. Rade, věř mi. Mám dlouhé prsty. Chci pomoct tobě i Reně."
"Věřím ti a přece ti nerozumím. Chci bojovat! Už mám dost toho zahálení. Rena je v nebezpečí."
"U nás se bojuje jinak než na Pláni, pochop to! S Modrým mečem nic nezmůžeš. Slovo je tady silnější než zbraně."
Vlado Kovar hovořil naléhavě, s plným přesvědčením. A to ještě netušil, že to nejsilnější slovo bude už brzy vyřčeno, že už v několika hodinách bude vydán rozkaz k prohlídce Cirku a zatčení Rada Haagera, že bude podepsán zatykač a vydána plná moc veliteli přepadového oddílu Bdělých, že jednotka černých mužů ještě v této noci poruší klid starodávné budovy, že okované boty biřiců budou dupat po chodbách a kopat do dveří a jejich hrubé hlasy zabouří pod klenbami.
Netušil to ani Rad Haager. Po večeři se s Vladem rozloučil a provázen pajdavým služebníkem odešel po točitých schodech do své komůrky v třetím patře Cirku. Měl tam pohodlné lůžko, ale nelehl si na něj. Rozložil svou kožešinovou kazajku na kamennou podlahu a lehl si vedle Terra. Lůžko bylo cizí, snad nepřátelské, kdežto tvrdá zem mu připomínala volný život venku na Pláni. Ležel s rukama za hlavou a uvažoval o Vladových slovech. Vzpomněl si na nedávnou příhodu tam venku před městem.
Ano, Vlado má pravdu. Slovo má překvapující moc nad lidmi z města Romy. Důstojníci se slova báli, pouhým slovem Rad pohyboval jejich řadou, jako kdyby to nebyli bojovníci, ale hadrové panenky pro děti. Vlado Kovar má asi pravdu. Ale jak se s tím má vyrovnat bojovník klanu Volných lovců?
Stýskalo se mu po Pláni. Život mezi šelmami v Cirku ho skličoval a někdy měl pocit, že je tu zavřený jako nějaká draba nebo ubohý barrok. Nejraději by pustil všechna zvířata na svobodu. Bylo to zvláštní. Často zabíjel šelmy a nikdy je nelitoval. S barrokem v kleci však soucítil.
Venku na Pláni byl barrok nepřítel a měl stejnou šanci na vítězství jako člověk. Žili tam i lidští nepřátelé. Lovných zvířat bylo na Pláni málo a klany se neživily snadno. Někdy nastala dlouhá údobí nouze a děti plakaly hladem. Celé dny se lovci potulovali Plání a nenarazili na stopu zvěře. Ani v dobrých dobách nebylo možno mluvit o dostatku. Proto byly poměry mezi klany drsné a většinou mezi nimi leželo nepřátelství, převážně tlumené, avšak někdy rozjitřené až k vražedné zběsilosti. Pak vypukaly války, ve kterých klany poměřovaly statečnost i lstivost a hrubou silou vymezovaly nová loviště.
Takový život vedli Volní lovci odnepaměti a Rada Haagera nikdy nenapadlo uvažovat o tom, že někteří lidé, například ti ve městě, žijí jinak.
Ležel teď na zemi vedle lůžka v pokojíku, kam ho Vlado Kovar zavedl s poněkud ironicky znějícím přáním dobré noci. Dosud si nezvykl na měkké lůžko a dával přednost tvrdé kamenné podlaze. Nemohl usnout. Měl pocit, že Rena je nedaleko a volá ho na pomoc. Zlobil se na Vlada Kovara, že mu nedovolí bojovat. Jsem přece bojovník, opakoval si ustavičně, zatímco daimon Terr vedle něho tiše oddychoval. Mžouravé světélko noční lampičky ředilo tmu do neurčité kašovité mlhy. V uších Radovi drnčela slova vysvětlení, jimiž ho Vlado Kovar zahrnoval. Jména Ratonů, generála Sulira

a plukovníka Vagyho vířila Radovi hlavou a přiváděla ho k zoufalství, protože nechápal nic, nerozuměl ničemu a připadal si nerozumný jako děcko na zasedání rady starších.
Těžce oddychoval a plnou silou vůle od sebe odháněl nepříjemný pocit, že těžké kamenné zdi na něho dolehnou a rozdrtí ho. Myslel si, že si už zvykl na pobyt v kamenném domě a že přistoupil na podobnost domu a jeskyně, v jaké spával v Tyrkysových horách. Dnes ale nedokázal uvěřit, že dům není nic jiného než člověkem vybudovaná skála s dutinami uvnitř. Krušilo ho vědomí, že Rena bydlí v čemsi ještě horším. Strašné pomyšlení, že v podzemí je důstojnická galerie, nesmírný propletenec chodeb a místností, kam nikdy nedopadne sluneční paprsek a kde je možno potkat četné muže a ženy, kteří nikdy v životě nevystoupili na povrch!
Jak mohou takto žít, uvažoval a děkoval osudu, že ho povolal k životu ve volných prostorách Pláně.
A já blázen, připomněl si hořce, zahálím v kamenné pasti, místo abych Reně a jejímu otci pomohl.
Zostražitěl. Nedokázal okamžitě odhadnout, co se stalo, ale jakési tušení vyvolalo poplach v celém jeho těle. Spadla z něho tupost polospánku. By l nyní schopen vnímat s plnou pozorností a všiml si, že se změnil rytmus daimonova oddychování. Šelma se zřejmě probudila a bděla, ačkoli její těžká hlava dosud spočívala na předních tlapách.
Daimon zřejmě cosi zaslechl a probudil se.
"Čekej ...," sykl na něho Rad Haager.
Teď i on zaslechl šramot. Přicházel shůry. Snad nepadá strop, napadlo Rada. Ale ne, to nebylo praskání pukajících kamenů! Kdosi se šoural, plížil v netušené prostoře kdesi ve stropě. Rad ani daimon se nepohnuli. Paprsky noční lampičky beznadějně mizely v tlusté vrstvě sazí a špíny usazené na stropě, avšak najednou tam Rad uviděl světlejší skvrnu. Tkvěla přímo nad tím podivným kusem nábytku, jemuž Vlado říkal postel a na němž, podle všeho, měl Rad spát.
To ovšem lovec odmítl, ne snad, že by měl něco proti pohodlnému měkkému podkladu, ale prostě proto, že byli už léta navyklí spát v jednom klubku spolu s daimonem a zahřívat jeden druhého. A tak zůstala postel prázdná a ležela na ní jen pokrývka, pěkně zmuchlaná, a Radova mošna na polštáři.
Hleděl upřeně na světlou skvrnu a chvilku to trvalo, než si uvědomil, že se dívá na lidskou tvář, v níž se lesknou oči.
Daimon teď dýchal neslyšně. Rad si byl jist, že Terr ho nezradí a že vyčká na povel. Zatím bylo třeba čekat. Neznámý je mimo dosah a stačí jediný neopatrný pohyb a zmizí tam, odkud přišel.
Vteřiny se loudaly. Čekání na boj Radovi nevadilo. Lov ho naučil trpělivosti.
Pak se to stalo.
Na stropě to ještě jednou zašramotilo a pak spadl na postel veliký tmavý předmět a v temnotě se kmitl záblesk oceli.
"Boj!" křikl Rad a oba, šelma i lovec, se vymrštili a naráz dopadli na útočníka.
Byl to člověk. Úporně se zmítal; avšak Rad ho popadl za paže a zkroutil mu je dozadu. Byl to opravdu člověk, žádný mako člověk, protože vykvikl bolestí a strachem, když Terr zavrčel a vycenil do šera bělostnou klikatinu zubů.
Čepel zazvonila na kamenné podlaze. Nepřítel upustil ochablé dlaně dýku.
Rad jím několikrát prudce udeřil o postel. Po každé ráně muž temně zaúpěl.
"Jestli se hneš, Terr ti prokousne hrdlo," zasyčel mu
Rad do zátylí. Na ta slova se Terr přiblížil mordou k mužově šíji a varovně zacvakal čelistmi.
Rad útočníka pustil a přistoupil k tomu, čemu Vlado říkal vypínač. Zde, v ložnici pro hosty, bylo zavedeno Elektrické světlo. Rozsvítil a měl příležitost si útočníka prohlédnou po libosti! '
"Ty jsi ten Raton ...," vydechl překvapeně. Muž, jehož tvář byla zakryta mošnou, měl totiž na sobě stejný šedomodrý úbor jako ti lidé, kteří zaútočili na budovy na náměstí Učenců!
"Pusť ho, Terre. A ty, Ratone, povstaň."
Stalo se, jak Rad nařídil.
Terr, zřejmě nerad, pustil svou oběť a muž poklekl a posadil se na lůžko.
Jeho tvář byla bledá a Rad uvažoval, zda je to strachem, nebo prostě proto, že ten člověk nikdy nechodil na slunce. Byl štíhlý, ale zřejmě silný a dost možná obratný v zápase. Radově válečné zkušenosti ovšem vzdorovat nemohl.
Lovec strčil nohou do pohozené dýky.
"Chtěl jsi mě zabít ...," podotkl a zeptal se: "Proč? Neublížil jsem ti. Vidím tě poprvé."
"Tak to bylo nařízeno," zajektal Raton.
"Kým?"
"Můj šéf mi to nařídil."
"Kdo je to? Proč na mě poslal zabijáka?"
"Viděl jsi naše muže v Zakázaném městě. Mohl bys je prozradit."
"Komu?"
"Bdělým."
"Copak je nespatřil Vlado Kovar?"
"Ne. Dobře víme, že zůstal pod troskami, a když jsi ho vytáhl ven i s tou dívkou, naši muži byli už v bezpečí."
"Chtěl jsi mne zabít dýkou," pravil lovec potěšen, že konečně potkal nepřítele, na jakého byl zvyklý. "Nedovedeš ale dobře bojovat."
"Myslel jsem, že tě překvapím. Oddychoval jsi, jako bys spal."
"Nenechám se snadno vylekat...," řekl lovec.
"Každá lidská bytost se bojí smrti," odpověděl Raton.
"Ty také?"
"Strašně...," připustil zajatec.
"Jsi blázen ...," zabručel lovec. "Každý musíme umřít."
Muž nervózně pomrkával a vlasy se mu čepýřily nad vlhkým čelem. Vpíjel se očima do Radovy lhostejné tváře,

pokoušeje se v ní vyčíst rozsudek.
"Zabiješ mne?" osmělil se k otázce.
"Nevím. Možná," odpověděl Rad. "Jak se jmenuješ?"
"Laro."
"Nerozumím ti, Laro. Nechápu, že někdo má strach před vlastní smrtí a sám dokáže zabít. Uniká mi, proč vy, Ratoni, pobíjíte ty ubohé mako lidi."
"Nejsou to lidé! Nenávidíme je, protože jsou umělí. Jsou to androidi a každý z nich má v sobě kameru supervize a je napojený na terminál v podlaží a ..."
Rad Haager ho přerušil.
"Mlč! To všechno mi vykládal už Vlado Kovar a já to stejně nedokážu pochopit!"
"Vždyť je to tak jednoduché! Supervize je ..."
"Nechci to vědět! Poslyš, kam vede ten otvor, který nazýváš šachtou?"
"Patří k rozvodu čerstvého vzduchu. Je napojen na hlavní sběrač."
"V každém příbytku ve městě je taková šachta?"
"Tady na povrchu jen ve velkých budovách. V podlaží a v galerii je v každé buňce, v každém příbytku, jak říkáš."
Rad na něho upřeně hleděl a zadumaně vraštil čelo.
"Až bys zabil mne a Terra, vrátil by ses šachtou do své buňky?"
"Ano," odpověděl Laro nejistě.
"Dokázal bys proniknout do galerie?"
"To je příliš nebezpečné!" zvolal Laro, upřímně vyděšen. "Na něco takového nesmíš ani pomyslet!"
"Nesmím? Kdo mi to zakazuje?"
"Nikdy nechodíme do galerie! Nechceme zatím důstojníky dráždit víc, než je nutné! Není na to ještě vhodná doba. Všechny naše akce jsou zatím namířeny proti mako a proti supervizi. Tak to rozhodla Velká rada . . ."
Drmolil sinalými rty, avšak Rad k němu přistoupil a popadl ho zprudka pod krkem za kazajku a vyzvedl ho do výše. Prudce jím zatřásl jako nezvedeným děckem.
"Přestaň žvanit!" houkl mu do obličeje. "Bojíš se dráždit důstojníky a před mým hněvem strach nemáš? Hlupáku! Zavedeš mne do galerie hned teď, nebo ..."
"Nebo . . . co?"
"Není žádné ‚nebo'," řekl Rad klidně, "protože ty to uděláš."
Pustil Lara na zem. Raton sklopil hlavu.
"Musím jít do galerie," pokračoval Rad Haager naléhavě. "Žije tam jedna dívka, které hrozí velké nebezpečí. Chci ji varovat."
"Kdo je ta dívka?" žasl Laro. "Jak jsi mohl..."
"Je to Rena, dcera generála Sulira. Jestli teď chceš povykovat, že jsem blázen a že nesmím s dcerou generála mluvit, nacpu ti do úst tuhle brašnu. A netřeš se tu. Alou na cestu. Ty, Terre, zůstaneš tady. Hodný Terr, hodný. Lehni, ano, tak."
Laro zkoprněl Rad ho tedy uchopil za pas a bez viditelné námahy ho vysadil až k otvoru ve stropě. Laro se zachytil rukama za okraj a nemotorně komíhal nohama. Lovec ho vsunul bez okolků dovnitř a vzápětí se vyšvihl za ním.
Cítil se prabídně v úzkém prostoru šachty a mnoho nepomohlo, že Laro vytáhl z kapsy svítilnu, která k Radovu úžasu vydávala světlo, aniž v ní hořel plamen. Raton ještě chvilku něco kňouravě namítal, ale Rad ho několika štulci přesvědčil o tom, že svůj záměr myslí vážně.
Lezli opatrně po čtyřech a drsný strop štoly měli nízko nad hlavou. V záři svítilny Rad viděl, že je složitě rozvětvena a že do ní vedou četné odbočky. Raton se tu dobře vyznal a bylo jasné, že se tudy neplazí poprvé. Ještě nikdy však tudy neprolézal za tak neblahých okolností, jak se dalo uhodnout z jeho naříkavého vzdychání.
"Nechceš se vrátit?" zafňukal, avšak jen bolestivý úder do lýtka mu odpověděl.
Rad brzy ztratil pojem času, směru i vzdálenosti. Napadlo ho, že by se v tomto bludišti asi navždy ztratil, kdyby vyděšený Raton vypustil hrůzou duši. Ale když už se jednou rozhodl, že cestu vykoná, nic nemohlo zvrátit jeho úmysl.
Raton se zastavil.
"Teď začneme sestupovat," řekl.
Rad ucítil na tváři vítr. Octli se v jednom ze svislých přívodních kanálů vzduchové soustavy města. Larova svítilna ozařovala jen nevelký úsek kanálu, zaprášené stěny a rezavá stoupací železa. Nahoře i dole byla smolná tma.
"Víš, kde Rena žije?" ujistil se Rad. Raton chvilku otálel s odpovědí. Zřejmě zvažoval, zda by neudělal nejlépe, kdyby tomu divochovi zalhal.
"jestli nevíš," pokračoval Rad, "zmocníme se nějakého zajatce a zeptáme se ho."
"To ne!" vykvikl Laro. "Jen to ne! Vím, kde Sulirova dcera bydlí. Spolehni se na mne, zavedu tě tam!"
Byl to dlouhý a únavný sestup. Kanál neměl konce. Raton sestupoval první a Rad se držel v těsném závěsu, taktak, že mu nešlápl na prsty. Ačkoli byl Rad od dětství navyklý námaze, dlaně ho brzy začaly pálit od dotyku stoupacích železa. Zdálo se mu, že jeho tělo těžkne a že už váží jistě dvojnásobek než obyčejně. Konečně se dostali na nevelkou plošinu. Do kanálu ústilo půl tuctu vodorovných štol, každá z nich dost vysoká, aby jí mohl projít dospělý muž, aniž se musel sehnout.
"Tohle je rozvod vzduchu pro podlaží," řekl Raton. "Jsme v polovině cesty."
"Podlaží...," opakoval Rad. "Tam přece žijí ti zvláštní lidé, kterým se říká šediváci?"
"Ano," přisvědčil Laro. "Tady jsou příbytky obětí super-vize. Nikdo jim nedokáže pomoci. Předevčírem jim dokonce zakázali zdravotní vycházky!"

"Nech toho, nemáme čas," přerušil ho Rad Haager. "Jednou tomu snad porozumím. Veď mě! Kudy vede cesta dál?"
"Jednou?" zvolal Laro. "Nebude už žádné Jednou! Chytí nás a zabijí!"
"Ještě žijem," podotkl Rad. "Kde je cesta dál?"
"Tady," povzdechl Laro. Vstoupil do jedné ze štol. Ostře se svažovala, stáčejíc se vlevo. Zřejmě opisovala spirálu. Ústila do okrouhlé místnosti, z níž vedly další, teď už nižší štoly a uprostřed nový svislý kanál se stoupacími železy. Byli tedy za polovinou cesty. Rad zapomněl na únavu a bolest dlaní a zmocňoval se ho podivný neklid, nebo spíš vzrušení. Když už nabyl jisté představy, jak jsou daleko a jak dlouze ještě bude cesta trvat, uvědomil si, že chvíle setkám s Renou se blíží. Už brzy ji uvidí. Co jí řekne? Jak ji má oslovit? Tam venku, v Zelené poušti, to bylo jednoduché. Osud je svedl dohromady a slova plynula stejně přirozeně, jako když voda klokotá v kamenitém korytu. Žádná pochybnost se nepokoušela spoutat Radovi jazyk, neboť nebyl čas na pochybnosti. Teď to bylo jiné. Vzpomínka na dívku vyplňovala jeho mysl a uvědomoval
si, že celý den nedokázal zapomenout na její obraz, ať to byly jakékoli divy, které se mu střídaly před očima. Bylo to jen nemnoho dnů, ale ta doba stačila k tomu, aby si Rad o Reně vytvořil takřka pohádkovou představu. Už to nebylo děvče, nýbrž zbožňovaný přelud. Jak má s takovou bytostí mluvit?
Tak se zabral do myšlenek, že Larovi šlápl na ruku. Nešťastník zabědoval a skučel jakési neurčité protesty ještě dlouho, ačkoli Rad zabručel rozpačitá slova omluv.
Konečně se ozvala ta zpráva, očekávaná s nadějí i obavami:
"Jsme tady!"
Až dosud Laro hovořil polohlasně, teď začal šeptat.
"Musíme lézt pomalu, a hlavně - tiše! Nikdo nás ne-smí zaslechnout, nebo ..."
"Nebo co?"
"Kéž by nás jenom zabili!"
Rad si s nevolí uvědomil, že Larova nervozita přechází už i na něho. V tom zvláštním svíravém pocitu v hrdle rozpoznal strach.
"Nežvaň a veď mne," poručil Ratonovi zhurta.
"Pssst!" zděsil se Laro hlasitých slov. "Buď tiše ... prosím!"
Znělo to tak žalostně, že se Rad mimoděk pousmál. Měl také strach, to je pravda, ale tenhle Raton byl bez sebe hrůzou. Díval se na něho jako na podivné zvíře. Nikdy v životě totiž neviděl tak málo statečného člověka. Nebo snad byl Ratonův děs vyvolán zcela prostě tím, že situace byla mimořádně nebezpečná?
Kéž by nás jenom zabili... Ne, to opravdu nebyla povzbudivá slova.
"Jdeme," zašeptal Rad.
Znovu museli klesnout na všechny čtyři, protože vodorovné štoly byly ještě užší než ta první, kterou prolézali hned na začátku putování, ve stropě ubikací Cirku Maximu. Divoce se klikatily a větvily a Raton se často zastavoval a přemýšlel, kudy vlastně vede ta správná. Z pobočních štol se ozývaly podivné chroptivé zvuky, které Rad zprvu nechápal, avšak brzy si uvědomil, že je to funění a chrápání spáčů. Ovšem, vždyť je přece noc a celé město spí!
"Už tam budeme ...," špitl Raton; ale Rad ho zarazil.
"Pst . . . Slyšíš?"
Ze tmy k nim doléhaly tlumené mužské hlasy. Lezli tedy dále a hlasy nabývaly na síle.
"Snad to není u slečny Sulirové ...," zašeptal Radův průvodce. Ale lovec si už byl jist, že v dívčině příbytku, nebo spíš buňce, jak se tady zřejmě říká, se něco děje. Ano, docela jistě, protože ve změti hlubokých mužských hlasů se ozval jasný dívčí hlas, zřejmě podbarvený hněvem, a možná také úzkostí!
"Pospěš si.. .," pobídl lovec Lara.
Netrvalo dlouho a ocitli se u zamřížovaného větráku, umístěného ve stropě dívčiny obytné buňky.
Dívka stála uprostřed místnosti, oděná do bílé noční košile, která jí sahala až na paty, a rusé vlasy měla rozcuchané. Spolu s ní byli v buňce čtyři muži. Jeden s ní hovořil a tři zbývající zřejmě prohledávali velice zevrubně všechen nábytek a zařízení příbytku.
"Okamžitě vypadněte!" láteřila Rena Sulirova. "Nic tu nemám!"
"To se uvidí," pravil muž posměšně.
Všichni čtyři byli oblečeni do černých stejnokrojů. Na rozdíl od tří pátračů měl posměváček ramena obleku ozdobena stříbrnými prýmky.
"To jsou Bdělí!" zašeptal Laro lovci do ucha. "Rychle pryč! Slečně Sulirové už nikdo nepomůže!"
"Někdo snad přece," sykl Rad umíněně.
Ale to už bylo příliš pro nervovou soustavu jeho průvodce. Raton Laro byl vyděšen na nejvyšší míru. Oči se mu leskly ve světle, které dovnitř padalo mřížkou větráku, a z otevřených úst se ozýval chroptivý dech. Třásl se po celém těle, a jak tu stál na všech čtyřech, vypadal jako nějaké vyděšené zvíře. Najednou podivně vykvikl a dal se na úprk. S fretčí obratností mizel v temné chodbě. Rad po něm chňapl, ale protože jeho pozornost byla upřena na Renu, udělal to pozdě, takže v jeho hrsti zbyla jen Larova bota. Raton mizel a v několika okamžicích z něho zbyla jen hvězdička, zářící bod lampičky, připevněné k opasku. Ale i ta zmizela, protože Raton zapadl do nějaké pobočné větve.
Rad hodil vztekle botu po uprchlíkovi a znovu se věnoval tomu, co se dělo pod ním.
"Už to mám, pane!" zvolal jeden z pátračů, který prohledával skříň a vyhazoval z ní dívčiny svršky. Usmíval se od ucha k uchu a v ruce třímal chechtavý pytlík.
"Tak přece." děl oprýmovaný Bdělý ledově. "Tak přece slečna Sulirová přechovává zakázanou Památku. Pan otec bude mít velkou radost, až vás uvidí před soudním tribunálem. To bude pěkná zpráva pro všechny pány důstojníky, že generálova dcera přechovává Památku po úhlavních nepřátelích svobodného Marsu. To jsou mi věci, podívejme,

podívejme ..."
Rena strnula a dlouho jí trvalo, než byla schopna promluvit.
"Ty čmuchale, ty zrůdo, ty..."
"Tak dost," pravil Bdělý. "Půjdete dobrovolně, nebo vás máme spoutat?"
"Jen si to zkus," zasyčela dívka a sotva po ní Bdělý vztáhl ruku, chňapla po něm a zahryzla se mu do paže, až vykřikl bolestí. Ale to už přispěchali tři jeho pomocníci a chopili se dívky za ruce a ramena.
"Bojí" vykřikl Rad Haager a skočil do prostoru pod sebou.
Konečně je vidím, konečně je mám na dosah, ty černé nepřátele dívky s rudými vlasy. Škoda že tu se mnou není Vlado Kovar. 'A taky Terr, můj věrný daimon.
Dopadl.
Vylomená mřížka větráku zarachotila na podlaze. Z otvoru se sypal moučný prach.
Bdělí zkameněli úžasem a nebyli s to se Radovi postavit. Několika údery pěsti rozmetal tu chásku do koutů místnosti. Oprýmkovaný velitel se vzpamatoval první a horečně zašátral po osobní zbrani.
Rad, kterému bylo líto, že se protivníci nezmohli na odpor, skočil radostně po veliteli, utrhl - mu pouzdro i s opaskem a zručně omlátil smrtonosné energo veliteli o hlavu, čímž ho zbavil na několik minut vědomí a připravil ho o poutavou podívanou, která následovala. Vyděšená Rena Sulirová hleděla nechápavýma očima na svého divokého přítele, jak běhá po místnosti a drásá jednoho bifice po druhém. Černí kvičeli jako podsvinčata na porážce, tápali kolem sebe rukama a Rad je mlátil, až útržky černých stejnokrojů povlávaly vzduchem, a jakmile se některý cár přiblížil lampě, zešeřilo se. Bojem rozdivočelý Rad nesrozumitelně chrčel jakési kletby a jeho výkřiky tak málo připomínaly lidskou mluvu, že ten, kdo
by naslouchal za dveřmi, mohl se domnívat, že uvnitř se strhlo tornádo.
Za dveřmi vskutku kdosi naslouchal. Byl to pátý Bdělý, kterého tam oprýmkovaný velitel postavil jako stráž.
Když Rad vpadl do místnosti, tento pátý muž pootevřel dveře a honem je zase zavřel, aby také nějakou neslízl.
Nerozuměl dobře tomu, co zahlédl v tom jediném mžiku. To však věděl, že zde nestojí přede dveřmi, aby rozuměl, nýbrž proto, aby plnil rozkaz: A ten zněl:
"Kdyby něco, dej vědět starýmu."
Tento "starý" byl dozorčí důstojník Bdělých.
A to, co zahlédl škvírou dveří, rozhodně bylo "něco".
Dozorčí si musel nechat třikrát opakovat blekotavá slova, jež se na něho valila z reproduktoru.
"Cože?" zvolal, když konečně porozuměl, co jeho podřízený mekotá do mikrofonu svého pojítka: "U slečny Sulirové je nějaký chlap a mlátí naše lidi?"
"Mlátí je strašně, pane," odpověděl ten dobrý muž. Poslouchejte, dám pojítko ke dveřím!"
Pěknou chvilku se z reproduktoru ozývalo "bum, bum" a dozorčímu to dalo práci uvěřit, že tyto strojově pravidelné zvuky povstaly nárazy lebek jeho mužů do dveří a stěn. Když mu to došlo, stiskl poplachové tlačítko a zaječel do mikrofonu:
"Pohotovostní oddíl, poplach! Okamžitě přesunout do sektoru IV., buňka 18!"
Sotva to vyřkl, zarazil se, protože si uvědomil, že "sektor IV., buňka 18" je adresa dcery generála Sulira. On sám vyslal pětičlenný oddíl na prohlídku buňky, ovšem s výslovným upozorněním:
"Jednejte s ní v rukavičkách, celá věc smrdí malérem!"
No jo, pomyslel si, v rukavičkách, ale jedná ten neznámý mu chlap s mými lidmi v rukavičkách?
Hrozivé "bum, bum" nezdálo se tomu nasvědčovat!
Jejejeje, to se nám to zvrtlo, za tohle dostanu dlouhatánský nos!
Třásla se mu ruka, když sáhl po telefonu, a neméně se mu třásl hlas, když pravil:
"Pane plukovníku ... podle vašeho rozkazu hlídka prohledává buňku osmnáct. Jenže on je tam nějaký chlap a hlídku tluče."
"Cože? Chlap tluče hlídku? Kolik je těch mužů?"
"Hlásím pět, pane plukovníku."
Následovalo užaslé ticho. Pak plukovník řekl:
"Chlap u slečny Sulirové?"
"Přesunuju do buňky osmnáct pohotovostní oddíl, takže za chvilku .
"Idiote! Pohotovostní oddíl! Neřekl jsem vám, že máte jednat v rukavičkách?"
"Hlásím, že ano, pane plukovníku. Jenže ten chlap...."
"Okamžitě zadržet pohotovostní oddíl! Nestojím o žádný veřejný skandál!"
"Jak ho mám zadržet? Chlapci už jsou na cestě!"
"Pošlete na ně vojáky, ať je zastaví!"
Dozorčí důstojník Bdělých, velmi nerad, se spojil s vojenským dozorčím. Jak už to bývá, Bdělí nevrazili na armádu a důstojníci nepokrytě dávali najevo pohrdání Bdělými. Dozorčí armády s nevšední ochotou vyslal do sektoru IV. záložní jednotku a jejímu veliteli výslovně nařídil:
"A nejednejte s nimi v rukavičkách!"
Když o tom všem uvažoval, dozorčího Bdělých napadalo, že vojáci asi nebudou s jeho lidmi jednat zrovna jemně, a probudil všechny příslušníky zálohy Bdělých. Jejich veliteli řekl:
"Jednejte takticky a opatrně. Třeba se nic nestane. Nejraději bych to vyřídil dietní cestou."
"Co když to nepůjde?"
"Tak těm vojclům dejte pár facek, ale takticky!"

A zavěsil, čímž nechal na úvaze chudáka velitele, co to znamená dát někomu takticky pár facek a co je to "dietní cesta"
Ke zmíněné operaci vskutku došlo, ačkoli máme důvod k pochybám, zda byla provedena důsledně takticky. Během pěti minut se v chodbách IV. sektoru rozpoutala pěstní a nožní bitva muže proti muži. Řev povstal tak veliký, že vkrátku nespal nikdo a do víru bitvy byli vtahováni noví a noví lidé, kteří přibíhali v pyžamech a nočních košilích, mezi nimi ženy a děti. Násilnosti přeskočily i do sousedních sektorů, II., V. a VII.
Plukovník Vagy i generál Sulir se stačili osprchovat ledovou vodou a obléci do stejnokrojů, když k nim přiběhli pobočníci v uniformách silně pocuchaných. Plukovník Vagy měl před generálem Sulirem výhodu, že věděl alespoň něco, totiž to, že násilnosti vznikly poté, kdy "nějaký chlap" zmlátil pět Bdělých. Tak veliká výhoda to však nebyla, protože čím déle o věci uvažoval, tím méně jí byl ochoten věřit. Vždyť se třese půlka Romy, pomyslel si, to přece není dílo jediného chlapa!
A vtom ho napadlo, zda nejde o záškodnický výsadek vojsk Planetárního společenství.
Dostali se sem mimoprostorem, řekl si. Plukovník Vagy totiž přesně věděl, do jak velké míry jsou oprávněné ony údajné báchorky, které kolují v důstojnickém sboru!
"Poplach! Vyhlaste bojový poplach!" zaječel, když hrozivá myšlenka dozněla jeho šedou kůrou mozkovou.
"Komu?" otázal se pobočník nejapně.
"Všem složkám, vy idiote!"
A rozběhl se do sálu operačního oddělení, kde čekal generál Sulir.
V té době Rad Haager stačil vyhodit všechny čtyři Bdělé za dveře a všecek udýchaný stanul před Renou Sulirovou.
"A je po všem." prohlásil pyšně, oprašuje ze sebe moučnatý prach.
To byl ovšem omyl. Události se teprve dostávaly do chodu.
Dozorčí důstojník štábu totiž vyhlásil bojový poplach všem složkám, přesně podle rozkazu. Všech dvě stě jedenáct vojenských orbitálních stanic, kroužících kolem Marsu, se zaježilo zbraněmi a na startovacích plošinách se chvěla nedočkavostí torpéda nukleární, laserová a gravitační. Vyjevení vojáci nechápali, co se děje, s obavami hleděli na hodiny a uvažovali o tom, jaká další překvapeni jim přinese čas, ten neblahý posel osudu.
Ale ani zde se rozruch nezastavil.
Bojový poplach neunikl předsunutým zpravodajským automatům ozbrojených sil Planetárního společenství. Sondy zaznamenaly hrozivé přípravy marsovských vojsk a podaly poplašnou zprávu Vyhodnocovacímu středisku, velké orbitální základně Společenství, která kroužila kolem Marsu za hranicemi smluvně dohodnutého prostoru. Odtud se poplach šířil sluneční soustavou rychlostí elektromagnetického vlnění. Na všechny otázky pozemské Centrály mohla Vyhodnocovací základna odpovědět jen jedno: Mars vyhlásil bojovou pohotovost a podle všeho nejde jenom o cvičení. Je to snad předzvěst útoku? Nevíme. Musíme čekat.
V podobné nejistotě žili vojáci marsovských stanic. Na jejich displejích světélkoval nápis! MARS OHROŽEN, NEPOKOJE VE MĚSTĚ ROMA. Netušili, co to znamená. Mohli se jen dohadovat, že výsadkové jednotky Planetárního společenství přistály na Marsu. Jenže, u všech všudy, jak se tam dostaly? Kudy proklouzly, když prostor je přísně střežen, takže marsovským kosmickým lokátorům neunikne mikrometeorit, natož pak válečná flotila meziplanetárních korábů?
Ledaže ... a při tom pomyšlení stydla zasvěceným marsovským důstojníkům krev v žilách, ledaže mají pravdivý základ báchorky o novém prostředku kosmických cest, letounu nového typu, schopného vstoupit do mimoprostoru a vynořit se v libovolném místě kosmu ve stejně libovolném okamžiku. Také v marsovských laboratořích se prý konají podobné pokusy. Slyšeli jste o havárii na VOS šest? Měla prý s tím něco společného. Říká se, že je to dílo profesora Souká . . .
Poplach letěl sluneční soustavou dál. Na displejích vojenských instalací rudě zářily nápisy: VÁLEČNÉ OHROZENÍ ZELENÝ STUPEŇ PROVEĎTE PROGRAM 386.
Následovaly dlouhé sloupce několikamístných čísel. Šifry! Zelený stupeň znamená "vysokou pravděpodobnost střetnutí". Zbývají už jen dva stupně, modrý a červený. Ten první znamená "došlo ke kontaktu s nepřítelem", podle druhého "útok je veden proti vám".
Bez předchozího upozornění se nikdy neprocvičoval bílý stupeň "nebezpečí střetu" a žlutý stupeň "pravděpodobně střetnutí", natož pak zelený, modrý a červený! Tvůrci obranné soustavy Planetárního společenství dobře znali pohádku o pastýři, který tak dlouho křičel ze žertu: "Vlci, vlci," až mu jednoho dne vlci sežrali stádo, protože dole ve vesnici jeho křiku už nikdo nevěřil.
Pancéřové poklopy se otevíraly na Merkuru, na Luně, na Ganymédu, na početných kosmických pevnostech.
Vzdálená Roma připomínala rozhrabané mraveniště. Bděla důstojnická galerie, mako lidé procitli ze svého strnulého spánku a ubozí šediváci křičeli úzkostí, protože v noci supervize nevysílala. Poplach měli všichni strážci sboru Bdělých, vojáci u čtyř bran města lámali pečetě na kovových skříních se zásobami energetických článků pro paprskomety, laserové pušky a energa, v Cirku Maximu řvaly šelmy a v jedné komůrce zoufale vyl daimon Terr. Bdělí, kteří zvečera přišli do Cirku a tuze vyslýchali Vlada Kovara, kam se vlastně poděl lidojed, který se tak dlouho skrýval v Cirku, se spojili s velitelstvím a kvapně odešli.
Do noci blikaly lampy v domcích zemědělců za hranicemi města. Divoké zprávy letěly Plání. Od usedlých zemědělců přeskočily do prvních chýší lovců a bubnový telegraf je přenášel dál, až dostihly osamělé lidské vlky v Tyrkysových horách. Ti potom, když vystoupili na vrcholky skal, kde vzduch byl řídký a mráz zalézal pod kožešinové kabátce, spatřili varovnou záři kolem ztracených vart horských posádek vojska. Padli na kolena, nabrali prach a pokryli si obličeje, až jim bělmo divě svítilo v černotě. Potom sklonili hlavu a šeptali skalám, jimž přičítali božskou mohutnost: "Duchové předků, nevzdalujte od nás svou milost!" Takové tedy měly následky kopance a údery pěsti, jež rozdával Rad Haager, úsměvný, šťastný, jako by vířil v tanci.
"Cos to provedl," zašeptala Rena, když poslední Bdělý doslova vypadl z místnosti a oba mladí lidé osaměli.

"Zahnal jsem tvé nepřátele. Teď už si na tebe netroufnou. Ani tvůj otec se nemusí ničeho bát."
"Hlupáčku. , . Tady nejsme na Pláni. Víš, co se teď stane?"
"Odejdeme spolu za tvým otcem. Už dávno jsem ti to chtěl říct, Reno: chci si tě vzít za ženu."
Díval se na ni vážně a Rena pochopila, že ta slova myslí doopravdy. Bylo to k smíchu, přesto jí žal sevřel srdce. Proč, proč to není možné? Jak vysvětlí Radovi, že si ji nemůže vzít za ženu, protože ... proč vlastně? Dveře se rozlétly a dovnitř vstoupili dva muži. "Tatínku!" zvolala Rena, ale generál jí nevěnoval pohled.
"Měl jste pravdu, pane plukovníku," řekl přísně. "Skutečně. Je to přepadení."
Otočil se k ozbrojencům a houkl na ně. "Chopte se ho!"
Plukovník Vagy nenávistně hleděl na Renu Sulirovou. Tak přece jen mi uklouzneš, děvenko, pomyslel si. Pěkné přepadení! Určitě je to všechno domluveno, aby slečinka zůstala bez viny!
"Ne!" zvolala Rena. "Nesahejte na něho. Nechtěl mi ublížit! Je to můj přítel!"
Ale to už generál Sulir prudkým pohybem paže vybídl vojáky, aby vběhli dovnitř. Rena se postavila před Rada, ale ten jí chlácholivě položil ruku na rameno.
"Děkuji ti, Reno. Tohle je ale můj boj." Obrátil se k Sulirovi a řekl: "Přepadl jsem tvoji dceru a chtěl ji unést. Potrestej mne, protože jsem nebyl dost rychlý a obratný."
Vykročil vojákům vstříc. Chopili se ho za paže a odváděli ho chodbou.
"S tebou si to ještě vyřídím. Domácí vězení trvá," řekl generál své dceři. "Pojďte, plukovníku. Pohovoříme si." Vyšli z místnosti, nedbajíce Reniných protestů, a generálův pobočník zamkl dveře. Rychle kráčeli chodbami, kde byly patrný stopy bitky: krev na stěnách, útržky oděvů, tu a tam seděl na zemi zboulovaný člověk a naříkal. Z některých pobočních chodeb se ještě ozýval křik a hvízdot vojáků a Bdělých, kteří se pokoušeli zjednat pořádek.
Oba nejvyšší důstojníci zamířili do sálu operačního oddělení.
"Situaci už máme pod kontrolou, pane generále," hlásil službu konající důstojník. "Nepokoje v okrajových sektorech galerie a v některých oblastech podlaží pokračují, ale naši lidé už tam zasahují uklidňujícím plynem. Na povrchu je klid."
"Odvolejte poplach našich předsunutých jednotek. Hezky rychle, a hlavně - otevřeně, aby se o tom dovědělo Planetární společenství! Nestojím o žádné komplikace. A teď nás opusťte. Potřebuju s panem plukovníkem mluvit o samotě. Velení tu přebírám osobně."
"Ano, pane," pravil důstojník řízně, pozdravil a odmašíroval.
"Posadíme se," navrhl generál plukovníkovi, když i ostatní důstojníci opustili sál. "Máte představu, jak se to mohlo stát?"
"Mám," odsekl plukovník Vagy, "Vaše dcera . .." "Počkat," přerušil ho generál. "Navrhuji vám dohodu. Zapomenete na úlohu mé dcery v celé věci a já zapomenu na vaši úlohu, pane plukovníku!" "Dovolte..."
"Už teď je zřejmé, že hlídku Bdělých jste do soukromé obytné buňky mé dcery vyslal vy. Hledal jste tam toto!"
A položil chechtavý pytlík na stůl.
"Vojáci to odebrali tomu lidojedovi. Jsou ochotni to odpřisáhnout celému důstojnickému sboru. Takže na vás leží odpovědnost za to, že jste bezdůvodně vyslal hlídku k mé dceři."
"Velezrádná Památka byla v buňce vaší dcery," řekl plukovník vztekle.
"Dokažte to," řekl generál.
"Dobrá, jak chcete," zasyčel plukovník po krátkém přemýšlení.
"Vydáme zprávu, že šlo o boční nácvik obrany proti nepřátelskému výsadku," řekl generál. "Je to možná trochu směšné, ale jediné řešení. Napadá vás něco lepšího?"
"Ne," zabručel plukovník mrzutě. "Souhlasím."
"Lidojed se dostal do obytné buňky mé dcery větrací šachtou. Jak je možné, že se mu to podařilo?"
"Šachty nikdo nehlídá," odpověděl plukovník, "protože ještě nikdy se nestalo, aby ..."
Zmlkl a přísně stiskl rty. Generál povzdychl.
"Ano. Naše hlavní ctnost se ohrad proti nám. Tak dlouho a tak dobře se bráníme novým myšlenkám, že nás dokáže zaskočit i nějaký omezený lidojed. Do těch šachet dáme laserové pasti, navrhnu to při Shromáždění důstojnického sboru. Co uděláme s tím divochem?"
"Zlikvidujeme ...," zabručel plukovník. "Co jiného?"
Generál si zadumaně hladil bradu.
"Ten skandál byl veřejný ... až moc veřejný, na můj vkus. Musíme ho zlikvidovat veřejně. Příští gladiátorské hry jsou dobrá příležitost, myslím!"
"Gladiátorské hry?" zvolal plukovník. "Mám důvodné podezření, že Vlado Kovar není tak oddaný služebník, jak předstírá!"
Generál na něho tázavě pohlédl. Plukovník se zamračil a byl pevně odhodlán ponechat své tajemství za skalnatou hradbou čela. Vlado Kovar nepochybně hraje dvojí hru a hřeje svá želízka i v protivníkově táboře. Však ještě bude čas podívat se mu na zoubek.
Generál udeřil pěstí do desky stolu.
"Máte podezření? Napravte tedy Kovarovi hlavu, všemi prostředky, které uznáte za vhodné, plukovníku! Mám za úkol držet pořádek a já ho udržím, to mi můžete věřit. Moje rozkazy stran zákazu pokusů profesora Souká platí dál, rozuměno?"
"Ano, pane," řekl plukovník suše.
Oba muži vstali.
Uklonili se jeden druhému a odešli každý jinými dveřmi, aniž si podali ruce.
Plukovník vymašíroval ze sálu operačního oddělení. Pobočníci, jeho vlastní, druhý generálův, hlučně cvakli podpatky.

Stráž u dveří vzdala čest. Plukovník ani ne-zvolnil svůj kvap. Kráčel zprudka, dupaje okovanými podrážkami, a vousy pod jeho nosem se zlostně čepýřily. Spěchal, poněkud nachýlen kupředu, nehledě ani vlevo, ani vpravo. Převisy jeho obočí vrhaly hluboký stín, v němž oči zcela zanikly. Ozvuk jeho řízné chůze duněl podzemními prostorami galerie.
Z prvního předpokoje vrazil plukovník do druhého, pak třetího a čtvrtého, věrně následován pobočníkem. Každý další předpokoj byl o polovičku větší než předešlý a bylo v něm více lidí.
V druhém předpokoji stálo na dvacet důstojníků rozmanitých funkcí, převážně důležitých. Rozmlouvali o skandálních událostech dne a každý z nich dával najevo, že přesně ví, co by se mělo dělat a co se neudělalo, kde je chyba a jak chybu odstranit a kdo z nejvyššího velení je schopný a kdo je neschopný. Plukovníkova vpádu si nemohli nevšimnout. Někteří předstírali, že ho nevidí, ale změnili téma hovoru, například:
"A teď si představ, co mi na to Xandra řekla. Usmála se, asi takhle, a prohlásila, že jsem. buď blázen, a pak mne lituje, nebo ji skutečně miluji, a v tom případě ji urážím. Není Xandra úžasná?"
To byli přívrženci generálovy skupiny, zlobně zaujatí vůči plukovníkovi a jeho lidem.
Jiní zmlkli, rozpačitě se rozhlíželi, kdo co říká a kdo mlčí, kdo hledí tam a. kdo kouká onam, a breptali cosi neurčitě odborného, jako například že severní brána by se měla pečlivěji střežit a že výcvik lokačních posádek je hrubě nedostatečný? Zatímco takto žvanili, úzkostlivě pokukovali po plukovníkovi, který je míjel bez povšimnutí, a ovšem i po přívržencích generála, a mučila je myšlenka, kdo asi bude mít vrch, generál, nebo plukovník, a na čí stranu, a hlavně - kdy -, se přiklonit.
Nechyběla tu ani třetí skupina. Tito důstojníci vzdali čest, sotva plukovník vletěl do sálu, a někteří se rozběhli a přidali se k němu. To byli jeho nejvěrnější, jakási tělesná garda. Ale ani nohsledi nepostupovali jednotně jako jeden muž. Některý napodoboval plukovníkův krok. Jiný se mračil, třetí nachýlil tělo kupředu, aby připomněl pánův postoj. Avšak jiní se chlubili nezávislostí. Kráčeli nedbale, krokem takřka šviháckým, žertovali a smáli se. Chtěli tím znázornit, že si stojí u plukovníka tak dobře, že nepotřebují poklonkovat. Jsou prostě nepostradatelní!
V takové sestavě vpadl průvod do třetího předpokoje, kde čekali důstojníci menšího významu a vědci. Také oni vytvořili hloučky, avšak v žádném bychom nezaslechli náznak volné zábavy a lehkovážného hovoru. Byli to horliví lidé, kteří se dosud snažili na sebe upozornit vzorným plněním povinností. Když spatřili plukovníka, zmlkli na jeden ráz, vypnuli hruď, srazili paty, a pokud měli na sobě stejnokroj, vzdali vojensky čest. Ani jeden z nich se neodvážil připojit k průvodu.
Ve čtvrtém předpokoji byla vřava. Hlava na hlavě, nepřehledná směsice lidí, příslušníků všech vrstev a stavů, rozumí se, že toho lepšího zvaného galerie. Kdo ví, nač tam ti lidé čekali! Někteří snad chtěli někomu předložit petici, jiní čekali na vlivného člověka, který by směl vstoupit do třetího, nebo dokonce druhého předpokoje, a za určitých okolností snad i do prvého. Do generálovy pracovny jistě nikoli. Na něco takového se lidé ze čtvrtého předpokoje neodvážili ani pomyslet. Měli však tu výsadu lidí nízkých, že se nemuseli ponižovat před lidmi vysokými, takže předpokoj bouřil i poté, kdy plukovník a jeho suita vstoupili. Lidé se jen neochotně rozestupovali. Ale i v tomto pestrém davu byli přívrženci jedné i druhé strany. Bylo slyšet výkřiky:
"Jdeme s tebou, Vagy! Vymeť to svinstvo z města!"
Jiní ale pískali a posměšně na Vagyho pokřikovali.
Plukovník si toho nevšímal a razil si cestu, velebně nevšímavý ke všemu, co se dělo za jeho zády.
Ubíral se teď podzemním bludištěm velitelství. Kráčel několik kroků před svým pobočníkem a horlivci se drželi ještě o něco vzadu. Průvod znatelně tál. Někteří důstojníci odpadli, protože jim stačilo pobýt v plukovníkově blízkosti, a šli si po svých. Jiné v průvodu držela jen naděje, že se plukovník ohlédne a všimne si jich, jenže čím dále kráčeli, tím více bylo zjevné, že plukovník se neohlédne. Začali se tedy loudat a vytráceli se v zákrutech chodeb a na • křižovatkách. Ti méně stateční zvolali jakousi nejapnou výmluvu, jako třeba:
"Jdu zkontrolovat třetí palebné stanoviště!"
Zbyla jen hrstka a ti, co zůstali, kladli si otázku, kam plukovník vlastně míří.
Už minul odbočku vedoucí ke generálnímu štábu, nevšiml si zdviže kosmické sekce, minul přísně střežené vchody radiokomunikačního oddělení, kde se udržoval rádiový styk se Zemí, o čemž každý důstojník věděl, ačkoli podle předpisu a litery zákona o tajemství komunikace se Zemí směli vědět jen členové generálního štábu a jmenovitě určení civilisté z řad techniků a vědců.
Jistý důstojník, který platil za plukovníkova oblíbence a znalce jeho skrytých úmyslů, šeptmo šířil domněnku, že Jo Vagy touží spatřit své oblíbené gladiátory, a zejména toho lidojeda, který byl dnes polapen a při nejbližších hrách bude rozsekán na nudle skupinou zvlášť sestrojených mako lidí pro potěchu plastivizních diváků. Znělo to pravděpodobně, neboť Vagyho slabost pro gladiátorské hry byla všeobecně známa a noční bezpříkladná výtržnost byla prvotřídní senzace. Mezi zasvěcence už stačila - kdoví jak - proniknout kleveta, že generál Sulir svou dceru obelhal a slíbil jí, že polapený lidojed -bude vrácen do Tyrkysových hor, odkud přišel. Co Rena udělá, až se doví pravdu? To se nikdo neodvažoval odhadnout.
Jenže plukovník nezamířil ke zdviži, která by ho vyvezla nahoru do Cirku Maximu. Neočekávaně zabočil do chodby, ve které málokdo z přítomných důstojníků kdy byl.
Dunění jeho kroků se zde ozývalo ještě mohutněji, protože byla nižší a užší, než jak předpisovala norma pro obvyklé spojovací koridory galerie. Po padesáti krocích vyústila do dvorany kruhového půdorysu, jasně osvětlené.
Zde se plukovník zastavil a otočil se.
"Stát!" zvolal.
Na ten povel se všichni zarazili. Jeho pobočník pokročil ke svému pánovi.
"Pro vás to platí také," obořil se na něho plukovník. "Máte snad málo úkolů, pánové?" oslovil ostatní. "Stačí se zmínit! Hned vám nějaké najdu."

Několik odvážlivců nespokojeně zahuhlalo, ale v krátkosti všichni včetně pobočníka vzdali čest a vzdálili se chodbou, kterou sem přišli. Jeden z nich si vzpomněl, že do kruhové dvorany ústí šachta výtahu nejhlubších provozních prostor města. Plukovník zřejmě jde kontrolovat, zda nedávné násilnosti nepoškodily některé důležité agregáty, jako je klimatizace nebo elektrický rozvod. Polohlasně pak rozvažovali o Vagyho horlivosti. Někteří byli toho názoru, že i nejvyšší důstojník má osobně kontrolovat také civilní pracoviště, jiní však namítali, že je to známka roztěkanosti, a možná i organizační neschopnosti, protože velení má velet a ve středu jeho zájmu mají být zásadní strategická rozhodnutí. Plukovník se za nimi díval a počkal, až se chodba vyprázdnila. Sehrál se svými lidmi divadélko, s plným vědomím, rád, ba zlomyslně. Proč je nechal dojít až sem? Mohl je přece od-
volat už v předpokoji operačního sálu.
Chtěl je však ponížit. Jen ať ta pakáž vidí, jak pevnou mám pěst, rozvažoval ve své přísné mysli. Držím je všechny v ruce, včetně Sulira, a stačí stisknout, a zdechnou.
Zdviží se dostal až do monitorovacího sálu supervize a zanedlouho stanul před vchodem do své skrýše. S jistou nechutí pozoroval takřka čarodějný obřad otevírání. Zdálo se mu, že černý bod kreslí linku ve žluté ploše s loudavou netečností, že obdélník černá dvakrát déle než obvykle, a když se konečně objevil mako strážce s laserovou puškou, obořil se na něho hrubě, takže umělý člověk kvapně ustoupil stranou.
Zamířil do laboratoře, kde profesor Souk a jeho asistent Klark skláněli své učené hlavy nad časovým generátorem.
"Jsme připraveni," řekl profesor Souk. "Stráž přivedla pokusný objekt."
Plukovník se otočil ke startovací plošině.
Na kovovém kvádru ležel oválný předmět, připomínající vejce. Jeho spodní strana byla tmavá, kovově šedá. Postupně barva slábla a od své poloviny byl předmět průhledný.
Uvnitř leželo veliké zvíře. Jeho hlava spočívala na předních tlapách. Zvíře museli ve zvěřinci omámit, jinak by ho sem nedostali.
"Daimon Terr...," zašeptal plukovník. První se do mimoprostoru dostane pes, jako před staletími to by! pes, koho lidé vypustili do kosmického prostoru.
"Proč spí?" zeptal se Klarka.
"Bránil se a několik strážných pokousal. Museli ho zneškodnit uspávači střelou."
"Udělejte s tou potvorou něco, doktore. Nechci, aby se do mimoprostoru dostal jako první nějaký ochrápanec!" Klark otevřel poklop přístroje a injekční pistolí vstříkl daimonovi do žil povzbuzující preparát. Terr takřka okamžitě otevřel oči. Varovně zařval. "Zavřete tu kabinu!" zvolal Vagy.
Průhledná báň zaklapla v ocelových uzávěrech. Marně napínal Terr své síly, marně bušil hlavou o kupoli, marně jeho drápy dorážely na hladké stěny. Sliny mu tryskaly z tlamy. Zmítal se v zoufalé touze po svobodě.
Bojuje ..., napadlo Vagyho. Touží po volném prostoru.
Není to otrok podzemí, jako jsme my všichni, ať žijeme v podlaží se supervizním kroužkem na hlavě anebo v důstojnické galerii. Pak si uvědomil, že tak nějak asi uvažuje generál Sulir. Ne! On sám, plukovník a bezpochyby budoucí generál, se nesmí nechat strhnout pochybnostmi. Poraženecké nálady odzbrojují. Vagy jim nepodlehne,
jinak dopadne stejně jako Sulir, zdeptaný muž na prahu záhuby. "Jaká je pravděpodobnost úspěchu?"
"Pětadevadesát procent, plukovníku," řekl Souk. "Ladíme pozitronové obvody ultratenkým paprskem záření gama. Ostatně, tak to vyplývá z rozvedené Sergejevovy rov-nice. Pojďte se podívat."
Zavedl plukovníka k počítači. Na displeji se ježily vysoké sloupy mnohapatrových rovnic.
"Můžete začít?" zeptal s plukovník.
"Čekali jsme na váš příchod."
"Zdržel jsem se ne z vlastní viny," ušklíbl se velmož. Uvědomil si, jaký rozruch zřejmě vládne nad jeho hlavou. V sálu operačního oddělení byl poměrný klid, ale co se děje na galerii, v podlaží a nahoře ve městě? Nepokoje trvají? Bezpochyby ano. To je dobře. Sulira teď nenapadne kontrolovat VOS šestku, zda Souk a jeho asistent jsou na svém obvyklém pracovišti. Čím větší je neklid ve městě, tím více klidu zbude pro pokus.
"Dobrá. Začneme."
Souk dal pokyn automatu, aby zahájil startovací program.
Zaječela siréna.
"Všichni opustí laboratoř," kovově zakřičel hlasový syntetizátor počítače. "Všichni opustí laboratoř! Opakuji, všichni opustí laboratoř!"
Profesor hleděl na počítač, avšak plukovník upřeně pozoroval daimona. Zvíře se uklidnilo, přestalo dorážet na stěny přístroje. Žalostně se zadívalo na Vagyho. Pusť mě, člověče. Mám strach. Proč mě trápíš? Kam jdeš? Neopouštěj mne!
Souk s Klarkem prošli pancéřovými spojovacími dveřmi do velínu. Plukovník chvilku váhal a pak vyšel za nimi.
Muži usedli do pohodlných křesel před telestěnu, kde na několika velkých a mnoha malých plastivizních obrazovkách mohli pozorovat průběh pokusu. Na číslicových displejích kmitaly údaje. Klark pečlivě uzavřel pancéřové dveře. Pokus se možná nepovede. Kabina i s daimonem Terrem může vybouchnout s podobně ničivou silou, s jakou explodovala v prvním pokusu kapička rtuti. Profesor Souk ujišťoval, že tentokrát se mu podaří přeměnit čas na energii s absolutní přesností. Jeho výpočty tomu nasvědčovaly. Záleží však na praktickém pokusu.
"Do startu zbývá pět minut," oznámil syntetizátor.
Velké číslicové hodiny rudě zářily nad hlavní obrazovkou. Minuty se střídaly s důstojnou lhostejností, sekundy horlivě naskakovaly, desetiny sekund pádily v jednolitém
proudu, z něhož jen bystré oko dovedlo na okamžik" vyloupnout čitelnou číslici. Čas na dalších pěti desetinných místech žádný člověk nemohl sledovat.
"Do začátku zbývá minuta," řekl rozechvěle Klark.

Je to zbytečné, a přece potřebné, uvažoval plukovník. Každý dovedeme číst hodiny. Lidský hlas nás však spojuje. Vrací nás do člověčí bytosti. Vyvolává dojem, že nás neřídí nelidsky přesná technika. Je to sice klam, ale máme alespoň dojem, že tu nejsme zbyteční.
"Deset... devět ... osm ... sedm ..."
Ještě bych mohl start zastavit, pomyslel si Vagy. Neměl snad Sulir pravdu?
Daimon Terr začal znovu bojovat. Napjal všechny síly, aby se z pokusného mimoprostorového letounu vysvobodil.
"Nula!"
Výbuch?
Ne, Letoun zmizel.
Rubínová čísla hodin se zastavila. Nula hodin, nula minut, nula sekund a šest dalších nul. Start začal s přesností zřejmě absolutní.
Pod rubínovou řadou naskočily zelené číslice. Označovaly množství času, který byl v generátoru přeměněn na energii. Tři milióntiny sekundy stačily, aby se letoun propadl do mimoprostoru!
"Kde je?" zvolal profesor Souk. "Tady něco nehraje. Podle mých výpočtů..."
Vyskočil z křesla a opřel se oběma rukama o obrazovku. Pak se obrátil k plukovníkovi.
"Už tu měl být... Měl se okamžitě vrátit. Kde mohl uváznout?"
"Havárie?" zeptal se plukovník.
Profesor ho neslyšel. Ruce se mu třásly.
"To není možné . .. Návratový program byl přesně vypočten. Letoun se měl vrátit na konci první sekundy .,"
"Uklidněte se, pane profesore ...," nabádal svého šéfa doktor Klark, ale také jemu se třásl hlas. "Zkontrolujeme výpočty."
"Ovšem ...," zašeptal profesor Souk.
Vrhl se k pancéřovým dveřím a nedbal, když mu plukovník chtěl zabránit v roztočení kola uzávěru. Hrozí snad výbuch? Čert to vem! Záhadu je třeba rozřešit!
Profesor těžce klesl na sedačku před klaviaturou počítače. Složité sloupy rovnic se kácely a na jejich místě vyrůstaly nové. Bloky rovnic pochodovaly po displeji v ukázněných dvacetistupech, mezi nimi kmitaly pomocné údaje jako čilé spojky, blesky početních znaků pršely ze všech stran, někdy vyčistily celou plochu, takže na displeji zůstalo jen několik ustrnulých základních vzorců, olověně těžkých svým významem, aby po chvilce vybuchly do přebohatého ohňostroje čísel a znaků.
V tichu chrčel dech tlustého učence. Souk se bohatě potil. Plukovník pozoroval tvrdé chlupy na hřbetě jeho ruky. Tato upocená hora sádla, vyděšená do posledního neuronu nervové soustavy, hora - to je nutno říci - poněkud zapáchající, pronásleduje mohutností svého ducha letoun, který se ztratil někde v mimoprostoru.
"Co jste to vlastně vypustil z lahvice svých vědomostí? Je to duch dobra, nebo zlý démon? Kde je a co dělá?"
Profesor spustil ruce do klína.
"Výpočty jsou správné ...," zašeptal.
"Kde je tedy letoun?"
"Nedovedu si to vysvětlit jinak ..."
"Jak?"
"Nějaká síla mu zabránila v návratu."
"Nehoda?"
"Ne," zavrtěl Souk kulatou hlavou, až mu kapénky potu odstříkly z klenutého čela. "Kritická chvíle byl okamžik startu. Jakmile nedošlo k nekontrolované časoenergetické proměně, letoun odstartoval v pořádku."
"Co mu tedy zabránilo v návratu?" naléhal plukovník Vagy.
"Co?" opakoval profesor. "To je špatně položená otázka. Raději se zeptejte, kdo mu v lom zabránil."
"Nerozumím vám," zašeptal plukovník. Začal tušit, kam profesor míří, a bál se odpovědi.
"Mimoprostorový letoun může ovlivnit jenom časový generátor podobný našemu. Podobný ... Plukovníku, ten by musel být daleko dokonalejší, než je ten náš!"
"Zasáhlo Planetární společenství?"
Profesor se rozesmál. Hysterický smích hřměl z jeho masitých úst.
"Planetární společenství? Plukovníku, náš první pokusný letoun se dostal někam k centru Galaxie. Tam leží odpověď na naše otázky. Řeknu vám to jednoduše: náš letoun je v rukách bytostí mocnějších, než jsme my."
"Vrátí se?"
"To nemohu vědět. Musíme čekat. A řeknu vám rovnou, pane plukovníku: bylo by pro nás možná lepší, kdyby se nikdy nevrátil!" -
Profesor Souk se nemýlil. Terr se dostal daleko, nesmírně daleko od rodné planety, do prostor jen hrubě zmapovaných astronomy Planetárního společenství. Uvězněný v maličkém pokusném letounu, krušený smrtelnou úzkostí i zuřivým vztekem, osamocený tak, jak si ani nedovedeme představit.
A přece nebyl sám.
Uplynula kratičká chvíle od okamžiku, kdy se jeho letounek vynořil z mimoprostoru, a už se na temporální lince Patroly ozvalo hlášení, které znělo asi takto:
"Šestnáct, šestnáct hlásí Bázi: v modrém koridoru se protisměrem pohybuje osobní letoun bez imatrikulačního čísla. Na výzvu hlídky neodpovídá. Šestnáct, šestnáct žádá o pokyny."
Hlášení zachytil službu konající dohlížitel Bicav. Jeho pokyn byl krátký a jasný:
"Předvést!"

"Šestnáct, šestnáct, opakuji: předvést!"
Dohlížitel Bicav se podíval na rozpis služeb. Hlídku šestnáct drží v modrém koridoru biřic Jajlaj.
Snaživý chlapec, ale málo iniciativní. Samostatně si neporadí ani v nejjednodušší situaci. Požádal by o pokyny, i kdyby se mu rozvázala tkanička. Copak nemá v hlavách vlastni mozky? Dovede ten Jajlaj vůbec uvažovat? Hrozný materiál máme v poslední době u Patroly, berou sem každého nekňubu. Posadí ho do diskoplánu, pošlou na koridor a on si pak neporadí ani s letounem bez imatrikulace, který si to mírnyksdýrnyks hasí protisměrem.
Nekňuba Jajlaj.
Dohlížitel Bicav si povzdechl. Koneckonců, lepší nekňuba, než kdyby to měl být kverulant. Takový maník přijde k Patrole a myslí si, že je pánem Galaxie. S nikým se neporadí, každé hlášení odflákne, na předpisy kašle a všechno dělá podle vlastních hlav: Takový biřic udělá v koridoru víc škody než užitku.
Provoz v koridoru byl v tuto dobu klidný. Zelenou zónou se pomalu plazil dlouhý konvoj nákladních diskoplánu do hvězdného systému Pertulie. Demontuje se tam ně-jaká planeta, bude se tam stavět nějaký pentagram nebo co. Červené kondory jsou jako po vymření, jak by ne, prázdninová sezóna začne až za čtyři oběhy. Pak všichni vyrazí k zábavním planetám, aby se tam váleli a debužírovali, zatímco Patrola bude mít plné ruce práce se svátečními piloty. To je hrozná pakáž. Letové zkušenosti žádné, sebevědomí velké a z toho jsou přestupky a havárie. Tři čtvrtiny Patroly se přesune do červených koridorů. Kdejaký jelimánek bude nadávat, až spatří černožlutě pruhované disky Patroly. Kdo z nich si pomyslí, zda ti chlapci mají vůbec někdy dovolenou. Nikdo. Práce v Patrole je těžká a vděku se tady nikdo nedočká.
Dohlížitel Bicav pokračoval v těchto chmurných úvahách, dokud ho nevyrušil přílet hlídky šestnáct, šestnáct. Biřic Jajlaj vpochodoval do místnosti, zadupal a rozkročil se tak, aby jeho pseudonohy tvořily vrcholy rovnostranného trojúhelníku, jak si žádá předpis. Dobře znal dohlížitele Bicava. Mužstvo mu přezdívalo Pérák a vědělo se, že je schopen pravítkem přeměřovat vzdálenost pseudonohou!
"Tak co mi povíte, Jajlaj?" otázal se Pérák Bicav. "Hlásím, že neznámý stroj se motal v protisměru v modrém koridoru."
"Motal, motal! Co je to za výraz?"
"On se opravdu motal! Vyletěl z mimoprostoru bez varovného signálu, létal z jedné časokřivky do druhé, a navíc v protisměru. Na moje výzvy prostě kašlal. Div do mě nenapálil, pane."
"Kolikrát vám budu opakovat, abyste při služebním styku používal výhradně předepsaných výrazů. Slovem ‚motat' patrně rozumíte chaotický pohyb letounu, a tím druhým slovem, jež ani nebudu opakovat, chcete zřejmě naznačit, že hrozila kolize. Je to tak?" "Jo. Prosím ano." "Proč to tedy neřeknete, muži?"
"Dyť...," začal Jajlaj, ale usoudil, že udělá nejlíp, když bude mlčet.
Pérák Bicav slezl z lehátka a chapadly si upravil stejnokroj.
"Kde máte zadrženého?" "Na trojce."
"Na přistávací plošině číslo tri," opravil ho Pérák Bicav, nasadil si obě čepice a vyšel před budovu, Jajlaj běžel za ním, horlivě dupaje.
Zadržený stroj byl stále ještě v zajetí silového pole. Vznášel se nad plošinou, příjemně okrouhlý.. . Bicav marně pátral v paměti, zda stroj podobného typu někdy viděl. Rozhodně to nebyl žádný běžný typ. Vyrobila ho zřejmě nějaká planeta na periférii Galaxie. Zvláštní ale byla výrobcova lhostejnost k módnímu designu karosérie - v poslední době frčely ploché ocasy podobné ptačím křídlům, které sice k ničemu nesloužily, ale byly krásné, a hlavně trsy antén na kabině. Většina z nich byla pro parádu, jenže móda je móda a nikdo proti ní nic nepořídí. Majitelé starších typů diskoplánů montovali falešné antény na kabiny, přestože je neměli zapsané do typového osvědčení, takže první biřic jim mohl sebrat papíry. Přesto riskovali, aby drželi krok s módou. Majitel tohoto letounu však na módu nedbal.
Bicav přistoupil k neznámému letounu a přísně zaklepal na kabinu služebním obuškem.
"Vystupte si! Čekáte na písemnou žádost?"
Terr na něho vztekle zaštěkal.
"Asi se mu něco stalo," podotkl Jajlaj opatrně. "Třeba je nemocný. Proto se motal v protisměru... pohyboval se chaoticky, pane."
"Nemocný? Spíš ožraly. Otevřte ty dveře, Jajlaj!"
Biřic chvilku manipuloval chapadly a marně zápolil se složitým uzávěrem. Kabinu otevřel teprve psychokinetickým agregátem. Vzápětí oba dvouhlaví patrolmani museli uskočit. Terr vystrčil svou sudovitou hlavu a chraplavě zařval. Bylo v tom vše, co pociťoval, zuřivost i hrůza, stesk i hlad se žízní, úplná sbírka nelibých pocitů, které krušily nešťastného daimona.
"Já to říkal," odtušil Bicav. "Ožralý jako čuně. Blábolí, copak to neslyšíte, Jajlaj? Vylezte, přítelíčku. Tohle vás bude stát papíry. Okamžitě si vystupte!"
"Podívejte, pane, on je přikurtovaný. Namazal se tak hrozně, že nedokáže odepnout bezpečnostní pásy."
"Pomozte mu... tomu zvířeti."
Jajlaj štítivě vnořil dvě chapadla dovnitř, ale hned ucukl, protože Terr po něm chňapl. Bicav k daimonovi přiskočil a přetáhl ho obuškem přes hlavu.
"Já tě naučím, ochlasto!"
Teprve potom se Jajlajovi podařilo Terra odpoutat. Psychoobušek zbavil daimona na chvilku vědomí. Za velikého hekání a supění patrolmani vytáhli Terra ven a položili ho na plachtu. Tam ho chvilku křísili, ale nepovedlo se jim to, dokud Jajlaj nedoběhl pro kbelík a ne-polil ho. Terr mátožně vstal a zaklepal hlavou, až voda stříkala na všechny strany.
Jajlaj na něho namířil indikátor alkoholu a užasle se obrátil k představenému:
"Není opilý, pane! Podívejte, ručička je na nule! Také analyzátor narkotik ukazuje nulu. Hlásím, že pilot není pod vlivem

alkoholu ani omamných jedů, pane."
"Proč se tedy v koridoru motal v protisměru, div to do vás nenapálil? Třeba je nemocný. To nemění nic na tom, že se dopustil závažného dopravního přestupku. Nemocný má ležet doma pod dohledem lékaře a do pilotní kabiny nepatří. Nemoc není polehčující okolnost. Naopak! Je to známka nejvyšší nezodpovědnosti a trestuhodné nedbalosti, na kterou pamatuje Dopravní řád galaktických cest hlava dvě, odstavec jedenáct, oddíl první o povinnostech pilotů lehkých hvězdoletů. Najděte mi jeho papíry."
"V kabině nic není a u sebe je asi taky nemá. Řekl bych, že to, co má_na sobě, nejsou šaty, pane. Vypadá divně, nemyslíte? Čtyři nohy, jedna vzadu náhradní, zkroucená dozadu, bílé špičaté destičky v hlavovém otvoru ... Nikdy jsem neviděl takového tvora!"
Terr začal znovu štěkat.
"Přineste Univerzálního tlumočníka, Jajlaj."
Ale ani Univerzální tlumočník nebyl nic platný. Neznámý nehovořil žádným jazykem Galaxie!
"Zapneme ho na aktivní režim," rozhodl se Bicav.
"To je proti předpisům ... Riskujeme zásah do psychiky zadrženého, můžeme mu hejbnout s inteligencí, pane! Ve škole nás učili, že ..."
"Řekl jsem aktivní režim! A to tak, že hned!"
Jajlaj chtěl namítnout, že pouze Pán zeleného světla je oprávněný k výslechu tlumočníkem zapnutým na aktivní režim, ale pak si moudře pomyslel, že za rozkaz je odpovědný Bicav, a ať se stane, co se stane, on, prostý biřic, zůstane z obliga.
Teprve potom se z hlasového syntetizátoru Univerzálního tlumočníka ozvala první rozumná slova:
"Strach . .. strach .. . strach ... hlad."
"Dáme mu najíst, Jajlaj. Podejte mu suchou dávku."
Terr s jistým zdráháním pokrm snědl, přestože se z Univerzálního tlumočníka do omrzení ozývalo slovo "hnus". S jídlem se mu navracela síla i rozvaha a..., co se to s ním děje?
Rodily se v něm nové pocity. Jsou radostné? I tak je možno nazvat náladu, která ho zvolna zaplavovala jako stoupající příliv.
Rozhlížel se kolem sebe. Bylo to zcela nové prostředí, naprosto nepodobné čemukoli, co doposud viděl. I ty dvě bytosti, které na něho dorážely, vypadaly úplně jinak než lidé a zvířata doma. Doma ... Dvě hlavy, tři nohy, místo rukou hadi. Něco ale mají společného s lidmi. Jsou oblečení, kdežto zvířata chodí bez oděvu a chovají se jako lidé.
To byla první Terrova úvaha, tak vypadaly první myšlenky, které zplodila jeho čerstvá inteligence.
Univerzální tlumočník zapnutý na aktivní režim prováděl v jeho nervové soustavě kruté účtování. Už rozpoznal, co je v ní animálního, zvířecího, a navrhl strategický postup přestavby. Mobilizoval životní síly Terrova organismu. Navazoval nové spoje, razil cestu neuronovým okruhům, pod jeho vlivem se rozbujela šedá mozková kůra a povrch mozku se divoce vrásnil.
Terr zhluboka dýchal.
"Žízeň ... žízeň ... vodu ... dva atomy vodíku, atom kyslíku ... pít!"
Rad ... Rad Haager.
Terr si jasně vzpomněl na ty dva zvuky, které se týkaly jeho Pána. On sám byl označen zvukem Terr. Pán je Rad. Kde jsi, Rade? A kde ses octl ty, Terre?
Další zvuky, spojené s vidinou tváří. Vlado Kovar. Re-na Sulirová. Tibl. Mako. Volní lovci. Zvuky a tváře, tváře a zvuky. Je to tak vždycky, že zvuk je spojen s tváří nebo předmětem? Je to vždycky. Není to vždycky. Radost je zvuk bez vidiny. Nevidím radost. Vím, co je to radost.
"Mám ještě hlad," řekl prostřednictvím tlumočníka. "Nechci už to, co jste mi dali dřív. Dejte mi něco... lepšího."
"Vidíte ho, Jajlaj? Už si začíná vybírat, lump jeden. Dejte mu svou svačinu."
Teplé vlny omývají Terrův mozek. V mysli se mu vyjasňuje. Je to ještě zvíře?
"Kde to jsem?" zeptal se Terr.
"V dispečinku Patroly."
"Nerozumím."
"Nepotřebuješ rozumět. My musíme rozumět. Odkud přicházíš?"
‚Z velikého domu. Bojím se ve velikém domě. Není tam mnou Rad Haager. Je to můj Pán. Mám rád svého Pána"
"No tohle!" obrátil se Pérák Bicav k Jajlajovi. "Slyšíte to? Pochází z nějaké otrokářské společnosti. Neuvěřitelné! Otrokářská společnost v Galaktickém kruhu."
"V Kruhu není žádná otrokářská společnost, pane ...," zašeptal Jajlaj.
Patrolmani byli tak zaujati rozhovorem s Terrem, že si nevšimli Pána zelené záře, který vplynul dovnitř jako duch. Patřil k druhu bytostí, které byly nehmotné v tom slova smyslu, jak hmotu chápeme v běžném hovoru.
"Co se to tu děje?" zeptal se přísně, ovšem pomocí syntetizátoru.
Bicav zkoprněl.
To je nadělení! Pán zeleného světla, to je víc než kontrolor, víc než prefekt, víc než ...
"Hlásím, že jsme zadrželi vozidlo řízené občanem planety s otrokářským typem společnosti dosud neidentifikovaným ..."
"Hlupáku! Copak jste nepoznal, že jde o nováčka?"
"Nováček ..."
"Tahle bytost vůbec nepatří ke Kruhu, vy tupče! Ne-znáte svoje povinnosti? Měl jste příchod nováčka hlásit!" "Nás nenapadlo.. . Jak by nás to mohlo napadnout, když žádný nováček ... tak dlouho ..."

"Pěkná logika. Když se něco neděje dlouho, nestane se nikdy. Blahopřeji. Co s ním provádíte, u všech všudy?"
"Hlásím, že provádíme výslech."
"To vidím, ale prostřednictvím Univerzálního tlumočníka. A ten... JE ZAPNUTÝ NA AKTIVNÍ REŽIM! No tohle! To si odskáčete, dohlížiteli, o to se osobně postarám."
"Jsem rád, že se o mě postarali," ozval se Terr. "Je mi dobře."
Pán zeleného světla se obrátil k daimonovi.
"Kdo jsi?"
"Jsem daimon Terr. Můj pán se jmenuje Rad Haager."
"Odkud pocházíš?"
"Od Bílého slunce."
"Kde leží to Bílé slunce?"
"Na tuto otázku nedovedu odpovědět."
"Kdo je to Rad Haager?"
"Je to člověk. Já jsem daimon."
"Člověk vypadá jinak než daimon?" Ano. Je mocný a moudrý. Je velký. Je krásný." Má také chlupy na těle?"
Jen na hlavě. Má dvě nohy a dvě ruce. Já chodím tak... a on tak."
Po těch slovech se Terr vztyčil, odrazil se předními tlapami a chvilku ťapkal po zadních nohách.
"Patří k jinému živočišnému druhu ...," zašeptal Pán zeleného světla užasle. "Poslyš, kdo postavil tvůj hvězdolet? Daimonové, nebo člověkové?"
"Postavili ho lidé. Rad Haager s nimi ale nebyl. Postavili ho jiní lidé. Profesor Souk, doktor Klark ..."
"Tak tedy ... lidé postavili hvězdolet a daimona posadili dovnitř. Už to chápu!"
Obrátil se k patrolmanům.
"Doufám, že to začínáte chápat také, pánové?"
"Ano," vyhrkl Bicav, přestože nechápal nic. Jajlajovi začalo svítat, ale z opatrnosti zavrtěl hlavami.
"Tento tvor... tento daimon Terr, není myslící bytost. Je to pouhé zvíře a skutečné myslící bytosti, takzvaní lidé, ho posadili do neřiditelného letounu, aby vyzkoušeli, zda živý organismus snese temporální cestu. Bylo to od nich prozíravé. Jenže od vás nebylo prozíravé, že jste zvíře považovali za myslící bytost, velevážení. To, že jste na něho křičeli a vyslýchali ho, to bylo pitomé. A to, že jste zapnuli Univerzálního tlumočníka, to bylo trestuhodné!"
"Omluvte nás, Pane zeleného světla!" breptal Bicav. "Jde o zcela mimořádnou událost. Nováček v temporálním koridoru... skutečně krajně mimořádné! Hned všechno napravíme. Zapneme tlumočníka na zpětný chod a uměle vyvolanou inteligenci zase odstraníme a z pana Terra bude znovu obyčejné zvíře."
"To samozřejmě musíte udělat!" zahřměl Pán zeleného světla.
Zatímco se takto dohadovali, Univerzální tlumočník nepřestával působit na nervový systém daimona Terra. Jeho inteligence ustavičně rostla. Ještě před krátkou chvílí se Terr divil, pak se začal zlobit a nyní se už bavil. Zaštěkal, aby na sebe upoutal pozornost a spustil:
"Když dovolíte, mám do toho také co mluvit. Jak pozoruji situaci, pan Bicav je nadřízený pana Jajlaje, avšak vy, Pane zeleného světla, jste oprávněn poroučet panu Bicavovi. Pozoruju také, že jste nejinteligentnější, což samozřejmě o vaší inteligenci nevypovídá pranic, jestli rozumíte, na co narážím. Díky tomuto milému přístroji, kterému říkáte Univerzální tlumočník a jehož aktivní vlny nepřestávají blahodárně působit na můj mozek druhdy animální, nyní vysoce inteligentní, jsem právě nabyl příjemné schopnosti telepatismu, přešel jsem do třetí signální soustavy, a mohu tudíž s vámi rozmlouvat přímo, takzvaným čtením myšlenek. Pane Bicave, nebude vás obtěžovat, když vás požádám, abyste přístroj vypnul?"
Bicav zíral jako tumpachový, pak vyhrkl svoje "ano, pane" a překotně přikvačil k přístroji, chvilku hledal ten správný knoflík, a nakonec to musel být Jajlaj, kdo přístroj skutečně vypnul.
"Je mi to velice líto, pane Terre," řekl Pán zeleného světla, "avšak my vám nemůžeme nabytou inteligenci ponechat. Nemáme na to právo."
"Předpokládám, že zákonná ustanovení nedovolují povyšovat zvířata na úroveň inteligentních bytostí?"
"Přesně tak, pane Terre."
"Jenže jiná zákonná ustanovení nedovolují inteligentní bytosti snižovat na úroveň zvířat."
Pán zeleného světla znejistěl. Okamžitě se ale sebral. Nenechá se přeci položit na lopatky tvorem, který ještě před chvílí byl pouhým pokusným zvířetem! Rychle materializoval nevelkou opálovou skříňku a postavil ji před Terra.
"Toto je úřední seznam inteligentních bytostí Úlu, jak se říká po staru, nebo Kruhu, jak zní oficiální název. Podíváme se, jak jsme na tom s bytostmi vašeho tělesného typu. Jak pozoruji, jste tvor uhlovodíkové báze, dýcháte kyslík, čili jste oxifilní, máte jednu hlavu, jste teplokrevný, čtyřnohý a ochlupený. Nu, dívejme se."
Na miniaturní obrazovce se střídaly snímky inteligentních bytostí, které odpovídaly základní charakteristice. Bylo jich na osmdesát, ale žádná se Terrovi nepodobala jinak než vzdáleně.
"Vidíte," řekl Pán zeleného světla vítězně, "vy na seznamu nejste a přestoupili bychom zákon, kdybychom vám omylem nabytou inteligenci ponechali. Pane Bicave..."
"Ještě moment, prosím. Jak jsem vypozoroval," řekl Terr, "i u vás zůstal princip podřízenosti a nadřízenosti. Také vy, Pane zeleného světla, máte své nadřízené."
"To ano," připustil Pán zeleného světla neochotně. "Co na tom záleží?"
"Mohu se s nimi kdykoli telepaticky ..spojit," podotkl Terr nevinně. "Pokud tak učiním, sdělím jim, že pan Bicav omylem zapnul aktivní režim Univerzálního tlumočníka, avšak vy, Pane zeleného světla, jste ho ponechal v chodu. Mimochodem, mohu s vámi pohovořit o samotě?"

Pán zeleného světla pokynul a Bicav s Jajlajem se překotně vzdálili.
"Vím, že vaše jméno Pán zeleného světla i světélkující nehmotná bytost jsou jenom divadélko pro ty dva hlupce. Ve skutečnosti se jmenujete Tlaprokodu Mandane a jste mladý, ambiciózní, avšak nezkušený pracovník Centrály galaktických cest. Nepracujete v Centrále dlouho a u nadřízených jste si nadělal už spoustu nepříjemností. Stačí moje slůvko ..."
"Ne!" zvolal Tlaprakodu Mandane zoufale, "vzdávám se. Jste příliš inteligentní, pane Terre. Jsem na vás krátký. Víte toho příliš mnoho. Dobrá, ať je po vašem: ponechání vám inteligenci. Vraťte se ke svému Bílému slunci... pokud najdete cestu, ovšem."
Terr se po psím způsobu usmál.
"Na to se můžete spolehnout, Tlaprokodu Mandane."
"Upozorňuji vás však na jednu mrzutou okolnost. Centrála galaktických cest monitorovala průnik vašeho letadla do modrého koridoru. Až se vrátím, budu nucen podat zevrubné hlášení. Samozřejmě že využiju svých diplomatických schopností, abych událost jaksepatří zakula-til . . "
"Abyste neměl nepříjemnosti," doplnil ho Terr.
"Abych neměl nepříjemnosti," připustil Tlaprokodu Mandane čili Pán zeleného světla. "Základní fakt však nemohu zamlčet. Získal jste inteligenci omylem, nezákonně. Dříve či později se tato otázka bude nějak řešit. Tím, že vás propustím, neuniknete dohledu Centrály. I kdyby to vaše Bílé slunce bylo na samém okraji Galaxie, Centrála vás bude sledovat a zaměří vaši domovskou planetu. Její úředníci naváží styk s vašimi pány, lidmi, podle řádných předpisů a zákonných regulí. Musíte být připraven na to, že otázka vaší inteligence také přijde na přetřes."
"já už si něco vymyslím," odpověděl Terr bezstarostně. "Mohu vás o něco požádat, Tlaprokodu Mandane?"
"Prosím."
"Rád bych vás viděl ve vaší materializované podobě. Jak vypadáte ve skutečnosti."
"Já vypadám ve skutečnosti tak, jak mě vidíte," usmál se svým způsobem Pán zeleného světla. "Jste mi ale sympatický, a proto se vám ukáži v druhé přirozenosti."
Smaragdová mlžina se začala zhušťovat, nabývala konkrétní hmotné podoby a v několika okamžicích před Terrem stanula bytost tak vznešená, tak zvláštní, tak ...
Daimon se zachvěl. S těmito bytostmi nebude snadné pořízení, až přijdou. A ony přijdou.
Rada Haagera ovšem neuvěznili do nějaké páchnoucí kobky s okovy na rukou. V prvních dnech si ani neuvědomoval, že je uvězněn.
Z obytné buňky Reny Sulirové se nechal odvést bez odporu. Hanbil se převelice za svou neopatrnost, ale těšilo ho, že odvrátil od dívky to největší nebezpečí.-Chechtavý pytlík nebyl nalezen u ní, nýbrž u něho samotného, a pokud zbití strážci budou tvrdit něco jiného, těžko to dokáží. V tomto smyslu byla jeho výprava úspěšná a nemohl si přát lepší výsledek.
Nechápal přesně, proč ti podivní obyvatelé podzemních chodeb a buněk nenávidí chechtavý pytlík, a jak se zdá všechny Památky, a proč, navzdory své nenávisti, je po nich taková sháňka.
Byl navyklý prostému uvažování, v němž nebylo místo pro faleš a přetvářku. Vlado Kovar ho stačil jen nemnoho poučit o zvycích a způsobu života lidí ve městě. Avšak určitý, byť hrubý obraz si Rad už udělal.
Staré legendy zřejmě byly pravdivé, když vyprávěly o té maličké hvězdě zvané Země jako o kolébce předků. Lovci chovali v úctě své předky, kdežto obyvatelé města
Romy je nenávidí. Je to divné? Jistě, divné, ale pravdivé. Nenávist vybíjejí ve všem, co předky ze Země připomíná, každou zmínku o nich, a zejména Památky, ty prastaré, dávno neužitečné předměty, pozoruhodné jen tím, že se jich kdysi, dotýkaly ruce dnes už zpráchnivělé.
A přece synovská láska neopustila srdce obyvatel města Romy, takže aspoň potajmu, když se nikdo nedíval, ve skrytu obytných buněk, uctívali Památky a spolu s nimi vzpomínku na Zemi, vlast praotců. Koneckonců, uvažoval Rad Haager, k podobným případům někdy dochází i mezi Volnými lovci. Cožpak se syn někdy nepohádá s otcem do krve, což nehází jeden druhému na hlavu neřádstvo slov a pak kdesi v koutku pobrekává a tajně touží po" smíření?
Mezi Volnými lovci se však otec se synem nakonec vždycky smíří, kdežto zde, v Romě, nenávist trvá od věků... Což je to tak těžké, smířit se s vlastí předků? Volní lovci byli často ve sporu, ba ve válce s Horaly, Lakmony a Muži řeky, ale vždycky se dokázali dohodnout, i když to někdy stálo mnoho utrpení, ba krve. Zdá se, že
někomu v Romě ta nenávist vyhovuje, takže ji živí a uměle udržuje... Tak uvažoval Rad Haager svým prostým bystrým rozumem.
Stráže ho dovedly ke zdviži vedoucí do Cirku Maximu. Cesta nebyla daleká, zato krušná. Stopy bezuzdné rvanice každého proti každému byly patrný všude. Na některých místech byly stopy krve znatelné i na stropě. Potkávali zubožené lidi, vzájemně se podpírající. Často se museli zastavit a přitisknout ke stěně, protože chodbou uháněli makolidé s nosítky, provázeni ustaranými lékaři.
Strážci lhostejně mlčeli.
Dostali rozkaz a byli odhodláni ho splnit. Lovce napadlo, zda to jsou skuteční lidé, nebo jenom jejich mako nápodoby, a uvědomil si, že někdy je skutečně jen malý rozdíl mezi člověkem z lidské matky zrozeným a tvorem umělým!
Cesta zdviží trvala jen několik sekund. Jak dlouhá a strastiplná byla cesta potrubím, napadlo Rada. Co asi dělá Laro, ten zbabělý Raton, který zmizel ve tmě jako vyplašená krysa? Když zdviž dojela nahoru, strážci vystrčili Rada ven. Dveře se mu zavřely za zády a on osaměl v temné chodbě, zbudované z kamenných kvádrů, osvětlené čadivou pochodní. Zdviž zahučela. Ohlédl se, ale žádné dveře nespatřil, jen kvádry, studené a oslizlé vzdušnou vlhkostí.
Ovládl ho pocit neskutečna. Nezdálo se mu to jen? Opravdu spatřil Renu Sulirovou, i jejího otce, podle všeho všemocného vládce města Romy a v určitém smyslu i všech klanů, co jich jen žije na Pláni a v Tyrkysových horách?

Špína a krev na jeho pažích však byly skutečné a také boule a modřiny ho bolely opravdovsky, jak se sluší po bitce, v níž bojovník toliko nepřihlíží, nýbrž rány rozdává i přijímá. Jeho kazajka, vždycky čistá, až to budilo mezi bojovníky klanu smích, připomínala teď hadr na podlahu, notně rozervaný. Také krásné rudé pouzdro meče bylo potlučené. Zato meč sám, ten překrásný Modrý meč, byl skvělý, třpytný, a když ho Rad tasil, odlesk svitu pochodně tančil po jeho ploše jako jazyk hada.
Sám, ztracený kdesi v hlubinách obrovité stavby, obklopen kamenným tichem, stál tu Rad Haager, ponížený a obolavělý, obtížen vzpomínkami, v nichž se nevyznal. Vydal se nazdařbůh, odhodlán hledat tak dlouho, dokud nepotká rozumnou duši, která ho zavede k Vladu Kovarovi.
V několika síních nalezl jen ustrnulé postavy mako lidí, oděných do služebního stejnokroje nebo do barvité maškarády krotitelů šelem nebo gladiátorských pancířů. Rad se lekl, když je spatřil poprvé. Stáli, lehce zakloněni, s očima otevřenýma. Jejich sošná nehybnost byla narušena, a právě to bylo tak hrůzné, neboť zlehka pohybovali hrudí, volně a rytmicky jako člověk, když spí. Nebyl to samoúčelný efekt. Jejich umělý organismus potřeboval vzduch i ve chvílích odpočinku, neboť mnohá mechanická ústrojí byla chlazena vzduchem.
Teprve v opuštěné hodovní síni nalezl člověka. Hubu doširoka otevřenou, celý upocený a pobryndaný červeným vínem. Zřejmě večer přebral a nedokázal se dovalit do svého lůžka. Padl, kde padl, a vyspával opici, zahalen do nechutného oparu zkysaného vína, potu a žaludečních šťáv.
Rad sice nebyl citlivka, ale tento spáč se mu hnusil natolik, že považoval za nutné probudit ho hrotem meče. Brzy však pochopil, že dřív by rozsekal ochmelku na kusy, než by ho probudil. Přemohl proto odpor a zprudka jím zatřásl.
"Víno... nalejt!" zablábolil ten člověk, neotvíraje oči.
Lovec uchopil pohár, v němž zbylo ještě několik hltů,
bez okolků nalil obsah muži do úst. Spáč zachrčel, za-kašlal, vyvalil oči a vyskočil na obě nohy, nechápaje, co se s ním děje.
"Zaved mě k pánovi!" poručil mu Rad, avšak bylo třeba ještě mnohých štulců - a prozraďme to - i kopanců, než přinutil ochmelku k poslušnosti. Pán ale nebyl
v lepším stavu než sluha.
Vlado Kovar seděl u stolu, upíral krhavé oči na prázdnou sklenici a chraptivě oddychoval. Rad se zachvěl. Štítil se opilosti a Vlado Kovar byl zřejmě opilý, jak zákon káže.
"Je zle," zahuhlal. "Byli tu Bdělí, celá parta. Prohledali barák a odvedli Terra'."
Rad hned nepochopil, co mu vlastně Vlado povídá. "Jak to - odvedli Terra? Proč s nimi šel?"
Nedovedl si představit, že se daimon nechal odvést proti své vůli, jenže stejně tak nechápal důvod, proč by kamkoli měl chodit dobrovolně.
"Uspali ho," bručel Vlado. "Odtáhli ho jako pytel. Je pryč, je v tahu, je fuč. Počkej, kam jdeš?" vykřikl.
"Musím Terra zachránit!"
"Nebuď cvok. Sedni si a pij. Na co čekáš? Nalej si přece. Buď rád, že jsi vyvázl se zdravou kůží," dodal, když si pečlivě prohlédl Radův rozháraný zevnějšek. "Jak vidím, jednu nakládačku jsi dostal. Podruhé by se s tebou už nepárali. Nasolili by ti jednu rovnou do těla a byl by s tebou ámen."
Rad si připomněl to podivuhodné energo, kterým Rena Sulirová zabila barroka v jediném okamžiku. Zdráhavě se posadil. Vlado pokračoval:
"Hned jsem volal na galerii, Vagymu. Ten starý všivák se mnou nechce mluvit. Pan Vlado Kovar zase jednou upadl do nemilosti. Nikdo ho nezná, nikdo ho nevidí, ani neslyší. Zůstalo mu jen pár kamarádů, ale i tahle pakáž krčí rameny, že se momentálně nedá nic dělat."
"Něco ale musíme udělat! Přece neopustím Terra a Renu!"
"Víš, co uděláme? Budeme v klidu čekat, až se hladina uklidní. Rozbouřil jsi ji pořádně, jak jsem se zatím stačil dovědět. Ty hlavo skopová, víš, že kvůli tobě vyhlásili poplach kosmického vojska?"
Vlado se burácivě rozesmál. Nalil Radovi červené víno.
"Pij!"
Lovec poslechl.
Ráno se Vlado pokusil znovu volat Vagymu a dalším známým z galerie. Pokud se mu podařilo někam se dovolat, hovořili s ním vyhýbavě a neupřímnost takřka vytékala ze sluchátka telefonního přístroje jako špinavá vazká tekutina. Vagyho se ovšem nedovolal. Při pátém pokusu se Vlado vzdal.
"Mám pořádně namydlené schody," povzdechl si hořce.
Nebyla to první vlna nepřízně, která ho v životě zalila jako studená sprcha. Panská milost je vrtkavá, a tak tomu bylo vždycky. Nu co, uvažoval Vlado, nechají mě chvíli u ledu. Nějakou dobu se mizera Ohira bude producírovat a všichni kolem něho budou skákat. Divadlo bude plné. Škoda. Chtěl jsem požádat o novou zásilku zvěře a potřeboval bych víc gladiátora. Budu čekat. Však jim ten Ohira brzy poleze krkem.
Nenapadlo ho, že tentokrát je nemilost horší, než tomu bylo kdykoli v minulosti. Po jeho hlavě prahne plukovník Vagy v dojemné shodě s generálem Sulirem. Dovedli by s ním zatočit hned a krutě. Kdo by však řídil Cirkus Maximus? Je třeba najít nového cvičitele!
Řízení tak složitého organismu vyžadovalo značné zkušenosti a v dané chvíli byl Vlado Kovar nenahraditelný. Výcvik šelem a záběh nových mako gladiátorů se nesměl přerušit. Hry se budou konat v každém případě, ačkoli tentokrát budou méně slavnostní než obvykle a na plastivizní obrazovku se dostanou na kratší vysílací dobu a v horších časech než jindy. A tak Vlado měl v Cirku pracovat i nadále, dokud Vagy se Sulirem nenajdou náhradní řešení.
Každý den, brzy ráno, se k velkému šéfovi Cirku Maximu dostavili jeho lidé, vrchní ošetřovatel zvěře, šéfkuchař, majordomus, mechanici z oddělení mako gladiátorů, vedoucí uklízeči čety a velitel vnitřní stráže, rozdělil denní úkoly se

stejnou rozhodností, jako kdykoli jindy. Jeho lidé nesmějí ani v nejmenším vytušit nesnáze, v nichž se jejich pán ocitl. Hlava Cirku Maximu nemá právo na slabost.
Po týdnu však Vagy nalezl náhradníka ...
Vlado přidělil svým lidem práci a chystal se, že se vypraví za Radem, když do jeho skalní nory, v níž úřadoval, připajdal dveřník.
"Máte tu návštěvu, pane," řekl a jeho slova zněla prapodivně.
"Ať vejde," řekl Vlado, upřímně zvědav, kdo to asi bude.
Vstoupil širokoplecí muž s nápadným zlaceným kyrysem na hrudi a krátkým gladiátorským mečem u pasu. V ruce držel do kotouče stočený bič z kůže tissana, marsovského hrocha.
"Buď zdráv, Vlado Kovare," řekl klidně.
Vlado na něho chvilku klidně hleděl a pak řekl:
"Když jsem s tebou před čtyřmi lety vyrazil dveře, zakázal jsem ti navždy přístup do Cirku Maximu, ty hnusná, špehounská kryso."
Muž se ušklíbl, vytáhl ze záňadří bílý arch papíru a podal ho Vladovi. Ten si přečetl, co bylo na papíru napsáno, a zavolal dveřníka:
"Přiveď mi sem Tibla, a hoď sebou."
Odhodil papír na stůl a usedl odvrácen k muži zády. Příchozí zesinal nad tou urážkou, ale neřekl nic. Netrvalo dlouho a Tibl, celý udýchaný vstoupil.
"Tento muž, Tible," oslovil ho Vlado Kovar, "se jmenuje Jarsan. Z příkazu generála Sulira přebírá velení nad oddělením mako gladiátora. Zaveď ho dolů a předej mu všechny mako. Potom sem přijď, dám ti jiné úkoly."
"Není třeba," pravil muž zvaný Jarsan. "Do oddělení trefím sám. Ani tvoje mako nepotřebuju. Přivedl jsem si své."
"Nové mako? Hry budou už za týden! Nestačíme je zaběhnout!"
"Nepotřebují záběh," pravil Jarsan. "Tihle mako mají záběh už za sebou. Mohu je nasadit třeba dnes."
"Jak je libo," odsekl Vlado Kovar. "Tible, uklidíš svoje mako do skladu. A na tvoje mako, Jarsane, se přijdu během dne podívat. Jestli jsou to nějaké umrněné mátohy, vyhodím ti je do odpadu! A doufám, že sis za ty čtyři roky odvykl své zlodějské způsoby!"
"Tuhle urážku," zasyčel Jarsan, "budu hlásit osobně generálovi Sulirovi."
"Čekám to od tebe, práskači. Na tvém místě bych tasil meč. Ty budeš žalovat. Každý má své metody."
"Však se dočkáš," řekl Jarsan. Otočil se na podpatku a vyrazil ze dveří, následován vyjeveným Tiblem.
Když se Vlado Kovar konečně dostal k Radovi, byl v prachmizerné náladě.Vyprávěl mu o Jarsanovi. Byl to kdysi jeho zástupce v Cirku Maximu a Vlado ho vyhodil, protože kradl v hodovní síni Památky a prodával je sběratelům v galerii. Kromě toho se ukázalo, že donášel na Vlada Bdělým. Tenkrát, před čtyřmi lety, si však Vlado mohl dovolit všechno, a proto bez okolků Jarsana zpráskal a celého potlučeného ho naložil do výtahu a odeslal na galerii. Hlásil případ plukovníkovi Vagymu a od té doby o Jarsanovi neslyšel ani slovo.
Jarsan se zabydlil ve cvičebně mako gladiátorů a snažil se Vladovi Kovarovi vyhýbat, jak jen to šlo. Gladiátor a jeho přítel Rad se o něho brzy přestali starat. Museli
připravit šelmy na hry, které byly už za dveřmi. Rad pomáhal Vladovi ze všech sil. Zvířatům rozuměl, nebál se jich a šelmy si na něho brzy zvykly. Často však vzpomínal na ubohého Terra, který zmizel, jako by se pod ním slehla země. Naštěstí neměl čas na chmurné úvahy. Práce ve zvěřinci mu zabírala většinu dne a večer býval tak unavený, že usínal hluboce, sotva se tváří dotkl lůžka. Zvykl si na práci v aréně. S Vladem Kovarem připravovali novinku: předvedou divákům boj šelem. Jedna skupina, Radova, bude bojovat s druhou pod vedením numy. Samozřejmě nepoteče žádná krev a celý boj bude ukázka dokonalé drezury zvířat. Protože cvičených šelem bylo málo, rozhodl Vlado, že do obou skupin připojí draby- -hyeny, kterých choval osmnáct a připravoval je na některé budoucí představení.
Byla to zvířata na pohled odporná a jejich smrdutost vynikala i v tak málo vonném prostředí, jakým byl podzemní zvěřinec Činku Maximu. Učily se snadno a byly zřejmě chytré, takže Vlado i Rad si je oblíbili a pochvalovali si ten dobrý nápad.
Generální zkoušky se zúčastnili všichni zřízenci Cirku Maximu, aby si šelmy zvykly na obecenstvo, a mezi diváky ovšem nechyběl ani Jarsan. Vlado je umístil za mřížovou oponu, aby nedošli úhony, a sehrál s Radem velkolepé divadlo, až jim stydla krev v žilách. Co chvíli oba muži mizeli v chumlu pružných těl a tlap a dunivý řev šelem otřásal stěnami sklepem. Zdálo se, že šelmy se rvou doopravdy a že brzy už poteče krev, ale vždycky se chumel rozpadl na dvě poloviny a zvířata se docela klidně seskupila kolem svých pánů a krotitelů.
Když vystoupení skončilo, diváci tleskali, a nejvíc ze všech Jarsan. Bez okolků otevřel dvířka v kleci a vklouzl do arény, kde Vlado s Radem a s pomocí několika mako zaháněli šelmy do klecí.
"Blahopřeji! Vynikající práce! Skvělé! Jsem nadšen. Dovolte, abych vám pomohl!"
Hořel nadšením. Vlado s Radem zdvořile poděkovali za blahopřání, a dokonce byli Jarsanovi za pomoc povděčni, protože šelmy se přece jen před diváky rozdivočelý víc než obvykle a některé nechtěly do klece vlézt.
Nejvíc potíží dělaly draby. Nafaly a praly se před vchodem do klece, nechtěly dovnitř, takže nakonec musel do klece Vlado, a Jarsan je zvenčí pobízel.
Rad už svou skupinu zahnal do klecí a chystal se pomoci Vladovi, když si všiml, že mezi diváky se něco děje. Rad přistoupil k mříži a s úžasem spatřil, že otevřenými dveřmi proudí dovnitř skupina ozbrojených mako gladiátorů z Jarsanova oddílu. Otočil se, aby zavolal Vlada. V tu chvíli už před klecí zbývala poslední hyena. Vtom Jarsan s třeskotem zavřel dveře klece a kutil cosi u západky. Vlado byl uzavřen uvnitř, se skupinou hyen!
Nu což, pomyslel si Rad, Vlado si s nimi dokáže poradit. Ale proč to Jarsan udělal, co tím sleduje?
Poslední hyena, kterou Jarsan strčil do klece, se chovala podivně. Potácela se, vrážela do ostatních zvířat. První si jí

všiml veliký samec, vůdce skupiny. Zařval a skočil po ní. Nepokusila se uhnout a Rad si uvědomil, že hyena nevidí! Jarsan ji zřejmě stačil v posledním okamžiku oslepit.
V kleci vypukla vřava. Slepá hyena takřka okamžitě klesla k zemi a šelmy, sotva ochutnaly její krev, rozvášnily se do nepříčetnosti.
To vše se udalo v několika sekundách. Rad spěchal ke kleci, ale dřív, než k ní doběhl, uslyšel harašivé zvuky a otočil se.
Jarsanův oddíl mako gladiátorů k němu běžel S obnaženými meči.
Rad vystřelil po nejbližším svým bičem z kůže tissana, ale mako odrazil ránu s neuvěřitelnou rychlostí, jaké by člověk nikdy nebyl schopen.
Mako obklopili Rada, takže byl doslova uzavřen do klece Modrých mečů, jimiž byli všichni vyzbrojeni.
"Nezabíjejte ho," zvolal na ně Jarsan. Stál před klecí, v níž Vlado Kovar bojoval o život. Založil ruce na prsou a snažil se ze všech sil, aby se tvářil samozřejmě a sebevědomě. Třásl se mu však hlas a pot mu stékal po čele.
Rad neřekl nic, jenom se na něho díval.
"Je to příkaz generála Sulira. Vlado Kovar má být zlikvidován," řekl Jarsan.
Lovec upustil na zem rukojeť biče.
Vlado odvedl v kleci pěkný kus práce. Polovina drab ležela na podlaze, některé bez hnutí, jiné se křečovitě zmítaly. Ostatní se nakupily do protilehlého rohu a naříkavě ječely.
Bylo to ale krušné vítězství. Vlado Kovar byl zkrvavený a rozedraný a jen silou vůle se držel na nohách.
Jarsan otevřel dveře klece. Jeden z mako gladiátorů se odpojil od ostatních a přistoupil k Jarsanovi. Jeho úmysl byl zřejmý: chtěl dokončit to, co draby nestačily udělat. Ale Jarsan zavrtěl hlavou.
"Žádné násilí! Byla to nehoda. Šelmy rozsápaly neopatrného drezéra."
"Mě... nerozsápaly... já stojím na nohou...," zachroptěl Vlado. Potácel se k otevřeným dveřím.
Rad vykročil proti hrotům mečů, které ho obklopovaly.
"Pusťte ho," poručil Jarsan. Lovec prošel uličkou ozbrojenců a pomohl Vladovi vylézt z klece.
"Nikdy nesmíš padnout na zem. Vždycky zůstaň na nohou ...," řekl Vlado hlasem sotva slyšitelným. "Ztratil bys u šelem vážnost. Pamatuj si, musíš odejít po svých. Šelma tě nesmí vidět poraženého."
"Dobrá rada," ozval se Jarsan. "A užitečná, protože Rad Haager povede šelmy do arény sám!"
Rena Sulirová milovala svého otce a trápila ji každá jeho bolest. Zdědila však vzdornou povahu po matce, ženě až chorobně spravedlivé a přímé. Jen mimořádně silné povahy snesly Bolu Sulirovou. Po celý život měla Renina matka víc nepřátel než přátel, už proto, že nepocházela z vyvolené kasty důstojníků či z vyvolených vrstev vědců, techniků a umělců. Její otec byl správcem farmy za hranicemi města Roma a Sulir, tehdy ještě inspekční důstojník, se s Bolou seznámil jenom náhodou. Zamiloval si ji a vzal si Bolu za ženu proti vůli Sboru, proti vůli rodičů a všech svých přátel. Málem ho to stálo kariéru a pravděpodobně by se nestal plukovníkem a později generálem, kdyby Bola nezemřela před patnácti lety, kdy Rena byla ještě maličká. Prudkost povahy byla příčinou smrti Boly Sulirové: odmítla léčení, které spočívalo v tom, že značná část mozku by byla nahrazena pozitronovým agregátem.
"Raději budu mrtvá, než aby se ze mne stal mako," prohlásila tehdy Bola Sulirová.
Lidé ji pomlouvali i po smrti a šuškali, že v jejích žilách koluje krev nějakých divochů od Tyrkysových hor. Ale pak se na ni zapomnělo a nevzpomínal by na ni nikdo, leda sám generál, kdyby Rena nebyla dorostla do matčiny podoby i povahy.
Největší umělec Romy, divadelní režisér Mistr Ohira, si pamatoval Bolu Sulirovou a byl jeden z mála, kteří si jí vážili. Svou úctu přenesl i na Renu, a proto byl teď upřímně potěšen, když ji spatřil znovu na zkoušce Živého obrazu. Rena se totiž rozhodla, že půjde do sebe. Bude hodná, bude vzorná, bude nejhodnější a nejvzornější. Vyjde vstříc každému tatínkovu přání, udělá, co mu na očích uvidí. A potom, až bude jednoho dne v dobré náladě, možná zase Renu pustí na návštěvu do Cirku Maximu. Možná. .. Ale na to ještě nelze ani pomyslet. Je třeba sekat dobrotu. Už žádné výmluvy, žádné ulejvání ze zkoušek u Mistra Ohiry. Odnynějška Rena bude nejpilnější členka Ohirova souboru!
"Jsem šťastný, že vás tu vidím," řekl. Rozhodl se, že přestane dívce cokoli vyčítat. Nemělo to ostatně žádný smysl. Obrátil se teď i k ostatním a odhodil květ orchideje.
"Přináším vám kouzelnou zprávu," zvolal, či spíš zazpíval, a učinil několik tanečních kroků. "Náš Živý obraz bude úchvatný."
"Ach ...," vydechlo několik způsobných děvčátek. Rena Sulirová si o nich pomyslela cosi ošklivého a vzápětí ji napadlo, že by se otec asi na ni zlobil i pro tyto skryté myšlenky.
"Náš obraz vyjádří nepohnutou vznešenost našeho života. Diváci budou z něho čerpat klid a jistotu. Bude to důstojná oslava našeho velkolepého svátku. A teď se vás otáži...," zvolal a roztáhl paže, s dlouhými prsty křečovitě roztaženými. Odmlčel se a vzrušeně se rozhlížel kolem sebe. Jeho pomocník, bledý "mladík ve fialovém trikotu, si přikryl ústa rukama a zavřel oči. Ohirovy ctitelky zhluboka dýchaly, aby daly najevo, jak je vzrušuje přítomnost géniovy inspirace. Mladí mužové nasadili výraz hlubokého inteligentního porozumění. Některý nachýlil hlavu na stranu, jiný si přemýšlivě podložil bradu pěstí.
"Nyní se vás otáži," opakoval Mistr, "můžeme vyjádřit v plné síle myšlenku vznešenosti, když budeme ladit obraz, jako dosud, do základních barev, do modré, červené, žluté a zelené?"
"Nemůžeme ...," vydechlo několik dívek, mezi nimi i Silva, a samozřejmě Máša, dlouhodobě a zcela beznadějně zamilovaná do Mistra Ohiry.
"Můžeme!" zaburácel Mistr. "Ovšem že můžeme! My vyjádříme vznešenost v modré, červené a zelené. My rozehrajeme barvy do krajnosti a postihneme hlubinnou podstatu jejich významu. Naše duše vyorá do barevné stupnice nesmazatelnou brázdu. Vtiskneme barvám pečeť osobnosti. Už slyším ten barevný vítr ..."

Při těch slovech jal se Mistr Ohira plavně tančiti, pomalu a tiše, jednu paži vztyčenou, zatímco druhou, položenou vodorovně, naznačoval plynutí větru.
"Barevný vítr, který vnikne očima a prostoupí každého z nás, prostoupí každého, kdo bude přítomen v divadle ..."
Zastavil se nad mrtvým květem orchideje.
Sklonil hlavu a na jeho lících se zaleskly slzy.
"Je mrtvá. Já jsem ji zahubil, aby myšlenka mohla žít."
Pomalu poklekl, uchopil květ do dlaní a dlouze ho políbil. Fialový asistent se nechal přemoci dojetím a hlasitě zaštkal.
Máša se zapotácela a musela se opřít o rameno svalnatého chlapíka, který dával najevo duchovní pohnutí tak, že tiskl čelisti, až se mu mocné žvýkací svaly boulily na lících.
"Obraz bude fialový ...," zašeptal Mistr. "Vyjádříme barevnou stupnici odstíny fialové. Chápete to?"
Poslední slova zakřičel, takže někteří se lekli.
Co je to za pitomost, pomyslela si Rena Sulirová. Když je něco zelené, nemůže to být fialové.
"Jak geniální!" zaječela Máša. "Já to chápu."
Mistr k ní pozvedl rozvodněné oči.
"Nic nechápete. Ani já nechápu."
Vstal a přísně rozdrtil květ patou.
"Akt stvoření skončil," oznámil věcně. "Nyní zbývá jen trapná maličkost: prchavou myšlenku zhmotnit tvarem, světlem a pohybem. Proto do práce."
Tleskl několikrát. Asistent, do věci zřejmě zasvěcený, zakřičel:
"Technika ... technika připravena?"
"Technika připravena," odpověděl mu neviditelný hlas.
"Spustíme stěnu dvě na padesát procent, čtyři na dvacet, pět na devadesát, osm, devět a jedenáct po dvaceti," hlásil asistent. "Horizontály: jedna, dvě, tři, šest, sedm, sto procent, hlásím světelná postavení. Šestnáct, sedmnáct. Dvakrát dvacet."
Mistr Ohira poodstoupil. Účinkující se shlukli kolem něho a sledovali, jak se mění scéna.
Jeviště až dosud bylo ocelově šedé, hladké. Strop a boční stěny přecházely do pozadí v ladné křivce, bez ostrého přechodu. Nyní se začalo plnit: svislé a vodorovné pásy silového pole rozdělily prostor na množství sekcí. Asistent jednotvárným hlasem podával pokyny technikům, přesně, jak mu to před začátkem zkoušky nařídil Mistr Ohira.. V jednotlivých sekcích budou umístěni účinkující. Někteří odehrají svou taneční úlohu až nahoře, u stropu jeviště, nadnášeni pouze silovým polem. Budou klesat a stoupat, objevovat se a mizet, zdánlivě prostupovat jeden druhým.
Některé pásy začaly barevně zářit. Stály nehnutě nebo se vlnily jako pozemská polární záře.
Možnosti divadelní techniky byly neomezené. Ohira mohl nechat herce libovolně mizet a znovu jejich obraz vyvolat. Mohl je podle úvahy zvětšit nebo zmenšit, mohl neomezeně deformovat tvary jejich těl. Při dalších zkouškách je bude měnit a zdokonalovat. Jak patřilo k jeho uměleckému rukopisu, vyvede herce z prostoru jeviště a promítne je do hlediště. Pomocí techniky smaže rozdíl mezi jevištěm a hledištěm a vtáhne diváka do obrazu.
Rena pozorovala hru světel a tvarů s mírným zájmem. Hezké, myslela si, ale projížďka na koni mě těší víc. Opravdu pěkné a nápadité, jenže - k čemu to všechno je?
Vzpomněla si, že Silva jí chtěla sdělit nějaký klípek. Pomalu se k ní šourala. Šťouchla do ní loktem a zašeptala:
"Cos mi chtěla říct, Silvo?"
Vtom si jí všiml Mistr Ohira..
"Rád bych vás umístil do centra obrazu, Reno. Když dovolíte ..."
Uchopil ji za ruku a dovedl ji o několik kroků kupředu.
Neviditelná síla ji tam uchopila a vznesla do výše. Byl to závratný pocit: vznášela se a pod nohama měla prázdnotu.
..Ladně .. . ladně ...," křičel na ni zezdola Mistr Ohira. "Váš půvab je přirozený. Překonejte strach. A teď vy, Silvo!"
Také druhá dívka se vznesla. Protože Silva nechyběla na předešlých zkouškách, věděla přesně, co má dělat, a opakovala naučené taneční pohyby. Mistr Ohira ji zachmuřeně pozoroval. Čím to je, myslel si, že Silva je tak nešikovná a že Rena působí lepším dojmem, přestože na zkouškách nebyla? Proč jenom to děvče je tak vzpurné! Udělal bych z ní divadelní hvězdu.
"Zvětšit!" zvolal. Dívky teď kroužily v širokých osmičkách kolem sebe. Když se vzdalovaly od diváka, zmenšovaly se a při cestě zpátky se zvětšovaly do nadživotní velikosti. Divák měl dojem, že je malinký jako mravenec a že dívky krouží ve stametrovém prostoru.
Bujný pohyb Renu bavil. Když ji Silva míjela, zakřičela na ni:
"Tak povídej!"
Přítelkyně se však vzdálila, takže Rena neuslyšela nic než její smích. Mistr Ohira dal pohybem ruky pokyn technikovi: směr kroužení se okamžitě změnil a obě dívky teď putovaly prostorem bok po boku.
"Představ si," povídala Silva, "co jsem se doslechla. Do města se dostal nějaký divoch od Tyrkysových hor. Je to prý lidojed a jí syrové maso a pije jenom krev. Nedovede mluvit a řve jako divoké zvíře."
Rena ztuhla a pak se rozesmála.
"Neříkej!" zvolala.
"No vážně," horlivě přisvědčila Silva. "Bude vystupovat při hrách v Cirku Maximu."
"Jak to?" podivila se Rena. "Tam přece vystupují jenom mako lidé."
"Tentokrát to bude jiné. Vystoupl tam skutečný divoch s opravdovým zvířetem, s daimonem. A představ si, Reno, co se prý chystá! Divocha tam zabijí opravdovou smrtí! Rozsekají ho na kusy a nechají sežrat šelmám!"
K úžasu Mistra Ohiry začala Rena Sulirová křičet, házet nohama i rukama. Spatřil to i technik a pospíšil si, aby dostal

dívku dolů, na pevnou zem. Protože znervózněl, zatáhl trochu prudčeji za ovládací páky, takže dívka prudce klesala.
"Reno!" vykřikl Mar Hoff. Byl jediný z přítomných mužů, který měl za sebou vojenský výcvik. Dovedl se pohybovat v silových polích. Všichni se rozběhli, ale nedosáhli ničeho, ledaže si rozbili nosy o neviditelné překážky. Mar Hoff překonal první stěnu, skočil na podlahu, podlezl další, a když překonal třetí, Rena Sulirová mu vklouzla do náruče. Silva ječela vysoko nad jeho hlavou a ve vzdálenosti pouhých několika metrů se tlačili ostatní, vyděšení, oči vykulené. Křičeli jeden přes druhého, ale jejich hlasy se tříštily o silová pole.
"Mare!" zvolala Rena v slzách. "Potřebuju vaši pomoc."

ČÁST PÁTÁ: TERR

Když Rena Sulirová požádala Mara Hoffa o pomoc, připravila mu tím krušné chvíle.
Postavila ho totiž před volbu, zda se má zachovat statečně, nebo zbaběle.
Jedno i druhé přinášelo výhody a nevýhody, přičemž nevýhody zbavovaly výhody jejich výhodnosti, takže se stávaly nevýhodami, což bylo o to mučivější, že to původně byly výhody.
Když se Mar zachová statečně a Reně Sulirové pomůže, bude to u ní mít dobré, řečeno po kupecku, což je nesporná výhoda, neboť až dosud se Mar věru nemohl chlubit přemírou dívčiny přízně. Statečný čin však bude mít za následek dvě nevýhody: Rad Haager bude zachován při životě a teď už je zcela zřejmé, že Rena sice bude Marovi vděčná, ale zřejmě má toho podivného lidojeda ráda. A navíc bude mít Mar Hoff šerednou fajfku v úředních záznamech a rozleje si to zejména u plukovníka Vagyho, který, pokud tomu Mar porozuměl, všechno zosnoval.
Zbabělost také přinese určitou výhodu: služební záznam Mara Hoffa zůstane čistý, lidojed bude utracen a kdoví, Rena . Sulirová se dříve nebo později stane Marovou ženou. Jenže Rena není děvče, které snadno zapomíná na lidi a na činy, a jestli v Cirku Maximu skutečně Rada Haagera rozsekají na kousky meče mako gladiátorů, v dívčiných vzpomínkách zůstane celý, skvělý ve své mužnosti, a navíc ještě přikrášlený oparem mučednické smrti. Takto uvažoval Mar Hoff, když předtím Reně neurčitě slíbil pomoc, a vzdálil se z divadla pod záminkou, že musí vyšetřit, jaký je skutečný stav věcí a jaké jsou možnosti.
Věci se měly zhruba tak, jak Silva Reně našeptala. Rad bude opravdu zahuben před očima diváků, a ještě před tím bude tak či onak ztrestán Vlado Kovar. Mar Hoff postřehl rozdíl mezi osudem jednoznačně strašlivým, jaký je přichystán Radu Haagerovi, a neurčitým opisem, s jakým je hovořeno o Vlado Kovarovi. Jako zkušený znalec dvorských pletich Mar Hoff pochopil, odkud vítr vane. Vlada Kovara odsoudil generál Sulir, neboť správně soudil, že patří k těm, kteří svádějí jeho dceru Renu k rošťárnám, bujným výletům v koňském sedle, sportování a jiným nepřístojnostem. Zato plukovníku Vagymu Vlado Kovar v cestě nestojí. Dlouhá plukovníkova paže je proto zřejmě připravena zabránit nejhoršímu. Vlado Kovar dostane na pamětnou, ale nitka jeho života přetržena nebude. Rad Haager je na tom hůře. Pifku na něj má generál Sulir a jeho smrt se hodí do plánu i plukovníkovi. Proto mu nepomůže nikdo, leda snad šílenec a nebo sebevrah anebo ...
Mar Hoff, jehož o to požádala Rena Sulirová.
Jak krásné by to bylo, uvažoval Mar Hoff, kdyby Rena spadla do vody a já ji mohl vytáhnout. Nebo kdyby se pod ní splašil kůň a hnal se do propasti. Dohonil bych koně a v poslední chvíli bych ji uchvátil do náruče, načež "jejich rty by splynuly v dlouhém polibku" jak čítal a vídal na plastivizní obrazovce, nebo dokonce mohl zažít supervizi, kdyby tento druh superzábavy byl přístupný panským obyvatelům galerie. Vlado Kovar skutečně potrestán byl, na pamětnou dostal, ale naživu zůstal. Plukovník Vagy - když totiž Jarsana vysílal do Cirku Maximu - nařídil, že Vlado Kovar nesmí ztratit život. "Ať si poleží pár týdnů v nemocnici," řekl výslovně, "ale chci ho mít živého. Je to jediný zábavný člověk v tomhle prokletém městě." Věru, byl rozumný, a proto není překvapující, že se zachoval rozumně v úvaze, zda jít stezkou statečnosti, nebo zbabělosti: půjde cestou rozumu, což se za daných okolností rovná zradě, ale okolnosti se časem mění, a kdo se vyzná v pletichách, dovede i z podlosti učinit
ctnost. Nebylo to náhlé, pudové rozhodnutí. Bylo založeno na zralé úvaze. Marovi Hoffovi totiž nešlo do hlavy, jak se Silva mohla o připravované popravě Rada Haagera dovědět.
O takové události mohli rozhodnout jenom dva lidé v Romě: Sulir a Vagy. Sulir namluvil své dceři, že lidojed se v pořádku vrátil do rodné chatrče a baví se tam pojídáním svých bližních. Neměl sebemenší zájem na tom, aby se Rena dověděla pravdu. Informace musela tedy pramenit od plukovníka Vagyho. A Silva, přítelkyně Reny Sulirové, měla blízko generálské klice, ale na rozdíl od skalních sulirovců nebyla znepřátelena s přívrženci plukovníka Vagyho.
Cesta rozumu proto zavedla Mara Hoffa do pracovny plukovníka Vagyho.
Velmož vyslechl Mara bez hnutí brvy. Povstal a přecházel po místnosti s rukama složenýma za zády. Mar Hoff byl celý nesvůj v této místnosti, kam se poštěstilo jen vyvoleným vstoupit. Byla zařízena vojensky stroze. Mohutný povelový pult zajišťoval plukovníkovi spojení se všemi bojovými a strážními jednotkami na povrchu planety a v kosmu. Nechyběl tu ani terminál ústředního počítače města Romy. Veliká knihovna byla plná vědeckých spisů. Na holé čelní stěně visela veliká mapa Marsu se starobylými názvy. Roma tu červeně zářila uprostřed Hellady, obklopené Mare Ionium a Mare Hadriacum. Tyrkysové hory byly označeny jako Syrtis major. V oblastech Cebrenia a Amazonis byly vyznačeny předsunuté strážní objekty. Nevelké vojenské posádky byly též v Tharsis, Noachis a Arábii. Služba na těchto ztracených vartách byla zlá a vojáci, zejména pak důstojníci, ji právem považovali za druh trestu. Jediným podpisem rozkazu by sem plukovník mohl přeřadit Mara Hoffa, kdykoli by se mu zlíbilo!
"Jste schopný mladý důstojník, Hoffe," řekl konečně plukovník. "Vaše služební záznamy jsou bez poskvrnky."
"Snažím se, pane."
"Snaha se ve vaší službě příznivě projevuje. Nebudu patrně špatný prorok, když prohlásím, že vás čeká slibná budoucnost."

"Děkuji, pane."
"Vím o vaší náklonnosti k Reně Sulirové."
Plukovník se zastavil a upřel na Mara Hoffa oči.
"Slečny Sulirové si váží všichni," řekl Mar neurčitě. Cítil, že se mu potí dlaně. "Je to vynikající dívka."
"Také si Reny vážím a mám ji rád. Ano, je to tak. S jejím otcem mě poutá dlouholeté přátelství. Naše spolupráce nese ovoce."
Vztáhl ruku k mapě Marsu.
"Žijeme v klidu a bez obav, že naši nezávislost ohrozí chamtivost Planetárního společenství. Naše obyvatelstvo žije v trvalém štěstí. Nic neruší náš klid. Ano, klid je naše největší hodnota. Vždycky to mladším důstojníkům kladu na srdce."
"Ano, pane. Pouze ty nedávné nešťastné události náš klid narušily."
"Ano, a jejich výsledkem má být hrůzná podívaná v aréně. Možná že víte, že to bylo rozhodnutí generála Sulira."
"Slyším o tom poprvé, pane," zalhal Mar Hoff, dokonce dvojnásobně, neboť dobře věděl, že pomyslný rozsudek smrti podepsal i plukovník Vagy.
Vagy se usmál.
"Generál je vynikající velitel a státník a já nemám právo podnikat nic proti jeho rozhodnutím. Zároveň ovšem nemám právo bránit mladým, schopným důstojníkům v podnikavosti. Pokud jsem vám dobře rozuměl." řekl velmi pomalu a důrazně. "Rena Sulirová si vzala cosi pošetilého do hlavy a vy jste se uvolil, že na ni dohlédnete. Bylo to chvályhodné rozhodnutí. Dcera velícího generála se nesmí zaplést do skandálu."
Mar Hoff se usilovně snažil plukovníkovi porozumět, ale zatím pochopil jen to, že Vagy spřádá jakousi složitou pletichu, v níž má hrát určitou roli Rena i on sám.
"Udělám, co bude v mých silách, pane!"
"Rena Sulirová se zřejmě chce dostat do Cirku Maximu. Všechny zdviže jsou pochopitelně střeženy. Mohla by se spojit s Ratony, s těmi prokletými škůdci města Romy. V tom jí musíte rozhodně zabránit!"
"Jenže ... ona se skutečně chce dostat do Cirku Maximu "
"Pomůžete jí v tom, aby se to obešlo bez skandálu."
"Ale jak?"
"Například tím, že ji vybavíte důstojnickou propustkou. Dejme tomu, že vyšlu na inspekční cestu Mara Hoffa a jistého ... mladého důstojníka."
Usedl ke stolu a podepsal příslušný dokument.
"Ale co potom? Co pak, až se Rena do Cirku dostane?"
"Budete nad ní bdít, a když se dostanete do nesnází, spojíte se se mnou."
"Ano, pane!"
Plukovník povstal.
Slyšení bylo u konce.
"Spoléhám na vaši obratnost a ohleduplnost. Všechno zůstane mezi námi. Nikdo se nesmí nic dovědět."
Vyprovodil pak Mara Hoffa ke dveřím a rozloučil se tam s ním, k jeho úžasu, stiskem pravice.
Mar Hoff vyhledal Renu ještě téhož dne. Nevěděl přesně, co si o věci má myslet. Jedno však bylo jisté: může hrát do sytosti roli ochránce a zachránce, jít tedy cestou statečnosti, aniž si to rozlil u plukovníka! A to bylo víc, než mohl očekávat v nejbáječnějších snech. Netušil ovšem, že bezprostředně poté, kdy odešel z plukovníkovy pracovny, zavolal Vagy pobočníka a promluvil k němu zcela jiným tónem, než jakým hovořil s mladým ctitelem Reny Sulirové:
"Ten náš mladý hlupák se zakousl do návnady. Dal jsem mu do ruky krumpáč a teď nezbývá než čekat, až vykope hrob sobě, slečně Sulirové i generálovi!"
A dal mu pokyny spojit se s Marem a obstarat bezvadné dokumenty a stejnokroj, aby se z Reny stal důstojník Ren Sul.
S drahocennými dokumenty v kapse spěchal Mar Hoff za Renou. To, čeho dosáhl, byl nesporný úspěch, a navíc dokázal přesvědčit sám sebe, že se žádné zrady nedopustil.
Plukovník Vagy je rozumný starý voják, opakoval si tak dlouho, až tomu uvěřil, který to myslí s Renou dobře. Udělal jsem správně, že jsem za ním zašel!
Rena přijala dobré zprávy s jásotem. Tím větší radost dávala najevo, když si vyzkoušela stejnokroj. Vypadala v něm jako čilý mládeneček, právě vyřazený z kadetky. Na dívčí vystupování si nikdy nepotrpěla a před plesovou toaletou dávala přednost jezdeckému úboru. Dokumenty v její kapse svědčily o tom, že je zařazena na nižší důstojnickou funkci třetí divize městské gardy. Patřila tedy k ozbrojeným složkám města, které měly za úkol střežit vnitřní bezpečnost v době míru a za války hájit město proti výsadku Planetárního společenství. Vagyho pobočník záměrně vybral toto zařazení. Po skandální noční srážce strážců Bdělých a vojáků bylo mnoho důstojníků sesazeno, odesláno do předsunutých posádek v Tyrkysových horách a mnozí frekventanti posledního ročníku kadetky dostali důstojnické patenty.
"Inspekční cesta má tři cíle," oznámil Reně Mar. "Navštívíme bionickou farmu, podíváme se na výrobu mako lidí a skončíme v Cirku Maximu."
"Proč to není naopak? Proč nezačneme rovnou v Cirku Maximu!"
"Máte vůbec představu, jakou mi dalo práci, než jsem dokumenty obstaral? Co všechno jsem při tom riskoval? Pořadí cesty nařídil štáb!"
Rena už nenamítala. Mar byl spokojen a jeho sebedůvěra narostla. Projevilo se to především tím, že začal Renu majetnicky peskovat: důstojník kráčí takto, a ne takto, takto důstojník nehovoří, důstojník zdraví tímto způsobem - taková a podobná poučení pršela na hlavu Reny Sulirové bez ustání.
Nechala si to líbit, a Mar Hoff z toho usoudil, že má dívku v hrsti.

To ovšem byl hrubý omyl a dívka byla odhodlána při nejbližší příležitosti o tom Mara Hoffa přesvědčit.
Možná že nebyla příliš hezká, ale rozhodně byla chytrá. Už ve chvíli, kdy pod bezprostředním dojmem Silviny zprávy požádala Mara o pomoc, pomyslela si: ty mi asi tak pomůžeš, ty jedna patolízalská mátoho! A měla na sebe zlost, že se Marovi svěřila. Když se potom Mar vytasil s falešnými dokumenty, v prvé chvíli užasla nad jeho obratností a odvahou, ale ve chvíli hned následující si uvědomila, že tady něco nehraje.
Zázraky se přece nedějí a Mar Hoff nepatří k mužům, kteří by vsadili kariéru pro krásné oči nějakého děvčete, tím spíš, že to děvče je dcera generála, s kterým se podlaha viditelně houpe a už za pár dni může být sesazen na shromáždění důstojnického sboru! Pevně se rozhodla, že si na Mara Hoffa dá pozor, a jen proto si nechala líbit jeho šikanování.
Zdviží vyjeli až nahoru, kde stráž pečlivě prozkoumala jejich dokumenty. Rena byla nervózní, ale Mar sršel sebevědomím. Jak by ne, dokumenty byly přece pravé! Na ulici čekal nevelký elektromobil, bohatě zdobený soška-mi a zlatými ornamenty. Vypadal jako starověký kočár a chyběla mu jen oj, opratě a samozřejmě koně. Silné motory byly ukryty v purpurově zbarvených loukotích.
Mar se ujal řízení. Chtěl se vyhnout lidským návalům v centru, na Foru, ale nepodařilo se mu proniknout do volných ulic průmyslových čtvrtí města. Hemžili se tam vojáci a jejich velící seržanti s četnými omluvami vysvětlovali pánům důstojníkům, že průjezd není možný. Pohotovost městských jednotek stále ještě trvá na bílém stupni a minová pole tu jsou aktivní.
"Slyšel jsem, že Jo Vagymu se nepovedl nějaký pokus. Zkoušel prý kosmickou loď nového typu, ale nevrátila se z pokusného letu. Štáb je prý z toho velice nervózní," prohodil Mar.
Zamlčel však ještě jednu zvěst, kterou se doslechl: nejvíce prý podléhá nervozitě Sulir a užívá supervizního kroužku na hranici snesitelnosti.
Jediná volná cesta na sever města, kde ležela továrna na výrobu mako lidí, vedla čtvrtí supervizních ateliérů. Projeli okrouhlým náměstím, kde Kryštof Kolumbus pokřikoval na hlouček posluchačů, že moře podle jeho názoru nekončí na obzoru. Zabočili do uliček pobudů, kde všechny domy byly nachýlené, děravé, plesnivé, s vybitými okny, z nichž zaznívalo blábolivý křik. Otrhaní mako se potáceli opile vozovkou a co chvíli některý padal rovnou pod kola. Mezi opilci se čile pohybovaly mako děti, umazané a otrhané. Na rohu nějaký mako tloukl ženu, samozřejmě také mako. Zapotácel se, upadl a okamžitě usnul. Děti se kolem něho sesypaly, zuly mu boty a odběhly.
"Co se to tu děje, Mare?" podivila se Rena. "O podobném supervizním programu jsem neslyšela!"
"Užívejte důsledně mužských gramatických koncovek, René!" pravil Mar přísně. "Jste důstojník Sul! Tady probíhá pořad ‚Ze života pobudy'. Je ohromně populární. Podle výzkumů dvaaosmdesát procent šedivákůse napojilo na ‚Život pobudy'. Špína a opilost ty lidi přitahuje ... pokud o nich můžeme mluvit jako o lidech."
Renu napadlo, že by strašně ráda supervizní kroužek také vyzkoušela, ale nechala si tu kacířskou myšlenku pro sebe. Co by si Mar pomyslel!
Ten zatím řídil vůz letmými dotyky senzorového ovládání, tlachal a chvástal se a byl ve své přitroublosti přesvědčen, že buduje průlom v dívčině srdci. Měl štěstí, že Rena byla zaujata barvitými výjevy v uličkách pobudů. Kdyby ho totiž poslouchala s plnou pozorností, s Marem by to možná dopadlo jako s tím hlupcem, který tahal lva numu za ocas v domnění, že je to štětka na holení.
Brzy opustili čtvrť supervizních ateliérů a dlouhými oklikami dojeli k mohutné bráně z těžkých fošen, zasazené do kamenné zárubně. Z fortny rázně vypochodoval strážný továrny, vzdal čest hodnosti pánů důstojníků a pak dlouho a pečlivě zkoumal dokumenty. Prohlídka ho zřejmě uspokojila, protože pokynul rukou a brána se nehlučně otevřela.
Mar s Renou vjeli do jiného světa. Klid, všude čisto. Bílé stěny domů, bílá vozovka, pěstěné trávníky, pestrobarevné květinové záhony. Řady dlouhých budov bez oken, nad nimi síť plastikových lan, po nichž šplhaly maličké červené kabinky.
"Navštívíme nejdřív ředitelství," řekl Mar Hoff.
"Ředitel je také mako?"
"Samozřejmě člověk! Všichni vedoucí pracovníci závodu jsou lidé. Mako dělají hrubé práce u strojů, ovšem jen v první fázi výroby. Pozitronové mozky a supervizní zařízení montují lidé."
Projeli kolem výrobních hal a zastavili před parkem, v jehož zeleni se bělaly domky s červenými střechami, okny natřenými žlutě, červeně a modře. Před domky byly zahrádky, oživené vodotrysky.
"Tady žijí zaměstnanci závodu. V té největší vile je ředitelství."
Vůně dobrého lulkového tabáku, to bylo první uvítání, které na ně ve vile čekalo. Po schodišti, obloženém dubovými kazetami, vystoupili do prvního patra. Kráčeli neslyšně po tlustém, zářivě červeném běhounu. Stěny byly ozdobeny barevnými kresbami, znázorňujícími hrdinné výjevy z války generála Williamse proti vojenským silám Země.
Tabákovou vůni šířil po domě sám ředitel. Byl to muž, který vypadal, jako by patřil do staré kresby hrdinného výjevu. Svým vzhledem připomínal starožitnost: koženou klubovku, vyřezávaný rám obrazu, staromódně tvarovanou lulku. Hnědé byly jeho vlasy, oči, pleť a v odstínech téže barvy byl laděn i kvalitní oblek z přírodních materiálů.
"Inženýr Oskar Easy," představil se důstojníkům. "Vítám vás, pánové. Přejete si čaj?"
Roztomilá dívka, o níž se ukázalo, že je mako, přinesla podnos s šálky, cukřenkou se stříbrnými klíšťkami a konvičkou na mléko. Nádobí bylo bohatě zdobeno temně červenými obrázky, znázorňujícími podivnou krajinu s řekou, mostem a věží. S úlekem si Rena uvědomila, že to není domácí krajina, nýbrž cizí, pozemská.
Inženýr Easy byl příjemný společník. Vyprávěl o drobných potížích každodenního provozu a stěžoval si zejména na to, že dnešní mladí muži raději volí kariéru v armádě, než aby studovali technické obory a hledali životní poslání v průmyslu. Když dopili čaj, inženýr navrhl, aby se podívali do provozu.
Zavedl je do první budovy, kde výrobní proces začínal. Museli se převléknout do neprodyšných skafandrů, neboť proces byl ultračistý. Dorozumívali se rádiovým komunikátorem. Museli projít malou kabinou, kde na ně po několik

minut tryskaly barevné tekutiny a z lesklých kovových hubic prýštila pára a horké plyny. Teprve po tak důkladné dezinfekci směli vstoupit do provozu.
"Jak jistě víte," začal inženýr Easy s výkladem, "celý život města je založen na důsledné recyklizaci. Rozkládáme odpadky na prvky a opět je slučujeme do stále složitějších molekul. Napodobujeme tím v menším měřítku koloběh života a smrti, jak ho pozorujeme v přírodě. Samozřejmě, ne všechny naše potraviny jsou vyrobeny z uměle recyklovaných materiálů!"
"Ano, vím," řekla Rena. "Na bionickou farmu pojedeme zítra."
"Výborně! Víte však, proč se nemůžeme plně spolehnout na recyklizaci a potřebujeme farmy? Protože velkou část materiálu spotřebuje moje továrna. Potřebujeme stále víc mako do výrobních provozů a také supervizní síť se neustále rozšiřuje, aby naše obyvatelstvo bylo ještě šťastnější a jeho život byl plnější a hodnotnější."
Když tohle vykládal, procházeli kolem mikrovlnných zářičů, které spolehlivě zahubily i ty poslední mikroorganismy, které přežily očistu chemickou. Teprve potom se před nimi otevřely dveře a naše trojice vstoupila do veliké haly, ozářené sinavým světlem.
Prostředkem se táhlo kovové molo, chráněné z obou stran zábradlím. Rena se bála, že zde spatří něco ohavného, hnáty, kusy masa, štůčky kůže. Nespatřila však nic podobného. Po obou stranách mola stály veliké kádě z hladké bílé hmoty, po okraj naplněné vážkou, matně opalizující kapalinou. Nad nimi visely lampy, jež vrhaly svazky ostrého světla různého zabarvení.
"Zde vidíte odpad města, už rozložený na základní složky. To je nejhrubší surovina pro výrobu mako. Zde vznikají nejjednodušší stavební prvky živé hmoty, uhlohydráty, lipidy a proteiny. V průběhu dalšího výrobního procesu vznikají látky stále složitější. V určitém smyslu zde opakujeme přírodní vývoj. Co trvalo miliardy let, zvládneme v osmačtyřiceti hodinách. Takové je naše heslo: od jednoduchého uhlohydrátu k živému mako za osmačtyřicet hodin!"
Mar Hoff, který v továrně už několikrát byl, se očividně nudil.
"Nemůžeme se zdržovat, pane inženýre," přerušil ředitelův výklad. "Zajímá nás především hala číslo sedm a nová výrobní linka."
"Prosím," řekl inženýr Easy. "Chápu. Koneckonců, výroba pozitronových mozků je nejzajímavější součást našeho výrobního procesu."
Na konci výrobní haly nasedli do válcové kabiny, která byla součástí soustavy vnitrozávodové dopravy. Rena věděla o výrobě mako pramálo a zahrnovala ředitele otázkami. Zájem mladého důstojníka těšil inženýra Easy-ho. I vykládal o mako, živých strojích, které v sobě spojují principy živého organismu i neživého mechanismu. Mnoho součástí mají mako z kovů a plastických hmot. Chybí jim většina orgánů lidského těla. Nepotřebují spánek a na noc bývají odstaveni více méně z provozních důvodů. Renu napadlo, že ani neví, jak dlouho takový mako žije.
"V průměru dvacet měsíců. Potom ho skartujeme a recyklujeme."
"Skartujete ... to znamená. - zabijete?"
"Není to smrt! Likvidujeme starý, nepotřebný stroj. Při pohledu na mako zapomeňte na jakékoli romantické představy, pane Sule!"
Podívaná v sedmé hale byla zajímavější a současně i hrůzná. Prostorem se táhl v křivolakých křivkách pásový dopravník, na němž byla zavěšena bezvládná lidská těla. Na zvláštních stojanech byli připevněni muži i ženy a nechyběly tu ani děti různého věku.
"Proč vyrábíte děti?" užasla Rena.
"Pro potřeby supervize!" odpověděl inženýr Easy, poněkud udiven naivitou její otázky. Díval se na ni zkoumavě. Snad si kladl otázku, jak je možné, že tento mladý důstojník nezná základní věci! Rena se začervenala a zařekla se, že bude držet jazyk za zuby. V kadetce se zřejmě budoucím důstojníkům vykládá o výrobě mako a o supervizi. Rena však měla za sebou civilní školu, kde o supervizi padlo jen několik poznámek jako o hrubé zábavě prostých obyvatel města.
"Zde vidíte přebudovanou výrobní linku," oznámil jim inženýr Easy.
"Proč bylo nutno ji přestavět?" ptal se Mar Hoff.
"Dříve ji obsluhovali mako. Docházelo však u nich k určitým duševním poruchám. Několik výrobních sérií jsme museli okamžitě stáhnout a skartovat."
"Byla to sabotáž?"
"Můžeme to tak nazvat. Duševně narušení mako dělníci naprogramovali jednu sérii pozitronových mozků k nenávisti vůči lidem. Naštěstí se podařilo celý případ vyřešit dřív, než mohlo dojít k neštěstí. Nová linka je už pod lidskou kontrolou a něco podobného se nemůže stát. Byla to však zajímavá zkušenost. Ti mako dělníci přišil na několik zajímavých nápadů, které můžeme použít, když bude třeba. Právě nedávno jsme vyrobili na zakázku štábu malou sérii mako gladiátorů o nízké životnosti a velkém výkonu se zabijáckými sklony. Při hrách prý budou " zabíjet člověka, neslyšeli jste o tom?"
Rena ztuhla zděšením, ale Mar neztratil duchapřítomnost a zabručel něco neurčitě přitakavého.
Pásový dopravník ústil do velké skleněné bubliny, kde u pracovního stolu seděl muž ve stejné kombinéze s průhlednou kuklou, jakou měli na sobě inženýr Easy a jeho hosté. Čtyři kovová chapadla manipulátoru snímala postavy ze stojanů a opatrně je kladla na pracovní stůl, pomalu, beze spěchu, jednu po druhé.
"V tuto chvíli už v sobě mako mají pozitronový mozek. Není dosud nabuzen. Díváte se na výstupní kontrolu výrobního pásu. Spatříte zatěžkávací zkoušku, jakou projde každý nový mako."
Muž v kombinéze zručně připevnil na hlavu, hrud a paže bezvládné postavy pružná lesklá tykadla s ploškou na konci. Sledoval při tom obrazovky na ovládacím panelu svého pracovního stolu. V jisté chvíli se letmo dotkl senzorového stykače, označeného výrazným rudým terčem.
Dosud bezvládné tělo ožilo. Ale jak strašně! Zmítalo se v divoké křeči. Údy se napínaly a opět smršťovaly, břišní svaly

sebou cukaly, hrudní koš se nadýmal k prasknutí a vzápětí se propadal. Tepny na krku modraly.
Všechny klouby, jeden po druhém, se ohýbaly do ostrých úhlů, hlava se nakláněla na tu i onu stranu, div se neulomila. Hosté nebyli schopni slova a hrůza pojala i Mara Hoffa, který zde už několikrát byl a na tuto podívanou byl připraven. Sledovali zatěžkávací zkoušku čtyř nových mako. Pátý mako praskl, když se jeho tělo vypnulo do oblouku, takže spočíval na patách a temeni hlavy. Suché třesknutí slyšeli i oni, přes skleněnou stěnu zkušební kabiny i přes kuklu kombinézy. Mako se zlomil v pase a zmrtvěl na desce stolu. Pracovník z něho sňal plošky, čtveřice chapadel pozvedla tělo a nešetrně je hodila do nálevkovitého otvoru pod stolem.
"Toto výrobní číslo budou opakovat," řekl inženýr Easy. "Při výstupní kontrole přijdeme na sebemenší vady. Jen tak máme záruku, že mako bude bezvadně sloužit dvacet měsíců. Však také nemáme prakticky žádné reklamace!" "Dřív dělali i tuto operaci mako?" "Ano. Ale duševně se při tom, hroutili." "Říkal jste, že jsou to stroje bez duše!" namítla Rena. "Milý pane Sule, i člověk je stroj bez duše v tom smyslu, v jakém věří na duši lidojedi v Tyrkysových horách! Mako je duševně neskonale jednodušší než člověk. Je připraven na určitý úkol a ve svém pozitronovém mozku nese jen takové duševní vlastnosti, které potřebuje k plnění povinností. Ví například, co je to bolest, protože bolestí ho chráníme nejlépe před sebezničením. Nezná ale lásku nebo nenávist, nedovede lhát, nebojí se skartace. To všechno jsou pro něho neznámé pojmy! Pozitronový mozek je však tak složitý, že v něm mimoděk vznikají určité duševní pochody, které nemůžeme plně předvídat a kontrolovat. Potom ovšem je nutno takového mako skartovat. Nebezpečné duševní poruchy se však vyskytují zřídka!"
"Kde se vyrábějí pozitronové mozky?" zajímala se Rena.
"V sousední hale. Nemůžeme tam vstoupit. Výroba je plně automatická a člověk tam nemá přístup. Jednou za tri týdny provozu zastavujeme výrobu a dovnitř vstoupí údržbářská četa, aby zkontrolovala výrobní agregáty. Potom to zase běží bez našeho vlivu!" Inženýr Easy vlídně pokynul rukou.
"Máte ještě nějaké dotazy? Pokud ne, rád bych vás pozval na malou zahradní slavnost. Pro naše zaměstnance je každá návštěva z galerie slavnostní událost. Zejména dívky se těší, že poznají mladého důstojníka, který je, pokud vím, svobodný!"
Na ta slova Rena věru nevěděla, co říci. Doufala jen, že se jí podaří nezačervenat se. V tomto směru ovšem byla zklamána.
Do Easyho vily však nešli rovnou. Prohlédli si ještě další objekty továrny, ačkoli jen zběžně. Nic mimořádně zajímavého nespatřili. Renu zaujal pouze samotný konec výrobní linky. Byl to nevelký hangár, jehož dveře se pravidelně otevíraly každých padesát minut, a ven vycházeli hotoví mako už oblečeni. Sdružovali se do hloučků a přívětivě spolu rozmlouvali jako staří známí. Renu překvapilo, jak často slyší slovo "pamatuješ". Co si mohli noví mako pamatovat? V jejich pozitronových mozcích jsou zřejmě uměle zaznamenány vzpomínky na události, k nimž nikdy nedošlo anebo které zažili předchůdci, teď už skartovaní, protože jim vypršel dvacetiměsíční cyklus.
Zahradní slavnost začala až vpodvečer. Zde, v zahradě inženýra Easyho, kde voněly vzácné květiny a člověku se motala hlava z nezvykle velkého prostoru podobně jako tam venku, v Zelené poušti, zde mladí muži zdravili Renu, či přesněji řečeno důstojníka Sula, upjatým pokývnutím hlavy, drželi se stranou a vyměňovali si polohlasné poznámky. Tu a tam Rena zaslechla útržky hovoru, které naprosto nebyly lichotivé:
"... na lince zbledl.. . málem omdlel..."
"Slyšel jsem, že vojáci nedovedou číst... proč taky by to měli umět?"
"Vypadá, jako kdyby neuměl do pěti počítat..."
"Vyzkoušej to!"
"Ani nápad. Je to přece strašlivý válečník. Mohl by mě chytit do zubů a překousnout mi vaz ..."
Zcela jinak se chovaly dívky. Bylo jich tu požehnaně. Reně se líbily, protože se chovaly živěji a nenuceněji než její přítelkyně z galerie. Jak věděla od inženýra Easyho, většina z nich už pracovala v továrně nebo studovala technické a bionické obory. Rena před nimi dokonce pociťovala určitý ostych, protože ona sama se mohla pochlubit jen povrchním vzděláním, jaké poskytovala dívčí škola v galerii. Tyhle dívky jistě věděly o té tajemné supervizi víc, než že je to "ohavnost, určená pro hlupáky ze středního podlaží". O to více se na ně zlobila, že věnovaly tolik obdivné pozornosti jí samé, totiž důstojníkovi Sulovi. Zlobila se, že podlehly tomu nesmyslnému "kouzlu stejnokroje". Jak ráda by se Rena stala jednou z nich a pracovala s nimi v té podivuhodné továrně! Po sňatku s nějakým nafoukaným důstojníkem by ani nevzdechla. Chtěla by na ně zakřičet: Po čem toužíte? Po životě v galerii? Co si myslíte, že se dole zajímavého děje? Společenské dýchánky, plesy, divadelní představení Mistra Ohiry, to všechno pěkně
podbarvené pomluvami, špinavostmi a pletichami. Musela se však držet své role muže-důstojníka. Brzy se k ní přitočila nejsmělejší ze zdejších dívek, o které se ukázalo, že je dcerou jednoho z vedoucích inženýrů továrny a že ona sama pracuje u výstupní kontroly na pásu.
"Proč netančíte s námi, pane Sule? Musím vás poprosit tanec. Chci, aby dnes večer kamarádky praskly žárlivostí."
Marně se Rena vymlouvala, a upadla do rozpaků ještě větších, když tanečnice podotkla, že "pan důstojník tančí lehce jako dívka".
Také Mar byl nesvůj. Nemohl si stěžovat na nedostatek dívčího zájmu, ale současně pokukoval po Reně v obavě, že se kvůli tomu u ní dostane do nemilosti.
Zahrada byla plná lidí. Na písčitém prostranství před vilou stál dlouhý stůl pokrytý bílým ubrusem, posázený bohatě zdobenými mísami s lahůdkami. Dva mako v lesklých úborech roznášeli mezi hosty veliké tácy s vinnými sklenkami. Orchestr skutečných lidských hudebníků statečně vyhrával bez přestávky. Na trávě se už tančilo, a jak houstl soumrak, zábava byla stále hlučnější a tanec rozpustilejší. Děvčata se zula a tančila bosky. Když je přemohla únava, usedla s tanečníky pod husté keře a smíchem a výkřiky povzbuzovala vytrvalejší dvojice. Mar, jak se zdálo, se nemohl tance nabažit. Rena se tomu nedivila, protože zdejší děvčata tančila lépe a s mnohem větší chutí než dívky z galerie.

Ona sama se omluvila, že jí bolí hlava, a připojila se ke skupince inženýra Easyho a jeho spolupracovníků. S uctivým obdivem naslouchala odbornému rozhovoru, z něhož chápala sotva každé páté slovo. Zarputile se pokoušela proniknout do smyslu těch
učených vět, takže si nevšimla, že z vily vyběhl jakýsi úředník, přitočil se k Easymu a odvedl ho pryč. Skupinka pak rychle tála, a než se Rena nadálá, poslední dva mladí inženýři se chvatně rozloučili "s panem důstojníkem" a odkvačili.
Reně nezbylo než vrátit se k takzvané zábavě, která vířila zahradou. V matném svitu luceren viděla skupiny hostů, pozorovala taneční páry i osamělé dvojice, které spolu vážně rozmlouvaly v ústraní. Docela obyčejná zahradní slavnost, která právě vrcholí... Byla ale skutečně tak obyčejná? Renu ovládla neblahá předtucha. Kdyby tu teď byl alespoň Mar Hoff! Najednou se vymluvil na nějaké povinnosti a zahradní slavnost náhle opustil.
Teď začínala mít dojem, že všechno má nějaké temné souvislosti, zcela nepochopitelné, a že okamžik vyjasnění se blíží. Jaké odhalení na ni čeká?
Pohled na taneční páry ji takřka magicky přitahoval. Přestože se tanečníci drželi rytmu, z jejich tance cosi zmizelo. Chyběla mu radost, volnost. Byly to už jen mechanické posuny nohou a úklony těl. Takhle by asi tančili mako, napadlo Renu. Jsou to skutečně lidé? Nenahradil je inženýr Easy svými výrobky? A tihle muži, jsou skuteční?
Černá ředitelská vila na ni výsměšně hleděla žlutě rozzářenými okny. Když hudba na okamžik skončila, Rena zaslechla táhlý hukot továrny. Nedaleko odsud se ustavičně rodí bytosti, podobné k nerozeznání lidem. . Pás chrlí muže a ženy, starce i děti. Kam odcházejí? K Edisonovi, který neustále vynalézá svou žárovku, k Newtonovi a jeho jablku, obdivovat stále znovu dokončovanou Monu Lisu mistra da Vinciho? Nezamířil jejich proud sem, nezaplavil zahradní slavnost, nevyměnil hosty jednoho po druhém?
To strašné slovo "skartace". Vysloužilý mako je zbaven "základních i druhotných životních funkcí", jak toto usmrcení elegantně popisuje inženýr Easy ve svých učených výkladech, a je rozložen na základní stavební prvky živé hmoty. Také živý člověk by mohl být tímto způsobem "skartován" - i jeho by mohli zbavit "základních a druhotných životních funkcí" - rozložen a soustavou trubek dopraven do oněch příšerných kádí v první výrobní hale, kde cyklus stvoření mako bytostí začíná.
"Musím najít pana Hoffa," řekla Rena a chtěla se rozběhnout k trávníku. Jeden z jejích společníků ji však zadržel. "Nechoďte tam, pane." "Musím mluvit s důstojníkem Hoffem!" "Šel už spát. Nebudeme rušit tanec. Nesluší se to." Jak to, zděsila se Rena, Mar .Hoff že šel spát, aniž by se rozloučil?
"Bolela ho hlava," podotkl muž chladně. "Jako vás. Stává se často, že návštěva z galerie trpí na povrchu krutými bolestmi."
"Jsem inspekční důstojník," pravila Rena nepřívětivě, "a půjdu, kam uznám za vhodné. Chcete mi v tom snad zabránit?" "Naopak," odpověděl muž vážně. "Doprovodíme vás." S dvěma muži po levici a s dvěma po pravici přiblížila se Rena k tanečníkům. Opravdu, Mar mezi nimi nebyl. Nespatřila jedinou známou tvář. Tančili tu docela neznámí mladí lidé.
Zachvěla se, když si všimla, že žádný z nich se neusmívá. Tančili tu mako? Poznenáhlu se jí zmocňovala panika. Měla dojem, že je poslední člověk planety a že všude kolem jsou jen umělé bytosti. Pak ji napadla nesmyslná myšlenka: nejsem já sama umělá?
Nevyměnil mne inženýr Easy za mako Renu Sulirovou?
Všechno životné se v ní vzbouřilo. Ne! Jsem živá, jsem lidského rodu z masa a krve, jsem Rena Sulirová, dcera nejvyššího důstojníka,planety, zná mne celá galerie, a když kývnu prstem, polovina důstojnického sboru se za mne postaví!
Polovina... Ta druhá se postaví za plukovníka Vagyho...
Prudce štípla jednoho z mlčenlivých průvodců do boku. Prsty jí sjely po pružné hladké hmotě. Teď už si byla jista, že ji doprovázejí mako! To, čeho se dotkla pod oděvem, nebylo lidské tělo!
Zastavila se, avšak průvodci po levici i po pravici ji uchopili za paži. Stisk jejich rukou byl pevný, jako by to byly ocelové svěráky.
"Musíte jít s námi, pane důstojníku," řekl jeden z nich tiše "Nedělejte zbytečné potíže. Jednáme podle vyššího rozkazu."
Lhostejná hudba, hraná - bez zájmu, dráždila její uši. Rám ... pa ... pa, rám ... pa ... pa, mako tanečníci se pohupovali v tříčtvrtečním rytmu. Uděláte všechno, vy proklaté umělé příšery, budete vynalézat žárovku, budete tančit, a když vám to někdo přikáže, zabijete, a ani jeden z elektronických obvodů vašich pozitronových mozků se nezachvěje.
Poprvé si uvědomila, že pociťuje odpor, ba přímo hnus k těmto nelidským lidem a současně i ke světu, ve kterém žne a který, jak se zdá, potřebuje tuto nelidskost v lidské podobě ke své existenci.
K čemu je dobrá tahle maškaráda? Proč si mako hrají na lidi a my, skuteční lidé, žijeme v podzemí a jsou nám zapovězeny dokonce i ty krátké, nevinné výlety za hranice města?
Rám ... pa .. .pa, rám ... pa ... pa ... Příšerná, zlověstná, vražedná mako hudba...
Škubla pažemi, avšak byl to marný pokus.
Mako muži ji dovedli až ke vchodu Easyho vily. Zde se zastavili.
"Vstupte," vybídl ji jeden z nich.
Uposlechla. Vila ji opět uvítala příjemnými vůněmi po-pohodlného panského živobytí, ale tentokrát měla pocit, že jí do nozder vniká pach hniloby.
Jako ve snách prošla halou. Z hlouby budovy zaznívaly nějaké hlasy.
"Sulir...," ozvalo se docela zřetelně.
Srdce se jí divoce rozbušilo. Otec je zde? Byla to bláznivá naděje ..., skutečně bláznivá? Proč by tu otec nemohl být? Mohl se dovědět o jejím ztřeštěném pokusu o záchranu Rada Haagera! Bude se jistě hněvat, možná Renu potrestá... Jak asi? Pošle ji do vyhnanství za hranice města? Pak před ním Rena padne na kolena a poprosí ho, aby jí dal na cestu

spolehlivého průvodce, bojovníka z klanu Volných lovců Rada Haagera.
Otevřely se dveře a do šera chodby vyšel muž v důstojnickém stejnokroji. Byl to Mar Hoff a podíval se na Renu tak zle, jak jenom si dovede člověk typu Mara Hoffa představit, že vypadá zlý pohled. Mýlil se ovšem převelice, když si myslel, že Renu zastraší.
Příjemné jí to nebylo.
Terr ulehl do kabiny a Tlaprokodu Mandane mu položil Univerzálního tlumočníka mezi přední tlapy.
Terr pozoroval jeho štíhlou vznešenou postavu a uvědomil si, že možná už nikdy neuvidí tuto stanici Patroly, její Vysoký křišťálový dóm a poněkud zchátralou budku strážnice, kam se uchýlil Bicav s Jajlajem a v tuto chvíli pravděpodobně trávili čas hádkou o tom, kdo to všechno zavinil, kdo tu polívku navařil a kdo si ji vypije.
Uvědomoval si dobře, co se s ním stalo.
Než se ocitl zde, na strážnici, kde se mísily steré studené pachy jako na všech policejních strážnicích vesmíru, byl pouhým zvířetem, psem bez rozumu. Uměl milovat a nevrazit, znal strach i pocit klidu, nedokázal však uvažovat, logicky hodnotit.
To všechno už umí.
O některých mohutnostech svého přebudovaného nervového systému však ještě netušil a možná, že o nich nevěděl ani Tlaprokodu Mandane. Uvědomoval si, že dar telepatické řeči beze slov, ba dokonce bez zvuků je něco, co neumí ani Rad Haager či kdokoli jiný. V jeho mysli však vězely i jiné dary, jiné schopnosti, které se měly projevit později, až jich bude třeba.
"Mám tě rád, příteli od Bílého slunce," ozval se Tlaprokodu Mandane. Opět zprůhledněl a stal se z něho vznešený Pán zeleného světla, aby se Bicav s Jajlajem nepolekali, kdyby se náhodou podívali na přistávací plochu. "Jsi dobrý. Jací jsou lidé? Jsou dobří, jako jsi ty?"
Terr se zarazil. Ještě si takovou otázku nepoložil. Jací vlastně jsou lidé? Rad Haager je nesporně dobrý, Rena Sulirová také, právě jako Volní lovci... Ale pozor: jsou dobří, když válčí s Lakmony, s Bílými drabami? Je dobrý plukovník Vagy? Jaký je Mar Hoff?
"Jsou dobří," odpověděl. "Ano, jsou dobří."
Smaragdová mlhovina se zachvěla. Byl to smích? To daimon nevěděl.
"S Univerzálním tlumočníkem zacházej opatrně, Terre. Můžeš mu poroučet, do jisté míry. Má vlastní program a nic mu nezabrání, aby ho splnil."
"Jaký program?"
"Musí najít inteligentní bytosti, které postavily tvoji kosmickou loď."
"Jak pozná, že bytost je inteligentní? Vzpomínám si na sebe, když jsem byl zvířetem: i já jsem nosil v sobě něco podobného inteligenci. Někdy jsem byl chytřejší než Rad Haager. Rozhodně mám lepší čich."
"Dělá mi to trochu starosti," řekl Pán zeleného světla zasmušile. "Doufám, že Univerzální tlumočník nezklame Mohl by nadělat mnoho škody. Teď ale nastal čas loučení. Vrať se domů, příteli od Bílého slunce. Mír s tebou!"
Daimon ho pozdravil a přívětivě se zašklebil. Pán zeleného světla byl sympatický a svou nepozorností přispěl k tomu, že se Terr naučil myslet. Na Rada Haagera a dívku s rudými vlasy se však těšil nesmírně. Byl tak inteligentní, že si uvědomoval propast, jaká ho od přátel dělí. Důvěřoval však své lodi a svým novým druhům a věřil, že se dostane domů v pořádku.
Sotva si to stačil pomyslet, průhledné stěny lodice zalila červenavá mlha, a když se opět rozptýlila, poznal místnost, kde prožil nejzoufalejší okamžiky svého života, když totiž před nedávném procitl z omámení a pochopil, že je zajatý v nepochopitelné pasti, obklopen neznámými lidmi, zbaven pána, a vystaven hrozbě strašnější, než je sama smrt, totiž beznaději.
V prvním okamžiku se polekal, ale úlek netrval dlouho. Terrova čerstvě nabytá inteligence si dovedla uvědomit, že bída těch krušných chvil pramenila ze zvířecí nevědomosti. Má cestu k Pánovi zeleného světla se chystala němá tvář vyděšená neobvyklostí prostředí. K lidem se však navrací tvor duchovně rovnocenný. Rovnocenný...?
Terr se přívětivě šklebil. Dveře sousední místnosti se rozlétly dokořán a k lodici běžel vousatý muž, v němž Terr poznal Jo Vagyho. Za ním rozčileně klusal bachratý olbřím s rozevlátým bílým pláštěm přehozeným přes ramena. Vagy otevřel závěry víka, průhledná kopule odskočila ze závěsu a Terr navětřil povědomý lidský pach.
"Buďte zdrávi, přátelé," pozdravil zdvořile. "Jsem rád, že vás opět vidím."
V tu chvíli bylo v místnosti už pět šest lidí.
Ztuhli jako zmrazení. První se ke slovu vzchopil Vagy.
"Slyšeli jste to? Ten daimon snad mluví... Ne, to nebyl zvuk.. . Znělo to v mé hlavě..."
"V mé také, já to slyšel taky...," odpovídaly mu zmatené hlasy.
"Nevidím mezi vámi Rada Haagera. Kde je?" otázal se Terr vesele. Nikdo neodpověděl. Terr si prohlížel tváře a zkoumal obsah mysli lidí, kteří stáli před ním. Pranic se mu nelíbilo, co v nich nacházel. Asi se bude muset hněvat.
Sotva si to pomyslel, na lidi v místnosti padla hrůza a začali pomalu couvat ke dveřím.
"Je mi to líto, moc líto, věřte mi, Reno ...," začal Mar Hoff. "Nechtěl jsem, aby se to stalo... Musím!"
"Blábolíte tu jako hlupák. Chci slyšet rozumné slovo."
"Váš otec ... Reno"
"Co je s ním? Mluvte, k sakru!"
"Váš otec předávkoval supervizní kroužek a je z něho šedivák."
"Nerozumím ...," zašeptala dívka.
"Už nikdy se nevrátí mezi normální lidi. Musí zůstat umělém světě supervize. Svým způsobem bude šťastnější, než jsme my, Reno! Šediváci si nežijí špatně. Programy jsou hodnotné, užijí si spoustu zábavy. Supervizní štáb připravuje

nové seriály, jeden zamilovaný a jeden pohádkový, s trpaslíky a draky. To bude legrace! Skoro panu generálovi závidím."
"Mare ...," začala Rena, ale slzy se jí vedraly do očí.
potácela se. Zachytil ji v posledním okamžiku.
Do chodby vešel inženýr Easy.
"Co s ní mám dělat?" zvolal Mar Hoff.
"Supervizní kroužek. To je nejlepší medicína pro takové citlivky."
Na ta slova vstoupil mako služebník s kroužkem v ruce. Easy mu ho vzal z ruky a nasadil ho dívce na hlavu. Okamžitě přestala plakat. Slabě se usmála. Easy s Marem ji vzali opatrně pod paží a vedli ji do ředitelské pracovny. Tam ji posadili do křesla.
"Vypadá to na puč," podotkl Easy suše. "Nevěřím, že Sulir předávkoval kroužek náhodou. Měl kolem sebe svoje lidi. Dávali pozor, aby nešlápl vedle. Mám o tom přesné informace. Supervizní síť je přece náš velký zákazník!"
"Vagy?" šeptl Mar Hoff. Byla v něm malá dušička. Easy němě přikývl. Zapálil si dýmku a zahalil svou vážnou tvář do modravých oblaků.
"S tím souvisí ještě jedna zpráva, kterou jsem se právě dověděl. Gladiátorské hry začínají dnes."
"Rada Haagera tedy zabijí..."
"Už za krátkou chvíli. Ostatně, můžeme se podívat na plastivizi. Není vyloučeno, že lidojed už je po smrti."
Vstal, aby zapnul přístroj, přerušilo ho však vtíravé bzučení telefonu.
"Ředitel Easy... Ano, pane plukovníku. Rozumím. Ano, slečna Sulirová je tady, pan Hoff také. Slečna je v supervizním transu. Cože...? Ano. Rozumím. Můžete se spolehnout."
Mar slyšel, že plukovník na druhé straně línky zavěsil, avšak Easy zůstal stát se sluchátkem v ruce. Z dýmky se mu přestalo kouřit. Inženýr ji nechal vyhasnout jen v okamžiku nejhlubšího hnutí mysli.
"Co řekl plukovník?" naléhal na něho Mar Hoff.
"Abychom slečnu Sulirovou v transu nechali... jako jejího otce."
"Aby se z ní stal šedivák?"
"Přesně tak."
"Jenže... já. to nedovolím!"
"Pane Hoffe, jste na mé půdě. Podléhám rozkazům štábu, jak jistě víte. Plukovník Vagy je v dané chvíli velícím důstojníkem Marsu. Vykonávám jeho rozkaz!"
"To je zločin!"
Ředitel přistoupil ke křeslu a těžce usedl.
"Pane Hoffe, nastává nová kapitola našich dějin... Sulirovská éra je za námi a s tím se musíte smířit. Buď rozvinete plachty do nového větru, nebo. . ."
"Nebo. . ."
"Nebo si obstarejte supervizíní kroužek. Chystají se nové seriály, jeden zamilovaný a druhý pohádkový, s trpaslíky a ježibabami. Nebo si nachystejte teplé prádlo na cestu k polární čepičce."
"Nechci k polární čepičce!"
"Necháme tedy slečnu Sulirovou v její blaženosti?" ukázal troubelem dýmky na dívku, která seděla v křesle a jemně se usmívala.
Mar sklopil hlavu. Easy přikývl. Je to rozumný chlapec a v novém větru s novými plachtami se dostane daleko. Zapnul plastivizi. Na obrazovce se objevil žlutý ovál Cirku Maximu. Ochozy se hemžily lidmi, v umělém větru se třepetaly pestrobarevné vlaječky. Easy si zapálil znovu dýmku. Těšilo ho, jak rychle se dovedl vypořádat s mrzutou otázkou svědomí.
Najednou se něco stalo.
Jako by bliklo světlo, anebo prostor se smrštil a zase nabyl původních rozměrů. Neznámá tíseň se dotkla srdce inženýra Easyho. Ohlédl se po Marovi, ale ten seděl docela tupě. Rena se nehýbala a také mako, který stál u dveří, se tvářil netečně.
Asi se mi něco zdálo... Jenže jak? Při bdělém stavu? V té chvíli se vrátila mimoprostorová loď s Terrem na palubě na své stanoviště. Inženýr Easy to ovšem nemohl tušit. Brzy se to však měl dovědět.
Smrt dělala Radovi Haagerovi společnici od raného dětství. Zabydlila se v chýších Volných lovců, byla tu doma a podle toho se chovala. Nikdo neměl tu zubatou paní rád a nářek se ozýval vždycky, když někoho pojala do své ledové náruče. Patřila však neodmyslitelně k životu. Rad byl ještě docela malý, když jeho bratři a sestry odešli se zubatou paní do nicoty. Brzy osiřel a postupem času přišel o většinu svých přátel a kamarádů z dětských her. Jemu samotnému se paní vyhýbala. Zprvu se domníval, že na něho zapomněla, ale když byl starší, dospěl k jinému názoru. Paní Smrt se bojí silných a obratných. Vyhledává lidi slabé a nepozorné. Ledva člověk poleví ve své ostražitosti, už je tu zubatá paní a sešle na něho chorobu, poštve medvěda barroka, uvolní kámen pod nohou lovce, lezoucího na útes. Dokud budu na stráži, Smrt mě nechá na pokoji, rozhodl se Rad. Když se později spojil s dalším silným a ostražitým tvorem, daimonem Terrem, cítil se před zubatou paní v bezpečí. Nebyl však jenom silný a obratný. V hlavě nosil
dost moudrosti a věděl, že Smrt má proti němu přednost, velikou a nedocenitelnou a žel také nepřekonatelnou. Je totiž nekonečně trpělivá a dokáže čekat dlouhá léta na příležitost.
Jednoho dne dostane Terra a udolá i mne, uvědomoval si Rad Haager. Mohu ten den jenom oddálit. Je to snad důvod k zármutku? Naprosto ne. Smutný a vystrašený člověk slábne. Kdo se bojí smrti, přivolává svým strachem zubatou paní ke své chýši. Také smrt má svůj strach: je to život, cítěný silně a opravdově.
Dnešního rána si Rad Haager uvědomoval, že je na konci stezky. Daimon Terr zmizel, unesli ho, možná zabili. Zrádce

Jarsan vlákal Vlada Kovara do pasti. Cvičitel gladiátorů je bezmocný, ochromený a leží ve své komoře a vede sám svůj zoufalý boj se zubatou paní.
"Dnes půjdeš do arény, Rade Haagere," oznámil lovci tu novinu Jarsan. "Věřím, že dovedeš umírat a že neuděláš svému klanu ostudu."
"Rád bych tě vzal na cestu s sebou," podotkl Rad chladně.
Jarsana provázeli čtyři mako gladiátora, ozbrojení po zuby. Zrádce dbal na to, aby dva z nich ustavičně stáli mezi ním a Radem. Nespouštěli lovce z očí. Při prvním Radově pokusu o útok by vyrazili kupředu.
"Věřím ti," zasmál se Jarsan nepříjemně. "Bude to ale jinak. Na cestě s tebou půjde Vlado Kovar. Mele už z posledního, chudák."
"Rád bych ho ještě jednou viděl," řekl Rad. "Dobrá. Zařídím to. Hej, Tible, doveď Rada Haagera k Vladovi Kovarovi!"
Tibl, po dlouhá léta zaměstnaný v Cirku jako majordomus a pravá ruka Vlada Kovara, sloužil teď se stejnou horlivostí Jarsanovi. Každým pohybem, každým slůvkem, každým úšklebkem dával najevo, že slouží Jarsanovi věrně, aby odčinil hanebnou podřízenost padlému pánovi. Kdyby mu to Jarsan dovolil, rád by dal své oddanosti průchod, třeba tak, že by mu lízal ruku.
Radovi se ulevilo, když konečně stanul u Vladova lůžka a zavřel za sebou dveře. Tibl zůstal venku na chodbě.
Vlado Kovar, ovázaný mokvavými bandážemi, opuchlý a zkrvavený, ležel na posteli, přikryt medvědí kůží. D lůžka stála židle. Sloužila jako noční stolek. "Dej ty džbánky stranou a sedni si," řekl Vlado. "Co v nich máš? Léky?"
"Kořalku," zabručel cvičitel gladiátorů. "Jak to tam venku vypadá?"
"Špatně. Bez Terra jsem ztracený. Jarsan proti mě postaví mako zabijáky. Nemám proti nim naději. Jsou příliš rychlí."
"Proč neutečeš? Poradím ti.. ."
"Kdybych utekl, ponesu hanbu s sebou. Vysála by ze mne veškerou sílu a Smrt by si mě vyčíhala co nevidět. Prodloužil bych si život o pár měsíců a věř mi, že by to nebyly pěkné měsíce. A potom..." "Jaképak potom?"
"Třeba zvítězím. Třeba ještě uvidím Renu." Vlado, který až dosud hleděl do stropu, namáhavě a se zřejmými bolestmi otočil k Radovi hlavu.
Lovec už poznal Vlada natolik, že očekával výsměch. Uvědomoval si, že řekl cosi neobyčejně pošetilého. Toužil po Reně tolik, že nedokázal ta slova zamlčet.
"Věřím, že ji uvidíš," řekl Vlado pomalu.
"Ty věříš?"
"Ano. Kruší mě bolest a nemohu spát. Blouzním, ale mám i světlé chvilky a přemýšlím. O tobě, o sobě, o Reně Sulirové, o městě a našem životě."
"Co jsi vymyslel?"
"Uvědomil jsem si, že od chvíle, kdy jsi k nám přišel, se všechno změnilo."
"Jak to?" zasmál se Rad hořce. "Tebe potrhaly šelmy, mě chytili a dnes pošlou na smrt, a neodvažuju se pomyslet na to, co se stalo s Renou!"
Gladiátor sebral zbytky sil, pozvedl ruku a uchopil Rada za zápěstí. Pokusil se posadit, nadzvedl trup, ale opět bezmocně spočinul na svinuté pokrývce, která mu sloužila za podhlavník.
"Nechápeš, jak žijí lidé ve městě," zašeptal chraplavě.
"Snažil jsem se vás pochopit," připustil Rad Haager, "avšak nerozumím mnoha věcem. Proč například Rena Sulirová nesměla vlastnit Chechtavý pytlík, proč jsou Památky ve městě zakázané, a přesto po nich všichni touží?"
"Jsou to pozůstatky z dob," pravil Vlado Kovar pomalu, "kdy byl Mars spojen se Zemí. Patřili jsme k Zemi, chápeš? Na palubách velkých lodí k nám přilétali lidé. Přiváželi stroje a myšlenky. Naše město už stálo, ale neslo jiný název. Jmenovalo se Strugacký na počest muže, který jako první člověk vstoupil na povrch této planety."
Rad mu naslouchal s rostoucím neklidem.
"Mlč," zašeptal varovně. "Blouzníš. Uklidni se. Nevyprávěj mi pohádky. Země je malé světélko na noční obloze. Svítí tam jako louč. Žádní lidé tam nežijí, chápeš? Nikdo nežije v plameni louče, nikdo nemůže bydlit ve světle pochodně. Jenom starci a malé děti mohou věřit.
Zmlkl. Raněný ho neposlouchal. Oči upíral na strop, jako by tam pozoroval poutavé obrazy dávno zapomenutých dějů, přízraky vystoupivší z temných mlh prošlého času, záblesky vyhaslých ohňů, stín dívčí ruky trhající květiny, náznak úsměvu v puklině zdiva, zvýrazněné plesnivinou. Nepřestával hovořit, skomíravým jednotvárným hlasem.
"Potom přišel Williams a po krátké, ale krvavé válce se mu podařilo vybojovat samostatnost. Lodě přestaly přilétat a tehdy ustal příliv lidí a myšlenek. Zapadly sny o Marsu, který rozkvete celý, od pólu k pólu. Přestalo se mluvit o dalších městech, o zahradách, o umělých mořích. Naši praotcové se stáhli sem, do města Strugacký. Tušili, že udělali chybu, ale ve strachu před trestem, a také z obavy před mstou generála Williamse a jeho lidí pokračovali v té podivné hře na samostatnost. Přejmenovali město a v jakémsi šíleném pyšnému snu dali mu jméno Roma. Vybudovali Cirkus Maximus. Začali hloubit podzemní prostory, podlaží a později galerie. Nepřestávali toužit po Zemi. Nikdy na ni nedokázali zapomenout. Vzpomínáme na ni i my, jejich potomci."
"Uklidni se. Nechceš napít? Dám ti vodu, chceš?"
Raněný uvolnil stisk a odmítavě pokynul rukou.
"Plynula léta. Williams umřel a po něm nastoupila řada dalších generálů. Soustředili veškeré síly na obranu proti silám Planetárního společenství, které mezitím vzniklo. Stálo to velké oběti. Na rozvoj Marsu už síly nezbyly. A tehdy přišla supervize."
Rad položil Vladovi dlaň na čelo. Bylo rozpálené horečkou. Tibl venku zabušil na dveře.
"Už je čas," houkl nevlídně.

"Supervize nás všechny zahubila. Upadli jsme do strnulosti podobné smrti. Tři milióny lidských bytostí v podzemních norách se supervizním kroužkem na čele. A pod nimi, v galerii, vznešená společnost, která se obává sebemenší změny, hraje si na vládu nad ubožáky, pohrouženými do neskutečného života. Supervize. . ."
Rad se lekl, protože Vladovi se podařilo posadit. Gladiátor se obrátil k lovci a upřel na něho horečnaté oči.
"Vpadl jsi do této ustrnulé společnosti a uvedl do pohybu síly, které nikdo nedokáže předvídat. Jsi nevědomý, bezvýznamný divoch. Říkají o tobě, že pocházíš z rodu lidojedů. Co na tom záleží! Jsi tu, mezi námi, ačkoli o to nikdo nestál a nikdo s tím nepočítal. Tito lidé nesnesou žádnou změnu, žádný pohyb, žádný skutečný lidský čin! Chápeš to? Teď odejdi. Čeká na tebe boj. Možná že zahyneš, nebo zvítězíš. Na tom nezáleží... městu, nám všem, kteří tu žijeme. Ty už jsi zvítězil tím, že jsi přišel a potrhal předivo nelidských zvyklostí..."
Tibl otevřel dveře. Rad se ohlédl a spatřil za jeho zády temné postavy mako gladiátorů. "Jdi...," řekl Vlado.
Rad mu stiskl ruku. Pomalu a opatrně, jako když matka ukládá novorozeně, položil raněného na podhlavník. Potom vyšel z místnosti, aniž se ohlédl anebo věnoval pohled Tiblovi a jeho mako biřicům. Nechápali nic z toho, co mu Vlado řekl. Jeho slova v něm zanechala lítost. Ubohý cvičitel gladiátorů ... ubohá Rena .. . ubozí obyvatelé města Roma!
Sestupoval po vlhkých ošlapaných schodech. Ozbrojení průvodci sestupovali za ním a zbroj na nich hrozivě harašila. Snažil se rozpoznat, které kročeje patří Tiblovi a které mako gladiátorům. Zněly stejně. Člověk i stroje se chovali stejně. Jaký je rozdíl mezi Tiblem, člověkem, a těmi umělými stvůrami? Dovede uvažovat, rozhodovat se, dovede žít?
Možná že začínám chápat, co mi Vlado chtěl povědět ..., uvědomil si Rad Haager.
Dole ho čekal Jarsan, obklopený hloučkem mako gladiátorů. Choval se vážně, chladně, avšak Rad vycítil pod jeho maskou neklid. Přinutil se k úsměvu a měl radost, když viděl, že Jarsan nervózně zamžikal. "Bude to dobrý boj," řekl mu Rad. "Horší, než si myslíš," odsekl Jarsan. "Nemluv o věcech, které nechápeš. Kudy mám jít? Touto chodbou?"
Nečekal na odpověď a zamířil do široké, jasně osvětlené chodby, o níž tušil, že vede do arény.
Zaslechl hukot tisíců lidských hlasů. Hry už začaly. Pomocníci předváděli divákům šelmy:
"Malá změna programu," ozval se Jarsan. "Tak si to přál plukovník Vagy. O šelmy se postarají jiní. Ty předvedeš divákům něco jiného. Ukážeš jim, jak bojuje člověk s lidmi." Rad se zastavil.
"Člověk s lidmi?" zeptal se. "Budeš se mnou bojovat snad ty?"
"Já ne," usmál se Jarsan nepříjemně. "O to se postarají moji přátelé."
A ukázal na mako gladiátory, kteří postupovali za ním, "Škoda. Opravdu bych rád předvedl, jak dovede člověk bojovat s člověkem!"
Hluk sílil. Chodba stoupala a Rad musel opatrně klást nohy, aby neuklouzl po vlhkých kamenných dlaždicích. V této části chodby už svítily pouze pochodně. Lovce se zmocnil ten zvláštní, nikoli nepříjemný pocit, který zakoušel vždy, když stál bezprostředně před smrtelným nebezpečím. Dýchal zhluboka a zdálo se mu, že jeho hruď se rozpíná, že v pažích koluje prudší krev, že svaly jsou silnější, mozek jasnější. Vznesu se do vzduchu jako pták a potom udeřím!
Zastavil se před mohutnými dřevěnými vraty. Aréna běsnila, až se obě křídla vrat třásla. Tibl, podlézavě horlivý, přiskočil k závoře, pozvedl ji a otevřel vrata.
Oslnivé světlo. Řev šelem. Burácení diváků.
Rad Haager vykročil.
První část programu už skončila. Pomocníci zaháněli poslední šelmy do vedlejších vchodů a zřízenci, odění do lehkých mosazných kyrysů, skládali mříž, která až dosud oddělovala diváky od arény. Pracovali rychle, bez zmatku a jejich počínání svědčilo o dlouhém cviku. Netrvalo dlouho a cesta do arény byla volná.
"Můžeš jít," zvolal Jarsan.
Tribuny byly zaplněny do posledního místa. Rad zprvu vnímal diváky jenom jako plochu nezřetelných skvrn, barevnou, rozevlátou do mihotavého neklidu jako listí košatého stromu prozářeného sluncem. Důstojní mako lidé tu seděli ve vyhrazených lóžích a jejich prostřednictvím se gladiátorských her účastnily tisícovky vyznavačů kroužku, a samozřejmě i všichni šediváci. Na volných tribunách se hemžili veselí a bezstarostní obyvatelé města, zvyklí žít od jedné radovánky k druhé, lehkoživkové a povaleči, kteří nikdy neposkvrnili ruce prací a mozek nezatížili žádnou úvahou, nejméně pak tou, která by je měla trápit nejvíce, k čemu že jsou dobré jejich životy. Automatické kamery plastivize pečlivě zaměřovaly své skleněné oči na vše, co zajímavého se dělo v aréně i v hledišti. Nikdo však netušil, že plastivizní obrazovky v suterénních podlažích a v galerii planou nadarmo, že se na ně nikdo nedívá.
Tam dole, mnoho sáhů pod nejhlubším sklepením Cirku Maximu, nastala totiž doba daimona Terra.
"Kde je můj přítel Rad Haager?" opakoval daimon Terr svou otázku. Aniž by sebeslabší zvuk vyšel z jeho tlamy, slova zněla v mozku všech přítomných. Dívali se zděšeně jeden na druhého.
"Kdo hovoří?" ozval se plukovník Jo Vagy.
"To jsem já, daimon Terr."
"Telepatie. . .," zašeptal šéflékař. "Hovoří k nám telepaticky."
Strážný důstojník s laserovou puškou v ruce se vrhl kupředu.
"Zabte to zvíře! Je to zrůda!"
Dřív, než Vagy stačil vydat nějaký povel, vyděšený důstojník přiložil zbraň k líci. Terr se na něho klidně podíval. Muž ustrnul a pomalu sklonil zbraň k zemi.
"Mír. .. mír...," opakoval muž takřka neslyšně.
Jakási vědátorka ztratila nervy, zaječela a vrhla se k východu. Několik poblázněných lidiček ji následovalo. Terr spustil oči ze strážného důstojníka a zahleděl se za nimi. Zastavili se u dveří, otočili se k němu a tváře jim roztály v mírně přihlouplém úsměvu.
"Co od nás chceš?" zachroptěl Vagy.

"Nic. .. Nebo snad něco... ještě nevím...," uslyšel ten snový melodický hlas. Ale vzápětí se ozval hlas skutečný, na poslech nepříjemný, dosti zvučný, aby ho slyšeli všichni, kdo byli v laboratoři přítomni.
"Hovoří univerzální tlumočník! Hovoří univerzální tlumočník: Slyšte, obyvatelé čtvrté planety systému sektor 216, koordinát 8256, řád 15, jednotka 683, opakuji..."
Byl to hlas skřehotavý, jednotvárný, nelidský. Tak nějak hovořily automaty před érou Moniky, než byli vynalezeni mako lidé. Vagy v sobě nalezl dost odvahy a přiblížil se k pokusné lodi. Terr stále ještě odpočíval na lůžku, v té poloze, v jaké ho tam položili. Mezi tlapami měl předmět, který tam dříve nebyl. Připomínal nějaký ovocný plod. Jeho tvar byl víceméně kulový, dole zploštělý. Nahoře, z mělké nepravidelné prohlubně, trčela krátká tlustá stopka. Zdálo se, že předmět je kovový.
"To mi dali na cestu," vysvětlil Terr telepaticky.
"Kdo?" vykřikl Vagy v hrůzné předtuše, až mu přeskočil hlas.
"Služba v Centrále galaktických cest."
"Systém sektor 216, koordinát 8256, řád 15, jednotka 683, ve vašem jazyce Sluneční soustava," drmolil univerzální tlumočník. "Centrála galaktických cest navazuje styk. Nižší bytosti nechť vyklidí prostor. Připomínám hlavu třicátou osmou Pravidel! Styk nechť je navázán s vyššími bytostmi, nižší bytosti nechť vyklidí prostor. Udávám čas: dvě stě jednotek. Po uplynutí dvou set jednotek začíná neživotí podle hlavy osmé Pravidel navázání styku. Nižší bytosti nechť vyklidí prostor."
"Kdo jsou nižší bytosti?" otázal se Vagy, zíraje na kovový kulovitý předmět.
"Nižší bytosti, udávám charakteristiku: válcový tvar, nervové centrum v kulovité schráně, čtyři končetiny, z nichž dvě určené k pohybu, dvě k neznámému účelu, způsob dorozumění jednoduchý, zvukový. Schopnost přímého dorozumění nepatrná."
"Kdo je vyšší bytost?" zvolal Vagy a rozhlédl se kolem sebe, po svých spolupracovnících, zmrazených úžasem. Tlumočník neodpověděl.
V tichu bylo slyšet vzlyky nějaké ženy. Pak se v myslích všech přítomných ozval ten nepříjemný, melodický hlas.
"To budu patrně já, podle názoru Centrály galaktických cest."
Terr vyplazoval jazyk a jeho zvířecí tvář se usmívala. Hleděl na lidi kolem sebe přívětivě. Jednou packou se něžná dotkl tlumočníka.
"Ty?" oslovil ho Vagy. "Jsi přece zvíře!"
"Ano," ozval se Terr v jeho mysli telepatickou řečí. "Jsem zvíře, ale dostal jsem se první do Centrály galaktických cest!"
"Uplynula jedna časová jednotka," pravil tlumočník věcně. "Zbývá sto devadesát devět. Pak nastane neživotí, opakuji, pak nastane neživotí."
První se dal na útěk šéflékař. Ostatní vzápětí následovali. Cpali se ve dveřích, strkali se, tloukli jeden druhého. Uplakaná vědátorka upadla a muži by ji asi ušlapali, kdyby Terr nebyl zasáhl. Stačilo několik jeho pokynů a lidé se uklidnili.
"Nižší bytosti...," skřehotal univerzální tlumočník. "Neschopné ani slovní domluvy i v těch nejjednodušších kritických situacích."
Poslední odcházel plukovník Vagy, zcela zmaten. Na prahu se otočil. Terr právě důstojně vstal z lůžka a plavně seskočil na podlahu.
"Jenže...," zakoktal plukovník, "jenže... my tě budeme muset zabít!"
"Nižší bytosti... ovládané vražednými choutkami," podotkl tlumočník.
Terr se usmíval.
"Pokus se o to," promluvil v plukovníkově mysli.
"Co chcete," oslovil plukovník Terra a tlumočníka.
"Navázat styk," opakoval tlumočník trpělivě.
"S kým?"
"S tvůrci Lodě."
"To jsme přece my!"
"Nepravda, ve vašem jazyku lež," odpověděl tlumočník klidně. "Jste nižší bytosti, neschopné rozumného jednání."
Jen se podívej na své přátele, znělo Vagymu v mysli. Uvědomil si, že si není jist, zda se v něm ozývají vlastní myšlenky, anebo zda to jsou slova daimona Terra, toho zvířete, nepochopitelně proměněného...
Cítil, že se mu začínají třást kolena.
"Já vás zabiju! Oba!" zařval, až mu přeskočil hlas.
Terr se usmíval.
"Zkus to," ozval se v plukovníkově mysli.
"Nižší bytost... ovládaná vražednými choutkami," podotkl tlumočník.
Přemožen panikou, také Vagy ze sebe vyrazil neurčité skučivé zvuky a vrhl se k východu. Ze všech sil vrazil do chumlu těl, takže se mu podařilo prorazit tu živou, zmítající se zátku, která až dosud vězela v dveřním rámu. Ozval se bolestný nářek. Nějaká žena upadla.
Když se konečně prodral ven, Vagy ze sebe setřásl strach a celou jeho bytost ovládla nepříčetná zuřivost, vlastní jeho násilnické povaze.
"Pomozte těm lidem, idioti!" burácel a nutil ranami pěstí a kopanci všechny, kdo se mu ocitli na dosah, aby přispěli k uvolnění východu. Nedbaje výkřiků bolesti rval lidi vzpříčené ve dveřích za ruce a za nohy, aby je dostal ven. Podařilo se mu svým příkladem strhnout několik odvážnějších mužů a s jejich nápomocí uvolnil v několika sekundách vchod.

Naposledy stanul na prahu, rozervaný a zkrvavělý, a nenávistně se zahleděl na Terra a tlumočníka.
"Zabiju vás!"
"Za sto devadesát devět jednotek nastane neživotí," opakoval tlumočník.
Plukovník se chopil těžkých ocelových dveří, přirazil je do veřejí a zatočil uzavíracím kolem. Šest závor, silných jako mužská paže, vklouzlo do ocelových lůžek.
Ztěžka oddychoval. Olízl si rty a ucítil krev. Otočil se k davu. Lidé ztichli, jen několik žen dušené vzlykalo. Vyhrál jsem bitvu, pomyslel si. Bitvu... proti komu? Proti zvířeti a proti automatu, který vypadá jako hruška?
Olověná tíha úžasu mu dolehla na ramena. Musel se I opřít zády o chladivou ocel dveří. Pokus se podařil, zvíře se dostalo do mimoprostoru. Ale jakou cenu třeba zaplatit? Ovšem, tohle byla bitva, jenže tentokrát protivníkem není voják ve stejnokroji Planetárního společenství. Plukovník se postavil předvoji neznámých sil vzdálených oblastí Galaxie, nadaných netušenou a nepochopitelnou mocí. Jak může tohle skončit...
"Co budeme dělat?" oslovil plukovníka jeho pobočník.
Musím se vzchopit... jsem velitel, jsem vůdce, jsem pán těchto lidí.
Křečovitě se usmál a pokročil k vyděšenému hloučku.
"Jen ať ta bestie ukáže, co umí!" vykřikl.
"Dávej pozor," ozval se Terr v jeho mysli.
Plukovník se otočil ke dveřím a s hrůzou spatřil, že se kolo uzavíracího mechanismu zvolna otáčí nazpět.
"Kde je můj přítel Rad Haager?" uslyšel Vagy znovu Terrův hlas ve své mysli. Chtěl vzdorovat, ale vůle mu tála a v několika okamžicích byl bezmocnější než dítě. Pozoroval, jak se pancéřové dveře otevírají. Daimon stanul na prahu. Kulatý Univerzální tlumočník výhružně skřehotal za jeho zády.
"Tvůj přítel je právě v aréně. Čeká ho tam smrt. Musíš si pospíšit."
"Jak se tam dostanu?" otázal se Terr.
Před vnitřním zrakem daimona se objevily chodby, dveře, výtahové šachty. Daimon rozumí. Daimon najde Rada Haagera.
Fanfára.
Diváci utichli, ti, co stáli, se posadili a jenom děti hemživě poskakovaly na svých místech.
Rad stál uprostřed arény. Pomalu se obrátil k bráně, kterou vešel.
Stál v ní Jarsan, klidný, vážný, s rukama založenýma na prsou. Pomalu kývl hlavou a vztáhl pravici do výše. Ustoupil stranou.
Třetí fanfára zazněla a obecenstvo krátce zahučelo, nepříliš hlučně, ale zlověstně, jako když hladinu klidného moře poruší vlnka, pod níž se kryje hřbetní ploutev žraloka.
Z temné brány vystoupili dva mako gladiátoři s obnaženými meči, za nimi další a další. V zástupu se ubírali vlevo a vpravo, pochodovali po obvodu arény, až se jejich kruh uzavřel za lovcovými zády. Rad je pozorně prohlížel. Byli zde všichni, gladiátoři s chocholatou přilbou na hlavě a s pestrým znakem na velkém štítu. Jiní nesli malé kovové štíty a sekali do vzduchu krátkou zahnutou šavlí. Nechyběli tu ani bojovníci se sítí a trojzubcem, ani ti s dvěma dýkami, kteří dovedou bojovat stejně obratně levou i pravou rukou.
Vrhnou se na mne všichni současně, uvažoval Rad. Asi sotva. Zábava by trvala jen krátkou chvíli. Kdo bude první, kdo vyrazí, aby zahájil boj?
Já vyrazím, napadlo lovce.
Tasil svůj Modrý meč a vykřikl uširvoucí bojový signál svého klamu. Vrhl se nazpět k bráně, kde stál Jarsan. Gladiátoři se nepohnuli a hleděli klidně na útočícího muže.
Jarsana chránili dva chocholatí, ozbrojení krátkými rovnými meči. Rad tnul na toho, co stál vpravo. Byl to bleskurychlý výpad, avšak umělý člověk ho stačil krýt. Síla úderu zabolela Rada do zápěstí. Sekal znovu a znovu, chocholatý se mechanicky bránil, ale neustoupil ani o krok.
Může mě zabít, kdykoli si vzpomene, uvědomil si Rad. Na jeho rychlost a sílu nestačím.
Koutkem oka postřehl, že druhý chocholatý se napřáhl k ráně. Uskočil a krátký meč zasvištěl těsně kolem jeho hlavy.
Diváci nadšeně zatleskali.
Zmařená rána vyvedla gladiátora poněkud z rovnováhy. Rad toho chtěl využít a prudce bodl kupředu. V té chvíli se na něho tiše snesla síť a strhla mu paži. Modrý meč minul tělo umělého muže o několik palců.
Jsem ztracen . .., blesklo Radovi hlavou, ale síť zmizela stejnou rychlostí, jakou se objevila. Hrají si se mnou! Prodlužují divadlo. Je to jenom zdání zápasu.
Uskočil dozadu a ohlédl se. Mako gladiátor se sítí a trojzubcem byl na tři kroky od něho. Ostatní umělí bojovníci stáli jako sochy, nehybní, hroziví ve své strojové lhostejnosti. Ožili. Jejich zbraně se zachvěly. Diváci radostně vykřikli.
Je konec ...
Ticho nastalo tak náhle, jako když Vlado Kovar vypnul elektrické světlo.
Co má tohle znamenat?
"Zabte mě, tak mě konečně zabte!" zařičel Rad Haager v nepříčetném hněvu. "Na co čekáte?"
"Jsem tu... našel jsem tě ...," ozval se v jeho mysli příjemně měkký hluboký hlas.
"Kdo to mluví?" řekl lovec, užasle se rozhlížeje.
"Přicházím k tobě. Jsem Terr, tvůj daimon. Pohlédni na Jarsana, jak se tváří!"
Rad se otočil k'bráně. Jarsan tam stál, nehybnější než odpočívající mako člověk, a jeho tvář byla poznamenána úžasem a hrůzou.
"Všem mako... nařizuji... ukryjte zbraně...." zabreptal.
Umělí bojovníci lhostejně uposlechli. Zasunuli meče a dýky do pochev a ustoupili až k dřevěnému hrazení, které

oddělovalo arénu od diváků.
Rad k němu pomalu kráčel.
"Co má znamenat tento žert?" zvolal na něho.
"Není to žert," odpověděl mu ten podivný hlas. "Jarsan dělá to, co mu nařizuju."
"Kdo jsi?"
"Ty mne nepoznáváš?"
V přítmí brány se cosi mihlo, Jarsan ulekaně poskočil a do arény se vřítil daimon Terr, s tlamou radostně rozšklebenou, ohonem vysoko vztyčeným jako vítězný prapor!
"Terre!" vykřikl Rad. Zahodil meč do zrudlého písku, rozběhl se ke zvířeti, padl na kolena a objal obrovitou daimonovu šíji. Zvíře na něho doráželo a olizovalo mu tvář, žďuchalo ho prackami, vrčelo a štěkalo.
"Jsme zase spolu, jak jsem rád, že jsme spolu!"
Vyrušil je Jarsanův výkřik. Vagyho stvůra se vzpamatovala a dala se na úprk.
"Polekal se, že k němu mluvím a dávám mu rozkazy. Bojí se, protože mi nedokáže odporovat. Všichni se mě bojí."
Rad od sebe daimona odstrčil a zahleděl se do jeho zlatých očí. Prohlížel si ho zkoumavě. Znal dobře ty oči, ale teď byly jiné. Vždycky zářily oddaností a moudrostí, ale nikdy v nich nevyčetl tolik lidského porozumění jako nyní!
"Ty se mne nebojíš, viď? Jsme přece přátelé."
Terr mluví, napadlo Rada.
"Nemluvím. Ozývám se v tvé mysli."
"Jak ses to naučil?"
"To oni mě to naučili, tam venku."
"Kdo je to ‚oni'? Kde se to stalo?"
"Nechápu to. Jsou jako vy, lidé, ale vypadají jinak. Chovají se jinak."
Rad vstal. Vždycky si s Terrem rozuměl a dokázal vycítit jeho radost i obavy. Za dlouhých výprav do Tyrkysových hor, kde vládne takové ticho, že pro slova tam není místo, naučil se člověk rozumět zvířeti a byl si jist, že zvíře rozumělo jemu. Nu dobrá, nějací lidé, kteří nejsou lidmi, naučili Terra slovům. Co na tom záleží? Na podstatě vztahu člověka ke zvířeti to nic nemění.
Od chvíle, kdy Rad překročil práh Důstojnické brány, byl svědkem tolika nepochopitelných zázraků, že se příliš nedivil ani tomuto poslednímu.
"Musíme odejít," řekl mu Terrův hlas. "Ve městě spí smrt a brzy se probudí. Zahubí všechno živé."
"Také Renu?" zvolal Rad Haager.
"Zahubí každého, i tu dívku s červenými vlasy."
"Zachráníme ji."
"Mohl bych tě přinutit, abys odešel, jako jsem donutil Jarsana, aby přestal usilovat o tvůj život. Mám tě však rád a udělám všechno, abys byl šťasten. Půjdeme tedy a najdeme dívku s červenými vlasy."
Mako diváci pochopili, že představení je u konce. Nedivili se, že v kůži oděný muž nebyl zabit. Úžas chyběl v programu jejich pozitronových mozků. Hráli důsledně hru, pro niž byli předurčeni. Chovali se teď, jako se diváci chovají vždy, když je divadlo skončeno. Vstali, vesele spolu tlachali a ubírali se k východu. Odejdou do svých příbytků, umělci do ateliérů, vědci do laboratoří, vojáci do kasáren a žebráci do brlohů, vyšňořených umělou špínou. Žertovali, křičeli na sebe, hudrovali, když se děti praly pod jejich nohama, tlačili se ve východu, kárali netrpělivé, kteří chtěli předbíhat.
"Pojďme," ozval se Terr v Radově mysli. "Nemáme mnoho času."
V hlavní chodbě na Rada čekal Tibl. Vždycky byl horlivý a snažil se každou částečkou své bytosti přitakat tomu, koho v dané chvíli považoval za svého pána. Včera to byl Vlado Kovar, ráno Jarsan a teď upírá oddané oči na Rada Haagera.
Z nitra kamenné budovy doléhaly podivné zvuky, lidské volání, dupot nohou.
"Povězte, pane, co mám dělat?" oslovil Rada.
"Proč se mě na to ptáš? Dělej, co se ti zlíbí!"
Tibl zamžikal a jeho ramena povysla. Neřekl nic, zato jeho obličej zřetelně odpověděl: copak vím, co se "mi líbí? Dovedu snad létat ve vzduchu, plavat pod vodou jako ryba, kvést divukrásnými květy jako orchidej? Proč mi dáváš nesplnitelný příkaz, pane?
Rad následoval Terra, avšak Tibl cupkal za nimi.
"Nechápu, co se děje. Plastivize přestala vysílat, telefon je němý. Pan Jarsan odešel, a když jsem se ho před odchodem ptal, jaké má pro nás příkazy, odpověděl hrubě. Že prý se máme všichni oběsit. Myslel to vážně?"
"Určitě," zabručel Rad Haager.
"To snad ne!" vykřikl Tibl. "Jsme všichni poctiví a pilní služebníci. Potřebujeme však příkazy! Pane, někteří z našich pilných a poctivých služebníků odešli z pracoviště, vyloupili špižírnu a tam, račte odpustit, chlastají a žerou!"
"Proč se k nim nepřidáš?"
"Nedostal jsem k tomu příkaz!"
Rad se obrátil k Tiblovi.
"Dobrá. Nařizuji ti, abys odešel do špižírny, nacpal se tam k prasknutí a vypil dvakrát víc vína, než sneseš."
"Ano, pane," odpověděl Tibl pokorně. Nebyl si jist, že to je rozumný příkaz, ale neodvážil se vyslovit nahlas svou pochybnost.
Lovec a jeho daimon putovali dál spletí chodeb a schodišť a cestou potkávali mnoho služebníků a zaměstnanců Cirku Maximu. Na první pohled rozpoznali, kdo je člověk a kdo mako, umělá bytost. Mako bezcílně bloudili, někteří se odklidili někam do kouta a tam strnuli ve svém podivném elektronickém spánku. Neztratili však nic na své důstojnosti. Jinak tomu bylo s lidským personálem. Tito lidé byli navyklí na tvrdou kázeň. Někteří pamatovali ještě starého

Rohricha, Vladova předchůdce, a nesli na zádech stopy jeho karabáče. Byly ovšem hojně přeškrtány a přečárány stopami čerstvějšími, jež tam zanechal Vlado Kovar. Po léta v sobě hromadili touhu po vzpouře. Poslouchali Rohricha, Vlada Kovara i Jarsana. Teď neměli nad sebou nikoho. Karabáč z kůže hrocha tissana už nečíhal na jejich poklesky. Vlado byl zbaven vlády a bezmocně ležel ve své komůrce. Jarsan utekl. Pocit volnosti nasytil vzduch v Cirku Maximu jako opojný plyn. Tito lidé byli opilí dřív, než okusili ze zapovězených zásob hustého rudého vína!
Z hlubin Cirku duněl řev nespokojených šelem. Nedostaly nažrat, jak byly v tuto dobu zvyklé. Velký lev numa, vůdce smečky, přišel dokonce na to, že zřízenec nezaklapl závoru klece. Jediným úderem tlapy rozrazil sklopec a vyskočil ven. Spokojeně zařval. Byla to výzva ostatním: pojďte, projdeme se po místech, kam jsme až dosud nesměli vstoupit!
O této nepřístojnosti Rad Haager ovšem nic netušil.
Zato viděl jiné známky uvolnění kázně, či spíše naprostého rozkladu veškerého pořádku. Nikdo neošetřoval pochodně a olejové lampy, takže chodby byly plné kouře. V prádelně někdo nechal zapnutý mandl, prádlo začalo doutnat, a co nevidět se rozhoří. Z kuchyně a špižírny se ozýval povyk. Rozpustile postavičky běhaly sem a tam, křičely a cákaly kolem sebe víno.
Na podestě schodiště vedoucího do obytných pater spatřil hlavního ošetřovatele zvěře. Seděl tam, slabomyslně se usmíval a pobrukoval si nějakou písničku. Po pravici i po levici měl baňatou láhev, opředenou lýčenou sítí, a na kolenou pořádný flák masa. Jeho tvář byla rudá, ale nebyla to krev, nýbrž víno.
Rad se už natolik sžil s pořádky Cirku Maximu, že v něm narůstal hněv při pohledu na toto spuštění, a byl by se asi neovládl a zasáhl plnou silou, kdyby se Terr neozval v jeho mysli:
"Nehleď na to, můj pane. Nepatříme k nim. Najdeme dívku s rudými vlasy a odejdeme tam, kde je náš domov."
"Ty snad víš, kde najdeme Renu?"
"Tuším to. Cítím to. Spolehni se na mne."
Vyšli na ulici před Cirkus Maximus. Nad střechami domů spatřili sloupy dýmu. Krycí plastická blána byla na mnoha místech potrhaná a její cáry visely na ocelových lanech. Turbiny větrných elektráren se zastavily.
Město promlouvalo jiným hlasem než dřív. Umlkly zvony a přestaly hučet motory, už nebylo slyšet bláznivou hudbu a dívčí smích. Jenom burácení zvířat vzrůstalo a do něho se mísily výkřiky vyděšených lidí a opilé hulákání.
Před Cirkem stály desítky elektromobilů. Patřily divákům, kteří buď utekli po svých, anebo ještě bloudili v hledišti. Terr se uvelebil na jednom z nich. Rad si k němu zdráhavě přisedl. Nedovedl zacházet s tímto podivným vozidlem. Řízení vozu však nedělalo starosti Terrovi. Aniž by se čehokoli dotkl, uvedl vozík do pohybu. Rad se už přestal ptát, jak je to všechno možné, kam vlastně jedou a odkud Terr čerpá své lidské vlastnosti. Připadal si jako ve snu a podle toho, co se dělo na ulicích, nebyl to dobrý sen.
Panika se rozšířila už do všech čtvrtí. Davy lidí bezcílně prchaly ulicemi. Hořely celé bloky domů. Byla to neopatrnost, nebo ty domy někdo zapálil? Z křiku se nedalo nic kloudného vyrozumět, jenom občas se ozvalo jméno Ratonů. Vinil dav Ratony? Jenom ve čtvrtích supervizních přenosů vládl klid. V uličkách pobudů se dál povalovali opilí mako, dál tu skotačily otrhané mako děti, praly se a šidily ochmelky, dál tu vřeštěly rozježené ženské a bláznivě se smály zmalované maškary.
Před bránou továrny na výrobu mako lidí se vozík zastavil.
"Rena je uvnitř," prohlásil Terr. "Cítím to. Vím to."
"Jak se dostaneme dovnitř?"
"Za vraty stojí stráž. Je to však mako. Můj vliv na něho nepůsobí. Dovedu ovlivňovat jenom lidské mozky."
"Udělej tedy něco! Zavolej někoho!"
"Buď trpělivý. Uvědomuji si, že dosáhnu dále, než jsem si myslel. Už jsem uvnitř. Ano, setkal jsem se s lidmi. Zachytil jsem záření jejich mozků."
Terr trůnil na sedačce vozu, majestátně vzpřímený na napjatých předních prackách. Tvářil se přísně jako starobylá socha. Upřeně hleděl na vrata továrny.
"Zachytil jsem dívku s červenými vlasy. S jejím mozkem se něco děje. Prožívá cizí život. Nechápu ... ano, ano, už je to v pořádku."
Čas se nesnesitelně vlekl. Rad by chtěl něco podnikat. S taseným mečem by se vrhl na bránu, šplhal by po stěně, vrhl by vozík proti vratům. Neslyšný Terrův hlas ho však vždycky zkrotil: klid, zachovej klid, můj pane.
Vrata se otevřela.
"Reno!" vykřikl Rad Haager a rozběhl se dívce vstříc.
Stála mezi černými křídly brány, bledá, s roztřesenýma rukama. Objal ji.
"Přece jsme tě našli. Jsi šťastná?"
"Je to strašné ...," zašeptala. "Strašné."
Probuzení ze supervizního transu bylo vskutku strašné.
Ostré světlo udeřilo Renu do očí. Vykřikla.
"Pomoc! Kde jsem? Kam odešli moji přátelé?"
"Vzpamatujte se, slečno Sulirová," hovořil k ní neznámý mladý muž, jeden ze spolupracovníků inženýra Easyho. "Sňal jsem vám supervizní kroužek z hlavy. Musíte odejít. Čekají na vás přátelé."
Poslušně opakoval slova, která mu zněla v hlavě. Neměl tušení, jaká síla ho přivedla do pracovny všemocného ředitele továrny na výrobu mako, proč se nad Renou sklonil a vzal jí kroužek. Věděl jenom to, že nedokáže svému nutkání vzdorovat.
"Vraťte mi kroužek!" zuřila Rena. "Chci být zase zpátky ... chci se vrátit... chci.... prosím, prosím vás snažně!"
Šetrně ji vzal za paži, ale vyškubla se mu. Zuřivě od něho odskočila. Slzy bezmocného zoufalství jí vstoupily do očí.

Znovu k ní přistoupil.
"Pojďte, Reno."
Vyvedl ji před budovu a kráčel s ní k bráně. Svěží vzduch dívku poněkud vzpamatoval.
"Co se to se mnou dělo .. .," zašeptala.
"Návrat ze supervizního transu je vždycky těžký," řekl mladý muž. "Byla jste v něm dlouho. Za půl hodiny byste se už nemohla vrátit do světa lidí."
"Byl by ze mne šedivák?"
"Ano. Supervize by nenávratně porušila váš mozek. Měla jste štěstí."
"Proč jste mi pomohl?"
"Nevím," přiznal se mladík. "Musel jsem ..."
Vlna touhy po supervizním zážitku ji znovu zaplavila. Podlomila se jí kolena. Vykřikla. Jemně jí stiskl paži.
"Buďte statečná. Snad nechcete skončit jako váš otec."
"Můj otec?"
"Ano. Ten se už nemůže vrátit."
Připomněla si poslední okamžiky v pracovně inženýra Easyho. Tvář Mara Hoffa se jí vybavila před očima. O čem šla řeč? Ano, její otec podlehl supervizi a stal se z něho otrok umělých prožitků. Došli k bráně. Mladý muž pokynul lhostejnému mako strážci. Vrata se otevřela. Rena spatřila Rada Haagera a jeho daimona. Byla to skutečnost, nebo supervizní sen? Nevyznala se sama v sobě. Opravdový živý Rad Haager to nemohl být. Ten je přece v Cirku Maximu a čeká tam na smrt... nebo na záchranu? Zatočila se jí hlava.
"Reno... vzpamatujte se. Jsem to já, Rad Haager."
Přitiskla mu tvář na hruď a rozplakala se.
Vtom zaslechla ten měkký hluboký hlas.
"Všechno bude zase v pořádku, dívko s rudými vlasy."
"Cože? Kdo to mluví?" vykřikla. Rad ji pohladil po vlasech.
"Zvykneš si na to. Terr ... umí mluvit. Nechápu, co se s ním stalo, ale je to tak. Mluví a rozumí tomu, co mu sdělujeme my. Nepotřebuje hlas, aby mohl mluvit. Dovede toho ještě víc. Nikdo mu nedokáže vzdorovat. Žádný člověk neodolá jeho vůli."
"Terre!"
Poklekla k němu a objala jeho širokou šíji. Daimon spokojeně zavrčel.
"Pomohl jsi mi, vid, Terre? Pomoz taky tatínkovi a všem těm ubohým lidem, kterým se říká šediváci. Musíš jim pomoci. Ty jediný je můžeš zachránit."
Hovořila rychle, naléhavě. Hladila daimona po mohutné hlavě. Terr najednou naježil srst na hřbetě.
"Nebezpečí se blíží... Nepřátelé objevili tvé zmizení. Hledají tě. Jdou s nimi ti divní lidé, kteří neposlouchají můj hlas. Musíme odejít."
"To je určitě inženýr Easy, Mar Hoff a jejich mako vojáci," zvolala Rena. "Rychle pryč!"
Rozběhli se k elektromobilu. Rena usedla k řízení, a sotva se vůz rozjel, brána továrny se rozlétla a na ulici se vyhrnula četa mako vojáků s laserovými puškami. Dívka strhla vůz stranou. Energetický výboj zasyčel a nejbližší plastikový dům vzplanul jako věchet slámy.
"Rychle!" křičel Rad Haager. Smykem projela Rena za roh domovního bloku. Tam, kde jejich kola načrtla černé čáry na vozovku, šlehl paprsek energa a dlažba se roztavila.
"Kdo nám pomůže?" zvolal Rad Haager. "Vlado Kovar je raněný ... jsme tu sami."
Rena prudce zabrzdila. Hořící dům se zhroutil do ulice a zahradil jim cestu. Z vedlejší uličky za jejich zády se vyhrnula skupina mužů. Byli rozpáleni pitkou, křičeli na sebe a potýkali se. Nad hlavami se ozval praskot. Seskočili z vozu a přitiskli se ke stěně právě ve chvíli, kdy se přelomil těžký ocelový nosník a s třeskotem dopadl na elektromobil.
"Vím, co uděláme," řekl Rad Haager. "Vím, kdo nám pomůže. Celé tohle město se zbláznilo, je vzhůru nohama. Venku ale žijeme my, Volní lovci, a další klany svobodných lidí. Reno, půjdeš se mnou za nimi pro pomoc?"
"Nezbývá nám nic jiného, Rade. Co si o tom myslí Terr?"
"Souhlasím," odpověděl daimon po krátkém váhání. "Všude kolem sebe tu cítím nebezpečí."
Nebylo snadné dostat se z města, posedlého šílenstvím paniky. Bez Terrovy pomoci by se to Radovi a Reně asi nepodařilo. Ukázalo se však, že ty zvláštní bytosti, tito "lidé nelidé", vybavily daimona dokonalým rozumem. S bezpečnou jistotou vedl Terr své přátele troskami, varoval je včas před bojůvkami vražedných mako bojovníků, dovedl zkrotit tlupy opilců, rozvášněných alkoholem a zvrhlou rozkoší z ničení. Nalezl dokonce koně pro své přátele. Nebyli ovšem živí, nýbrž mako, výsledek jednoho hravého pokusu vědců a techniků továrny inženýra Easyho. Jako dopravní prostředek posloužili skvěle, o to lépe, že nepotřebovali potravu, vodu ani odpočinek.
Z města unikli severní branou. Stráže je nechtěly propustit, ale nedokázaly odolat vlivu daimona Terra. Jeho konejšivý hlas jim vstoupil do mozků, takže odložily zbraně a chopily se závěrů brány. Na hřbetě mako koní vystoupili Rad s Renou do horského průsmyků a tam se zastavili, aby se ohlédli na město.
Z dálky vypadalo spokojeně, klidné, avšak jen na první pohled. Ten starý ježatý košík, v němž vězelo město tak dlouhou dobu, byl začouzený, lanoví jeho kupole potrhané a krycí blána visela na stožárech jako zplihlá mázdra. Město už nedýchalo vůní plastické hmoty, již jsme si navykli slučovat s pocitem čistoty. Páchlo škvařeným plastikem, a protože recyklizační zařízení nepracovalo, puch odpadu se vyvalil z- jímek a otrávil vzduch v celé kotlině.
Jenom kamenné sochy dál upíraly lhostejně oči bez zřítelnic. Budeme tu stát, děj se co děj, a přečkáme všechno. Nastanou hrozné časy a my budeme svědky velkého spuštění. Snad to je ten pravý důvod, proč tu stojíme. Ne proto, abychom krášlily město v okamžiku pohody, nýbrž proto, aby zde zbyla památka po lidské podobě, až zběsilost přerve

pletivo člověčího snažení.
Rena se rozplakala při pohledu na město, které očividně propadalo zkáze. Zeptala se tiše:
"Čím jsme si to zasloužili? Žili jsme tak špatně?"
"Nevím," odpověděl Rad. "Jen to jsem pochopil, že svobodní lovci Plání žijí krušně, ale čistě, bez přetvářky."
Tři dny putovali jen s krátkými zastávkami. Neohlíželi se, takže ani nepostřehli, kdy se obrovitá hmota hory Olympus pohroužila do oparu. V pustině jim Terr sloužil jako spolehlivý určovatel směru. Už dávno se jeho mysl spojila s osadou Volných lovců. Vyvolala tam vzrušení, které nikdo nedovedl pochopit. Mužů se zmocňoval neklid. Ostřili meče a hroty oštěpů, opravovali výstroj. Ženy, aniž jim to kdo poručil, chystaly zásoby sušeného tissaního masa. Staří lidé shromažďovali děti, aby je odvedli do skalních skrýší, jak se to dělo vždycky, když se schylovalo k velkému bojování.
Proč se toto všechno dělo?
Přicházel Terr a s ním i velké volání o pomoc. Terrův hlas, neslyšný a o to lépe slyšitelný v hlubinách mozkovic těch divokých lidí, duněl Plání a tříštil se o kolmé stěny Tyrkysových hor. Dnem i nocí zněly telegrafní bubny a sdělovaly spřáteleným klanům Horalů, Lakmonů a Mužů řeky, a ostatním, k čemu se rozhodli Volní lovci. Půjdou tím směrem, odkud se šíří neklid, půjdou k velkému městu na úpatí velké hory.
Pohled na horu je smrtelný? Nuže dobrá, zemřeme do jednoho.
A že klany spřátelené s Volnými lovci měly též své přátele a spojence, ráno třetího dne bylo na nohou celé divoké společenství válečníků a lovců, potomků dávných průkopníků, kteří odmítli podřídit se vůli generále Williamse a zůstali venku, na Pláni a v horách, daleko za hranicemi města.
Té noci zmizely z oblohy "rychlé oči". Věru znepokojivé znamení, které se zdálo potvrzovat obecně sdílené napětí. Je to nepochybně pokyn velkých neznámých božstev k činu.
Byla to podivná společnost, která se pomalým pochodem vydala v širokém kruhu k městu Roma. Lakmané a Barroci vyrazili jako bojová výprava, výhradně muži, do jednoho pomalovaní válečnými barvami. Volní lovci, Muži řeky, Ryby a Bílé draby vzali s sebou i obytné stany a veškerý majetek naložili na hřbety buvolů a koní. Horalé se cestou střetli se svými nepřáteli Dravými ptáky, a vybojovali s nimi krátkou, avšak zuřivou bitvu, která je zle pošramotila, takže se ploužili jako zadní voj, zubožení a zkrvavení. Draví ptáci dopadli ještě hůře. Bitva je rozprášila, takže k městu postupovali jenom ojedinělí bojovníci, kteří se buď přidali k pochodovému proudu nějakého klanu, nebo se probíjeli na vlastní pěst.
Na sklonku šestého dne putování Rad, Rena a Terr potkali předsunutou hlídku Volných lovců. Na kostnatých konících klusali náčelník Vessy a kovář Regular a za nimi hrstka dalších bojovníků, výkvět kmene, všichni ozbrojeni Modrými meči.
Vessy okamžitě postřehl, že také u Radova pasu se houpe v rudé pochvě Modrý meč. Složitým gestem odpověděl na Radův pozdrav.
"Velká hora tě nezahubila, jak vidím," řekl. "Jsi statečný bojovník a povedeš jednou náš klan."
"Čeká nás velké bojování," odpověděl Rad.
"Proto jsme se vydali na pochod," řekl Vessy klidně. "Veď nás. Jsi pán pánů, náčelník náčelníků."
Seskočili z koní, objali se a pranic se nestyděli za slzy dojetí. Lovci založili oheň. Vyprávění trvalo dlouho do noci. Muži naslouchali Radovi a Reně a jen občas udiveným "hu ... hu" rušili příběh.
Než usnuli, Rena se naklonila k Radovi.
"Nepředstavovala jsem si lidi tvého klanu takové jací ve skutečnosti jsou. Myslela jsem, že jsou hrubí, hloupí, suroví... Prominou mi?"
"Nedovědí se to."
"Ale ano. Cítím, že dovedou číst myšlenky skoro tak dobře jako Terr. Ale myslím, že mě pochopí. Proto si jich tak vážím."
Brzy ráno se vydali na pochod. Byla to dlouhá cesta. Ale konečně se po vyčerpávajícím putování dostali do známé krajiny!
Město už nebylo daleko a Rad předpokládal, že před-voj stráví poslední noc za Zelenou pouští aganos, která byla vidět na obzoru. Chtěl, aby si všichni odpočinuli, než vstoupí do města. Kdo ví, jaké nebezpečí tam na něho a jeho lidi čeká.
Když dorazili k hradbě aganos, seskočili z koní, aby pojedli a dali koňům píci. Na lidech i zvířatech byla vidět únava, jenom oba mako koně ustrnuli ve svém směšném elektronickém odpočinku. Živí koně se umělých zvířat báli a drželi se od nich stranou. Terr byl chudák utahaný a telepaticky láteřil v Radově mysli, až ho lovec musel okřiknout.
"Jako že je nebe nade mnou, mor aby zchvátil ty tvoje lidi nelidi bez nosů za to, že ti dali dar mluvy!"
Terr docela obyčejně psovsky zakňučel.
Poutníci se rozvalovali v řídké trávě a jedli. Dýmu si už nevšímali, spíš je zajímala červená oblaka prachu, která stoupala na obzoru tam, odkud přišli. Tudy postupovaly hlavní voje. Kruh se zužoval kolem města a klany se brzy setkají a půjdou společně. Ještě nikdy si nebyly tak blízko. Čím to je, uvažoval Rad Haager. Muselo město Roma nejdřív shořet, abychom k sobě našli cestu? Je v něm opravdu nějaké prokletí? A kde vlastně ta kletba vězí, v lidech snad? Rad potkal ve městě jen jediného skutečně špatného člověka, totiž farsana, ale i toho považoval spíš za ubožáka. Vlado Kovar mu mnoho vyprávěl o plukovníkovi Vagym. Rad spatřil tohoto muže jen letmo, a nedokázal o něm zle smýšlet. Ale i kdyby Vagy byl sebehorší člověk, jeho zloba nemohla přece otrávit celé obrovité město!
Z odpočinku je vyrušilo burácivé vrčení, podivně nepravidelné, které přicházelo odněkud shůry. Bojovníci se chopili zbraní, a dřív než stačili vyskočit na nohy, zpoza hradby aganos se vyhouplo velké kulaté těleso stříbři té barvy. Potácelo se ve vzduchu a zanechávalo za sebou stuhu kouře. Letělo nízko nad zemí, několikrát se pokusilo nabrat výšku, těžce a neohrabaně jako raněný pták, ale marně. Zastavilo se na okamžik ve vzduchu a pak se propadlo a třísklo do stepi. Okamžitě začalo hořet. Z pukliny vyběhl muž v lesklém přiléhavém oděvu, cosi křičel a upadl na tvář.

Rad se vyhoupl do sedla svého mako koně a tryskem se rozjel k havarovanému stroji. Seskočil u bezvládné postavy a obrátil ji na záda. •
Muž ještě žil. Otevřel oči. Rad sňal ze sedla vak s vodou a dal raněnému napít.
"Co se to děje ve městě?"
"Mako se zmocnili zbraní a opevnili se v Cirku Maximu ...," šeptal letec. "Mají silová pole a laserová děla ... Město hoří ... Kosmické lodě nepomohly ... To je konec ..."
Muž vykřikl, vzepjal se a znehybněl.'
"To není možné," řekla Rena Sulirová, když jí Rad pověděl, co právě od letce vyslechl. "Mako se nemohou obrátit proti lidem. Leda snad . .."
A rychle vyprávěla, co se dověděla na své inspekční cestě od inženýra Easyho, že totiž plukovník Vagy nechal vyrobit zvláštní sérii vražedných mako, kteří ve svých pozitronových mozcích nemají zábranu proti zabíjení.
"Těch nemůže být mnoho ...," uvažovala nahlas. "Letec ale netvrdí, že všichni mako se zmocnili zbraní. I malá hrstka může nadělat hodně škody. Kosmické lodě nemohou použít své zbraně, protože ty by zahubily lidi v podlaží!"
Rad a ostatní bojovníci nechápali ani polovinu z toho, co jim Rena říkala. Lovec se obrátil k Terrovi:
"Ty snad tušíš, co se ve městě děje?"
"Velké zabíjení," odpověděl daimon stručně. "Zmatek. Nevidím jasný obraz."
Několik mladých bojovníků chtělo okamžitě nasedat na koně, ale Rad jim v tom zabránil.
"Zachovejte klid. Musíme se posilnit, protože cesta Zelenou pouští je obtížná. Budeme potřebovat všechny síly. Vidíte ty dva umělé koně? Mají tolik síly a svěžesti, jako když jsme je poprvé osedlali. Na nás čekají stejně silní mako válečníci. A jaké mají zbraně?"
Ukázal na hořící vrak letadla.
"Dovedou jimi srazit kovového ptáka z nebe. Takové mají mako válečníci zbraně!"
Zelenou pouští prošli mnohem rychleji než při první Radově cestě. Dým jim ukazoval směr, a když pochybovali, Terr rozpoznal s bezpečnou jistotou správný průchod mezi aganos.
V podvečer dorazili do míst, kde se Rad setkal s Renou poprvé. Oba bezděky zarazili své stroje, ale vyměnili jen krátké pohledy plné porozumění a vydali se na další cestu. Trsy dužnatých rostlin řídly, rozestupy mezi nimi byly volnější. Zde už to Rena dobře znala ze svých rozpustilých vyjížděť. Uvědomovala si, že od té poslední neuplynula dlouhá doba, avšak ukázalo se toho tolik, že jí připadala nekonečně vzdálená.
"Tam za tím přesypem už aganos nerostou a začíná tam volný prostor!" vykřikla na mladé bojovníky. "Utáboříme se tam," doplnil ji Rad.
Mladí bojovníci pobídli koně, kteří zřejmě vytušili, že se blíží odpočinek, protože vyrazili kupředu s takovou jarostí, že nejeden unavený jezdec měl co dělat, aby nesletěl ze sedla. Na vrcholku přesypu se však všichni užasle zastavili. Před nimi se rozevřela nachová písečná pláň. Táhla se od obzoru k obzoru. Sloup dýmu stál přímo před nimi, jako kdyby tam běsnila sopka.
A na pláni, kam oko dohlédlo, ve skupinkách nebo jednotlivě, leželi, seděli a potácivě popocházeli lidé. Radova skupinka od nich byla ještě tak daleko, že nerozeznávali tváře, ale i na tu vzdálenost bylo patrno, že všichni jsou zubožení.
"Buď zdráv, Rade! Už dlouho jsem tě čekal!" Lovec se otočil. Na mohutném mako koni, jehož srst na několika místech ohořela, takže bylo vidět kovové a
plastikové vzpěry, seděl mohutný chlap, oděný do zbytků jakýchsi bědných hadrů. Na celém jeho oblečení pouze drátěná košile vydržela útrapy posledních dnů. Hlavu a polovinu obličeje měl zahalenu do začernalých cárů, kdysi bílých. Zpod obvazu se sveřepě dral na světlo knír, vyzývavě rozčepýřený. Oči, poznamenané hnisavými drápanci, přísně hleděly na Rada Haagera.
"Vlado!" vykřikl lovec radostně. "Ty žiješ!"
"Musím žít," zabručel cvičitel gladiátorů. "Musím, jinak by nás už dávno sežrali ti mako parchanti!"
Bedlivě si prohlédl Radovu družinu a uznale podotkl:
Dobrá parta hrdlořezů, jen co je pravda. Co s nimi chceš podniknout, Rade? Předhodíš je Vagyho chlapcům na talíř? Aby je rozsekali laserovými děly?"
Vlado namáhavě seskočil. Rad si všiml, že křiví obličej bolestí. Přibelhal se k dívčinu mako koni a podával jí nahoru ruku. Smál se. -
"Vypadáte moc dobře, slečno Sulirová! Na první pohled jsem vás nepoznal! Držíte se v sedle ještě líp, než ti lidojedi. Jen klid, mládenče, bez urážky, nech ten meč tam, kde vězí. Ještě dřív, než jsi ochutnal první kapku mlíčka, jsem já ukousl hlavu většímu hrdinovi, než jsi ty," chlácholil horkokrevného Volného lovce, který zaslechl poznámku o lidojedech a sáhl po meči. Mládenec se zalekl, tím spíš, že po Vladově boku se zčistajasna objevil mohutný lev-numa, zívl a jeho oči blikly jako úzké, ale zlověstné žluté škvírky.
"Hodný Vagy, věrný Vagínek," popleskal Vlado šelmu po šíji. "Hej, Tible, kde vězíš? Lev se toulá po ležení!"
"Už běžím, pane!"
Tibl přiklusal, jako vždycky horlivý, přičinlivý, a přehodil numovi smyčku přes hlavu. Numa nevrle zařval, ale stačilo jediné Vladovo varovné "hmm", aby stáhl ocas mezi nohy.
"Buď zdráv, Tible," zvolal na něho Rad. "Zase sloužíš?"
"Vždycky věrně, pane Rade," odpověděl Tibl důstojně. Bylo na něm vidět, jak je spokojen, že má opět nad sebou pána. Kdybych měl jeho povahu, pomyslel si Rad, měl bych asi snadnější život.
"Co se to tu děje?" obrátil se na Vlada. Rena dodala: "A co s tím má společného plukovník Vagy?"
"Jedno po druhém, slečinko," zabručel Vlado. Pomohl jí sestoupit ze sedla. Ostatní bojovníci též sesedli. Tibl a tři další

muži, ve kterých Rad poznal Vladovy pomocníky z Cirku Maximu, se postarali o koně. Vlado odvedl své přátele k nedalekému ohni a nabídl jim maso a víno. Sám si mohutně zavdal, až víno bryndalo na jeho pařezu podobný krk, a Rad pochopil, že ona velká rudá skvrna, již pozoroval znepokojeně na Vláďově hrudi, nemá žádný zlověstný původ.
"Sotva jste vy dva vytáhli paty z města... vy tři, promiň, Terre, začalo dopuštění. V galerii se rozkřiklo, že ve vědecké sekci je bomba. Přiletěla prý z kosmu a brzy vybuchne a pobije všechno živé kolem sebe."
"To je pravda," ozval se Terr v jeho mysli.
Vlado sebou trhl a zvolal:
"Hrome, kdo to tady mluví?"
"To je Terr," vysvětlil Rad Haager. "Nelekej se toho. Brzy si zvykneš. Nějací lidé bez nosu naučili Terra mluvit. Sám tomu nerozumím."
Cvičitel gladiátorů se zaraženě podíval na daimona, ale pak pokrčil rameny a pokračoval:
"Když může Terr mluvit, proč by ve vědecké sekci nemohla přistát časovaná bomba z kosmu? Krátce a dobře, v galerii vypukla náramná panika. Brzy se zvěsti o bombě dostaly i nahoru, k nám. Celý Cirkus Maximus se mi obrovsky ožral, včetně Tibla, jen počkej chlape, až bude po všem, dostaneš nářez první! Továrny přestaly pracovat a veškerý lidský personál se vyhrnul do ulic."
"To jsme ještě zažili," podotkl Rad.
"Hlavní představení ale začalo v okamžiku, kdy první člověk v galerii zpanikařil, sbalil si raneček a začal hledat východ. Za hodinu se celá galerie cpala do výtahů a větracích šachet! Nikdo neví, kolik ubožáků při tom ušlapali. Chovali se jako zvěř. Ba hůř než zvěř."
Vlado se rozhlédl kolem sebe. Pohled na ležení byl bedny. U sporých ohníčků posedávali ustrašení lidé, muži, ženy i děti. Všichni byli špinaví, zřejmě hladoví. Někteří se pokoušeli ošetřit si poranění útržky oděvu. Gladiátor pohrdavě mával rukou.
"Úplně ztratili hlavu! O tom všem jsem nic nevěděl. Ležel jsem v pelechu jako larva a svět se točil kolem mne, ani už nevím, jestli to bylo od horečky nebo z kořalky. Útěk trval dva dny. Mezi tím pár chytráků podpálilo kus města, ale to byla maličkost ve srovnání s tím, co se dělo potom."
Vyrušil ho křik a divoké spílání. Dva muži ve vojenských stejnokrojích vlekli k ohni vyjeveného mužíka, který kolem sebe divoce mrskal rukama nohama.
"Kradl maso, pane!"
"Měl bych tě pověsit, dobytku," řekl Vlado Kovar ponuře.
"Už to nikdy neudělám! Mám hlad, opravdu, věřte mi to!"
"Všichni tady mají hlad. Začneme jeden druhého okrádat a skončíme tak, že se budeme vzájemně požírat jako zvířata. Přivažte mu na krk provaz," poručil vojákům, a voďte ho po ležení. Každých sto kroků se zastavte, dejte mu ránu bičem a oznamte lidem důvod jeho trestu. Ještě něco: začněte dvě stě kroků od mého ohně. Nechci slyšet jeho povyk!"
Bylo nutno čekat dlouhou dobu, než vojáci provinilce odvlekli a než jeho zoufalý křik zeslábl natolik, aby bylo možno pokračovat v hovoru.
"Máme málo potravin a vody," vysvětlil potom Vlado Kovar. "V prvních dnech jsme podnikali výpravy do města, ale teď to tam mají Vagyho hoši pevně v rukách."
"Kdo jsou ti Vagyho hoši?" zeptala se Rena.
"Už k nim dojdu. Po dvou dnech byla galerie prázdná. To už jsem se vzpamatoval natolik, že jsem se belhal po Cirku. Nepřejte si vědět, jaký svinčík jsem tam našel. běhali po chodbách, co vám budu dlouho povídat! Ještě štěstí, že špižírna byla otevřená. Jinak by asi nadělali kolem sebe spoušť. Chovali se ale celkem řádně, vzal jsem je proto s sebou. Jsou to hodní kluci.
Galerie byla prázdná a celá ta čistá společnost tábořila tady venku. Tábořila! Největší potíž je v tom, že vět-šina z nich nebyla nikdy pod širým nebem! Mají zkažené oči, protože se nikdy nedívali na větší vzdálenost, než je nějakých sto kroků. Nejen oni ale už jejich rodiče,
rodiče a tak dál, kdoví do kolikátého kolena. Kromě o trpí dobrá polovina z nich agorafobií. Jakmile vyšli z Důstojnické brány, tam tudy se totiž hrnuli ven, rozhlédli se kolem sebe a padli na zem jako špalek. Zatočila se jim hlava, začali ječet a byl s nimi konec." "Umřeli?" zděsila se Rena
"To ne, ale nedokázali se pohnout. To jsou ti, které vidíte kolem sebe, poschovávané pod všelijakými hadry. Museli si omotat hlavy, aby neviděli volný prostor."
"Hu... hu...," poprvé se ozvali mladí muži klanu Volných lovců. Mlaskali úžasem a pleskali pěstí do dlaně. Rad si vzpomněl, jakou měl naopak hrůzu z uzavřeného prostoru, když poprvé vešel do města a ocitl se v bludišti Cirku Maximu. A což teprve, když se za Larem plazil k Reně dolů do galerie!
"Co vám budu dlouho povídat. Většina z celé té bandy je naprosto nepoužitelná. Dovedou jenom brečet, a jak vidíte, občas taky kradou. Musím je držet na krátké uzdě. Byl to moc dobrý nápad, že jsem s sebou vzal ty lvy. Sotva se někde objeví, hned je pořádek."
"Já ti taky pomůžu," ozval se Terr v jeho mysli. Vlado zatím už zapomněl na zvláštní Terrovu telepatickou schopnost a bafl leknutím.
"I kuš, potvoro! Na tohle já si nikdy nezvyknu. Co je to za pořádek, že zvíře mluví!"
"Není to moje vina," odvětil Terr zdvořile. "Způsobili to lidé nelidé tam jinde, kteří nemají nosy, a jejich zuby jsou jednolité jako ostří nože."
Popsal dozorčí personál Centrály galaktických cest poněkud hrubě, ale posluchači by si asi nedovedli Mimozemšťany představit, ani kdyby líčení bylo sebepodrobnější.
"Můžu se spolehnout jedině na svoje lidi z Cirku a na hrstku vojáků, kteří mají za sebou službu venku v posádkách, a

pak taky na ty, co přiletěli z kosmu. Ostatní, zejména vyšší důstojníci, taky trpí agorafobií a schovávají se pod kabátem, nebo se přidali k Vagymu."
"A jsme u toho," zvolala Rena Sulirová, náramně zvědava, jaké to padoušství spáchal úhlavní nepřítel jejího otce.
"Začalo to celkem nevinně. Když se celá galerie vyhrnula ven, někoho napadlo si vzpomenout na maličkost: že v podlaží žijí tři milióny šediváků, kteří jsou stejně ohroženi tou kosmickou bombou jako galerie!"
"Není to bomba," ozval se Terr. "Je to Univerzální tlumočník. Chce mluvit s rozumnými bytostmi, ale podle všeho žádnou nenašel."
Vlado Kovar se na něho přísně podíval, ale neřekl mu nic a pokračoval ve vyprávění:
"Několik vojáků se vypravilo do města, aby našli cestu do podlaží a vymysleli, jak ty tři milióny vyvést ven. Sám si doposud lámu hlavu, jak to zařídit, ale na nic kloudného jsem nepřišel. Tři milióny. Dovedete si představit to množství?"
"Je to víc, než kolik je hvězd na nebi?" zeptal se jeden mladý bojovník klanu Volných lovců.
"Mnohem víc. Asi tolik, jako je zrnek písku na téhle planině, chlapče," odpověděl mu Vlado Kovar vážně. Bojovníci se ozvali uznalým "hu .. . hu . ..".
"Dostali se do podlaží, ale tam zle narazili. Chytili je Bdělí a vyhodili ven, že prý ruší provoz supervizního vysílání."
"Bdělí se nebojí bomby?" zeptala se Rena.
"Tlumočníka," opravil ji Terr.
"Tihle Bdělí jsou mako a nemají strach ze smrti o nic větší než tu ten balvan, co se tu válí," odpověděl Vlado Kovar ponuře. "Mládenci se vrátili a udělali poplach. Kdo mel kousek rozumu v hlavě a cti v srdci, bouřil se: to přece nejde, aby tři milióny lidí zahynuli kvůli supervizní-mu vysílání! Na druhou výpravu se vydal už docela velký oddíl vojáků i civilistů. Začala první šarvátka. Vrhli se na ně všichni mako ze širokého dalekého okolí. Nechovali se příliš hrubě. Oni ty lidi prostě vytlačili ven Super-vizi mají v těch svých pozitronových makovicích zaznamenanou jako největší svátost a budou udržovat provoz, i kdyby hořel celý vesmír.
Naši mládenci vklouzli dolů do galerie, ozbrojili se a vyrazili na výpravu znovu, tentokrát s laserovými puškami v rukou. Jenže to už se do hry vložil Vagy."
Vlado Kovar se odmlčel a vážně se zadíval na Remu Sulirovou.
"Plukovník Vagy asi zešílel. Prohlásil se za diktátora Marsu a vynesl rozsudek smrti nad všemi, kdo neuposlechnou jeho rozkazů. Sedí někde dole ve štábu_v galerii. Odvolal z oběžných drah kosmické pevnosti. Část posádek se k němu přidala, druhá část je tu s námi a hodně nám pomáhá. Z jejich zásob, mimochodem řečeno, živím teď celou tuhle nešťastnou partu. Kolem Vagyho je hrstka stejných bláznů, jako je on. Hlavní pevnost si mako udělali v mém Cirku. Vyvázl jsem v poslední chvíli se zbytkem lidí a se lvy. Z těch mám největší radost. Ostatní zvířata ovšem zůstala tam vzadu," dodal smutně.
"Tak to teď vypadá. Město hoří, ale mako lidem to nevadí, protože jsou schovaní v Cirku Maximu. Podlaží je plné lidí, kteří o ničení nevědí a lebedí si při supervizi. A o patro níž sedí pan diktátor a jeho věrní a chystají kdovíco."
"Musíme se nějak dostat do města!" zvolal Rad. "Mám s sebou statečné bojovníky. A další jsou na cestě. Všechny klany Planin a Tyrkysového pohoří se spojily a táhnou sem!"
"Hrome!" vykřikl Vlado Kovar. "To snad nemyslíš vážně'"
"Při památce předků," odpověděl Rad Haager důstojně. "Zítra večer, nejpozději pozítří ráno tu budou."
"Co s nimi budeme dělat?"
"Zaútočíme na mako zabijáky."
"Máš nějakou představu, Rade Haagere, co je to silové pole a laserové dělo?" odpověděl Vlado Kovar tiše.
"Proč nezaútočíte zbraněmi kosmických lodí?" otázala se Rena.
"Vagy má tři milióny rukojmí."
"Nějak se musíme dostat do města," řekl Rad, ale Vlado smutně vrtěl hlavou.
"Mako ovládají laserovými děly celý prostor kolem města až na dohled. Kromě toho zahradili přístupy silovými poli. Jsou to stroje, milý Rade, a nevědí, co je to únava, nepozornost, nedbalost. Jsou dokonalí jako tvůj Modrý meč, avšak mnohem, mnohem nebezpečnější."
"Pak ovšem," řekl Rad Haager vážně, "nastane velké zabíjení. Jakmile se klany daly jednou na pochod, nezastaví je nikdo a nic, ani laserová děla."
Slunce zapadlo, dýmový chochol splynul s černí oblohy a do poloviny nebeské báně dosahovala záře hořícího města, nad obzorem jasně rudá, až žlutá, v nadhlavníku temně šarlatová, že ji oko sotva postřehlo. Písčitá pláň byla poseta drobnými ohníčky. Na uprchlíky čekala další neklidná noc. Ve tmě se ozýval nářek raněných, vyděšené výkřiky pomatených ubožáků a do toho plakaly děti, které byly tak vysílené únavou, že nemohly usnout.
Radovi mladí bojovníci usnuli okamžitě a také Reně se brzy začaly klížit oči. Rad s Vladem ještě chvilku seděli u ohně, avšak když usnul i Terr, Vlado zabručel cosi nesrozumitelného a svalil se nazad. Rad by byl přísahal, že gladiátor začal hlučně chrápat ještě dřív, než se dotkl lopatkami a temenem hlavy písčitého lože. Lovec se rozhodl, že probdí celou noc, ale sotva ta myšlenka odezněla v jeho mysli, hlava mu klesla na kolena a on usnul vsedě.
Když se probudil, už svítalo. Rudě hořely oba obzory, severní i východní. Záře hořícího města splývala s růžovou předzvěstí vycházejícího slunce. Vzduch byl už tolik nasycen kouřem, že východ slunce byl obzvlášť krvavý. Rad ještě nikdy nespatřil slunce tak veliké. Vyhouplo se nad obzor a rychle stoupalo vzhůru. Připomnělo mu ten nešťastný létající stroj, který se zřítil venku, před Zelenou pouští.
Otevřel oči a uvědomil si, co vlastně ho vzbudilo: zvláštní křik, zlostné volání, bolestné úpění. Loktem šťouchl do chrupajícího gladiátora.
Vlado zamumlal cosi nevlídného, ale hned zařval a vyskočil na obě nohy.

"Co se děje?"
"Mám dojem, že někde je bitka," řekl Rad.
"Že by se tu někdo rval?" zamračil se Vlado. "Nesnáším rvačky. Jen počkejte, lumpové, všechny vás spráskám."
Odepnul od opasku karabáč z kůže tissana, marsovského hrocha, a výhružně jím třeskl do ledového ranního vzduchu.
Ležení bylo klidné. Spánek přemohl i raněné, kteří nemohli dlouho do noci usnout. Ranní chlad ale začal probouzet tyto lidi, zvyklé na pohodlný život v obytných buňkách, kde spali na pružných postelích pod vyhřívanými pokrývkami.
Ukázalo se, že nejde o rvačku v pravém slova smyslu. Několik rozkacených mužů tlouklo jakéhosi chlapíka, který se chabě bránil a bekavě naříkal.
"Nechtě ho, povídám!" zaburácel Vlado Kovar a karabáč se rozběhl jako čilý had po skloněných zádech násilníků.
"Vždyť to je Laro!" vykřikl Rad.
"Hlupák je to!" vykřikl jeden z mužů, kteří Lara tloukli. "Vykládá nám už dva dny, že je bývalý Raton a že vždycky říkal, že by se supervize měla zrušit a že všechny mako je třeba rozbít. Kdo to má poslouchat pořád dokola? Dnes, sotva se probudil a otevřel oči, spustil znovu: Já to říkal! Já to říkal!"
"Jenže já to opravdu říkal!" zaječel Laro.
"Dost!" houkl Vlado a práskl bičem, neboť rozzlobení muži se znovu chtěli na Lara vrhnout. "Nechtě ho a ty, Laro, přestaň žvanit."
"Copak je to spravedlivé, pane?" zakňoural Raton. "Tak dlouho jsme bojovali proti mako a proti supervizi. Museli jsme se ukrývat. Honili nás Bdělí. Všichni nás nenáviděli, že prý ničíme hodnotné stroje a rušíme klid města. Když někoho z nás Bdělí chytli, operovali nám mozek, aby z nás vymýtili odbojnictví. Když teď došlo na naše slova, dostaneme nařezáno. Řekněte, je tohle nějaká spravedlnost?"
"Zmlátili tě, protože otravuješ a žvaníš," odsekl Vlado Kovar. "Poslyš, kolik je zde vás, Ratonů?"
"Myslím, že jsem zůstal sám."
"Jak je to možné"?
"Všichni ostatní zahynuli při prvním útoku."
"Kde jsi byl ty, když tvoji přátelé šli do útoku?"
Raton neodpověděl, zato se ozval jeden z těch, kteří ho mlátili:
"Chodil po ležení a vykládal, že to říkal, že to věděl!"
Vztekle napodobil kňouravý způsob Ratonovy mluvy.
"Vždycky jsi byl zbabělec, Laro," zabručel Rad.
"To je dobře," podotkl Vlado zamyšleně. "Protože jenom Raton nás může dostat do města."
"Já, pane?" zhrozil se Laro. "Proč já?"
"Protože jsi statečný muž a už dlouhá léta bojuješ proti supervizi a proti mako," pravil Vlado, napůl vážně a napůl posměšně.
Když se probudila Rena Sulirová, mladí bojovníci klanu Volných lovců už byli na nohou a ošetřovali své koně, prohlíželi zbraně, zda jsou v pořádku, a někteří opravovali postroje, pošramocené dlouhou cestou.
"Kde je Rad?"
"Odešel," ozval se daimon Terr v dívčině mysli. Ohlédla se a spatřila ho, jak si hoví u ohniště, vyhaslého, ale dosud teplého, vyplazuje jazyk a přívětivě se usmívá. "Rad a Vlado našli v ležení" muže, který zná cestu do města. Vydali se sami na výpravu."
"Jak to, že mě nevzali s sebou?" vykřikla Rena hněvivě.
"Také jsem musel zůstat tady," ozval se daimon. "Ne-hněvám se. Dovedu to pochopit." Zamračila se, protože měla oprávněný pocit, že zvíře se jí posmívá. Zvíře ... má právo o něm tak smýšlet? "Máš," uslyšela Terrův hlas. "Jsem zvíře." "To je nesnesitelné! Čteš myšlenky!" "Snad, ale musíš se s tím smířit."
"Přece tady nebudu sedět a čekat, až se milostpaní uráčí vrátit?"
"Čekala bys dlouho," podotkl Terr. "Pravděpodobně tam zahynou." "Cože ...."
Vladova a Radova věrolomnost ji tak rozzlobila, že ani pomyslela na to,, že výprava může skončit špatně. Pokud jsem to pochopil, jejich cesta vede tam, kde rodí noví mako." "Do továrny inženýra Easyho?"
"Ano, tak to říkali. Mluvili o tom, že v této válečné době továrna jistě nevyrábí ženy, natož pak daimony. Jenom mako válečníky." "Ti blázni se chtějí vetřít mezi mako..." "Tak to říkali," odtušil Terr. "Šílenci... ale copak toto vše je málo šílené?" Rozhlédla se kolem sebe. Ležení se probouzelo. Tam seděl muž a ovazoval si špinavým hadrem pahýl paže. Tam zase jiný oprašoval nános červeného písku z přenosného plastivizoru, té části majetku, které si nejvíce vážil a kterou zachránil z hořícího města. Tam se česala a krášlila žena. Usmívala se na muže, který měl pásku přes obě oči. Dvě dívky ostrým nožem dělily kus masa na poloviny. Úzkostlivě je poměřovaly, aby byly skutečně na-vlas stejné.
Vedle nich ležel břichatý muž v důstojnickém i stejnokroji. Probudil se, posadil se a pohlédl kolem sebe s přihlouplým výrazem právě probuzeného člověka. Náhle zavyl hrůzou a ukryl hlavu pod vojenský kabát. Dolehla na něho agorafobie, strach z prostoru. Je toto všechno málo šílené?
Dobré jitro, slečno Sulirová. Doufám, že jste se dobře spala a měla jste sladké sny. Mohu vám nějak pomoci? Otočila se. Další šílenství.
Před ní stál drobný štíhlý muž, oděný do volného přiléhavého trikotu, ozdobeného nevelkou krajkou. V ruce měl květ orchideje. "Mistře Ohiro!" "K službám, slečno Sulirová."
Rozesmála se zalykavě, jako kdyby se chechtavý pytlík probudil v její hrudi.
"Zdá se, že jste spatřila cosi rozjařujícího," děl Mistr Ohira vlídně. "Budete tak laskavá a upozorníte, mne na to? Již dlouho jsem se nezasmál, abych se přiznal."
"Útok ...," zasípěla Rena Sulirová, plačíc smíchem. "Útok ..."

"O čem to ráčíte mluvit?"
"My dva zaútočíme na město Romu a dobudeme ho!"
"Nerozumím vám," řekl Mistr Ohira, "ale rád učiním vše, co si usmyslí vaše roztomilá hlava."
Inženýr Easy, bledý, s temnými kruhy pod očima, seděl na polním skládacím sedátku u stolu, jemuž chyběla jedna noha, takže bylo nutno desku podepřít bednou. Nad hlavou mu visela velká, na několika místech prohořelá plachta. Po popukané betonové ploše pobíhali mako a vlekli dlouhé plastikové nosníky.
Inženýr se podíval na hodinky a otočil se k muži ve stejnokroji kosmických ozbrojených sil svobodného Marsu.
"Mají pět minut zpoždění."
"Měli jsme poruchu na pásu. Osmdesát jednotek jsme museli okamžitě vrátit do skartace."
"Osmdesát jednotek!" opakoval Easy nespokojeně. "Víte, co nám řekne diktátor, až se to doví?"
"Ví dobře, za jakých podmínek továrna pracuje," řekl kosmonaut tónem, který prozrazoval, že sám není přesvědčen o tom, co povídá.
Oba hleděli nedočkavě na ocelová vrata, zasazená do hydraulických vzpěr, uzavírající poslední z hal výrobní linky. Co chvíli se vrata otevřou a na volné prostranství vypochoduje nová série mako bojovníků. Budou rychle vystrojeni a odejdou na bitevní čáru.
Až se to doví diktátor ... bude zuřit, uvažoval inženýr, ale hlavu mi neutrhne. Nemůže. Kdo jiný rozumí výrobě? Zůstala tu jen hrstka odborníků, a kdyby mi nepomohli muži z kosmických osádek, linka by se zastavila.
Diktátor. Zvláštní slovo, a prapodivná situace.
Věřil inženýr Easy plukovníkovi, teď už diktátorovi Vagymu? Nepříliš. Miloval však továrnu nadevšecko a raději by ztratil život, než by odtud odešel, už pět dní bojoval s požáry, odrážel útoky lidských vagabundů a tlup šílených mako, jimž se tak či onak poškodil pozitronový mozek.
Všichni, kdo zůstali ve městě a stáli při Vagym, měli nějaký zvláštní, osobitý důvod. Někteří příliš lnuli ke svému domovu, jiní milovali svou práci, a zvlášť důstojníci a kosmonauti nedokázali odepřít poslušnost nejvyššímu veliteli. Zejména z vědecké sekce neodešel takřka nikdo, a jak se inženýr Easy doslechl, profesor Souk pokračoval v projektu Mimoprostor, jako by se nic nedělo. Přítomnost univerzálního tlumočníka, který jednotvárně odpočítával čas, do kdy je ochoten čekat na setkání s rozumnou bytostí, profesora Souká zřejmě nerozčilovala.
"Už jsou tady!" zvolal kosmonaut.
Vrata vylétla vzhůru a na betonovou plochu vypochodoval oddíl tří set mužů. Všichni byli nazí, a proto bylo dobře patrno, že linka nepracuje, jak by měla. Některým v hrudi zela díra, jiní měli otevřené břicho. Také jejich pokožka hrála všemi barvami, včetně modré a zelené.
"Kontrola vyřazuje jenom ty, kterým chybí paže, nohy, nebo dokonce hlava," podotkl kosmonaut.
"Tenhle je pěkný," řekl Easy znechuceně. "Podívejte se, jak je zdrápaný."
"Hýbe se docela slušně, i když trochu kulhá. Co na tom. Hlavní je, že je celý!"
K novým mako přijel nákladní vozík s kupou šatstva.
Umělí lidé se oblékli, rychle, beze slova. Když byli hotovi, seřadili se a pochodovali k bráně. Žádných rozkazů nebylo třeba. V jejich pozitronových mozcích byly zaznamenány všechny potřebné informace, včetně pokynů, jak se dostanou do Cirku Maximu, hlavního opěrného bodu.
Inženýr Easy se za nimi zamyšleně díval. Cosi mu blesklo hlavou, jakési nejasné podezření, ale nebyl schopen si je vybavit. Brzy ale na ně zapomněl, protože se pokazil stroj na předení nervů a bylo třeba jeho okamžitého zásahu.
"Všiml sis, jak se na nás díval," zašeptal Vlado Radovi. Pochodovali v předposlední řadě, stejně rázně a stejně rytmicky jako nově vystrojení mako bojovníci. "Ze prý jsem zdrápaný. Jak bych nebyl, když mě pocuchaly ty mrchy draby!"
"Byl unavený, že sotva viděl na oči. Jinak by nám to asi neprošlo," řekl Rad Haager.
Laro je zavedl do města mimořádně odpornou cestou. Tentokrát nepronikli do vzduchové soustavy. Museli se brodit tekutým i méně tekutým odpadem, prolézali stokami, někdy po břiše. Když byli hotovi se silami, zeptali se Lara, zda už jsou blízko cíle. Jaké bylo jejich zoufalství, když jim sdělil, že sám dobře neví, ale že pochybuje, zda mají za sebou aspoň první čtvrtinu.
Neměli pojem ani o čase, ani o směru, kterým se ubírali. Netušili, jak hluboko jsou pod povrchem. Neslyšeli kolem sebe nic než čvachtání, crčení a bublání. Jejich nosy naštěstí přivykly pachu odpadků, takže už nemuseli bojovat s návaly dávivého hnusu.
Ale každé utrpení má svůj konec stejně jako každá radost, a když skončí, zdá se mžikavě kratičké a nepodstatné. Vylezli ve skladišti elektrotechnických náhradních dílů. Naneštěstí se nemohli umýt v ničem jiném než v technickém benzínu. Vodovod nefungoval.
Už cestou jim Laro vysvětlil, že tato stoka patří k přísně střeženým tajemstvím Ratonů. Ještě nikdo z nich tudy neprošel. Kdyby totiž bylo odhaleno, správa města by jistě udělala nějaké opatření a cestu by zahradila.
"Chovali jsme ji jako rezervu pro případ nejvyšší nutnosti," prohlásil Laro slavnostně.
Ukázalo se, že Ratoni měli celkem rozumně tuto cestu v záloze a nepokusili se jí využít. Za obvyklých poměrů by totiž asi nebyla k ničemu. Ze skladiště by se nedostali. Dnes tomu bylo jinak. Zadní část budovy se zřítila a troskami vyklouzli ven.
Ukázalo se, že už je podvečer a že pouť kanalizačním potrubím tedy trvala celý den. Vlado Kovar se v objektu továrny dobře vyznal, protože zde často přebíral zásilky nových mako pro gladiátorské hry a pro obsluhu Cirku. Laro překonal svou přirozenou bázeň a nabídl se, že půjde s Radem a Vladem. Nepřipustili to však. Útok je příliš nebezpečný a Laro by na něj nestačil silou, obratností a zkušenostmi.
Poškozenou střechou pronikli do odbavovací haly a spolu s čerstvě vyrobenými umělými lidmi prošli kontrolou inženýra Easyho, jehož zrak naštěstí značně oslabila únava.

Požáry ve čtvrti pobudů byly už uhašeny, takže žebráci a tuláci opět nerušeně procházeli uličkami, pokřikovali na sebe, okrádali spící opilce, zkrátka vedli si tak, jak velí pravidla života, zbaveného ctižádosti, odpovědnosti a smyslu pro řád.
Potom však bylo třeba odbočit z přímé cesty. Ukázalo se totiž, že osádky kosmických lodí, které se k Vagymu nepřipojily, ostřelují město z palubních zbraní a zaměřují
se zejména na nosné stožáry ochranné blány, na větrné elektrárny a na sluneční generátory. Obrovité větrné dynamo se odpoledne zřítilo do ulice. Četa mako s laserovými hořáky krájela masu dynama na kusy, aby uvolnila cestu. Práce však bude trvat ještě celou noc. Četa nových mako bojovníků pronikla do průchodu, proraženého blokem domů, propletla se spletí drobných uliček, až konečně vyšla na kruhové náměstí, v němž Rad a Vlado poznali náměstí Učenců.
Těmto místům se vyhnuly požáry a nedolétly sem ani ničivé laserové paprsky. Vládl tu klid a mír. Leonardo přívětivě rozmlouval s Archimédem, tentokrát oděným do důstojné řízy, paní Curieová dohlížela na zřízence, kteří skládali z korby nákladního vozu putny smolince, Galvani ukazoval nějakým dětem, jak hezky poskakují žáby, když tu náhle se v patře jednoho domu prudce otevřelo okno. a nějaký bezvousý štíhlý muž se vyklonil a radostně křičel.
"To je Tomáš Alva Edison," poučil Vlado Rada, "a právě vynalezl žárovku. To bude zase v podlaží radosti! Supervize zřejmě bude fungovat do skonání světa."
Do Cirku Maximu se dostali jen s obtížemi, protože jeho mohutná, obřímu hrnci podobná budova byla do poloviny zavalena troskami. Čekala už na ně stráž a zavedla je do brány, kryté improvizovaným přístřeškem z polámaných ocelových sloupů, kovových desek a trosek zdiva.
Hlavní ležení bylo umístěno v aréně. Ukryti pod klenbou hlavní brány seděli čtyři kosmonauti, jimž velel muž ve stejnokroji kapitána. To bylo středisko tohoto opěrného bodu.
"Tihle chlapci vypadají nebezpečně," pošeptal Vlado. "Raději se ztratíme."
Mako bojovníci se chovali naprosto netečně, když se oba falešní mako prodírali jejich sevřenými řadami. Pochodovali k hlavní bráně, zatímco Vlado s Radem se připojili ke skupině mako, kteří vlekli pochroumané laserové dělo k opravě.
Aréna nesla četné známky tvrdých bojů. V těchto místech se odehrálo konečné střetnutí skupiny odvážlivců z tábora Vlada Kovara, kteří se pokusili zlomit odpor obránců nesmyslné supervizní sítě. Severní část hlediště byla pobořená a sedadla byla poseta troskami a těly rozbitých umělých lidí. Laserové pušky útočníků mezi nimi zřejmě strašně řádily a oba muži, Vlado i Rad, si museli ustavičně připomínat, že ta hrůzně znetvořená těla si nezaslouží soucit, protože nejsou ničím jiným než troskami strojů. Do sedadel západní tribuny se vklínil sestřelený letoun útočníků. Jenom jižní tribuna byla jako zázrakem ušetřena a Vlado s Radem pozorovali s úžasem, že na sedadlech skotačí maličká mako holčička s růžovou mašlí v plavých kučeravých vlasech, zpívá si veselou písničku a poskakuje přes švihadlo.
"Musíme se dostat tam nahoru," ukázal Vlado prstem.
V rozeklaném cimbuří ochozu, napůl ukryto za fialovou září emitoru silového pole, stálo velké laserové dělo. Jeho tupý nos se právě stáčel k jihu a kratičký zášleh rubínově červeného světla přinesl zkázu, a možná i smrt nějakým ubožákům tam venku, v dunách Zelené pouště.
Zdálo se jim, že mají nohy opatřeny křídly. Pádili po úzkém schodišti vzhůru a věru, byla to křídla zuřivé nenávisti, která je vynesla na ochoz. Laserové dělo obsluhovali tři mako. Zaměřování nového cíle plně zaměstnalo jejich, pozornost, takže nestačili postřehnout útok navzdory své nelidsky rychlé reakci. Vlado přiskočil k jednomu a bez okolků ho svrhl z ochozu dolů. Umělý člověk padl tiše, bez sebeslabšího projevu nějaké úzkosti. Jeho pozitronová mysl byla klidná i ve chvíli, kdy pozoroval, jak se země blíží jeho očím. Rad tnul po druhém mako muži. Modrý meč zazvonil o ocelové vzpruhy v plastikové lebce. Výrobek kováře Regulara by jistě praskl tímto nárazem, avšak ostří Modrého meče bylo nepředstavitel-ně tvrdé. Lebka však úder vydržela. Mako jenom poněkud poklesl v kolenou. Rad Haager po něm prudce bodl, ale hrot se smekl. Úder do hlavy naštěstí umělého muže otupil. Otáčel se k Radovi tak pomalu, že ho lovec ještě stačil odkopnout a srazil ho přes kamenné zábradlí ochozu. Zato třetí mako
byl čilý až běda. Sotva zaznamenal, co se stalo s jeho druhy, skočil po Radovi a začal ho rdousit. Nešťastníkovi se zatmělo před očima. Naštěstí zasáhl Vlado. Uchopil kvádr, uvolněný z rozvaleného zdiva, a udeřil umělého muže do hlavy tak prudce, že ocelové vzpruhy nevydržely, plastiková nádoba praskla na Rada Haagera se vysypala hrst rozdrcených sou-částek, krystalů a chuchvalce drátků, tenčích než pavoučí vlákno.
"Nikdy bych neuvěřil, že tak těžký kámen uzvednu," zahučel Vlado. Rad si masíroval pohmožděný krk. Gladiátor poklekl k rozbitému mako a vytáhl mu z pouzdra laserovou pistoli. "Jeden nikdy neví," řekl, "k čemu se ta-ková hračka bude hodit."
Z ochozu byl výhled po celém městě. Vlado s bolestí pozoroval úžasné škody, které tu byly v posledních dnech napáchány. Celá severní strana města stála v plamenech. Hořely chemické továrny a požár zřejmě zasáhl i přilehlé bionické farmy. Ani jeden nosný sloup už nestál, žádné větrné turbiny nemávaly lopatkami ve větru. Zbytky plastikového krytu ležely na troskách budov jako vrstva plesniviny. Gladiátor si všiml, že na ochozu už je vrstva červeného prachu. Až dosud se město bránilo proti prachu plastikovou blánou.
"Do práce," zvolal snad až zbytečně nahlas, aby zaplašil chmurné myšlenky. "Ta vysoká zelená budova s propadlou střechou jsou kasárna Napoleona Bonaparta. Součást supervize, samozřejmě. Hned za nimi vidíš lesklou průhlednou báň. Tam je středisko silových polí. Pomoz mi, otočíme ten krám!"
Dělo, ačkoli mohutné, lehce klouzalo v magnetických ložiscích. Rad přitiskl oko k zaměřovači. Nitkový kříž se brzy usadil na lesklé báni.
"Tak," pravil Vlado Kovar spokojeně. "Teď dáme Vagy-mu tu správnou medicínu."
Opřel palec o krvavě rudé tlačítko. Žádný zvuk se ne-ozval, jenom tupý nos děla zazářil a báň se rozstříkla jako mýdlová bublina.
"Dostali to!" jásal Vlado Kovar. "Dávej pozor, co se bude dít. Město je od této chvíle bez ochrany silových polí. Teď vzlétnou naši hoši."

A opravdu, na všech čtyřech stranách se nad obzorem vyhouply stříbřité tečky. "Letadla! Už letí!"
Mako bojovníci a jejich velitelé dole v aréně dosud nic netušili. Jak dlouho to ale bude trvat, než se dovědí, že protivník se usadil na nejvýhodnějším místě jejich obrany?
Tečky se rychle zvětšovaly. Už to byly kovové korálky, nadouvaly se, rostly, jako kdyby je někdo nafukoval.
Mohlo jich být snad čtyřicet. Z hlubiny dolehly nahoru na ochoz zuřivé výkřiky. Vlado s Radem se podívali, co se děje. Muži v černých, stříbrně zdobených stejnokrojích kosmického vojska rozčileně ukazovali přímo na ně. Mezi mako bojovníky zavládl čilý ruch, jako když nezbeda prohrábne větví mraveniště. Vlado s Radem se chopili děla, namířili jeho ústí dolů do arény a vzápětí energetická smršť rozsévala zkázu v útočících rojnicích. Rad mlčel, zato Vlado zuřivě povykoval.
"Tak! Tumáš! Ještě jednou... a ještě! Hrome, ta zpropadená mašina přestala fungovat!"
Marně mačkal červené tlačítko. Dělo zmrtvělo.
"Všiváci, vypnuli nám energetické zdroje," zaláteřil Vlado. "Mám dojem, kamaráde, že nás čekají horké chvilky."
Na schodišti se ozval dupot. Vlado, s laserovou pistolí v pěsti, přiskočil ke vchodu a smetl první útočníky.
Rad uchopil v pase trosku umělého člověka, s nadlidským úsilím ji pozvedl až nad hlavu a mrštil ji do šachty schodiště.
"Dobrý nápad," křičel Vlado ochraptěle. "Zavalíme schody. Pojď, rychle!"
Společnými silami povalili dělo a vlekli ho po ochozu ke vchodu. Přívodní energetický kabel je zarazil. Rad do něho bušil Modrým mečem. Jeden po druhém přesekával svazky kabelů, zatímco Vlado bez ustání pálil z pistole. Mako bojovníci mu odpovídali stejnou. Několikrát zasáhli zárubeň dveří. Kamenné zdivo se tavilo a drolilo. Konečně bylo dělo volné. Jako v horečném snu ho oba muži vlekli ke dveřím a hodili ho dolů právě ve chvíli, kdy se nová vlna útočníků objevila v zákrutu šachty.
"Podívej...," řekl Rad tiše a vzrušeně uchopil oddychujícího druha za paži. "Podívej, letouny se zastavily."
"Co to znamená? Zarazilo je nové silové pole?"
"Vypadá to tak. Stojí na místě."
Podívali se jeden druhému do očí.
"Pak je ovšem s námi konec. Jsme v tom po uši a nikdo nás z toho nevytáhne."
Mako muži v šachtě schodiště povykovali a snažili se odstranit překážku, která jim vadila v cestě.
"Doufám, že je napadne prásknout do děla laserovou puškou. Pojď raději dál, začne tu pěkný tanec."
Ani nedořekl ta slova a ohlušující výbuch otřásl kamenným zdivem.
"Zasáhli vakuovou komoru," podotkl Vlado. "Výsledek je stejný, jako kdyby na schodišti vybuchla bomba."
Další útočná četa mako mužů obratně šplhala po trhlině ve zdivu na opačné straně Cirku. Jak dlouho to bude trvat, než se dostanou na ochoz? Vladovi se podařilo několik z nich zasáhnout. Ostatní však nepolevovali v úsilí.
"Akumulátor je prázdný," prohlásil Vlado náhle a odhodil nepotřebnou zbraň na zem. "Teď už nám zbývá jenom Modrý meč. Můžu tě o něco poprosit? Sekni po mně, až se ti braši dostanou nahoru. Nechci, aby můj život dostal nějaký prašivý mako!"
"Dobrá," řekl Rad. Byl velice bledý. "Udělám to a potom sám nalehnu na meč."
Dívali se, jak mako lezou vzhůru. První se už dostal téměř nahoru, avšak balvan rozrušeného zdiva se uvolnil pod jeho rukou a umělý muž se zřítil do hlubiny. Ten, který šplhal za ním, však nepolevil v úsilí. Vyšvihl se nahoru na ochoz, poklekl a pomáhal ostatním.
"To je ta pravá chvíle," řekl Vlado klidně a otočil se k Radovi. "Sekni."
V tom okamžiku se zatměla obloha. Zdálo se, že nějaká obří ruka ji potáhla temně modrým sametem. Rad užasle vzhlédl. Také mako bojovníci ustrnuli a dívali se vzhůru.
Nad jižním obzorem, tam, kde bylo Vladovo ležení, zakmitlo na temně modrém pozadí Jasné zlaté chapadlo. Plazilo se rychle vzhůru, dostalo se do nadhlavníku a pokračovalo, až se dotklo severního obzoru. Za ním druhé, třetí. Vypadalo to, jako kdyby nějaký zlatý netvor chtěl obejmout celé město a rozdrtit ho v objetí, jako kdyby tenké prsty obrovité dlaně se chystaly stisknout vše živé i neživé v hlubině pod modrým baldachýnem. Vlado s Radem hleděli očarovaně na to divadlo a neuvědomovali si, že stejně vytřeštěně zírají vzhůru všichni lidé i mako, kteří jsou v Cirku a v ulicích města.
Trojice chapadel na chvilku ustrnula. Nad jižním obzorem se zalesklo chapadlo čtvrté. A ještě něco se tam objevilo.
"Ne!" vykřikl Rad a chytil se oběma rukama za hlavu, snad v obavě, že se mu rozskočí pod silou toho dojmu.
Pomalu a vážně vyplouvalo nad obzor tělo mladé dívky, nápadné zářivě rudými vlasy. Dívka ležela vodorovně, nohy natažené a ruce vzpažené. Zdálo se, že je větší než celé město Roma. Patami se chvilku dotýkala východního obzoru a dlaně byly skryty za obzorem západním. Chapadlo se omotalo kolem jejího pasu jako zlatý had a táhlo ji vzhůru.
Dole se ozvaly první výkřiky hrůzy.
Obrovitá postava stoupala do výše závratnou rychlostí. V několika sekundách se ocitla v nadhlavníku, přímo nad kamenným jícnem Cirku Maximu. Zlaté chapadlo, které ji neslo, se živočišně chvělo. Obrátilo dívku na břicho, takže tkvěla v prostoru tváří k městu.
Rad Haager poznal Renu Sulirovou.
Padl v ohromení na kolena. Vlado Kovar stál vedle něho a svíral ruce do pěstí, až mu zbělely klouby.
Rena otevřela až dosud zavřené oči. Raď měl dojem, že se dívá přímo na něho. Stejnému pocitu podlehli všichni, kdo se na ni dívali, lidé živí i umělí.
Její tvář, klidná a mírná, se najednou stáhla do křečovitého výrazu živočišné hrůzy. Nelidský výkřik prořízl prostor pod modrým baldachýnem. Postava ožila. Zmítala rukama i nohama, v marné snaze osvobodit se od drtivého stisku zlatého chapadla. V tom okamžiku se tři zbývající chapadla vrhla na dívčiny údy. Dívka příšerně křičela jako ve smrtelné křeči.
"Tohle jsem už jednou viděl!" zvolal Vlado Kovar a jeho hlas zanikal v nelidském skučení té obrovské postavy, mučené pod modrou báni. "Viděl jsem to! Radě, to je stroj na zkoušení nových mako! Viděl jsem ho, ano, když jsem kdysi byl v

Easyho továrně!"
Kdyby Rad s Vladem byli s to odvrátit od příšerné podívané oči, užasli by, co se děje s mako lidmi, kteří též byli svědky té hrůzy. Zahazovali zbraně, padali na zem, zakrývali si oči, aby neviděli připomínku zatěžkávací zkoušky, kterou všichni, do jednoho, podstoupili na výrobní lince. Divadlo je však magicky přitahovalo. Odkrývali oči, aby znovu zavyl! strachem a plazili se po zemi jako červi přeseknutí v půli.
V modrém baldachýnu náhle vytryskly stovky bílých krůpějí. Také dívčino tělo bylo poseto bělostnými tečkami. Rostly, blížily se jako prve ona letadla, která se musela zastavit před hradbou silových polí.
"Padáky! Radě, to jsou padáky!" ječel Vlado v záchvatu radostného nadšení. "Vstávej, tohle všechno je trik, to je bouda, ušitá na ty mizerné parchanty. Podívej se kolem sebe, jak se plazí! Pojď, rychle, dívej se! Vybíhají z domů, aby jim nic neušlo! Však to taky našim černým přítelíčkům už došlo a prskají vztekem! Vstávej, hlupáku, tohle je divadýlko sehrané pro potěšení mako mozečků"
Padákový výsadek se snesl na město jako tichý déšť. Čtveřice černostříbrných velitelů Cirku Maximu se pokusila o odpor, ale brzy zmizela v nitru budovy. Tucet výsadkářů přistál v aréně, dva se dokonce snesli na ochoz. Vlado Kovar jim běžel v ústrety.
"Báječné! Povedlo se. Chlapci, chlapci, díky! Málem nás ty umělé potvory dostaly k večeři!"
Jeden výsadkář měl na sobě důstojnický stejnokroj a byl ozbrojen laserovou puškou, ale druhý byl divočeji vyšňořen do krunýře zrobeného z tvrdé kůže tissana. Rad se pomalu vzpamatoval, ale stále ještě nechápal, co se děje. Výsadkáři nepřestávali pršet z nebe, jejich padáky se míhaly ve vzduchu jako křídla velkých bílých ptáků. Důstojník s laserovou puškou na hrudi se obratně zbavil padáku a musel přiskočit na pomoc bojovníkovi v koženém brnění, protože padák by ho byl málem stáhl přes okraj ochozu.
"Jsem Dan Spic z kmene Lakmonů," představil se bojovník obřadně. Důstojník stiskl Vladovi pravici. "Mně říkají Marian. Ty jsi zřejmě Vlado Kovar, viď? Znám tě z televize."
Výsadkáři měli s mako bojovníky snadnou práci. Umělí muži se nechali bez odporu spoutat a v krátké., chvíli byl celý Cirkus Maximus obsazen útočníky. Také obsazení ulic města se obešlo bez lidských obětí. Netrvalo to dlouho a umlkl křik dívky týrané zkoušecím zařízením, zmizela dívka i chapadla, ztratil se modrý baldachýn a nad městem se znovu klenula báň večerního nebe.
A byla plná světel. Přímo nad městem tkvěla v'prostoru velká kosmická loď, ozářená pestrobarevnými světly. Jako mrak komárů se kolem ní rojily kulaté letouny a pak, jako na povel, závratnou rychlostí klesly k městu. Jeden přistál přímo v aréně.
"Rychle dolů," houkl Vlado na užaslého Rada. Cesta byla strastiplná, protože vakuová komora svým výbuchem demolovala schodiště, takže oba přátelé dolů spíš spadli, než seběhli, a věru to byl zázrak, že se jim nic nestalo. Doběhli však do arény právě včas, aby spatřili, jak se otevírají dveře a na rudý písek, do kuželu ostrého světla reflektoru, vystoupila Rena Sulirová, provázena Mistrem Ohirou.
Jediný Ohira byl schopen slova.
"Bylo to nejlepší divadelní představení mého života. Myslím, že přejdu od fialové barvy k tmavě modré. Ta barva má v sobě cosi neodolatelně duchovního!"
Velká Vladova hodovní síň v Cirku Maximu se změnila |v polní vojenský štáb. Ale snad ještě nikdy v dějinách Ozbrojených střetnutí se nesešel štáb tak různorodý. U jed-noho stolu, pokrytého plány složitého podzemí města Roma, seděl Vlado Kovar, mlčky uznávaný za vrchního velitele. Po jeho levici i pravici, bez obřadností zasedacího pořádku, zasedali štábní důstojníci někdejší armády svobodného Marsu, kteří osvědčili rozvahu a statečnost v bouři uplynulých dnů, vedle nich zasmušilí kapitáni kosmických lodí Vnější obrany a svorně s nimi divocí náčelníci kmenů, které až dosud stačily dorazit k bránám jediného města planety. Nechyběl mezi nimi ani Jo Vessy, závrat-ně pyšný, že patří k této Radě nejstarších, jak lovci na-zvali tento štábní útvar, a že bojovník jeho klanu se pro-slavil při dobývání města a očividně je pravou rukou Velkého otce Vlada Kovara. Ve štábu však pracoval i náš známý Mar Hoff, jehož výsadkáři vysvobodili z důstojnického vězení, které objevili již při dobývání galerie.
"Hlavní zásluha patří Mistru Ohirovi a jeho umění," vykládala Rena. Štáb ji požádal, aby přednesla souhrnnou zprávu o lsti, bez níž by útočná operace nebyla uskutečnitelná.
"Byl to váš nápad, slečno Sulirová," namítl Ohira. Byl trochu roztržitý, protože jeho duch se zaměstnával úvahami, jež neměly s bojovou činností vojsk nic společného. Uvažoval, kde sežene, u všech všudy, tmavě modrý samet na nový oblek, protože nadále už odmítá se vyskytovat v téhle nemožně fialové barvě.
"Přivedla mě na něj návštěva továrny na mako, kde jsem byla svědkem zatěžkávací zkoušky nových výrobků, a poznámka inženýra Easyho, že žádný mako nesmí zkoušku vidět, protože ten zdrcující dojem by mohl poškodit jeho pozitronový mozek. Uvědomila jsem si, že to je jediná účinná zbraň proti umělým lidem. Bylo ovšem štěstí, že jsem hrála divadlo pod vedením Mistra Ohiry a věděla jsem, jaké divy jeho divadelní umění dovede."
"Mohu vytvořit živý obraz, který pokryje oblohu celé planety," tvrdil divadelník. "To všechno je otázka příkonu energie. Vždyť i na dnešní živý obraz vysušil akumulátory energie dvou kosmických lodí!"
Na tvářích přítomných kapitánů bylo jasně patrno, kteří z nich velí lodím, jež poskytly potřebnou energii. Náčelníci klanů ovšem nepochopili téměř ani slůvko z toho, o čem šla řeč. Vlado Kovar se náramně bavil touto situací a své výsadní postavení ve štábu považoval za velkolepý žert. Vždycky se domníval, že už zažil vše, co je možno zažít, a přece by se v nejdivočejším snu nenadal, že bude vydávat rozkazy vysokým důstojníkům pozemního vojska, kapitánům kosmických lodí a náčelníkům klanů z Planin a Tyrkysových hor, ozdobeným válečnými barvami, pestrým tetováním či ornamenty z hlubokých jizev. Jinak tomu ovšem nemohlo být: pozemní důstojník by se vzepřel autoritě kosmonauta, kapitán kosmické lodě by neposlechl vojáka a divoký lovec neznal nic jiného než nadvládu tvrdé pěsti, zatímco zlaté a stříbrné prýmky mu byly lhostejné.

"Výsadkáři se dostali až ke vchodu vědecké sekce!" hlásil spojovací důstojník. "Žádají další rozkazy."
Oči všech přítomných se obrátily k Vladovi Kovarovi.
"Jste si jist, že plukovník Vagy nemůže tu bombu odpálit?" otázal se jeden z kapitánů.
"Není to bomba," ozval se v myslích příslušníků štábu Terrův hlas. "Je to Univerzální tlumočník. O vousatého náčelníka se stará stejně málo jako o štěně nějaké prašivé draby-hyeny."
"Ve vědecké sekci je s Vagym i profesor Souk a většina vědců," řekl Vlado Kovar pomalu. "Nesmíme připustit, aby plukovník ... Budeme s ním vyjednávat."
Neuplynula ani půlhodina a celý štáb se shromáždil v předsálí vědecké sekce.
"Pane plukovníku," zvolal Vlado Kovar k hladké, zrcadlově lesklé stěně, "celé město je v našich rukou. Žádám vás, abyste nám umožnil vstup. Do pěti minut otevřete, nebo si vstup vynutíme silou!"
Pokynul rukou a všichni se rozestoupili, aby skrytá kamera mohla spatřit laserové dělo, namířené na vchod. V tichu bylo slyšet hlučné Terrovo oddychování a jen z dálky slabě doléhaly úsečně povely výsadkářů, kteří odváděli do zajetí poslední přemožené Vagyho bojovníky.
U podlahy se objevil bod, rozjel se vzhůru a kreslil teninkou čáru, zahnul do pravého úhlu a putoval vodorovně.
"Veliké kouzlo ...," zašeptal ohromený náčelník klanu Muži řeky, padl na kolena a udeřil čelem o zem. Ostatní náčelníci následovali jeho příkladu, s výjimkou Jo Vessyho, který se styděl projevit své pocity před Radem Haagerem, dívkou s rudými vlasy a Vladem Kovarem. Kolena se mu však chvěla a třesoucí se rukou nahmatal posvátný amulet, zavěšený na krku.
Plocha vlasově načrtnutého obdélníku zčernala. Ve smolně temné ploše se objevil plukovník, zalitý tak silným světlem, až se zdálo, že sám září.
Zhublý a nahrbený, plukovník vypadal o deset let starší. Krabicovitý vous měl rozčepýřený a jeho líce jindy dohladka vyholené, pokrývalo strniště vousů.
"Zradili jste svobodný Mars," řekl chraplavě. Oči se mu horečnatě leskly. "Blíží se k nám lodě Planetárního společenství."
"Stáhli jsme své lodě na váš rozkaz, pane plukovníku," odpověděl jeden z kapitánů chladně.
"Ano. Se svobodným Marsem je konec. S námi všemi je konec," řekl Vagy. Vycenil žluté zuby do křivého úsměvu.
"Víte, kolik časových jednotek zbývá do neživotí? Pouze dvě! Jste blázni! Všichni zemřeme!"
"Bomba vybuchne," zašeptal Mar Hoff.
"Není to bomba," opravil ho, nekonečně trpělivý Terr. "Je to Univerzální tlumočník."
"Chci s ním mluvit," řekl Vlado Kovar.
"O to se pokouším už týden," ušklíbl se Vagy. "Jediné, co jsem od něho slyšel, bylo to věčné ,do neživotí zbývá dvacet časových jednotek ... devatenáct časových jednotek ... osmnáct časových jednotek . . . Nic víc, nic víc!
Plukovník se hýkavě rozesmál. Vlado ho odstrčil a vstoupil do vchodu.
"Jsem doktor Klark," pozdravil ho Soukův asistent. "Po vedu vás."
Rychle kráčeli laboratořemi vědecké sekce. U pracovních stolů a přístrojů seděli nebo postávali muži a žen; ve žlutých kombinézách. Nikdo z nich se neodvážil pro mluvit a našli se mezi nimi jen dva tři, kteří se odvážil pohlédnout příchozím do očí. Klark otevřel dveře označené velkou tabulí NEVSTUPOVAT, PROJEKT MIMOPRO STOR. Vstoupili do velkého sálu, který zřejmě sloužil z; štáb obrany. Podél jedné stěny stála řada polních lůžek U stolu, zavaleného papíry a zbytkem jídla, spal muž v důstojnickém stejnokroji. Zhroutil se zřejmě vyčerpáním Vědec zamířil k velkým pancéřovým dveřím.
"Už zbývá jen jediná časová jednotka," řekl klidně Uchopil lesklé ocelové kolo, zatočil jím a pokusil se dvě re otevřít. Neměl však už na to sílu. Dokonce i Vlado musel napnout všechny svaly, než se mu to podařilo.
Uprostřed laboratoře stál časový generátor, nápadný svou mohutnou ocelovou deskou, vyleštěnou do zrcadlového lesku.
"Kde je ta bomba ... ten tlumočník," opravil se rychle, aby předběhl Terrovu námitku.
"Tady na pracovní desce," odpověděl Klark. "Tady., kde u všech všudy je?" vykřikl, nevěře svým očím. "Kde je kabina? Pane profesore?"
"Co se stalo?" zeptal se ho plukovník.
"Profesor Souk i Univerzální tlumočník zmizeli. Kabina tady není. To znamená ... Profesor i tlumočník pronikli do mimoprostoru."
Naklonil se nad ovládacím pultem a četl údaje na přístrojích.
"Je to tak!" vykřikl. "Profesor vypracoval automatický startovací program. Je pryč."
"Co to znamená?" zeptal se Vlado Kovar.
"Nevím," odpověděl tiše doktor Klark.
Pouze pochrupování spícího důstojníka rušilo ticho, které zavládlo v laboratoři.
Venku se ozvaly nějaké hlasy, ruch spěšných kroků, zděšené výkřiky, poplašné volání.
"Tak už jsme tady, vážený kolego!" zahlaholil ve dveřích profesor Souk, pouštěje napřed velmi vysokého štíhlého muže, nápadného dlouhými, mléčně bílými vlasy. "Zde je moje laboratoř, tam vidím svého asistenta a tihle lidé jsou. .. nevím, kdo jsou. Jděte pryč. Nechci vás tu vidět. Co pohledáváte v mé pracovně?"
Oba muži vešli a za nimi vstoupili ...
Rena Sulirová zděšeně vykřikla, a tentokrát nejen Vessy, nýbrž všichni náčelníci chňapli po svých amuletech a jali se drmolit zaříkání, účinná proti zlým duchům. Kapitáni kosmických lodí srazili podpatky, napřímili se do bezvadného pozoru a vzdali čest. Daimon Terr radostně zaštěkal a rozběhl se k příchozím.
Byly to tři bytosti drobné štíhlé postavy v oděvu ze silné, a zdálo se, že houbovité pružné hmoty. Na dlouhém,

stopkovitě tenkém krku seděla takřka dokonale kulatá hlava, zcela holá, beze stopy po ochmýření, natož pak vlasech. Nad širokými ústy seděla dvojice šikmo posazených očí zlaté barvy. Nos těm tvorům chyběl, zato uší měli veliké, na koncích hrotité. Mezi očima se jim chvěla modrá, zřejmě teninká blána, která ostře kontrastovala • sytostí barvy s pokožkou,'nažloutle bílou.
"Seznamte se. To je doktor Klark a tento muž, pane doktore, je náš vzácný kolega akademik Sergejev. S těmito vzácnými učenci jsem se sešel v Centrále galaktických cest. Jejich jména, žel, nedokážu vyslovit."
Jeden z těch tří vystoupil do popředí. V ruce nesl nevelký kovový předmět, v němž Vagy, Klark, a samozřejmě i Terr poznali Univerzálního tlumočníka.
"Došlo k trapnému nedorozumění," ozval se tlumočník, "jaké jsme dosud nezaznamenali. Přicházíme z Centrály galaktických cest, abychom navázali styk s obyvateli planetárního systému sektor 216, koordinát 8256, řád 15, jednotka 683, ve vašem jazyce Slunce, registrováno v katalogu obývaných systémů pod jménem Sol. Netušili jsme, že tento čtyřnohý tvor jménem Terr není skutečný tvůrce vaší lodi. Při pokusech o domluvu s ním došlo nedopatřením k zásadním změnám v jeho mozku, čímž jsme porušili odstavec šestý osmnácté regule Řádu styku. Univerzální tlumočník pak považoval vás, dvounohé bytosti, za tvory nižšího stupně, tím spíš, že na vaší planetě došlo k událostem, jež nesvědčily o rozumnosti dvounohých bytostí. Nedorozumění bylo řádně vysvětleno při další cestě vašeho vyslance, zde přítomného pro-fe-sor-Sou-k!"
Tlumočník si dal záležet, aby učencovo jméno řádně vyslovil.
Představitel Centrály žehnavě pozvedl ruce a obrátil k přítomným své čtyřprsté ruce.
"Centrála rozhodla navázat styk i s třetí planetou soustavy Sol, kde vyhledala zde přítomného a-ka-de-mik Ser-ge-jev ..."
Univerzální tlumočník neúnavně překládal svým skřehotavým hláskem Mimozemšťanův projev. Rena Sulirová se ohlédla po Radu Haagerovi a usmála se. Uchopil její ruku a něžně ji pohladil.
"Než přistoupíme k dalším formalitám navázání řádného styku podle první, druhé, třetí a šesté regule Řádu, bude třeba napravit chybu, k níž došlo nedopatřením a nepozorností pracovníka Centrály, zde přítomného Tla--pro-ko-du Man-da-ne. Na jeho omluvu lze říci jen to, že je to nový, nezkušený pracovník, který lituje své chyby," skřehotal tlumočník.
Jmenovaný Mimozemšťan postoupil o krok, sklonil hlavu a modrá blána mezi jeho zlatýma očima stydlivě zezelenala. Holá hlava se mu smutně blyštěla. Terr mu seděl u nohou, vyplazoval jazyk a usmíval se.
"Čtyřnohého tvora je třeba vrátit do původního stavu."
Tlaprokodu Mandane zalovil v záňadří a vytáhl nevelký stříbřitý válec.
"Ne!" zahřměl Rad Haager. Odstrčil Renu a vykročil proti Mimozemšťanům.
"Terr je můj přítel. Nedovolím nikomu, aby mu ublížil!"
Daimon vstal.
"Jsme přátelé. Vždycky zůstaneme přáteli," ozval se v Radově mysli jeho hlas.
"Přátelství je cit, vyhrazený rozumným bytostem," děl tlumočník.
"Vždycky jsme byli přáteli!" hřímal Rad a vztekle si Mimozemšťany měřil.
"Mlč, hlupáku!" obořil se na něho Vagy. "Copak nechápeš, oč tu jde? Mohou zničit celý Mars, všechny planety Sluneční soustavy ..."
"Jedenatřicátá regule Řádu chrání přátelství jako jednu z nejvyšších hodnot," skřehotal Tlumočník.
Terr se přitiskl k Radově botku. Rad Haager vytasil Modrý meč.
"Tla-pro-ko-du Man-da-ne si přeje vědět, k čemu slouží tento přístroj," překládal Tlumočník. Rad pochopil, že má na mysli Modrý meč.
"je to zbraň," odpověděl temně, "a budu jí Terra bránit."
Nikdo se neodvážil pohnout. Spící důstojník hlučně zachrápal a probudil se.
"Pane plukovníku, hlásím, že všechno je v pořádku . . ." zabreptal v polospánku. "Naše obrana hrdinně odrazila další útok psů!"
Vykřikl, když spatřil v místnosti tolik cizích lidí, vyskočil, div neporazil stůl, a byl by v panice utekl, kdyby ho dva kapitáni nezachytili za paže. Papíry se rozlétly. Na zem spadl nějaký předmět. Jenom Rena Sulirová si ho všimla a sebrala ho. Byl to chechtavý pytlík, jehož se plukovník Vagy zmocnil a vzal si ho s sebou do svého štábu, snad pro štěstí, nebo spíš jako připomínku nečistého vítězství nad generálem Sulirem.
"Nastala složitá situace," skřehotal překládači stroj. "Představitelé Centrály se poradí."
Tři Mimozemšťané se postavili k sobě čelem a blány mezi jejich očima se prudce vlnily. Netrvalo to déle -než dvě tři sekundy. Potom se obrátili zpět k lidem a tlumočník se znovu ozval.
"Spojili jsme se s Centrálou. Pokyny jsou následující: každí chyba musí být napravena, a pokud Centrála nedopatřením povýšila jednu bytost ze Sluneční soustavy do jí nepříslušného stupně inteligence, musí jedna bytost být znovu uvedena do původního stavu. Ve služebním deníku však není zaznamenáno, o kterou bytost přesně šlo, opět nedopatřením Tla-pro-ko-du Man-da-ne. Ten nejméně lidský z vás ..."
V tomto okamžiku Rena Sulirová, možná nevědomky, ale spíš záměrně, zatáhla za šňůrku, vyčuhující z chechtavého pytlíku.
Hračka se ozvala.
Zalykavý smích vybuchl v drobném strojku, řehot zalykavý, hlasivky rvoucí. Pytlík ječel a hýkal, sípěl a pištěl, smál se hned chraplavě, hned bekavě, chvílemi ustával, jako kdyby smáčovy hlasivky vypověděly službu a vzápětí se rozezněl a duněl jako plechové barely, když se kutálejí ze schodů. První úsměv rozkvetl na rtech jednoho z kosmických kapitánů. Muž chvilku zápolil sám se sebou, ale nevydržel to a vyprskl a rozesmál se druhý a třetí, smáli se náčelníci

klanů, až jim amulety poskakovaly na hrudi, smíchem se hroutili důstojníci, slzy se koulely z očí Soukovi i Sergejevovi, svíjel se Mar Hoff, Rad Haager objal Renu, aby neupadl, Vlado Kovar bučel po tuřím způsobu a Terr vyskakoval do výše a hafal, až uši zaléhaly.
Jenom Vagy se nesmál. Vztekle šlehal očima vlevo a vpravo a řval:
"Jakou úctu prokazujete vyslancům ..."
Nedořekl.
Tlaprokodu Mandane se dotkl jedním ze čtyř prstíků spodní strany stříbřitého válce. Ten nejméně lidský tvor se navrátí do zvířecího stavu. Nejméně lidský ...
Vagymu poklesla ramena a jeho pohled zpitomněl.
"Haf!" zaštěkal chraplavě a zlostně. "Haf, haf!"
Zavětřil, odběhl do kouta k hromadě potravin, zmocnil se kusu masa a hltavě žral. Docela jako zvíře!
Nikdo ho přes clonu slz neviděl a místností hřměl ještě dlouho ten nakažlivý smích, projev nejlidštější vlastnosti, jíž je člověk schopen.
Později ho trochu litovali. Ale též lítosti je schopen jenom člověk.
Rena s Radem ustoupili z cesty, aby veliký nákladní elektromobil mohl projet. Na korbě mu chřestila hromada okrouhlých kovových předmětů.
"Vezou supervizní kroužky do šrotu," podotkla Rena. "Už je nikdo nikdy nebude potřebovat."
"To jsou poslední kroužky na Marsu," přisvědčil Rad. "Slyšel jsem, že dnes dopoledne prošli poslední šediváci Domem zdraví, který nám tu postavili Pozemšťané."
"Jeden kroužek ale bude ve šrotu chybět," usmála se Rena. "Můj táta si ho nechal na památku."
Povzdechla si.
"Památka ... Bude to smutná památka na smutné doby. Kde je Terr?"
"Rozmlouvá s profesorem Soukem, akademikem Sergejevem a Mimozemšťany. Počkej... slyším, že mě volá. Máme k němu přijít. Ten hovoří jako kouzelník mého klanu. Ze prý je třeba odvahy mého srdce a moudrosti tvého rozumu..."
"Lichotí mi," řekla Rena.
Obrátili se k městu, které zpívalo v čilém pracovním ruchu. Planetární společenství poskytlo velkolepou technickou pomoc. Nad městem visely veliké transportní lodě a spouštěly na lanech ocelové konstrukce. Záblesky autogenních a laserových hořáků soupeřily s jasem slunce. Obrovitá hora Olympus shlížela na Romu shovívavě.
"Odvaha...," opakoval Rad zamyšleně. "K čemu odvaha? Zápas je za námi..."
Dívka ho objala kolem pasu.
"Čeká na nás veliká pustina Marsu. Čtyři století zpoždění. Už letos se bude stavět šest továren na kyslík v Amazanii a Cebrenii. Pod povrchem Tharsis se našlo hlubinné jezero. Na vrcholu Olympu bude kosmodrom. Víš, kolik odvahy to bude stát, než se celý náš Mars zazelená?"
Na cestu klesl rudý prach, zvířený nákladním elektromobilem.
"Už jdeme; Terre!"
Daleko odsud, ve veliké laboratoři zaplavené umělým světlem, kde se profesor Souk, akademik Sergejev a vyslanci Centrály galaktických cest skláněli nad počítačovým displejem a vážně spolu rozmlouvali prostřednictvím Univerzálního tlumočníka, vesele zaštěkal pes.